

Motion till riksdagen 2005/06:Fi242

av **Göran Hägglund m.fl. (kd)**

Budgetpropositionen för 2006

1 Sammanfattning

Naturkatastrofer, krig och oljechocker till trots – världskonjunkturen är fortsatt god. Marknader och möjligheter öppnar sig för svensk industri vars exportframgångar utgjort lokomotivet i vår ekonomi på senare år. Globaliseringen skapar möjligheter för ett land som Sverige men öppnar också ögonen för våra problem. De är inte små kan vi se vid en jämförelse. Vi tillhör ett Europa som i ekonomisk tillväxt sackar efter den övriga världen. Och granskar vi exportframgångarna noga så visar det sig att svensk exportindustri förlorar andelar på en ännu växande världsmarknad.

Våra skatter ligger högt över genomsnittet för EU som i sin tur ligger över skattetrycket i resten av världen. Inget att bekymra sig för kan den tycka som menar att problemen är små i vårt land och skatterna går till rätt saker. Men här är arbetslösheten numera hög och frånvaron från arbetet alarmerande. Studier lönar sig föga och kullar lämnar universitet och högskolor för att gå rakt ut i arbetslöshet. Företagen investerar mer för att rationalisera än för att expandera och många flyttar produktion och ibland även sin FoU utomlands. Kvaliteten i skolarbetet sjunker, och vid universiteten är det antalet studieplatser och inte excellenta studie- och forskningsmiljöer som prioriteras. Stora brister i rättsapparaten har noterats långt innan vice statsministern oavsiktligt fäste uppmärksamhet på tillkortakommanden inom polisen.

Den stat som lovat ta väl hand om både barn och gamla är inte längre den välfärdsstat som makthavarna beskriver. Inte för många tusentals gamla som saknar ett äldreboende värt namnet eller de familjer som inte längre har valfrihet när det gäller barnomsorg och föräldraledighet med mera.

Vad gör regeringen för att råda bot på de alltmer akuta problem som här nämnts? Frågan ställs i Kristdemokraternas budgetmotion. Svaret blir tudelat. Regeringen och dess stödpartier gör mycket för att skyla över det mest iögonfallande problemet. Man satsar 30 miljarder i arbetsmarkandsåtgärder för att tillfälligt öka sysselsättningen. Men det gör mycket lite för att skapa jobb i det näringsliv som ändå skall generera resurserna också för den offentliga sektorn.

Fel! Okänt namn på

Regeringens valbudget talar med små bokstäver om vad som lånas upp och med stora om hur lätt och smidigt det går att lösa problemen i vår ekonomi bara Socialdemokraterna får sitt kvar vid makten.

Mot detta ställer Kristdemokraterna en ny giv. I långa och viktiga stycken bygger den på uppgörelser inom Allians för Sverige. Men den innehåller också väsentliga inslag för en politik som vi verkar för ska omfattas av en borgerlig regering efter riksdagsvalet hösten 2006.

De reformer vi föreslår kostar naturligtvis också pengar för staten i form av minskade inkomster och ökade utgifter på skilda konton. Men de är finansierade och ger som helhet en 6 miljarder stramare budget för 2006 än regeringens förslag.

Vad Kristdemokraterna inom ramen för Allians för Sverige föreslår beskrivs i detaljerat i kapitel 9. Här följer dock i sammandrag några av de viktigaste förslagen:

- Jobbavdrag för arbetsinkomster utformas i två steg så att det vid den kommunala beskattningen införs ett förvärvsavdrag för arbetsinkomster. Avdraget, som är maximerat till 46 800 kronor per år, är främst riktat till små- och medelinkomsttagare och ger exempelvis en undersköterska med 17 000 kronor i månadsinkomst en skattelättnad på 740 kronor per månad. Kostnad första året: 37 miljarder kronor.

Som delfinansiering föreslås stora begränsningar i rätten till avdrag i skatten för annat än styrkta kostnadsersättningar. Besparingar för staten: 6,7 miljarder kronor.

- Skattereduktion för hushållstjänster (RUT).
- Nystartsjobb som innebär att arbetsgivaravgifterna tas bort helt för personer som levt på skilda offentliga bidrag under mer än ett år.
- Halverad förmögenhetsskatt från 1,5 till 0,75 procent.
- Sänkta arbetsgivaravgifter för nyanställningar.
- Kontrollåtgärder i sjukförsäkringen.
- Statens kostnader för trafikskadades sjukpenning och sjukersättning överförs till trafikförsäkringen.
- Arbetslöshetsförsäkringen ska vara obligatorisk och omfatta alla som förvärvsarbetar. Egenfinansieringen föreslås öka med 10 miljarder kronor.

1.1 Stöd till äldre

Vid sidan av Alliansens program som finns samlat i 25 punkter har Kristdemokraterna prioriterat några andra viktiga områden.

Alltför många pensionärer har en svår situation. Ekonomiskt vill Kristdemokraterna underlätta för de sämst ställda pensionärerna genom förslaget att höja garantipensionen med 300 kronor i månaden. Dessutom föreslås en grundavdragshöjning som innebär en skattesänkning på 130 kronor per månad utöver regeringens förslag. Vi föreslår också att pensionärer skall kunna tjäna upp till 120 000 kronor per år utan att deras pension påverkas negativt.

Kristdemokraterna föreslår också att äldreäldre – de som uppnått 85 år – skall garanteras plats på ett anpassat boende antingen s.k. särskilt boende eller gemenskapsboende.

1.2 En familjepolitik för valfrihet och rättvisa

Kristdemokraterna föreslår att det obeskattade barnbidraget ersätts med ett dubbelt så högt men beskattat barnbidrag. Det nya barnbidraget skall utgå med 1 800 kronor per barn och månad med ett tillägg på 400 kronor per månad för tredje barnet. Fördelningsprofilen anser vi var mycket gynnsam (9.3.1).

Bland övriga familjepolitiska reformer som föreslås i kapitel 9 lägger vi stor vikt vid det så kallade kommunal vårdnadsbidraget. Kommunen skall enligt förslaget ges skyldighet att lämna ersättning direkt till de föräldrar som själva önskar ta hand om sina barn. Kommunen skall vidare ges skyldighet att införa etableringsfrihet inom barnomsorgen på samma sätt som gäller friskolor.

1.3 Avskaffad fastighetsskatt

Kristdemokraterna menar att fastighetsskatten står i konflikt med såväl äganderätten som principen om skatt efter bärkraft. Vi föreslår ett avskaffande av skatten som bör ersättas med en låg kommunal avgift på högst 2 800 kronor per år för de kostnader som kommunen har för fastigheten. Kapitalvinstskatten höjs som en följd av förslaget från 20 till 30 procent vid försäljning och man skall bara kunna skjuta upp hälften av vinsten till beskattning om man köper en ny bostad (9.2.2).

1.4 Sänkt bensinskatt

Kristdemokraterna bejakar alla försök att stärka marknaden för alternativa drivmedel till den allt dyrare bensinen. Prischocken har dock inte enbart berikat oljerika länder utan genom skattesystemets konstruktion också bidragit till att höja skatteintäkterna kraftigt. Omkring två tredjedelar av bensinpriset är skatt. För att dämpa de för många hushåll svåra omställningen föreslår Kristdemokraterna en sänkning av moms på drivmedel från 25 till 12 procent. Det ger en prissänkning vid pump på 1:30 kronor per liter. Kostnaden på dryga 5 miljarder kronor finansieras inom ramen för vårt budgetalternativ.

1.5 Satsningar på kommuner och rättsväsende

Kristdemokraterna föreslår att kommuner och landsting skall få totalt 9 miljarder kronor mer än vad regeringen föreslår under de närmaste två åren för

Fel! Okänt namn på

att säkra vård och omsorg. (8.4) Vi föreslår att ytterligare 1,2 miljarder kronor tillförs rättsväsendet. (9.5)

1.6 Allians för Sverige – en budget för fler i arbete

Kristdemokraterna har tillsammans med Moderaterna, Folkpartiet liberalerna och Centerpartiet tagit initiativet till Allians för Sverige och för ett maktskifte 2006. Den samsyn som våra partier har om den politiska inriktningen i stort ligger också till grund för Kristdemokraternas förslag i denna budgetmotion.

Sverige står inför betydande utmaningar. Nära en och en halv miljon vuxna går inte till jobbet en vanlig dag eller arbetar mindre än de skulle önska. Alltfärre arbetstimmar blir utförda och alltfärre väljer att starta och driva företag.

Det privata företagandet är centralt för samhällets utveckling. Vårt välstånd och möjligheterna att få fler människor tillbaka i arbete bygger på att fler entreprenörer kan och vill driva företag och engagera sig som arbetsgivare. Det måste därför bli mer lönsamt att arbeta, mer lönsamt att anställa och enklare för den som förlorat jobbet att ta sig tillbaka till arbetsmarknaden.

Allians för Sverige har enats om ett program för arbete som på allvar tar itu med Sveriges utmaningar. På tre viktiga områden föreslår vi tillsammans med de övriga partierna reformer som innebär att alla samhällets insatser inriktas mot samma mål: fler jobb och fler människor i arbete.

För det första föreslår vi en stor inkomstskattereform för alla som arbetar. Tyngdpunkten ligger på att minska tröskel- och marginaeffekterna för låg- och medelinkomsttagare. Ett särskilt jobbavdrag införs i syfte att göra det mer lönsamt att arbeta och att gå från bidragsförsörjning till försörjning genom eget arbete. Jobbavdraget uppgår till minst 45 miljarder kronor. I det första steget sänks inkomstskatterna med 37 miljarder kronor och finansieringen av det första steget redovisas i denna budgetmotion.

För det andra föreslår vi reformer av arbetsmarknadspolitiken, arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen.

Arbetsmarknadspolitiken måste effektiviseras och matchningen förbättras mellan arbetssökande och lediga jobb. Det behöver förmedlas arbeten – inte friår!

Arbetslöshetsförsäkringens skyddsnät förstärks genom att försäkringen blir obligatorisk. Samtidigt ökas egenfinansieringen, bl.a. i syfte att tydliggöra parternas ansvar i lönebildningen. Ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen sänks och försäkringens roll som en omställningsförsäkring tydliggörs. Arbetslösa med försörjningsansvar för barn under 18 år ges inkomstrelaterad ersättning under längre tid.

Åtgärder sätts in för att minska kostnaderna för sjukfrånvaron och för att motverka fusk och överutnyttjande. Arbetsgivare ges lagstöd för att vid behov kunna kräva sjukintyg från första dagen. Kostnaderna för sjukfrånvaro och nedsatt arbetsförmåga till följd av trafikskador överförs från det allmänna till den obligatoriska trafikförsäkringen.

För det tredje föreslås en rad åtgärder i syfte att förbättra Sveriges företagsklimat och göra det mer lönsamt att anställa och driva företag. Företagspaketet omfattar satsningar på knappt 14 miljarder kronor. Medel tillförs utöver regeringens förslag för att reformera 3:12-reglerna och motverka diskrimineringen av fåmansföretag. Förmögenhetsskatten avskaffas under nästa mandatperiod. Anställning i nya och växande företag underlättas genom sänkta arbetsgivaravgifter. Nystartsjobb införs för att ge dem en chans som under lång tid varit arbetslösa, sjukskrivna, förtidspensionerade eller socialbidragsberoende. Åtgärder sätts in mot regelkrångel och byråkrati som motverkar företagande. Svarta arbeten förvandlas till vita när en tjänstemarknad öppnas genom införande av ett avdrag för hushållstjänster. Detta innebär också förutsättningar för ökad jämställdhet genom att kvinnor och män lättare kan förena arbete, karriär och tid för sina barn.

Under den kommande mandatperioden avser vi att stärka statsfinanserna och strama upp budgetprocessen. Alliansens partier är överens om ett högre offentligt sparande, lägre offentliga utgifter, större budgeteringsmarginaler och ett minskat skattetryck.

I denna budgetmotion redovisas huvuddragen och grunderna för allianspartiernas gemensamma ekonomiska politik. Däremot lägger vi inte fram ett gemensamt budgetförslag i alla dess detaljer. Detta har aldrig varit avsikten och skulle ytterst beröva väljarna möjligheten att på valdagen avgöra tyngdpunkten i en ny regerings politik. I särskilda förslagsrutor tydliggör vi vilka av våra budgetförslag i denna partimotion som är gemensamma med övriga allianspartier.

1.7 Kristdemokraternas budgetpolitik 2006–2008

Av tabell 1.1 framgår huvuddragen i Kristdemokraternas budgetpolitik för perioden 2005–2007. Ett minskat statligt ägande leder enligt förslaget till en långsiktig stabilisering av statens finanser. Statsskuldens andel av BNP minskar. Strukturellt viktiga skattesänkningar föreslås för att stärka förutsättningarna för arbete och företagande i Sverige. För att kunna möta oväntade händelser har en högre budgeteringsmarginal föreslagits än den regeringen föreslår i budgetpropositionen.

Fel! Okänt namn på

Tabell 1.1 Nyckeltal för Kristdemokraternas budgetpolitik 2006–2008

Miljarder kronor

	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Statsbudgetens saldo	-36,6	-22,4	-11,7	4,1	44,0	46,5
Effekter av överföring från AP-fonden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
CSN studielån	8,1	8,1	8,1	8,1	8,1	8,1
Amortering gamla studielån (t.o.m. 1988)	-2,1	-2,0	-1,9	-2,1	-2,0	-1,9
Försäljning av aktiebolag m.m., exkl. öronmärkt	-15,0	-15,0	-15,0	-50,0	-75,0	-65,0
Periodiseringseffekter, räntor	2,9	-2,1	0,9	2,9	-2,1	0,9
Periodiseringseffekter, skatter	0,9	1,6	8,6	0,9	1,6	8,6
Övrigt	0,3	2,4	1,6	0,3	2,4	1,6
Finansiellt sparande i staten	-40,8	-29,0	-9,4	-35,1	-22,6	-1,2
<i>Procent av BNP</i>	<i>-1,5 %</i>	<i>-1,0 %</i>	<i>-0,3 %</i>	<i>-1,3 %</i>	<i>-0,8 %</i>	<i>0,0 %</i>

Tabell 1.2 Nyckeltal för Kristdemokraternas budgetpolitik 2006–2008

Miljarder kronor

Statsskuld och budgetsaldo						
Statsskuld vid årets början	1 252,3	1 281,5	1 301,8	1 252,3	1 240,8	1 194,7
Okonsoliderad statsskuld vid årets början	1 299,6	1 329,8	1 351,1	1 299,6	1 289,1	1 244,0
Statens inkomster, exkl. försåld egendom	731,5	770,7	799,9	748,1	779,2	802,7
Ink. av försåld egendom, exkl. öronmärkt	15,0	15,0	15,0	50,0	75,0	65,0
Utgifter exkl. statsskuldräntor	725,2	747,7	761,4	736,9	752,2	760,5
Statsskuldräntor	43,2	43,5	51,4	42,3	40,8	46,6
Riksgäldens nettoutlåning	14,8	17,0	13,8	14,8	17,2	14,1
Statsbudgetens saldo	-36,6	-22,4	-11,7	4,1	44,0	46,5
Skulddispositioner m.m.	-6,4	-1,2	0,0	-6,4	-1,2	0,0
Okonsoliderad statsskuld	1 329,8	1 351,1	1 362,7	1 289,1	1 244,0	1 197,5
Eliminering av statliga myndigheters innehav av statspapper	48,3	49,3	51,3	48,3	49,3	51,3
Statsskuld vid årets slut	1 281,5	1 301,8	1 311,4	1 240,8	1 194,7	1 146,2
<i>Procent av BNP</i>	<i>46,3 %</i>	<i>44,8 %</i>	<i>43,2 %</i>	<i>44,8 %</i>	<i>41,1 %</i>	<i>37,7 %</i>
Statsskuldsförändring	29,2	20,2	9,7	-11,5	-46,2	-48,5

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
1.1	Stöd till äldre	2
1.2	En familjepolitik för valfrihet och rättvisa.....	3
1.3	Avskaffad fastighetsskatt.....	3
1.4	Sänkt bensinskatt	3
1.5	Satsningar på kommuner och rättsväsende	3
1.6	Allians för Sverige – en budget för fler i arbetet	4
1.7	Kristdemokraternas budgetpolitik 2006–2008.....	5
	Innehållsförteckning.....	7
2	Förslag till riksdagsbeslut	11
3	En ny giv	11
3.1	Sverige i arbete	11
3.2	Sveriges problem	12
3.3	Reformpolitik för fler jobb	15
3.4	Riktlinjer för den ekonomiska politiken	18
3.5	Prioriterade budgetområden.....	19
3.6	Förändringar sedan våren 2005.....	19
4	Elva förlorade år.....	21
4.1	Elva förlorade år för sjukvården	21
4.2	Elva förlorade år för skolan	23
4.3	Elva förlorade år för tillväxtpolitiken	25
4.4	Elva förlorade år för barnomsorgen.....	27
4.5	Elva förlorade år för företagandet.....	29
4.6	Elva förlorade år för rättstryggheten.....	30
4.7	Elva förlorade år för arbetslösheten och sjukfrånvaron	31
5	Budgetpropositionen	32
5.1	Valfläsk åt folket!	32
5.1.1	Expansion under valår betalas med engångsintäkter och lån	33
5.1.2	Budgettrixande för att kringgå strama utgiftsramar	33
5.2	Uddlösa förslag mot vår tids stora utmaningar	34
5.2.1	Utmaning 1: Utanförskapet.....	34
5.2.2	Utmaning 2: Demografin.....	35
5.2.3	Utmaning 3: Globaliseringen.....	35
5.3	Socialdemokraterna gör självmål på alla uppsatta mål	36
5.3.1	Målet för finansiellt sparande nås inte ens i högkonjunktur	36
5.3.2	Sysselsättningsmålet uppnås inte ens till år 2050	37
5.3.3	Målet om 4 procents öppen arbetslöshet uppnås inte.....	38
5.3.4	Allt längre från målet om halverat antal socialbidragstagare.....	39
5.3.5	Målet om halverad ohälsa nås inte utan kraftfulla åtgärder	40
5.4	Tillväxtpolitik – var god dröj!	41
5.4.1	Tjugofjärde propositionen i rad utan verkningfulla tillväxtåtgärder.....	43
5.5	Tillväxtpolitiken dömd att misslyckas så länge vänsterkartellen styr.....	44
5.6	Sveriges tillväxt – verklighet eller chimär?	45

Fel! Okänt namn på

5.7	Glädjekalkyl eller realism bakom hög svensk tillväxt?.....	47
5.8	Ingen underliggande förbättring av svaga statsfinanser	47
5.8.1	Lånekarusellen fortsätter.....	47
5.8.2	Stora underskott i statens finansiella sparande.....	48
5.8.3	Utgifterna för sjukpenning och förtidspensioneringar är fortsatt utom kontroll	49
5.8.4	Små utgiftsökningar i tilläggsbudget	49
5.9	Socialdemokraterna klarar inte utmaningarna från omvärlden	49
5.10	Fortsatt straffskatt på svenskars sparande i Sverige.....	50
5.10.1	Fastighetskatten ökar – fler tvingas att flytta	51
5.11	Lönebildningen och arbetsmarknaden lämnas åt sitt öde.....	51
5.12	Kostnaderna för arbetslösheten och sjukfrånvaron fortsätter att öka	53
5.13	Välfärdens sprickor blottläggs alltmer	55
5.14	Efterlyses: En marknad för ”vita” hushållstjänster	57
6	Den ekonomiska utvecklingen.....	57
6.1	Fortsatt god tillväxt men Europa släpar efter	57
6.1.1	IMF varnar för negativa överraskningar under 2006	58
6.1.2	Asien fortsätter att agera draglok	58
6.1.3	Världshandelns tillväxt avstannar	59
6.1.4	IMF manar till höjt reformtempo	59
6.1.5	Fyra globala hot mot konjunkturen	60
6.2	Tillväxten och den svenska konjunkturutvecklingen	61
6.3	Offentliga sektorns sparande.....	62
6.4	Sysselsättning och arbetslöshet.....	62
6.5	Investeringar	63
6.6	Problemområden.....	63
6.6.1	Arbetslösheten tacklas bara kortsiktigt	63
6.6.2	Sverige tappar mark som investeringsland.....	64
6.6.3	Sjukskrivningstalen fortfarande alarmerande höga.....	64
6.6.4	Hushållen lånar	64
7	Kristdemokraternas alternativ.....	65
7.1	Grundläggande utgångspunkter	65
7.1.1	En social och ekologiskt hållbar marknadsekonomi	65
7.1.2	Företagarklimat för jobb och välbefinnande	67
7.1.3	Utbildningsnivån avgörande för tillväxten.....	68
7.1.4	Endast genom fler i arbete tryggas välfärden.....	70
7.1.5	Bryt bidragsberoendet – individer och familjer måste få bestämma mer själva.....	71
7.1.6	Minskad statsskuld lättar bördan för kommande generationer	72
7.1.7	En bättre fördelningspolitik skapar möjligheter för fler.....	73
7.2	Den ekonomiska politikens inriktning	73
7.2.1	Målet är 3 procents uthållig tillväxt	74
7.3	Vad innebär 3 procents tillväxt?	75
7.3.1	Sunda statsfinanser.....	76
7.3.2	Bättre villkor för arbete och företagande	77

7.4	Ökat arbetsutbud genom sänkt skattetryck och minskade marginaleffekter.....	77
7.5	Sänkt skatteuttag och minskade marginaleffekter. Åtgärder på kort sikt.....	78
7.6	Minskade totala marginaleffekter. Åtgärder på längre sikt.....	79
7.7	Ge äldre möjlighet att förlänga arbetslivet.....	80
7.8	Bättre förutsättningar för företagande, regional utveckling och bibehållna skattebaser.....	83
7.9	Reformerad lönebildning och arbetsmarknad.....	85
7.10	Ökad konkurrens.....	87
7.10.1	Sjukskrivningar och förtidspensioner måste minska.....	90
7.11	Kristdemokraternas strategi för ökad hälsa i 12 punkter.....	90
7.12	Aktiv rehabilitering är grunden.....	92
7.13	Hela samhällsekonomin måste vara perspektivet.....	92
7.14	En ny och samordnad rehabiliteringsförsäkring.....	93
8	Budgetpolitikens inriktning.....	94
8.1	Överskottsmål.....	94
8.1.1	Socialdemokraternas överskottsmål resulterar i ökad statsskuld.....	97
8.2	Nuvarande överskottsmål behöver kompletteras.....	98
8.3	Utgiftstaken.....	100
8.4	Sunda statsfinanser och långsiktig inkomst- och utgiftsstrategi.....	100
8.5	Statens lånebehov och statsskuld.....	101
9	Prioriterade områden.....	101
9.1	Tillväxtpolitik för nya jobb och ökad välfärd.....	101
9.1.1	Omläggning av egendoms- och kapitalbeskattningen.....	104
9.1.2	Nystartsjobb.....	105
9.2	En skattepolitik där alla får behålla mer av sin egen lön.....	105
9.2.1	Ålderspensionärer måste också få sänkt skatt.....	105
9.2.2	Avskaffad fastighetsskatt.....	106
9.2.3	Kommunal fastighetsavgift.....	106
9.3	En reformerad familjepolitik för valfrihet och rättvisa.....	108
9.3.1	Fördubbla barnbidraget!.....	109
9.3.2	Höjd grundnivå.....	109
9.3.3	Barndagar – flexibelt och rättvist.....	109
9.4	Möjligheter och effekter med barndagarna.....	110
9.4.1	Valfrihet och rättvisa inom barnomsorgen – kommunalt vårdnadsbidrag.....	111
9.5	Vården, omsorgen och utbildningsväsendet.....	112
9.6	Rättssamhället stärks.....	112
9.6.1	Ett återupprättat rättsväsende.....	113
10	Effekter av Kristdemokraternas politik.....	114
10.1	Politik som stimulerar utbud och efterfrågan på arbete.....	114
10.2	Optimal beskattning.....	114
10.3	Fler skattebetalare – inte högre skatter.....	115
10.3.1	Budgetalternativ utan dynamiska effekter.....	115
10.4	Utbudet av arbetskraft.....	115

Fel! Okänt namn på

10.4.1	Reformer som ger ökat arbetsutbud.....	116
10.4.2	Reformer som ökar efterfrågan på arbetskraft.....	117
10.4.3	Samlade effekter på produktion och sysselsättning.....	118
10.5	Effekter på de offentliga finanserna.....	121
10.5.1	Effekter av ökad långsiktig produktionsnivå.....	121
11	Kommunsektorn.....	122
11.1	Tillskott på 9 miljarder kronor 2006–2007.....	122
11.2	Kristdemokraternas prioriteringar på kommunnivå.....	123
11.3	Nationella prioriteringar för kommunsektorn.....	123
11.4	Regleringar enligt finansieringsprincipen.....	124
11.5	Inriktningen på längre sikt.....	125
12	Statens inkomster.....	125
12.1	Sänkta skatter 2006–2008.....	125
12.2	Renodling av statens roll genom försäljning av statliga aktier.....	130
12.3	Skattepolitikens inriktning på längre sikt.....	130
13	Statens utgifter och utgiftstak.....	133
13.1	Fördelning av utgifter på utgiftsområden 2006–2008.....	133
13.2	Genomgång av utgiftsområden för 2006–2008.....	135
13.3	Statens utgifter på sikt.....	170
13.4	Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten.....	170
13.5	Budgeteringsmarginalen.....	171
13.6	Utgiftstak och budgeteringsmarginal för 2006.....	171
13.7	Utgiftstak för offentlig sektor.....	171
13.8	Förändring av Riksgäldskontorets nettoutlåning.....	172

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen godkänner de grundläggande utgångspunkter för den ekonomiska politiken som Kristdemokraterna förordar (avsnitt 7.1).
2. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 923 miljarder kronor år 2006, 957 miljarder kronor år 2007 och 986 miljarder kronor år 2008 (avsnitt 13.1 och 13.6).
3. Riksdagen godkänner de förslag till inriktning av den ekonomiska politiken som Kristdemokraterna förordar (avsnitt 7).
4. Riksdagen godkänner beräkningen av de offentliga utgifterna för 2006, 2007 och 2008 (avsnitt 13.7).
5. Riksdagen beslutar om fördelning av utgifter för 2006 på utgiftsområden i enlighet med vad Kristdemokraterna föreslår (avsnitt 13 tabell 13.1).
6. Riksdagen godkänner beräkningen av Riksgäldskontorets förändrade nettoutlåning 2007 och 2008 (avsnitt 13.8).
7. Riksdagen godkänner beräkningen av utgifter på utgiftsområden 2006, 2007 och 2008 (avsnitt 13 tabell 13.1).
8. Riksdagen godkänner det övergripande mål för den ekonomiska politiken som Kristdemokraterna förordar (avsnitt 7).
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skattekvoten och utgiftstakens andel av BNP på sikt (avsnitt 12 och 13).
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skuldkvotens andel av BNP.
11. Riksdagen godkänner de prioriterade budgetområden för budgetpolitiken som Kristdemokraterna föreslår (avsnitt 9).
12. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ett kompletterande balansmål för statens finansiella sparande över en konjunkturcykel i enlighet med vad som anförs i motionen.
13. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till en långsiktig inkomst- och utgiftsstrategi i enlighet med vad som anförs i motionen.

3 En ny giv

3.1 Sverige i arbete

Sverige i arbete är den inledande och allt överskuggande rubriken på regeringens finansplan i budgetpropositionen för valåret 2006. Rubriken beskriver en förhoppning – inte ett tillstånd. Med nära 1,5 miljoner människor i arbetsför ålder utan jobb är det verkliga tillståndet att *Sverige inte är i arbete*. Inte i tillräcklig utsträckning för att klara de ekonomiska utmaningar samhället står inför och de problem som det – oftast ofrivilliga – utanförskapet skapar. Som alla vet går den höga arbetslösheten ut över många som har arbete och som

Fel! Okänt namn på

pressas och stressas till det yttersta för att klara också de uppgifter som andra lämnat eller tvingats lämna.

I september 2006 kommer väljarna att avgöra vilken av två regeringsalternativ som har de bästa förutsättningarna att leda utvecklingen mot ett Sverige i arbete.

Allians för Sveriges gemensamma budgetförslag för fler människor i arbete står mot regeringens. Kristdemokraterna har som ett av fyra icke-socialistiska partier deltagit i utarbetandet av det alternativ som i sina huvuddrag här presenteras. Detta utgör grunden för de fyra partiernas ekonomiska politik. Men politiken är inte alltigenom gemensam och kommer inte att så vara ens på valdagen 2006. Kristdemokraterna har, som kommer att framgå i det följande, en rad förslag till förbättringar för barnfamiljer och äldre som (ännu) inte omfattas av alla övriga partier i Allians för Sverige. Kristdemokraternas budgetförslag är avsevärt stramare än regeringens, men ger ändå utrymme för ökad valfrihet i familjepolitiken, boendegaranti för riktigt gamla, reducerad värnskatt och avskaffad fastighetsskatt parad med införandet av en låg kommunal avgift och höjd reavinstskatt på bostäder. Här ingår också ett förslag till hur ökningen av bensinpriserna kan hållas tillbaka med hjälp av en sänkt moms på bensin från 25 till 12 procent.

Sammantaget ser vi detta som en ny giv för Sverige.

3.2 Sveriges problem

Den höga arbetslösheten är det mest akuta ekonomisk-politiska problemet i vårt land. Men det finns andra närliggande problem som också måste tacklas. Dit hör den alltför höga korttids- och mycket höga långtidsfrånvaron från arbete. Det måste löna sig att arbeta jämfört med att inte göra det. Alltför många hamnar i sk fattigdomsfällor där ökad inkomst äts upp av minskade bidrag och höjd skatt. Det är också uppenbart att högre studier lönar sig jämförelsevis dåligt i vårt land. Många av de som utbildas går nu rakt ut i arbetslöshet. De som efter årtal av studier kommer ut med stora studieskulder skall om de får jobb ofta betala marginalskatter som är alltför höga.

Brist på incitament till arbete är ett allvarligt problem som tas upp i det följande. Men det finns också en uppenbar brist på incitament för företagare till risktagande och expansion. Kommersiella risker är en sak som företagaren måste ta. Men att risken är så stor för den som vill anställa fler har att göra med skatter och regler som inte enbart är betungande utan kan ändras på ett för företagaren oförutsebart sätt. Synen på detta regelverk skiljer sig väsentligt mellan de två regeringsalternativen.

En förvännande omständighet i sammanhanget är att svensk industri trots goda vinster väljer att lägga alltför stor del av sina investeringar utomlands och alltför stor del av de man investerar i Sverige på åtgärder för att rationalisera. Man jagar kostnader hellre än att satsa på expansion i Sverige. Trots exportframgångar tappar svensk industri marknadsandelar på en växande världsmarknad.

Fel! Okänt namn på

Även om Socialdemokraterna och dess stödpartier inte till fullo håller med om ovanstående problembeskrivning så är alla överens om att arbetslösheten är för hög och att man måste göra något åt den. Vänsterpartiets partistyrelse har föreslagit att man på ett bräde anställer ett par hundra tusen personer i den kommunala sektorn för att på så sätt bli av med den öppna arbetslösheten i ett enda huj.

Denna politik har (ännu) inte fått fullt genomslag i den med Socialdemokraterna och Miljöpartiet utarbetade budgeten. Men man satsar i alla fall 30 miljarder kronor – huvudsakligen upplånade pengar – för arbetsmarknadsåtgärder med syfte att tillfälligt öka sysselsättningen i den offentliga sektorn.

Med undantag av nio år har Socialdemokraterna – alltid stödda av kommunister eller vänsterpartister – haft makten i Sverige sedan tidigt 1930-tal.

De har haft god tid att pröva sina recept mot arbetslösheten och har gång på gång ställt ut nya löften och kommit med nya förespeglningar om full sysselsättning.

Den nu sittande statsministern anknöt alltså till en lång tradition när han avgav sin första regeringsförklaring den 22 mars år 1996:

”Att minska arbetslösheten är den främsta och allt annat överskuggande uppgiften för min regering. Målet är att Sverige år 2000 skall ha halverat den öppna arbetslösheten till 4 procent.”

Den främsta uppgiften ofullbordad

Hösten 2005 kvarstår den ”allt annat överskuggande” uppgiften med en öppen arbetslöshet på 5,9 procent under innevarande år. Den ”totala arbetslösheten” inkluderar deltagare i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program och är 2,5 procent högre än den öppna. Men den verkliga ”totala arbetslösheten” är närmare tre gånger så stor som de 8,5 procent regeringen redovisar i budgeten.

Som bland andra en, numera avhoppad, LO-expert konstaterat är den bistra sanningen att nära 1,5 miljoner människor i arbetsför ålder står utan riktiga jobb. Av dessa är det särskilt oroande att ungdomsarbetslösheten slår nya alarmerande rekord med 62 000 i åldrarna upp till 24 år utanför den reguljära arbetsmarknaden i mars 2005. Många unga människors första egna försörjning efter det de har flyttat hemifrån kommer numera från de offentliga systemen. Drygt 550 000 människor är förtidspensionerade.

Av den svenska befolkningen på nio miljoner människor är drygt 4,2 miljoner sysselsatta. Det är i princip deras arbete som skall räcka till att försörja alla övriga. Då hade det varit en god hjälp om regeringens mål om 80 procents sysselsättningsgrad hade varit nära att uppfyllas. I stället fjärrar vi oss från målet med, enligt budgetpropositionen, 77,2 procent år 2004 och 76,6 procent i år och nästa.

Valårets sysselsättningspaket ...

Om Socialdemokraternas allt överskuggande uppgift är att minska arbetslösheten borde man inte nöja sig med huvudsakligen tillfälliga sysselsättningsåtgärder.

Fel! Okänt namn på

gärder. En sådan politik ter sig mer lämpad om den allt överskuggande uppgiften är att behålla makten.

Vad gör då regeringen konkret för att pressa tillbaka den öppna arbetslösheten till – enligt finansplanen – 4,8 procent 2006? Ett sysselsättningspaket på 55 000 platser har föreslagits. Av dessa är 20 000 s k plusjobb, 13 000 praktikplatser och 10 000 utbildningsvikariat inom vård och omsorg.

Omkring 30 000 kan lätt komma att medföra utträngningseffekter så att andra blir arbetslösa – färre får riktiga jobb.

... gör ingenting för näringslivet

Under avsnittet om detta sysselsättningspaket finns i finansplanen rubriken Fler jobb i näringslivet

Det är något vi kristdemokrater skulle ha bejakat om det inte var så att här knappast finns ett enda förslag som verkligen kan ge sådana jobb. Här finns visserligen en ettårig nedsättning av arbetsgivaravgiften för de s k soloföretag som vill anställa en person till. Men om det bara skall gälla under valår så blir nog incitamentet alltför svagt för att få effekt. Den förbättrade fåmansföretagsbeskattningen (de s.k. 3:12-reglerna) kommer uppenbarligen att få effekt först på längre sikt och även då vara otillräckliga.

Regeringens skattesänkningar för tjänsteinkomster – kompensation för allmänna pensionsavgiften med 6,6 miljarder kronor och ett grundavdrag 2,5 miljarder är, som Kristdemokraterna ser saken, välkomna som skattelindringar men även som sådana otillräckliga. Allians för Sverige går betydligt längre vilket snart kommer att framgå.

Hur finansierar regeringen sin tillfälliga jobbsatsning? Med statlig upplåning i storleksordningen 50 miljarder kronor plus en extra skatteinkomst på ett tiotal miljarder kronor under vardera två år från den extraupplösning av periodiseringsfonderna som bolagen frivilligt genomför därför att regeringsmajoriteten beslutat räntebelägga fonderna.

Enligt Kristdemokraterna är det oansvarigt att i den utsträckning som regeringen gör öka på statens lånebörda under högkonjunktur. Att bolagen nu förmås lösa upp fonderna betyder samtidigt att deras expansionsmöjligheter försämras vilket drabbar oss alla längre fram.

En kraftfull politik för mindre energi

En av de kraftfullaste och dyrbaraste åtgärder som regeringen Persson genomdrivit på senare år är stängningen av det enligt myndigheterna säkra och enligt expertisen lönsamma kärnkraftverket Barsebäck.

I budgeten nära nog fördubblar man effektskatten på kärnkraften. Genom att belasta kärnkraften med ytterligare närmare två miljarder kronor i produktionskostnad per år ser det ut som om regeringen och deras energipolitiska stödpartier vill påskynda avvecklingen av kärnkraften. Kanske är det så men mot det strider uppgifter om att regeringen ämnar godkänna effekthöjningar kvarvarande reaktorer så att man mer än väl kompenserar för nedläggningen av Barsebäck. Effekthöjningarna ter sig dock mindre lönsamma efter skattehöjningen

Också vattenkraftskatten (utformad som en fastighetsskatt) höjs med ett par miljarder kronor per år. Därtill kommer att energiskatten för hushållen höjs för att ta in ytterligare en miljard kronor.

Den senare skattehöjningen har Kristdemokraterna avvisat. Höjningarna på vattenkraft och kärnkraft accepteras i väntan på att Allians för Sverige utarbetar ett gemensamt alternativ för att säkerställa den nu hotade tillförseln av el till Sveriges industrier och hushåll.

Hög tid för ny giv

Lika lite som kraftföretagen hinner ersätta Barsebäck med vindkraft på några år lika litet hinner Sverige med den politik som förs hitta nya jobb i stället för dem som nu lämnar oss i allt snabbare takt. Är det inte dags att prova andra recept? Kristdemokraterna har sådana och det har också *Allians för Sverige*. Det kristdemokratiska alternativet till regeringens ekonomiska politik innehåller reformförslag för att stötta – inte minst de mindre bemedlade – barnfamiljerna. Dit hör fördubblade, men beskattade, barnbidrag. Men här finns framför allt ett batteri av åtgärder för att skapa både utbud och efterfrågan på arbetskraft, för nu gäller det jobben.

3.3 Reformpolitik för fler jobb

I det ovanstående har vi skisserat de ekonomisk-politiska huvudproblem som Sverige står inför. Vi har granskat vad regeringen lovat vad gäller arbetslöshetsbekämpning och sysselsättning och vad den och dess stödpartier levererat. Vi har tagit upp de åtgärder man nu föreslår för att bemästra de akuta problemen på arbetsmarknaden och snygga till statistiken för den öppna arbetslösheten under det valår som stundar.

Det är nu dags att sammanfatta den alternativa politik som Kristdemokraterna föreslår som ett alternativ till regeringens förslag. När det gäller de centrala frågorna kring sysselsättning och tillväxt har de fyra partierna i Allians för Sverige kommit överens om förslag som vi för fram i full enighet. I denna motion lägger Kristdemokraterna fram riktlinjer för den ekonomiska politiken och för budgetpolitiken som därför i hög grad bygger på gemensamma åtaganden. I några viktiga hänseenden för Kristdemokraterna fram en politik som vi ännu söker gehör för inom Allians för Sverige. Dit hör frågor som kommunalt vårdnadsbidrag, avskaffad statlig fastighetsskatt, sänkt skatt på drivmedel men också en avveckling av värnskatten som andra allianspartier tyvärr skjutit alltför långt in i framtiden. Sammantaget kan vi hävda att denna vår politik är ägnad att långt bättre än vänsterkartellens tackla de problem Sverige står inför.

Skattereform signerad Allians för Sverige

Kristdemokraternas och alliansens ekonomiska politik är att genom en reformpolitik för framför allt fler varaktiga jobb och ökat företagande skapa en bättre välfärdsutveckling. Vi vill se en utveckling som bryter Sveriges tretti-

Fel! Okänt namn på

åriga period av eftersläpning och bristande växtkraft. Detta åstadkoms genom strukturella reformer och strategiska skattesänkningar på arbete, sparande och företagande. Alliansen satsar på att både stimulera utbud och efterfrågan på arbetskraft och lägger i denna motion fram förslag till en stor inkomstskattereform.

Vid den kommunala beskattningen införs ett förvärvsavdrag för arbetsinkomster som vi kallar jobbvdrag. Reformen genomförs i två etapper till en statsfinansiell kostnad om 37 miljarder kronor för det första steget och omkring 45 miljarder kronor för det andra. Finansieringen av det första steget redovisas i denna motion.

Som närmare beskrivs i avsnitt 8 är detta en stor skattereform för alla som arbetar. Tyngdpunkten ligger på att minska tröskel- och margineffekterna för låg- och medelinkomsttagare. Genomfört kommer detta förslag att göra det mer lönsamt att arbeta men också mer lönsamt att gå från bidragsförsörjning till försörjning genom eget arbete.

Inkomstskatteförslaget är framför allt utbudsstimulerande men kan genom ökad köpkraft hos många människor i förlängningen också stimulera efterfrågan på arbetskraft. Enligt erfarenheter från liknande skattereformer i bl.a. England är denna typ av breda skattesänkningar ett effektivt sätt att skapa nya jobb.

Bland finansieringsåtgärderna märks vårt förslag att införa en finsk trafikförsäkringsmodell som innebär att försäkringsbolagen via höjd trafikförsäkring får stå för sjuk- och sjuklönekostnader i samband med olyckor i trafiken. En sådan reform bedöms på sikt ge stora samhällsekonomiska vinster i form av ökad trafiksäkerhet, förbättrad rehabilitering och minskade skadekostnader.

Förslaget innebär att statens kostnader för befintliga trafikskador minskar med 0,8 miljarder år 2006, samt att en premieintäkt på 2 miljarder kronor tillkommer på statens inkomstsida. Sammanlagt förbättras statens finansiella sparande med 2,8 miljarder kronor år 2006. Vi föreslår vidare reformer av arbetsmarknadspolitiken, arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen. Dagens riktade anställningsstöd ersätts med nystartjobb. Friåret avskaffas. Totalt sett handlar det om besparingar i storleksordningen 8,5 miljarder kronor år 2006. Förslagen beskrivs utförligt i motionens kapitel 9.

Också efterfrågan på arbetskraft stimuleras

Medan inkomstskattereformen i huvudsak är utbudsstimulerande finns också förslag hur efterfrågan på arbetskraft skall uppmuntras.

Allians för Sverige föreslår exempelvis att arbetsgivaravgifterna tas bort helt för personer som uppburit arbetslöshetsersättning, sjukpenning, förtidspension eller socialbidrag i mer än ett år. Nedsättningen skall gälla under lika lång tid som vederbörande varit frånvarande från arbetslivet, dock högst fem år. Ungdomar i åldrarna 20–24 år som varit arbetslösa i sex månader skall omfattas av nystartjobben. Enligt våra bedömningar kan reformen generera 50 000 arbeten. I budgetmotionen avsätter vi 1,2 miljarder kronor för år 2006.

Fel! Okänt namn på

Alliansen står bakom ett gammalt kristdemokratiskt förslag om skattereduktion för hushållstjänster (RUT). Företag som säljer hushållstjänster får rätt att vid den månatliga inbetalningen av moms och arbetsgivaravgifter dra av 50 procent av arbetskostnaden för alla hushållstjänster som man utfört. Hushållen får ett år köpa hushållstjänster enligt de föreslagna reglerna till maximalt 100 000 kronor. Den maximala skattereduktionen kan alltså uppgå till 50 000 kronor. Liknade förslag har ivrigt understötts av exempelvis HSB.

Allians för Sverige stimulerar efterfrågan på arbetskraft ytterligare genom ett genomgripande förslag enligt vilket arbetsgivare i näringslivet som nyanställer för varje nyanställd endast skulle betala pensionsavgift och slippa övriga arbetsgivaravgifter under det första året. Denna förmån skulle avtrappas under de följande tre åren. Enbart företag som ökar sin arbetsstyrka skulle komma i fråga. Kostnaden blir betydande – sex miljarder kronor per år när reformen är fullt genomförd – men sysselsättningseffekterna kan bli mycket goda.

Förmögenhetsskatten halveras

Till de förslag som Alliansen enats om hör en halvering av förmögenhetsskatten från 1,5 procent till 0,75 procent redan år 2006. Skatten föreslås avvecklad under nästa mandatperiod vilket kan få stor effekt för svensk ekonomi då svenskar placerat många hundratals miljarder kronor utomlands i stor utsträckning för att slippa förmögenhetsskatten. I stället för fortsatt utflöde kan man räkna med ett stort inflöde av riskvilligt kapital till vårt land.

Allians för Sverige inför ett riskkapitalavdrag för att ytterligare stimulera framväxten av privat investeringskapital.

Vi kräver också att företagens sjuklöneansvar skall avvecklas efter andra veckan.

För god och uthållig tillväxt krävs också en större satsning på forskning och på en kvalitetsinriktad skola, gymnasie- och högskoleutbildning. En kraftig ökad satsning på forskning har presenterats i gemensamma förslag från partierna i Allians för Sverige.

Tre procent är Kristdemokraternas tillväxtmål

Kristdemokraterna vill lägga grunden för en politik som ger Sverige förutsättningar för en uthållig ekonomisk tillväxt på i genomsnitt minst 3 procent per år. Tillväxten bör i så stor utsträckning som möjligt åstadkommas genom att fler kommer i arbete och att det totala antalet arbetade timmar därmed ökar. Alliansens och Kristdemokraternas ovan nämnda reformförslag är ägnade att åstadkomma detta, som är så nödvändigt om vi skall klara utmaningarna med bl.a. en åldrande befolkning.

Det måste löna sig att ...

Det måste vara mödan värt att starta och driva företag. Det måste vara lönt att arbeta mer. Det måste löna sig bättre med utbildning. Det handlar också om att öka människors möjligheter att påverka och känna trygghet i sin vardag:

Fel! Okänt namn på

Att få tiden att räcka till – också för barnen, att kunna leva på sin lön och slippa bidragsberoende, att kunna påverka sin arbetssituation, att känna att man behövs, att sjukvården fungerar när man behöver den, att man får det självklara förtroendet och rätten att välja barnomsorg, skola eller äldreomsorg efter egna önskemål.

Inriktningen för vår ekonomiska politik är därför också att kraftsamla på de områden vi anser måste prioriteras högre. Som framgått anser vi att det centrala i det läge Sverige nu befinner sig i är jobben. Fler jobb, tryggare jobb och fler företag som kan erbjuda jobb. Det är här vi måste sätta in all möjlig kraft om vi också skall kunna nå andra viktiga mål; bättre vård, skola och omsorg, ökad valfrihet och köpkraft för barnfamiljerna, ökat ekonomiskt utrymme för enskilda, familjer och pensionärer. Krafttag måste tas för att råda bot på den rekordhöga sjukfrånvaron och det ökande antalet förtidspensioneringar. Det bör ske genom en ny och samordnad rehabiliteringsförsäkring som redan från början sätter individens rehabiliteringsbehov i centrum.

Företagsklimatet måste förbättras liksom infrastrukturen och bostadspolitiken.

Konkurrensen måste stärkas. Polisen och övriga rättsväsendet måste ges avsevärt bättre möjligheter att bekämpa brottsligheten.

3.4 Riktlinjer för den ekonomiska politiken

Det *överordnade* målet för den ekonomiska politiken är att ge människorna en till alla delar god livsmiljö (se avsnitt 6.1.1). Därför måste den ekonomiska politiken främja en uthållig tillväxt av den totala nationalförmögenheten. Endast så kan ett gott förvaltarskap förverkligas och verklig välfärd utvecklas. Inom ramen för detta synsätt är vår inriktning för den ekonomiska politiken att lägga grunden för att höja den långsiktigt hållbara tillväxten till åtminstone tre procent per år i genomsnitt.

För att möjliggöra detta tillväxtnål krävs en politik som:

- slår vakt om statsfinansiell stabilitet genom lägre utgifter, lägre skatte-tryck, sänkt skuldkvot och minskad statsskuld. Därigenom minskar den svenska ekonomins sårbarhet,
- skapar bättre villkor för arbete och företagande genom konkurrenskraftiga skattenivåer, ett bättre utbildningssystem, en reformerad lönebildning samt krafttag mot ohälsa och sjukskrivningar,
- skapar goda förutsättningar för att alla skall kunna växa och förverkliga sina ambitioner och på så sätt minska de regionala och sociala obalanserna,
- ökar valfriheten och säkra både mäns och kvinnors kontroll över den egna tillvaron,
- förbättrar den inhemska konkurrensen, bland annat i offentlig tjänsteproduktion och byggsektorn.

Kristdemokraternas inriktning för den ekonomiska politiken och för budgetpolitiken framgår i kapitel 7, 8 och 9.

3.5 Prioriterade budgetområden

Kristdemokraterna anger sex politik- och budgetområden som är prioriterade i den ekonomiska politiken. På samtliga dessa områden krävs reformer i ordets verkliga mening. Det gäller politiken för att skapa långsiktigt goda tillväxtförutsättningar genom ett bättre investerings- och företagarklimat med en fungerande infrastruktur och bostadsbyggande. Det gäller skattepolitiken för låg- och medelinkomsttagare där den ovan nämnda skattereformen utgör spjutspetsen i Alliansens och Kristdemokraternas politik. I den ingår för vår del en avveckling av den s.k. värnskatten som i praktiken fungerar som en straffskatt på högre utbildning.

Vi värnar om och stöder också valfriheten för barnfamiljer, pensionärernas ekonomiska situation, vården, omsorgen och skolan, samt ett återupprättat rättssamhälle. Bland satsningarna på en bättre vård och omsorg är en kraftigt förbättrad rehabiliteringsförsäkring och andra åtgärder mot ohälsoutveckling- en av central betydelse. Den socialdemokratiska regeringens politik på dessa områden är utpräglat bristfällig eller direkt felaktig.

I kapitel 8 presenteras inriktningen för Kristdemokraternas politik på dessa politikområden i sammandrag.

Samtliga förslag är fullt ut finansierade genom omprioriteringar inom statsbudgeten, såväl på utgifts- som på inkomstsidan.

3.6 Förändringar sedan våren 2005

Den uppdatering och framskrivning som normalt görs i förhållande till våra förslag i föregående budgetmotion har fått en annan utformning genom att de i långa stycken sammanfaller med vad som överenskommits inom ramen för Allians för Sverige och som ovan redovisats i sina huvuddrag. Här nedan följer några för Kristdemokraterna prioriterade områden som alltså inte helt eller inte alls sammanfaller med förslag som Alliansen enats om.

Arbete måste löna sig bättre

En ledande princip bakom Alliansens inkomstskatteförslag, som riktar sig till låg- och medelinkomsttagare, är att den skall stimulera till arbete. Oavsett om man går från bidrag till arbete eller från deltid till heltid så skall nettot för den enskilde vara en rejäl slant i lönekuvertet efter skatt.

Skatteförslaget påverkar inte marginalskatterna i höga inkomstlägen. Men dessa är inte bortglömda. Kristdemokraterna håller också fast vid att det skall vara lönande för den enskilde att vidareutbilda sig och anstränga sig extra. Därför är vår ambition att under loppet av nästa mandatperiod fasa ut den s.k. värnskatten helt och hållet. Vi inleder i vårt förslag den utfasningen år 2 och 3.

Fel! Okänt namn på

Rättsväsendet måste stärkas ytterligare

Kristdemokraterna anser att ytterligare satsningar måste göras på rättsväsendet och anvisar en dryg miljard kronor mer än regeringen. 500 miljoner av dessa pengar skall gå till att förstärka polisen och 300 till kriminalvården.

Kristdemokraternas nya familjepolitik

Kristdemokraternas familjepolitik är inriktad på att skapa valfrihet i barnomsorgen varför vi föreslår införandet av ett kommunalt vårdnadsbidrag.

I stället för den höjning av barnbidraget på 100 kronor och flerbarnstillägg för andra barnet som Socialdemokraterna föreslagit vill Kristdemokraterna införa ett dubblerat men beskattat barnbidrag som gynnar familjer med låga inkomster mer.

Avskaffa fastighetsskatten

Kristdemokraterna föreslår att fastighetsskatten avskaffas och ersätts med en kommunal avgift på högst 2 800 kronor för småhus och motsvarande 900 kronor per år för lägenheter. Vi föreslår vidare att reformen delfinansieras genom att reavinstskatten vid försäljning av en bostad höjs från i dag 20 till 30 procent på vinsten. Vi slopar inte uppskovsreglerna i reavinstbeskattningen men menar att det är rimligt att hälften av dem tas fram till beskattning även om man köper en annan – och dyrare – bostad. Uppskovsbeloppen har nu blivit gigantiska och uppgår till omkring 120 miljarder kronor. De växer med omkring 20 miljarder kronor per år. Ett viktigt skäl till de senast nämnda förslagen är att ett borttagande av fastighetsskatten – oaktat avgiften för kommunens kostnader – i annat fall på sina håll skulle leda till snabba värdestegringar på småhus och bostadsrätter.

Sänkt skatt på drivmedel

I medvetande om att oljan är en ändlig naturresurs förordar Kristdemokraterna en politik som stimulerar framtagandet av alternativa bränslen inte enbart för morgondagens utan för dagens bilar. Men det finns inga fysiska möjligheter att ställa om över en natt eller ens – som någon minister givit uttryck för – göra landet oberoende av olja till år 2020. Många människor är helt beroende av bilen för sin försörjning och för ett socialt liv i ett samhälle som vårt. När priserna rakar i höjden på det sätt som de gjort på den internationella marknaden för både råolja och bensin är det önskvärt att dämpa prisuppgången för att på rimliga villkor klara en omställning.

Då två tredjedelar av bensinpriset utgörs av energiskatt och moms menar vi att det är orimligt att höjda världsmarknadspriser genom momsens skall spå på prischocken för konsumenterna. Vi föreslår därför en nyordning som innebär att momssatsen på bensin, diesel, E 85 och biogas sänks från 25 till 12 procent. Det skulle i skrivande stund förbilliga bensinen med 1:30 kronor per liter. Kostnaden på 5,3 miljarder kronor är finansierad i Kristdemokraternas budgetmotion.

4 Elva förlorade år

Trots draghjälp från en god internationell konjunktur under större delen av sitt elvaåriga regeringsinnehav är resultatet för den socialdemokratiska regeringen svagt på viktiga välfärdsområden. Utvecklingen har till och med gått åt fel håll för sjukvården, skolan, tillväxtpolitiken, barnomsorgen, företagandet, rättsväsendet samt den totala arbetslösheten och sjukfrånvaron. Siffrorna i statistiken talar sitt tydliga språk.

I det följande redovisas kortfattat utvecklingen för perioden 1994–2004 på de nämnda områdena som det finns slutgiltig statistik för. I vissa fall finns endast statistik fram till och med 2003.

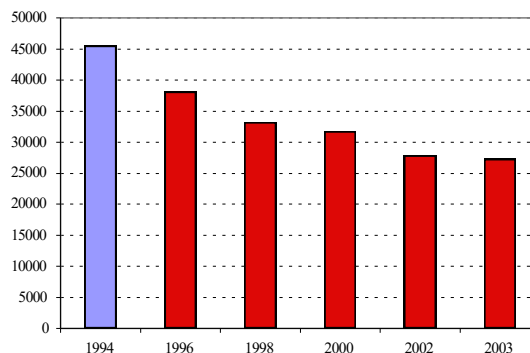
4.1 Elva förlorade år för sjukvården

Antalet vårdplatser i Sverige har minskat med 18 205 sedan 1994. Det motsvarar en minskning med hela 40 procent. Se diagram 4.1. På längre sikt är det naturligt att det till följd av nya behandlingsmetoder och bättre läkemedel inte behövs lika många vårdplatser som tidigare. Detta återspeglas i att medelvårdtiden har sjunkit. Men den mycket kraftiga minskningen av antalet vårdplatser sedan 1994 kan inte tillnärmelsevis uppvägas av sådana faktorer. En minskning av antalet vårdplatser med 40 procent innebär, allt annat lika, att den totala produktiviteten måste öka med 67 procent för att samma standard ska behållas. Produktivitetsutvecklingen har knappast varit så positiv sedan 1994. Vi vet också att antalet patienter inte har minskat i denna takt. Snarare kan resultatet av platsneddragningarna avläsas i de vårdköer som finns runtom i landet.

Antalet landstingsanställda, undersköterskor och vårdbiträden m.fl., har minskat med över 19 500 sedan 1994. Den minskningen uppvägs inte av att antalet läkare och sjuksköterskor ökat något under senare år. De har andra uppgifter.

Fel! Okänt namn på

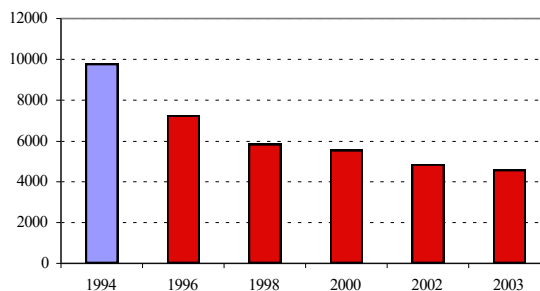
Diagram 4.1 Antal vårdplatser i Sverige 1994–2003

Källa: Statistisk årsbok 2002 och Landstingsförbundet 2004.

Minskningen av det totala antalet vårdplatser gäller också den landstingsdrivna psykiatrin. Där är minskningen sedan 1994 ännu större. Antalet platser har mer än halverats, från 9 797 platser 1994 till 4 606 platser 2003, en minskning med 53 procent. Se diagram 4.2.

Diagram 4.2 Antal vårdplatser inom landstingsdriven psykiatri 1994 till 2003

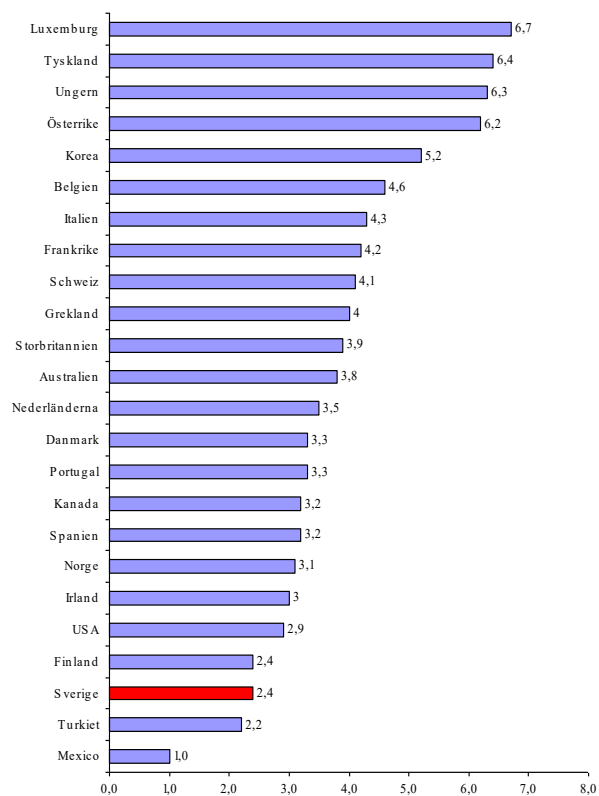
Källa: Landstingsförbundet

Anm.: Psykiatireformen trädde i kraft 1 januari 1995.

Antalet vårdplatser per 1 000 invånare är mycket lågt i Sverige vid en internationell jämförelse. Sedan 1995 har denna andel minskat från 3 platser till 2,4. Ungern, ett land som ekonomiskt ligger långt efter Sverige, har mer än dubbelt så många platser – 6,3 per 1 000 invånare. Enligt OECD:s senaste statistik (2003) är det bara Turkiet och Mexiko bland medlemsländerna som har en lägre andel vårdplatser i korttidsvården per 1 000 invånare än Sverige. Se diagram 4.3.

Fel! Okänt namn på

Diagram 4.3 Antal vårdplatser i korttidsvård (akutplatser) per 1 000 invånare i 24 OECD-länder

Källa: OECD 2003, Health at a Glance.

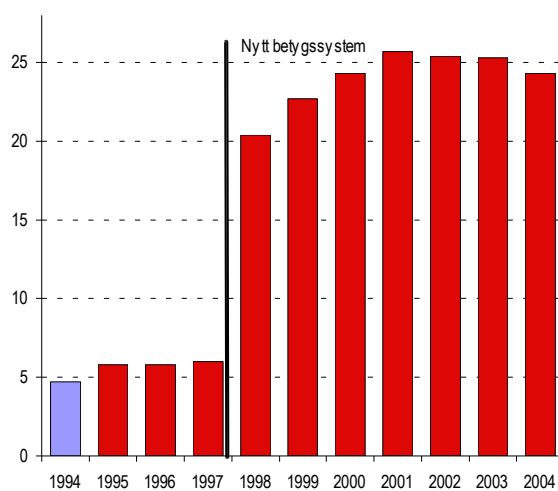
4.2 Elva förlorade år för skolan

Mer än var fjärde elev i grundskolan uppnår inte kunskapsmålen. Andelen underkända elever har ökat varje år sedan det nya betygssystemet infördes, även om en marginell minskning kunnat noteras för de två senaste läsåren. Även i det tidigare betygssystemet försämrades resultaten varje år från 1994.

Fel! Okänt namn på

Diagram 4.4 Andel underkända elever

Procent

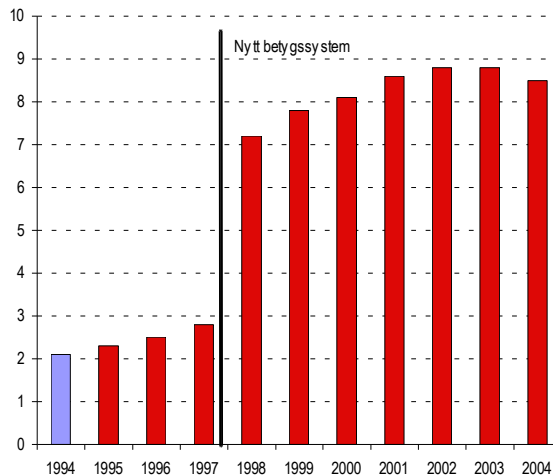

Anm.: Statistiken avser elever som saknade ämnesbetyg eller slutbetyg 1993/94–1996/97, och elever som ej nått målen av de som fått eller skulle ha fått mål- eller kunskapsrelaterade betyg 1997/98–2002/03.
Källa: Skolverket.

Om man betraktar andelen elever som saknar ämnesbetyg eller slutbetyg i högst ett ämne, eller som i det nya systemet inte fått mål- eller kunskapsrelaterade slutbetyg i ett ämne, är utvecklingen entydigt negativ sedan 1994. Se diagram 4.5 nedan.

Diagram 4.5 Andel elever som saknar slutbetyg i ett ämne

Procent

Källa: Skolverket.

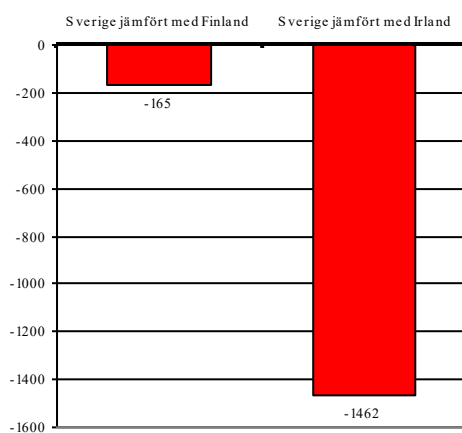
Den svenska skolan är därtill en av de stökigaste i världen, enligt OECD:s undersökningar. Den svenska skolan hamnade senast på 26:e plats bland de 30 OECD-länderna. Vidare har antalet lärare per 100 elever minskat från 8,3 läsåret 1993/94 till 8,0 läsåret 2004/05.

4.3 Elva förlorade år för tillväxtpolitiken

Om Sverige från 1994 hade hängt med i tillväxttakten i Finland, skulle vår BNP i år vara ca 165 miljarder kronor högre, och skatteintäkterna över 80 miljarder kronor högre även med sänkta skattesatser. Om Sverige hängt med i Irlands tillväxt sedan 1994 skulle vår BNP i år vara över 50 procent, eller 1 462 miljarder kronor, högre. Se diagram 4.6.

Diagram 4.6 Sveriges eftersläpning i BNP-tillväxt sedan 1994

Miljarder kronor

Källa: OECD 2005, SCB 2005 och egna beräkningar.

Ett ytterligare tecken på Socialdemokraternas misslyckande när det gäller tillväxtpolitiken är att Sverige från en 13:e plats i OECD:s välfärdsliga 1994, halkat ner till en 14:e plats år 2003 enligt senast tillgänglig statistik (april 2005). Det är också värt att notera att det stora raset i välfärdsligan var det som följde på 1980-talets släpphänta ekonomiska politik¹. Det största fallet

¹ Se t.ex. 2001 års ekonomiska vårproposition, bilaga 5, för en redogörelse för det kaotiska förlopp som till slut ledde till att den socialdemokratiska regeringen försökte lagstifta om både pris- och lönebildning i det s.k. stopp-paketet. Detta omfattade lönestopp, prisstopp, hyresstopp, stopp för kommunala skatthöjningar, begränsningar i konflikträtten och höjda avgifter för avtalsstridiga strejker. Den socialdemokratiska regeringen förlorade omröstningen i riksdagen den 15 oktober 1990 och statsminister Ingvar Carlsson lämnade in sin avskedsansökan. Efter att ha återkommit med en ny regering, dock utan tidigare finansministern Kjell-Olof Feldt som valt att avgå, fortsatte den svenska utvecklingen att snabbt försvagas på alla fronter. Nyttillträdde finansministern Allan Larssons tal om "vändpunkten" besannades aldrig, och Socialdemokraterna förlorade makten i riksdagsvalet 1991.

Fel! Okänt namn på

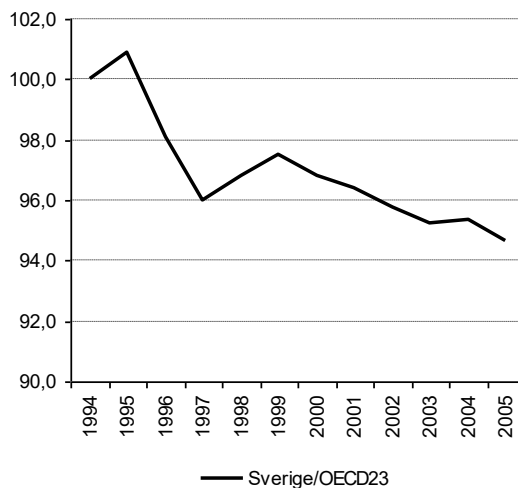
var det som Socialdemokraterna lämnade över hösten 1991. Mellan åren 1990 och 1992 föll Sverige från en sjunde till en 13:e plats i välfärdslistan. Under den borgerliga regeringsperioden 1992–1994 bromsades det kraftiga fallet upp, och Sverige sjönk inte lägre än 14:e plats 1993 trots de dåliga yttre förutsättningarna. År 1994 hade utvecklingen vänts och Sverige steg till en 13:e plats. Det är också värt att notera att de revideringar som gjorts av Sveriges och andra länders statistik, visar att fallet i den svenska ekonomin i början av 1990-talet inte var fullt så kraftigt som den äldre statistiken visat.

Den internationella konjunkturen har större delen av de senaste tio åren varit gynnsam för svensk ekonomi. Ändå har vi inte tagit igen något av det vi tidigare förlorat, utan ligger kvar på en 13–14:e plats när alla 30 OECD-länder rankas.

Ett litet land som Sverige bör inte i första hand jämföra sig med stora ekonomier som t.ex. USA, Japan, Storbritannien Tyskland och Frankrike. Om Sverige jämförs med de mindre OECD-länderna (OECD23 där de sju största länderna inte ingår) framgår det att vi halkat efter trendmässigt sedan 1995, och att vi kommer att fortsätta att göra det. Se diagram 4.7.

Diagram 4.7 Sveriges BNP-tillväxt 1994–2005 relativt de mindre OECD-länderna (OECD23)

Index: OECD23=100

Källa: OECD, juni 2004.

Anm.: År 2004 och 2005 är prognoser. För Sveriges del är prognosen den som regeringen räknade med i budgetpropositionen för 2005.

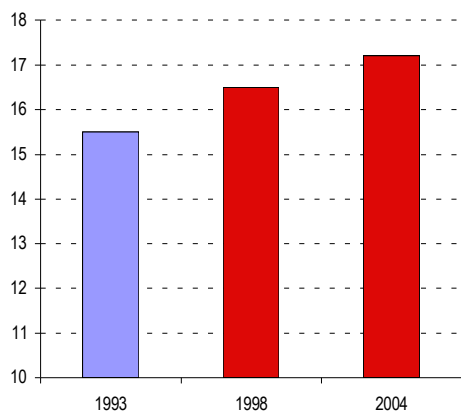
4.4 Elva förlorade år för barnomsorgen

Barngrupperna på dagis har ökat med i genomsnitt två barn per grupp, från 15,5 år 1993/94 till 17,2 år 2004. Det motsvarar en ökning med 11 procent. Men så många som vart fjärde barn finns nu i en grupp med 20 barn eller fler. Sedan maxtaxan införts har trycket på förskolan ökat ytterligare, vilket på många håll leder till allt större grupper. Hela 89 procent av kommunerna anger att efterfrågan på barnomsorg ökat sedan maxtaxan infördes.

Någon valfrihet existerar inte när det gäller det offentliga stödet till barnomsorg, i stället har Socialdemokraterna ökat centralstyrningen och försämrat kvaliteten genom den ensidiga satsningen på en enda barnomsorgsform.

Diagram 4.8 Barngruppernas genomsnittliga storlek i förskolan

Antal barn

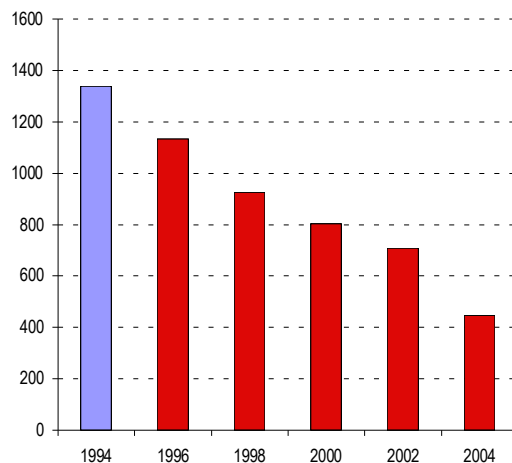

Källa: Skolverket.

Spegelbilden av att barngrupperna blivit större i förskolan är att både öppna förskolor och familjedaghem har minskat drastiskt. Antalet öppna förskolor har minskat med över 65 procent under Socialdemokraternas regeringstid, från 1 340 till 447 stycken.

Fel! Okänt namn på

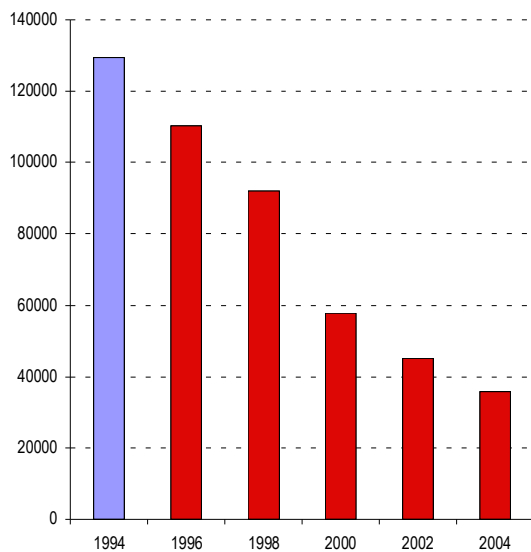
Diagram 4.9 Antalet öppna förskolor 1994–2004

Källa: Skolverket.

Vidare har antalet barn inskrivna i familjedaghem (hos kommunala dagbarnvårdare) minskat från 129 400 till 35 970, eller med 72 procent sedan 1994. Detta är resultatet av den ensidiga styrning av resurser till förskolan som Socialdemokraterna konsekvent ägnar sig åt. Genom maxtaxans införande försämrades familjedaghemmens möjligheter att konkurrera med förskolan.

Diagram 4.10 Antal inskrivna barn i familjedaghem 1994–2004

Källa: Skolverket.

Det minskande *antalet* barn i familjedaghemmen och i öppna förskolor är inte en effekt av att barnkullarna varit små under 1990-talet. Även *andelen* barn i familjedaghem och öppna förskolor har minskat i samma utsträckning som antalet barn har gjort.

4.5 Elva förlorade år för företagandet

Antalet företagare har minskat med 20 000 sedan 1994 enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar. Sverige har bland den lägsta andelen nyföretagare bland OECD-länderna. Trots sex års utredande i Näringsdepartementets s.k. Simplex-grupp har enbart en handfull perifera regelförenklingar kommit till stånd. Sedan 1999 när regeringen inledde sitt arbete med regelförenklingar med målsättningen att ”inom en treårs period tydligt minska regelverkets administrativa börda för småföretag” har antalet nya eller förändrade föreskrifter och råd ökat med 2 748. Samtidigt är det bara 993 som upphävts. Nettoökningen är alltså 1 791 stycken. Den socialdemokratiska regeringen framhåller själv bl.a. följande regelförenklingar i den senaste redogörelsen till riksdagen (skr. 2004/05:48) om regelförenklingsarbetet:

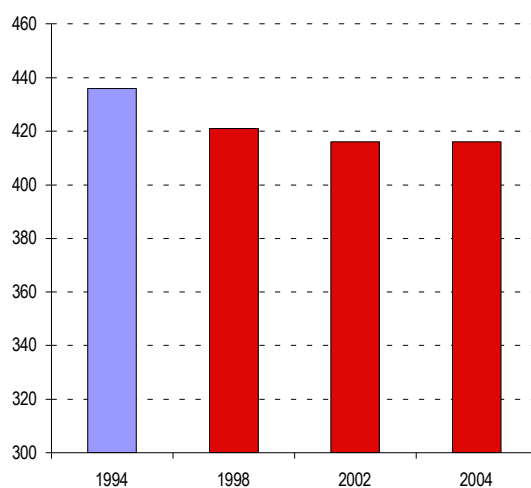
- Bildtagna släpvagnar med totalvikt om högst 3,5 ton och motorcyklar skall kontrollbesiktigas första gången efter fyra år, i stället för som i dag, efter två år.
- Kravet på att använda en särskild blankett för registrering av hund avskaffas. Likaså kravet på att lämna uppgifter om hundens färg och utseende.
- Ansökan om tillstånd enligt den nya miljöbalken får nu ges in senast den 31 december 2005 i stället för som tidigare den 31 december 2004.
- Nya faktureringsregler för moms har införts. De slår bland annat fast att det är säljaren som är skyldig att utfärda fakturor.

Det kommer inte som någon överraskning att nyföretagandet minskat och att antalet konkurser är fortsatt högt. Antalet nyregistrerade företag minskade med nästan 6 500 stycken mellan 1994 och 2003. Antalet aktiebolag har minskat med 7 procent mellan 1995 och 2001. Enligt Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) minskade antalet sysselsatta i de nystartade företagen med drygt 6 procent år 2003. Under 2004 uppgick antalet anställda i företag i konkurs till 21 206 personer.

Fel! Okänt namn på

Diagram 4.11 Antal egna företagare

Tusental

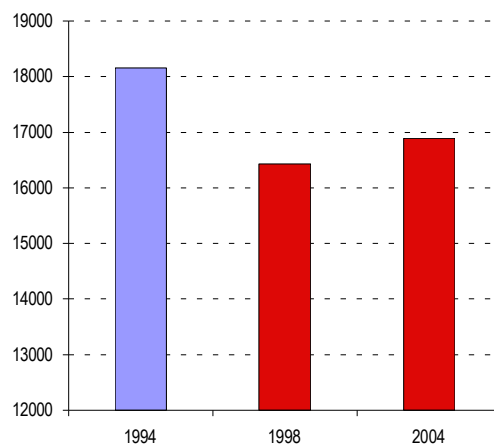

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna.

4.6 Elva förlorade år för rättstryggheten

Antalet poliser i Sverige har skurits ner med drygt 1 200 sedan 1994, från 18 162 till 16 891 år 2004. Det motsvarar en minskning med 7 procent. Anorlunda uttryckt har det sedan 1994 i genomsnitt försvunnit drygt 10 poliser per månad. Antalet civilanställda inom polisen har under samma period minskats med ca 1 100, eller 14 procent. Detta har givetvis ytterligare försämrat polisens möjligheter att utreda brott och bidra till att skapa trygghet på gator och torg.

Diagram 4.12 Antal anställda poliser

Källor: Rikspolisstyrelsens årsredovisningar.

4.7 Elva förlorade år för arbetslösheten och sjukfrånvaron

Arbetslöshet, sjukdom och förtidspensionering av medicinska skäl innebär ett svårt mänskligt lidande. Men det innebär också stora samhällskostnader. De offentliga budgetarna belastas, och ett produktionsbortfall uppstår. Därför måste det betecknas som ett misslyckande av gigantiska mått att den sammanlagda kostnaden för arbetslöshet, sjukpenning inklusive rehabilitering samt förtidspension – ”olyckstalet” – har ökat med nästan 90 miljarder kronor sedan 1994 och kommer snart överstiga 200 miljarder kronor.

Den öppna arbetslösheten sjönk till ca 4 procent år 2001 och 2002, men steg till 4,9 procent år 2003 och har sedan dess fortsatt stiga. I år väntas den öppna arbetslösheten ligga på 5,9 procent. Den tidigare minskningen av arbetslösheten uppvägs dock mer än väl av ökade sjukskrivningar, förtidspensioner (aktivitets- och sjukersättningar) och att arbetslösa flyttats till andra kolumner i statistiken.

För närvarande är det över 800 000 helårsarbetskrafter som uteblir i Sverige på grund av sjukskrivning samt aktivitets- och sjukersättning. Därtill ska läggas de ca 245 000 öppet arbetslösa, de 130 200 som deltar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder samt de drygt 268 000 undersysselsatta personer som uppger att de vill arbeta mer men inte kan av arbetsmarknadsskäl och de 150 000 latent arbetssökande. (SCB:s arbetskraftsundersökning för 1:a kvartalet 2005).

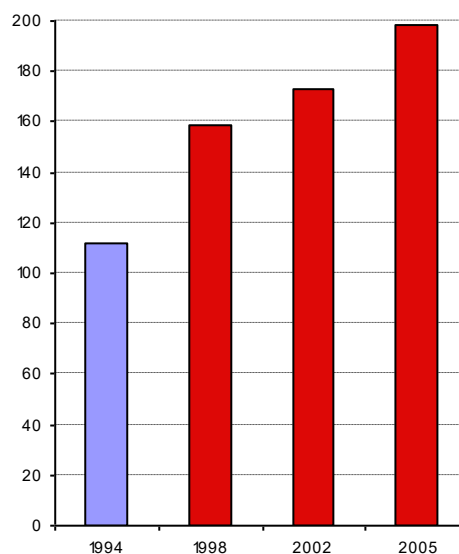
Enligt Socialdemokraternas beräkningar i budgeten för 2006 kommer den samlade kostnaden för olyckstalet att fortsätta öka fram till budgetperiodens slut år 2008. Kostnaden beräknas redan i år nå upp till nästan 200 miljarder kronor. Det motsvarar drygt 22 000 kronor per invånare.

Enbart för perioden 1997–2004 var den sammanlagda kostnaden för olyckstalet hela 1 362 miljarder kronor. Det motsvarar värdet av drygt halva årets BNP, eller kostnaden för 65 års barnbidragsutbetalningar.

Fel! Okänt namn på

Diagram 4.13 "Olyckstalet" 1994–2005. Total kostnad för arbetslöshet, sjukskrivning och förtidspension (aktivitetsersättning)

Miljarder kronor

Källor: Prop. 2003/04:100 för åren 1998–2002 (utgiftsområde 10 och 13) och för år 1994: Riksrevisionsverket, Budgetprognos nr 5, 1994/95, samt Statens finanser 1995. Beloppet för år 2005 är regeringens prognos från: Prop. 2005/06:1 (utgiftsområde 10 och 13).

5 Budgetpropositionen

5.1 Valfläk å folket!

Regeringens budgetproposition innehåller en kraftfull ofinansierad utgiftsexpansion under valåret 2006. Men året därefter dras de tillfälliga vallöftena tillbaka. Syftet är uppenbart. Inför valet skyr Socialdemokraterna inga medel för att behålla regeringsmakten. Väljarna får en extra stor påse med valgodis, vilket Göran Persson hoppas ska ge honom ytterligare fyra år vid makten.

I sak är detta inget nytt. Socialdemokraterna har en lång och trogen tradition av "gas och broms" i den ekonomiska politiken för att väljarna ska hållas nöjda i samband med valår. Detta har på senare tid blivit alltmer uppenbart. Sedan de återtog regeringsmakten 1994 har de fört en ekonomisk politik som mer tar hänsyn till valcykeln än konjunkturcykeln.

Skandiabanken visar i en studie att denna politik också har haft realekonomiska konsekvenser. Under valår har tillväxten dragit i väg, påeldad av en privat konsumtionstillväxt som härrör från de plånboksförstärkningar regeringen gjort lagom till valet. Men så fort valet vunnits dras godiset tillbaka,

Fel! Okänt namn på

och väljarna får betala med lägre tillväxt, stigande arbetslöshet och fallande konsumtion.

Tabell 5.1 BNP-tillväxt 1970–2004 (Valår, året efter valår och övriga år)

Genomsnittlig BNP-tillväxt

År	BNP-tillväxt*
Valår (11 år)	2,7
Året efter valår (11 år)	1,7
Övriga år (13 år)	2,0
Totalt 1970–2004	2,1

* Aritmetiskt genomsnitt.

Källa: Skandiabanken.

Tabell 5.2 Privat konsumtion 1970–2004 (Valår, året efter valår och övriga år)

Genomsnittlig ökningstakt

År	Konsumtionstillväxt*
Valår (11 år)	2,5
Året efter valår (11 år)	1,0
Övriga år (13 år)	1,5
Totalt 1970–2004	1,6

* Aritmetiskt genomsnitt.

Källa: Skandiabanken.

5.1.1 Expansion under valår betalas med engångsintäkter och lån

Sammantaget satsar Socialdemokraterna cirka 10 miljarder kronor mer både 2006 och 2007 i utgiftsökningar och inkomstminskningar än vad man föreslog i vårbudgeten. Huvuddelen av detta betalas av oväntat stora inkomstökningar, som man så sent som i våras inte ville kännas vid. Det handlar till exempel om en kraftig ökning av bolagsskatteinkomsterna till följd av förändrade periodiseringsregler. Detta beräknas ge en ökning av skatteintäkterna på 20 miljarder kronor under 2005–2006. I våras bedömdes denna effekt till 11 miljarder kronor.

Socialdemokraterna fortsätter också att lånefinansiera statens utgifter. Statsbudgeten visar ett underskott på 37 miljarder 2006. Sammantaget uppgår underskotten till 159 miljarder kronor under den innevarande mandatperioden budgetåren 2003–2006. Detta medför att statsskulden beräknas växa från 1 160 miljarder kronor i slutet av 2002 till 1 302 miljarder kronor i slutet av 2006.

5.1.2 Budgettrixande för att kringgå strama utgiftsramar

För att kunna genomföra expansionen utan att bryta mot utgiftstaket måste regeringen återigen ta till olika tekniker som de flesta bedömare ser som rent budgettrixande. I vårbudgeten beräknades budgetmarginalen till utgiftstaket

Fel! Okänt namn på

för 2006 till endast 1,5 miljarder kronor. Det motsvarar cirka 2 promille av de samlade statsutgifterna.

Först och främst sker detta genom att regeringen i stället för utgiftsökningar ger krediter på skattekonton till kommuner och landsting. Det handlar om 15,8 miljarder kronor 2005, 18,5 miljarder kronor 2006 och 11,1 miljarder 2007. Sammantaget räknar regeringen med att budgettrixa på detta sätt för 60,1 miljarder kronor under perioden 2004–2008. Av detta har 15,5 miljarder tillkommit på grund av satsningarna i den senaste budgetpropositionen.

Tabell 5.3 Krediteringar av skattekonton 2004–2008

Miljarder kronor

	2004	2005	2006	2007	2008	Totalt
Krediteringar skattekonton	-7,7	-15,8	-18,5	-11,1	-7,0	-60,1
<i>varav nya förslag i BP05/06</i>			-5,4	-6,9	-3,2	-15,5

Källa: Prop. 2005/06:1, tabell 6.14 (s. 179).

Ett annat sätt som regeringen trixar på är att ta in anspråk tillfälliga intäktsökningar för att finansiera varaktiga utgiftsökningar. Räntebeläggningen av periodiseringsfonder väntas ge staten extra skatteintäkter från bolagsskatten på 10 miljarder kronor både under 2005 och 2006. Därefter är huvuddelen av periodiseringsfonderna borta, och således också möjligheten för staten att få in fortsatta överintäkter från bolagsskatten. Eftersom intäkten är av engångskaraktär borde pengarna oavkortat användas till att amortera på statskulden, om regeringen har någon som helst ambition att leva upp till budgetlagens andemening.

5.2 Uddlösa förslag mot vår tids stora utmaningar

Sverige står just nu inför några av de största ekonomisk-politiska utmaningarna i modern tid. På kort sikt måste det växande utanförskapet på arbetsmarknaden brytas. På längre sikt väntar såväl inhemska utmaningar från den demografiska utvecklingen liksom internationella utmaningar av den tilltagande globaliseringen och jobbflytten till låglöneländer.

Socialdemokraternas politik för att möta dessa utmaningar har samtidigt kommit till vägs ände. I budgetpropositionen görs i stället satsningar som riskerar att leda till att problemen med utanförskap på arbetsmarknaden, svag jobbtillväxt och kapitalflykt till utlandet förvärras. Vänsterkartellen framstår rejält handlingsförlamad, delvis till följd av sin egen slapphänta hantering av statsfinanserna. Men främst för att Socialdemokraterna saknar visioner om hur framtidens utmaningar ska mötas.

5.2.1 Utmaning 1: Utanförskapet

Uppemot 1,5 miljoner människor i arbetsför ålder står av olika anledningar utanför den reguljära arbetsmarknaden. Det motsvarar en total arbetslöshet,

öppen som dold, på mellan 20 och 25 procent, enligt avhoppade LO-utredaren Jan Edlings rapport från i våras.

Utanförskapet är en tragedi för enskilda människor och en djup reva i det svenska välfärdssamhället. Känslan av att inte vara behövd och att inte kunna svara för sin egen försörjning får många människor att känna maktlöshet och frustration.

På dessa utmaningar har Socialdemokraterna inget svar. Arbetslinjen, som partiet påstått sig vara främsta garant för, är nu sedan länge övergiven. I stället är det bidraglinjen som gäller. Genom att slussa människor allt längre bort från arbetsmarknaden hoppas Socialdemokraterna kunna dölja det som nu är uppenbart för nästan alla – att Sverige är på god väg att bli ett land med massarbetslöshet på europeisk nivå.

5.2.2 Utmaning 2: Demografin

Svenskarna blir allt äldre. Inte bara för att vi lever längre, utan för att de äldre generationerna snart kommer att vara större än de yngre. Redan från 2007 kommer den åldersklass som inträder i arbetsför ålder att vara mindre än den som lämnar arbetsmarknaden. Det innebär att andelen människor som inte är i arbetsför ålder kommer att öka. Och inte förrän mot slutet av 2020-talet väntas det förhållandet vända. Fram till dess kommer således försörjningsbördan att öka.

Denna utveckling innebär också en utmaning för de offentliga finanserna. Med fler utanför arbetsför ålder så ökar belastningen på ålderspensionssystemet. Det är visserligen numera frikopplat från statsutgifterna. Men verksamheten i offentlig sektor kan också väntas få ökade kostnader när alltfler äldre kräver sin rättmätiga vård och omsorg. Därför är det av central vikt att de samlade offentliga finanserna står på fast grund, och att kvaliteten i vården och omsorgen får gå före andra satsningar.

Här saknar Socialdemokraterna återigen en trovärdig politik. Statsbudgeten dras nu med de största underskotten sedan 1990-talets krisår. Och kvaliteten i de kommunala vård- och omsorgsverksamheterna har trots löften om motsatsen fortsatt att försämrats.

5.2.3 Utmaning 3: Globaliseringen

Den tredje utmaningen kommer från en ökad internationalisering som lett till en global konkurrens om arbetskraften. Länder som tidigare ansetts för riskfyllda ur ett politiskt perspektiv och ofördelaktiga ur ett ekonomiskt perspektiv har under de senaste tio åren blivit alltmer integrerade i världsekonomin. Det gäller Kina och de övriga länderna i Öst- och Sydostasien, liksom de forna Sovjetrepublikerna och deras före detta lydstaterna i Östeuropa.

Resultatet av denna globalisering syns såväl i den svenska sysselsättningsstatistiken som i storföretagens resultaträkningar. Medan vinsterna stiger till följd av att produktionen flyttar dit där den är billigare så blir antalet jobb som är kvar på hemmaplan alltfärre. Stora varsel har blivit vardagsmat i tidningarnas rubriker, och ännu syns inga tendenser till att trenden är på väg att brytas.

Fel! Okänt namn på

Sveriges höga lönekostnader är en konkurrensnackdel som måste kompenseras om det ska finnas konkurrensutsatta jobb kvar i landet även i framtiden. Även på detta område står dock socialdemokratin med fler frågor än svar. I stället för att bryta dödläget med offensiva reformer så tycks metoden vara att skylla på Riksbankens räntepolitik och vänta på att konjunkturen tar fart.

5.3 Socialdemokraterna gör självmål på alla uppsatta mål

Ett bevis på att utmaningarna inte möts kan också utläsas direkt ur budgetpropositionen. Socialdemokraterna har sedan tidigare satt upp ett antal mätbara mål inom viktiga politikområden och för budgetpolitiken. Det gäller målet för den offentliga sektorns finansiella sparande, målet om ökad reguljär sysselsättning, målet för öppen arbetslöshet, för ohälsa och för antalet socialbidragstagare. Målen är tidsmässigt bestämda till vissa årtal.

Det står redan klart att Socialdemokraterna inte kommer att lyckas med fyra av målen. Det femte, att halvera ohälsan till år 2008 kommer med stor sannolikhet inte heller att nås. Förklaringen till detta misslyckande på egen planhalva är att målen inte följts av kraftfulla åtgärder och en verkningsfull tillväxtpolitik för att de ska kunna uppfyllas. Målen har med andra ord blivit självmål – och tydliga exempel på att den förda politiken måste förändras.

5.3.1 Målet för finansiellt sparande nås inte ens i högkonjunktur

Målet för det finansiella sparandet är att överskottet i den offentliga sektorn ska vara två procent av BNP över en konjunkturcykel. Oavsett om detta mäts justerat för konjunkturläget eller inte så kommer genomsnittet för femårsperioden mellan 2004 och 2008 ligga långt under Socialdemokraternas mål.

Tabell 5.4 Den offentliga sektorns finansiella sparande 2004–2008 enligt budgetpropositionen*Procent av BNP*

	2004	2005	2006	2007	2008	Snitt 2004–2008
Finansiellt sparande	1,0	1,4	0,7	1,1	1,6	1,1
Strukturellt sparande (justerat för konjunktur- läge)	1,8	2,1¹	1,0	1,1	1,6	1,5

¹ Det höga strukturella sparandet förklaras delvis av ökade skatteintäkter till följd av att vissa företag återfört delar av sin fondavsättning till beskattning.
Källa: Budgetpropositionen för 2006.

Det faktiska utfallet i de offentliga finanserna är som framgår av tabellen ovan delvis en förklaring av konjunkturen. Men trots att konjunkturutvecklingen under perioden av allt att döma kommer att innebära en mer uthållig tillväxt än konjunkturtoppen i mitten av 1990-talet, så kommer det ojusterade finansiella sparandet bara uppgå till lite drygt en procent av BNP. Det s.k. strukturella sparandet väntas inte uppnå två procent ens till år 2008. Detta innebär i klartext att målet om två procents överskott har frångåtts under den innevarande mandatperioden. Det strukturella sparandet där konjunktur- och engångseffekter räknas bort ska ju, givet överskottsmålet, uppgå till två procent varje år över en mandatperiod.

5.3.2 Sysselsättningsmålet uppnås inte ens till år 2050

Socialdemokraternas mål var att 80 procent av befolkningen mellan 20 och 64 år skulle vara reguljärt sysselsatt senast år 2004. Som reguljärt sysselsatt räknas inte de personer som är sysselsatta i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Däremot räknas många sjukskrivna fortfarande som sysselsatta.

År 2004 var ungefär 4,2 miljoner personer i denna åldersgrupp reguljärt sysselsatta, vilket motsvarar en sysselsättningsgrad på 77,2 procent. I år bedöms sysselsättningsgraden enligt budgetpropositionen i stället minska till 76,6 procent. Under perioden 2006 till 2008 räknar Finansdepartementet med att trenden ska vända, så att sysselsättningsgraden når tillbaka till 77,2 procent. Därmed kommer det att saknas omkring 180 000 reguljärt sysselsatta för att målet ska nås år 2008. Bedömningen är något lägre än den som gjordes i vårens budgetproposition, framför allt när det gäller utvecklingen under innevarande och nästa år.

I budgetpropositionen redovisas också en översiktlig långsiktsskalkyl som sträcker sig ända till år 2050. Den bygger i stora drag på den förväntade befolkningsutvecklingen och oförändrad sysselsättningsgrad bland olika grupper i befolkningen efter 2008. En mer optimistisk beräkning görs också av effekten av en antagen förbättrad integration av utrikesfödda svenskar på arbetsmarknaden.

Inte ens i denna mer optimistiska långsiktsskalkyl nås sysselsättningsmålet till år 2050. I stället väntas sysselsättningen som bäst uppgå till 78 procent. Även om många invändningar kan riktas mot antaganden i denna typ av långsiktiga kalkyler måste man, tills något annat har framkommit, förutsätta att de

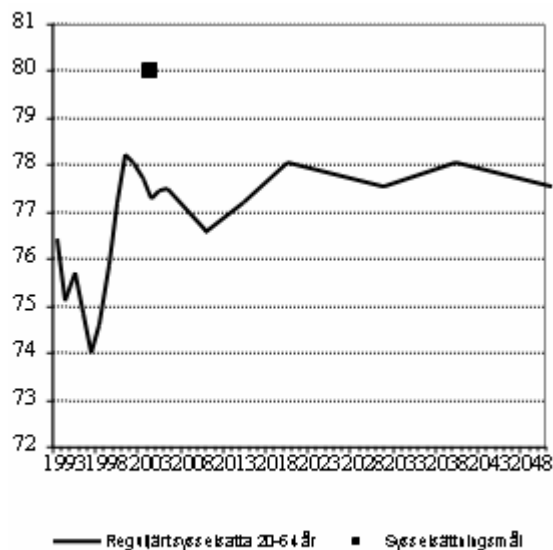
Fel! Okänt namn på

är gjorda efter bästa förmåga av personer specialiserade på just denna typ av beräkningar. Snarare ligger det i farans riktning att även dessa kalkyler är optimistiska.

Både de kortsiktiga bedömningarna fram till år 2008 och de mer långsiktiga kalkylerna visar alltså med all tydlighet att den nuvarande socialdemokratiska politiken inte duger. En ökad sysselsättning (fler arbetade timmar) är helt avgörande för den framtida välfärdsutvecklingen. Det är hög tid för en kursändring där kraftfulla åtgärder vidtas för att öka drivkrafterna för arbete och företagande.

Diagram 5.1 Regulerad sysselsättningsgrad 1993–2050 enligt regeringens optimistiska scenario

I procent av befolkningen i åldern 20–64 år

Källor: Konjunkturinstitutet och budgetpropositionen för 2005, bilaga 2.

5.3.3 Målet om 4 procents öppen arbetslöshet uppnås inte

Socialdemokraterna räknar i budgetpropositionen med en öppen arbetslöshet på 5,9 procent 2005, 4,8 procent år 2006 och 4,4 procent år 2007–2008. Detta är något högre jämfört med antagandena i våras, vilket förklaras med att måttet på öppen arbetslöshet har förändrats. I jämförbara termer har regeringen blivit mer pessimistisk om utvecklingen under 2005, men kraftigt mer optimistisk om utvecklingen därefter.

Detta beror dels på en ökad sysselsättning, framför allt i kommuner och landsting, dels på fler deltagare i arbetsmarknadspolitiska program. Samtidigt väntas arbetsutbudet bara växa måttligt. Regeringen förutsätter också i kalkylen att den genomsnittliga arbetstiden förblir konstant. Indikationer under 2005 visar i stället det motsatta, att alltfler jobbar overtid.

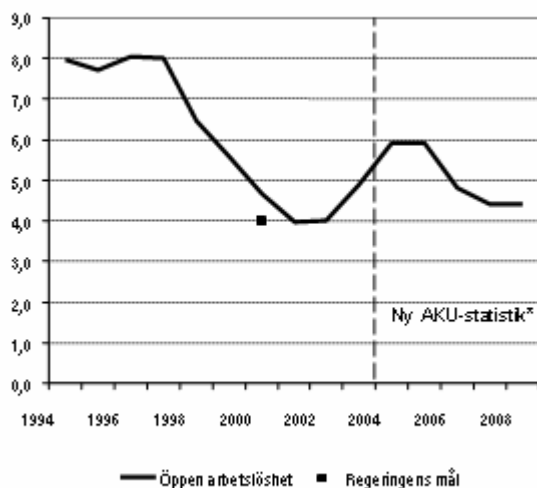
Fel! Okänt namn på

Sammantaget räknar regeringen med att missa målet om en halverad öppen arbetslöshet. Endast om man tar hänsyn till nya beräkningsgrunder kommer målet att nås någon gång under 2007–2008. Årsgenomsnittet för prognosperioden ligger dock fortfarande tydligt över det uttalade 4-procentsmålet.

Detta betyder att Socialdemokraternas mål om ”högst fyra procent öppen arbetslöshet och därefter full sysselsättning” inte på långa vägar är uppfyllt, trots ett idogt trixande med såväl statistik som budgetmedel.

Diagram 5.2 Öppen arbetslöshet

Procent av arbetskraften

Källa: Konjunkturinstitutet och vårpropositionen 2005. Socialdemokraternas prognos för 2005–2008.

* Omläggningen av AKU höjer nivån med 0,2–0,4 procent från 2004.

5.3.4 Allt längre från målet om halverat antal socialbidragstagare

I 2001 års vårproposition föreslog regeringen ett mål om att halvera antalet socialbidragstagare mellan 1999 och 2004, och riksdagen beslutade i enlighet med förslaget. Detta ”rättvisemål” är formulerat så att det är antalet ”helårsekvivalenter” mellan 20 och 64 år som ska halveras. En helårsekvivalent motsvarar en individ som får fullt socialbidrag under ett år (exempelvis bildar två personer med socialbidrag under ett halvår vardera tillsammans en helårsekvivalent).

”Rättvisemålet” måste, vid sidan om sysselsättningsmålet, vara det allra största misslyckandet i Socialdemokraternas politik. Inte nog med att målet inte nåddes till 2004. Utvecklingen har på senare tid gått i rakt motsatt riktning. Mellan 2003 och 2004 ökade antalet helårsekvivalenter i socialbidragen enligt Konjunkturinstitutet från 85 000 till 87 000.

Fel! Okänt namn på

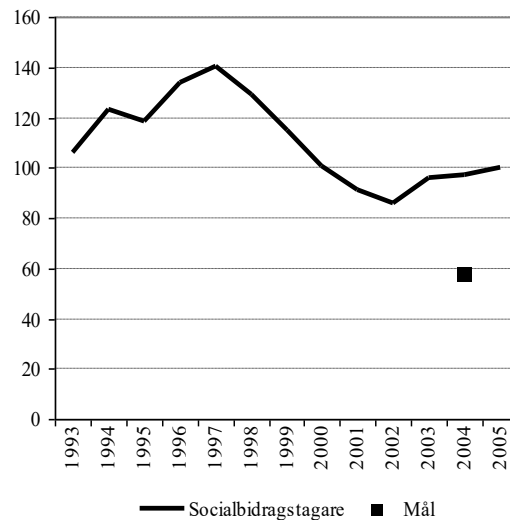
Socialstyrelsen noterar också ett trendbrott när det gäller kommunernas kostnader för ekonomiskt bistånd, vilket styrker bilden av att regeringen återigen tappat kontrollen över socialbidragen. Det är tragiskt för många människor, men också något som undergräver kommunernas finanser och hotar inkräkta på offentliga verksamheter inom vården, skolan och omsorgen.

För att uppnå målet om halverade socialbidrag jämfört med 1999 skulle det i år krävas en ytterligare minskning med omkring 22 000 helårsekvivalenter. Den fortsatt svaga sysselsättningsutvecklingen kommer knappast att innebära att målet om halverade socialbidrag uppnås om inte åtgärder vidtas.

Några nya förslag föreslås inte heller i budgetpropositionen, som i övrigt inte längre nämner när målet om halverade socialbidrag väntas uppnås.

Diagram 5.3 Socialbidragstagare: helårsekvivalenter

Tusental

Källa: Konjunkturinstitutet, mars 2004.

5.3.5 Målet om halverad ohälsa nås inte utan kraftfulla åtgärder

Socialdemokraterna har satt som mål att ohälsan ska halveras till 2008. Målet innebär konkret att antalet nettodagar med sjuklön eller sjukpenning ska halveras mellan 2002 och 2008. Även karensdagen inkluderas i beräkningen. Samtidigt ska antalet nybeviljade aktivitets- och sjukersättningar (som tidigare kallades förtidspension) i snitt 2003–2007 vara lägre än 2002.

Ökningen av antalet nettodagar med sjukpenning har avtagit under de senaste två åren och vändes i slutet av 2002 till en minskning, vilket delvis beror på en förskjutning från heltids- till deltidssjukskrivningar. Fler och fler sjukskrivna skjutsas också över i förtidspensionering, vilket får sjuktalen att minska per automatik.

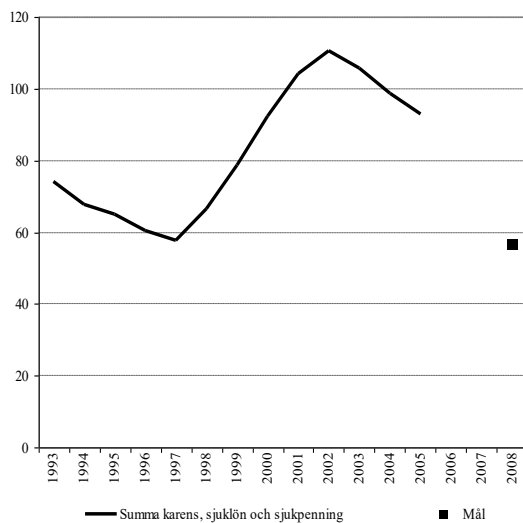
Fel! Okänt namn på

Kostnaderna för sjukskrivningarna, som beror både på antalet sjukskrivna och på ersättningsnivån, planade ut temporärt under 2004. Enligt Ekonomistyrningsverkets senaste prognos kommer dock såväl nivån på kostnaderna som kostnadsökningen för sjukpenningen att vara högre framöver än i regeringens beräkningar. Till 2008 räknar ESV med att kostnaderna för sjukpenning, rehabilitering, aktivitets- och sjukersättning har stigit till omkring 125 miljarder kronor, jämfört med knappt 110 miljarder 2004.

Målet om halverad ohälsa till år 2008 är ambitiöst och kommer som bl.a. Konjunkturinstitutet framfört i remissyttrande till promemorian Ds 2002:63 att kräva förändrade incitament för såväl arbetsgivarna, läkarna som de försäkrade. Det förefaller inte troligt att de åtgärder som hittills presenterats kommer att kunna ge den önskade utvecklingen. Särskilt inte med tanke på att antalet sjuk- och aktivitetsersättningar fortsätter att öka.

Diagram 5.4 Ersatta sjukdagar

Miljoner dagar (netto)

Källor: Riksförsäkringsverket och Konjunkturinstitutet mars 2004.

5.4 Tillväxtpolitik – var god dröj!

Sveriges långsiktiga tillväxtproblem kvarstår. Den långsiktiga BNP-tillväxten bedöms av regeringen, även vid en kraftfullt förbättrad integration på arbetsmarknaden av utlandsfödda medborgare, uppgå till i genomsnitt 1,9 procent per år till år 2050. BNP per capita växer långsammare, med ca 1,6 procent per år i genomsnitt. Det framgår av bilaga 2 i höstens budgetproposition som är framtagen av Finansdepartementets experter.

Trots detta finns inga verkningfulla åtgärder för ökad långsiktig tillväxt. I stället innehåller årets budgetproposition ytterligare satsningar på att antingen

Fel! Okänt namn på

hålla människor borta från arbetsmarknaden eller ge dem en temporär försörjning över valet 2006. Detta skall läggas till de många miljarder som tidigare plöjts ned på samma typ av åtgärder – och som uppenbarligen inte givit någon varaktig effekt på sysselsättningen eller tillväxten.

Socialdemokraterna har en dokumenterad ovilja eller oförmåga att på allvar genomföra verkningfulla tillväxtåtgärder, vilket också avspeglar sig i de dystra långsiktscalkylerna. I stället ägnar sig regeringspartiet och dess intresseorganisationer åt att bortförklara Sveriges tillväxtproblem antingen med svagheter i omvärldens ekonomier eller brister i Riksbankens penningpolitik. Och i tider då omvärldskonjunkturen är god så göms de svenska strukturproblemen bakom en skönmålning av ekonomin med motivet att ”tillväxten” (just då) är god. Socialdemokraterna blandar således medvetet ihop tillväxtpolitik med de svängningar i BNP som konjunkturen åstadkommer.

Men tillväxtpolitik handlar om något helt annat, nämligen att genom en målmedveten och välanalyserad strategi förändra ekonomins långsiktiga, trendmässiga tillväxttakt och produktionsförmåga – alldeles oavsett hur konjunkturen i omvärlden utvecklas. Det är i huvudsak bristen på sådan politik som lett till att Sverige sjunkit i OECD:s tillväxt- och välståndsligor.

Kristdemokraterna vill därför koncentrera uppmärksamheten på de *strukturproblem* som regering och riksdag kan göra något åt, och som oavsett konjunkturläge kan öka Sveriges potentiella tillväxt.

Den internationella konjunkturen har givetvis på kort sikt betydelse för den ekonomiska utvecklingen i Sverige. Framför allt påverkas vi av konjunkturen i Europa och USA, tack vare vårt mycket stora handelsutbyte med omvärlden. Men sambandet gäller endast på kort sikt. Och vad kan regering och riksdag göra åt den? Ingenting. I bästa fall går det att i någon mån parera de ekonomiska svängningar som beror på förändringar i omvärlden. Men denna uppgift – stabiliseringspolitiken – ligger i dag hos en självständig riksbank. En riksbank som alltför ofta får klä skott för de strukturella svagheter som hämmar den svenska ekonomins tillväxtförmåga på både kort och lång sikt.

Även om vi kristdemokrater hyser en betydligt större oro för hur bl.a. oljepriserna och en stigande skuldbörda i många länder kommer att påverka konjunkturen, så har vi ingen anledning att ha en annan uppfattning om den internationella konjunkturscenariot än vad regeringen har i sin proposition. Det är en i stora delar positiv syn på tillväxten i omvärlden, vilket bör ge fortsatt draghjälp åt svensk exportindustri – om än i lägre takt än under 2004 års exceptionellt starka uppsving.

Däremot hyser vi en välgrundad oro för den inhemska utvecklingen. Inte minst mot bakgrund av att den politik som Socialdemokraterna presenterar på snart sagt varje punkt undviker att ta tag i de strukturella problemen. I vårt fall ser vi ingen möjlighet att Sverige på allvar ska kunna börja återhämta det tapp i välståndsligan som fortgått alltsedan början av 1970-talet. För det krävs strukturella reformer och ett kraftigt förbättrat näringspolitiskt klimat.

Den inriktning som riksdagen har att ta ställning till i budgetpropositionen ger inte mycket hopp om att den relativa eftersläpningen skall brytas och förbytas i en återhämtning. Som bäst kan det bli fråga om att inte halka efter ytterligare.

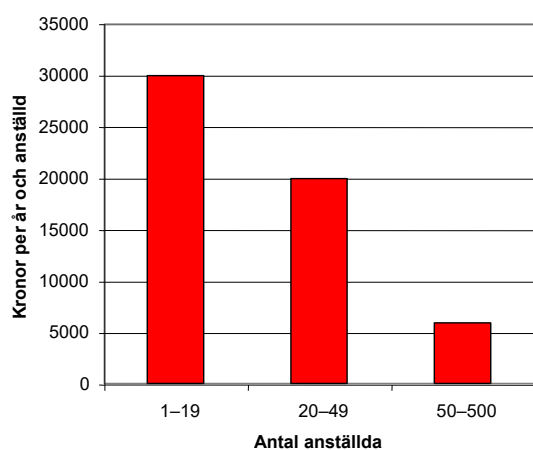
Att propositionen saknar en djupgående diskussion om tillväxtbefrämjande åtgärder är den största – men långt ifrån enda – bristen i budgetpropositionen för år 2006. Bland akuta problem framstår de galopperande utgiftsökningarna för ohälsa och förtidspensioner som särskilt alarmerande. Socialdemokraterna har till slut uppmärksammat krisen och möter den med helhjärtade förhoppningar men som bäst bara med halvhjärtade insatser.

5.4.1 Tjugofjärde propositionen i rad utan verkningfulla tillväxtåtgärder

Budgetpropositionen för 2006 har det gemensamt med samtliga tidigare tjugotre budget-, vår-, sysselsättnings- eller s.k. tillväxtpropositioner som socialdemokratiska regeringar lagt på riksdagens bord sedan hösten 1994, att konkreta tillväxtförslag saknas.

Regelförenklingsarbetet har kört fast i flera omgångar. Regeringens egen utvärdering visar tyvärr att SimpLex-förordningen hittills inte efterlevts av vare sig myndigheter eller – vilket är mest anmärkningsvärt – inte ens Regeringskansliet självt. Av totalt 77 myndigheter som avgett rapporter om sitt regelförenklingsarbete är det endast åtta som genomfört särskilda konsekvensanalyser. Att regelförenklingsarbetet är angeläget framgår inte minst av följande diagram som visar företagens kostnader per anställd för att administrera de olika regelverken.

Diagram 5.5 Företagens kostnader per anställd och år för regeladministration

Källa: OECD.

Tyvärr har Socialdemokraterna som tidigare framhållits inte tagit chansen att i ett gynnsamt ekonomiskt läge rätta till de djupgående strukturella problemen som bl.a. gör att kommuner och landsting, även under högkonjunktur och trots världens högsta skatter, lider av svår resursbrist. Som rapporterats under

Fel! Okänt namn på

ett flertal år i medierna så tycks inte heller pengatillskott hjälpa – kommunerna anställer ändå inte eftersom de pengar som anslås är alltför hårt styrda.

Men Socialdemokraterna är bestämda. Dubbelbeskattningen av risksparende blir kvar, förmögenhetsskatten blir kvar – utom för de allra rikaste, och för den lilla grupp med mycket låga inkomster bland alla dem som drabbas av de kraftigt höjda taxeringsvärdena som de kommande tre åren dessutom väntas stiga ytterligare med uppåt 30 procent.

Socialdemokraterna har tidigare befriat 17 av landets 18 aktiemiljardärer från förmögenhetsskatt på sina aktieinnehav. Totalt har det handlat om en skattebefrielse på ca 240 miljoner kronor för dessa personer. Men fortfarande drabbas främst vanliga pensionärer som har nedamorterade villor i attraktiva lägen av förmögenhetsskatten. Det är i längden ohållbart för ett samhälle att bestraffa idoga och skötsamma medborgare. Resultatet blir att företag, kunskap och kapital fortsätter att fly landet.

För snart sju år sedan lade Småföretagsdelegationen fram 81 konkreta förslag till en uppröjning i den byråkrati- och regeldjungel som just nu håller på att kväva hårt kämpande småföretagare. Socialdemokraterna har hittills bara orkat genomföra cirka en tredjedel av förslagen, vilket sänder tydliga och illavarslande signaler till Företagarsverige. Och vad värre är – för varje regel som Socialdemokraterna lyckas förenkla så tillkommer nästan tre nya. På detta område är man inte lika rapp som när det gäller att slå till med nya stopplagar och skattehöjningar mot åkare, bönder och boende.

5.5 Tillväxtpolitiken dömd att misslyckas så länge vänsterkartellen styr

Valet 1998 innebar ett historiskt bakslag för Socialdemokraterna med efterkrigstidens lägsta valresultat. Genom en skarp vänsterväng lyckades statsminister Göran Persson ändå klamra sig kvar vid makten. Samtidigt bjöd han in till samarbete kring en socialistisk och tillväxtskeptisk regeringspolitik som nu är inne på sin andra och förhoppningsvis sista mandatperiod. Kartellens viktiga byggstenar – Vänstern och Miljöpartiet – har utifrån skilda synsätt varit konsekvent negativa till ekonomisk tillväxt.

Socialdemokraterna framhåller gärna vikten av tillväxt i ord och pamfletter, men tar ogärna en rejäl diskussion i den egna rörelsen om Sveriges djupgående problem i form av en överreglerad företagssektor, dåligt fungerande arbetsmarknad och tillväxthämmande skatter på arbete, sparande och företagande. Socialdemokraternas s.k. tillväxtkongress under våren 2004 blev också ett sällan skådat antiklimax. Budskapet präglades i stället av stor självbelåtenhet parad med en total brist på idérikedom inom det område kongressen hade att behandla.

Statsministern beskrev själv socialdemokratin som en snigel. Socialdemokraterna rör sig alltså enligt sin egen partiordförande mycket långsamt, där dessutom det mesta är bra enligt den egna världsbilden.

Sveriges undermåliga tillväxt har gjort att vi som nämnts tidigare halkat efter flertalet övriga OECD-länder de senaste 30 åren. Den konjunkturuppgång

Fel! Okänt namn på

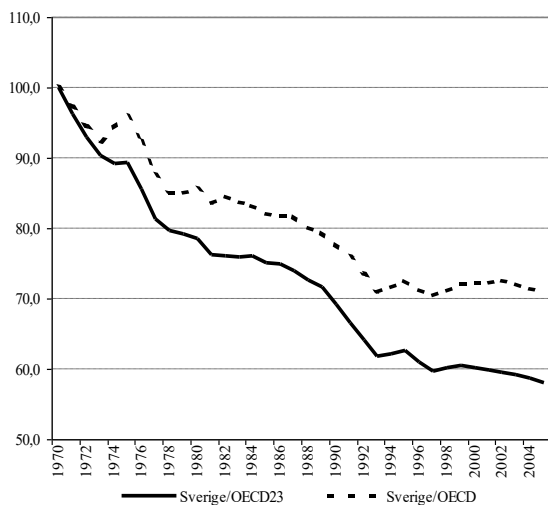
som skedde åren före millennieskiftet och återhämtningen under de senaste åren har enbart inneburit att vi för tillfället inte halkat efter ytterligare. Men någon återhämtning i förhållande till omvärlden är det inte fråga om.

Av diagram 5.6 nedan framgår att Sverige sedan 1970 har halkat efter ca 30 procent i BNP-utvecklingen jämfört med samtliga OECD-länder. Jämfört med de mindre OECD-länderna har Sverige tappat drygt 40 procent sedan 1970.

Irland kommer under perioden 1970–2005 att ha vuxit nästan dubbelt så snabbt som OECD-genomsnittet. Denna fantastiska tillväxtkraft har gjort att Irland klättrat snabbt i välståndsligan de senaste åren, från en 20:e plats 1994 till en 6:e plats år 2000 och en 3:e plats år 2005.

Diagram 5.6 Relativ BNP-utveckling, Sverige/OECD och Sverige/OECD23 1970–2005

Index 1970=100

Källor: OECD.

Anm.: OECD omfattar samtliga OECD-länder. OECD23 omfattar de 23 mindre länderna dit bl.a. Sverige hör. Data för 2004 och 2005 är prognoser.

5.6 Sveriges tillväxt – verklighet eller chimär?

Socialdemokraterna framhäver gärna i många sammanhang den relativt goda tillväxten som Sverige uppvisat de senaste tio åren. Under tioårsperioden 1995–2004 var tillväxten i genomsnitt 2,9 procent per år, vilket är markerat högre än snittet för EU-15 på 2,1 procent. Eller snittet för tillväxten de 25 åren mellan 1970 och 1995 på bara 1,8 procent per år.

Få konkreta resultat har dock synt av den höga tillväxten. Och märkligt nog har Sverige inte hämtat igen något i OECD:s tillväxt- och välfärdsligor, när man korrigerar för den köpkraft som tillväxten medfört för gemene man.

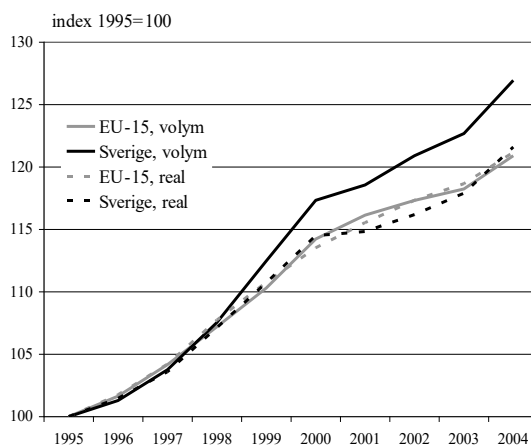
Fel! Okänt namn på

Anledningen till detta kan vara en statistisk chimär. BNP mäts nämligen i volymtermer, vilka räknas fram genom att försäljningen av varor och tjänster delas med prisindex inom relevanta delar av ekonomin. Det innebär också att prisutvecklingen spelar en avgörande roll i vilket utfall som BNP-siffrorna får.

I det här avseendet kan det vara värt att lyfta fram den svenska utrikeshandeln, som ensam svarar för omkring en tredjedel av volymtillväxten i BNP under den aktuella perioden. Här finner man en märklig trend när det gäller relationen mellan export- och importpriser. Det visar sig nämligen att Sverige under den senaste tioårsperioden successivt fått mindre och mindre betalt för de varor vi exporterar i relation till vad vi betalar för importen. Detta bytesförhållande, som också kallas *terms-of-trade*, har försämrats med nästan 13 procent sedan 1995. Statistiska centralbyrån SCB har i en promemoria medgivit att detta medfört att omkring en halv procentenhet av den årliga tillväxten aldrig resulterat i någon faktisk förbättring av köpkraften. Detta kan man också se när man korrigerar BNP för bytesförhållandet genom att beräkna real BNP.

Som diagram 5.7 nedan visar så har Sverige bara genom denna korrigering snarast haft samma tillväxt som EU-15 under den aktuella tidsperioden.

Diagram 5.7 Real BNP-utveckling, Sverige visavi EU-15 1995–2004

Källa: SCB och Eurostat.

SCB har därtill börjat väga in effekten av att allt fler svenska företag flyttat ut produktion till låglöneländer. Kvar i Sverige blir då bara värdet av produktutvecklingen, den s.k. merchantingvinsten. Bara under 2004 gav merchanting ett bidrag till BNP på 0,4 procentenheter. Ett bidrag som alltså inte ger i fler jobb i vår egen ekonomi.

Men mätproblemen i BNP stannar inte här. SCB medger att ytterligare överskattningar i BNP kan finnas i effekterna av såväl "outsourcing" (utlejning) av underleveranser och tjänster liksom i offshoring (utflyttning) av den reguljära verksamheten. Statistiken kan alltså i värsta fall vara så missvisande

att Sveriges BNP-utveckling i själva verket varit sämre än i genomsnittet för EU-15 under den aktuella tidsperioden.

5.7 Glädjekalkyl eller realism bakom hög svensk tillväxt?

Sveriges BNP väntas trots en inbromsande internationell konjunktur utvecklas väl under treårsperioden 2006–2008. Sverige bedöms av regeringen utklassa samtliga de nordiska länderna, liksom EU-15 och Japan. Däremot når vi fortsatt inte i närheten av tillväxttalen i USA. Se tabell 5.2 nedan.

Frågan är dock hur mycket realism som ligger bakom kalkylen, inte minst när det gäller åren efter valåret. Som visades i avsnitt 5.1 så tenderar BNP-tillväxten i Sverige att vika när löfteskarusellen under valåret skall betalas de nästföljande åren. Eftersom regeringens politik i detta avseende är närmast identisk med valet 2002 så vore det rimligare att anta att tillväxten hamnar närmare 2 än 3 procent under både 2007 och 2008.

Tabell 5.2 BNP-utveckling i Sverige och i omvärlden 2006–2008 enligt budgetpropositionen

<i>BNP-utveckling, procent</i>	2006	2007	2008	Snitt 2006–2008
Världen	4,1	3,8	3,8	3,9
USA	3,4	3,3	3,2	3,3
Japan	1,7	1,5	1,5	1,6
Storbritannien	2,3	2,7	2,7	2,6
Norden ex Sverige	2,6	2,3	2,1	2,3
Sverige	3,1	2,8	2,3	2,7
Euroområdet	1,8	2,1	2,3	2,1

Källa: Prop. 2005/06:300.

5.8 Ingen underliggande förbättring av svaga statsfinanser

5.8.1 Lånekarusellen fortsätter

Regeringen budgeterar med att låna 99 miljarder kronor till sina utgifter 2005–2008. Det är en väsentlig minskning jämfört med höstens budgetproposition. I dessa siffror finns dock rejält med luft från de oväntat stora skatteintäkterna från bolagsskatt till följd av räntebeläggning av företagens periodiseringsfonder. Dessa engångsintäkter uppgår till 20 miljarder kronor för de två åren, vilket motsvarar nästan 0,8 procent av BNP.

Regeringen har till följd av denna engångsintäkt räknat hem ett bättre strukturellt sparande för 2004, då åtgärden genomfördes. Förbättringen av det strukturella sparandet är dock bara temporär. Under valåret 2006 väntas överskottet minska till 0,7 procent av BNP.

Statsskulden ökar hela perioden 2005–2008 med ca 60 miljarder kronor per dygn. Tack vare en hög tillväxt i BNP så faller dock statsskulden ned till

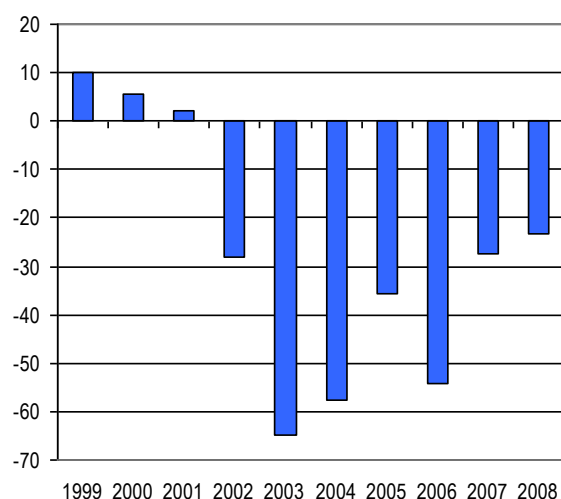
Fel! Okänt namn på

knappt 45 procent av BNP i slutet av 2007. Det är dock nästan 700 miljarder kronor mer än den nivå, också ca 45 procent av BNP, som rådde vid ingången av lågkonjunkturen 1990–1991.

Statsbudgetens underliggande saldo² beräknas enligt ESV bli 140,4 miljarder kronor i underskott 2005–2008 enligt den senaste prognosen (1 sept 2005). Det är i paritet med prognosen i våras – trots att intäkterna har förstärkts. Statsbudgetens underliggande saldo beräknas alltså uppgå till –35,5, –54,1, –27,4 och –23,4 miljarder kronor under åren 2004–2008.

Diagram 5.8 Statsbudgetens underliggande saldo 1999–2008

Miljarder kronor

Källor: ESV.

Anm.: Det underliggande saldot är det budgetunderskott/överskott som uppstår när man räknar bort sådant som tillfälligt under enskilda år påverkar budgeten, t.ex. in- dragningen från Riksbanken på 20 miljarder kronor år 2002.

5.8.2 Stora underskott i statens finansiella sparande

Den underliggande utvecklingen av statsbudgeten, mätt som finansiellt sparande, beräknas till ett samlat underskott på 103 miljarder kronor till och med år 2008. Det är en förbättring med 29 miljarder kronor jämfört med samma prognos i våras, framför allt när det gäller underskottet för åren 2004–2005. Den övervägande delen av denna förbättring beror dock främst på engångsin- täkter. Statens finansiella sparande beräknas till –24, –41, –29 och –9 miljard- er kronor åren 2005–2008.

² Statsbudgetens saldo rensat för engångseffekter, ett mått som visar den långsiktiga utvecklingen.

5.8.3 Utgifterna för sjukpenning och förtidspensioneringar är fortsatt utom kontroll

Utgifterna för ohälsan (utgiftsområde 10 i statsbudgeten) upptar enligt preliminära beräkningar cirka 17 procent av statsbudgetens utgiftssida. Utgifterna fortsätter att öka med omkring 15 miljoner kronor *per arbetsdag* under perioden 2004–2007. År 1997 var de samlade utgifterna på detta område 76 miljarder kronor. För 2005 beräknas de nu till 129 miljarder kronor och denna siffra tros fortsätta öka till hela 139 miljarder kronor år 2008. Detta innebär att även om utgifternas ökningstakt på detta område har hejdat något så förväntas ohälsoutgifterna fortsätta växa under fyraårsperioden.

5.8.4 Små utgiftsökningar i tilläggsbudget

Socialdemokraterna föreslår nya ofinansierade utgifter under utgiftstaket på tilläggsbudget nummer två för i år på 2 169 miljoner kronor. Samtidigt antar regeringen en betydligt mer optimistisk utgiftsprognos, delvis till följd av att sparsamma myndigheter inte tillåts använda sina anslagna medel. Därmed kvarstår budgeteringsmarginalen från i våras på 1,6 miljarder kronor för 2005. Det motsvarar fortfarande endast bara lite drygt 1 promille av de takbegränsade utgifterna.

Även för år 2006 är budgeteringsmarginalen orimligt låg. Av ett utgiftstak på 905 000 miljoner kronor har utgifter på 902 800 miljoner kronor redan in-tecknats. Kvarstår gör en marginal för oförutsedda utgifter på bara 2 200 miljoner kronor. Sammantaget utgör budgeteringsmarginalen för 2006 mindre än två promille av de takbegränsade utgifterna.

5.9 Socialdemokraterna klarar inte utmaningarna från omvärlden

Tillvaron blir alltmer internationaliserad. Människor, kapital och företag rör sig snabbt och enkelt över nationsgränser på jakt efter goda tillväxtbetingelser. Detta förhållande ställer stora krav på Sverige. Erbjuder vi en jordmån som gör att nya företag startas? Finns vårt land med på listan över tänkbara länder när etableringar och investeringar planeras? Är företagsbeskattningen tillräckligt konkurrenskraftig i förhållande till omvärlden? Är inkomstskatterna så utformade att de snarare attraherar än stöter bort människor med expertkunskaper? Har vi stabila och gynnsamma spelregler för företagen?

Tyvärn blir svaren på flertalet frågor av den arten nedslående. Nedslående med tanke på den fortsatta massarbetslösheten och på möjligheterna att långsiktigt finansiera angelägna åtaganden när det gäller t ex vården och omsorgen. Globaliseringens effekter tycks Socialdemokraterna inte ta någon som helst hänsyn till, trots att de efter långa vedermödor låtit tillsätta en utredning i ämnet. Utredningen har lämnat ett angeläget betänkande (Skattebasutredningen, SOU 2002:47), men ännu saknas verkningsfulla åtgärder. I stället fortsätter den politik som Socialdemokraterna för att bädda för ett successivt utländskt övertagande av det svenska näringslivets pärlor.

Fel! Okänt namn på

På mindre än ett decennium har ägarförhållandena i några av Sveriges mest namnkunniga verkstadsföretag förändrats dramatiskt. Sedan 1992 har det utländska ägandet fyrdubblats i de svenska storföretagen. Majoriteten av de utländska ägarna är okända till namnet och ägandet är spritt på många små innehav. Utvecklingen under 1990-talet har inneburit att även många svenska storföretag är mer utländska än svenska när faktorer som andel anställda i utlandet, andel av fakturering i utlandet, andelen utländska ägare, etc. vägs samman.

I och med PPM-valet och AP-fondernas nya placeringsregler har många miljarder kronor placerats i utländska fonder. Dessa portföljjusteringar är en viktig förklaring till att kronan försvagats. Dessutom har utländska investerare sålt sina svenska värdepapper i ökande utsträckning.

Det allvarliga är att alla dessa aktörer oberoende av varandra gör bedömningen att investeringar lönar sig bättre i andra länder än i Sverige.

Allt detta är bevis på att den globaliserade världens villkor för investeringar, sparande och företagande har förändrats i grunden. De statliga AP-fondernas styrelser och större delen av det svenska folket inser detta. Men det gör uppenbarligen inte landets socialdemokratiska regering.

5.10 Fortsatt straffskatt på svenskars sparande i Sverige

Det svenska näringslivet övertas successivt av utländska ägare samtidigt som svenskarnas direktägande minskar. Den höga och skadliga beskattningen på risksparande driver företag och arbetstillfällen ut ur landet.

Bakgrunden till de ökade utförsäljningarna är att svenskt ägande är utsatt för en särskild straffskatt. Svenska ägare drabbas av den numera nästintill unika förmögenhetsskatten, och fram till nyligen också av en konfiskatorisk arvs- och gåvoskatt som gjort det hart när omöjligt att låta nya generationer företagare ta över det som idoga entreprenörer byggt upp under ett livsverk.

Förmögenhetsskatt och dubbelbeskattning driver kapitalet ur landet. Endast de allra rikaste slipper betala förmögenhetsskatt för sina aktiemiljarder. Kapitalflykten kan enligt Skatteverket snabbt få allvarliga välfärdseffekter. Men Socialdemokraterna behåller skygglapparna på.

Dubbelbeskattningen av en svensk individs aktieinnehav i Sverige leder till att en utländsk köpare kan betala avsevärt mer för en aktie än en svensk köpare och ändå få samma avkastning på sin investering efter skatt. Med en sådan politik är det troligt att utförsäljningen fortsätter i oförminskad takt så länge "lagret" räcker.

Att ägarskapet hamnat i utlandet har också fått effekter på företagets basering. Från 1997 till 2000 flyttade 47 tidigare svenskbaserade koncernhuvudkontor från Sverige. Det är ännu ett symptom på att Socialdemokraterna bedriver en verklighetsfrämmande politik som Sverige inte har råd med. Det höga svenska skattetrycket bidrar till att hämma Sveriges långsiktiga tillväxtförutsättningar.

5.10.1 Fastighetsskatten ökar – fler tvingas att flytta

Regeringen har vid ett flertal tillfällen hävdat att skatteuttaget på boende bör hållas oförändrat. Så är inte fallet. Trots att skatteuttaget som andel av BNP faktiskt minskat något på senare tid, så har uttaget av fastighetsskatt fortsatt att öka. Vid årsskiftet till 2006 inträder nästa uppskrivning av taxeringsvärdena. Då väntas intäkterna från fastighetsskatten öka ytterligare kraftigt. Totalt beräknas statens intäkter från fastighetsskatten öka med totalt 6 miljarder kronor (20 procent) mellan 2003 och 2008 till drygt 31 miljarder kronor. Räknat från år 2001 blir ökningen 9,4 miljarder kronor, eller nästan 35 procent. Trots att regeringen infört en mycket begränsad begränsningsregel för de med allra lägst inkomster så kommer många hårt arbetande familjer att tvingas sälja sina hus enbart på grund av fastighets- och förmögenhetsskatterna de kommande åren.

5.11 Lönebildningen och arbetsmarknaden lämnas åt sitt öde

Lönebildningen har en helt central för en fortsatt god välfärdsutveckling. Mot bakgrund av detta är det förvånande att Socialdemokraterna underlåter att ens diskutera de konkreta reformförslag som framförs av internationella organisationer som EU, OECD och IMF.

Priset för en bristande lönebildning och en illa fungerande arbetsmarknad är att den höga arbetslösheten består, liksom grundproblemet bakom arbetslösheten; de strukturella problemen i svensk ekonomi. Fortsatt passivitet från regeringens sida riskerar att leda till en kombination av löneinflation och flaskhalsproblem på arbetsmarknaden vilket ytterligare bromsar den ekonomiska utvecklingen och skapar ökad arbetslöshet.

Under de senaste decennierna har den svenska lönebildningen inte fungerat tillfredsställande. Lönerna i Sverige har ökat snabbare än i våra viktigaste konkurrentländer. Tidigare har detta "rättats till" genom ständigt återkommande devalveringar med försvagad köpkraft som följd. Nu borde den vägen vara stängd och låginflationspolitiken etablerad även om kronkursen fortfarande är flytande.

Att Sverige efter folkomröstningen om euron för överskådlig tid kommer stå utanför EMU:s tredje steg gör det än mer angeläget att lönebildningen fungerar tillfredsställande. Svenska avtal måste stå i samklang med konkurrentländernas om vi ska lyckas bringa ned arbetslösheten och öka sysselsättningen genom fler riktiga jobb.

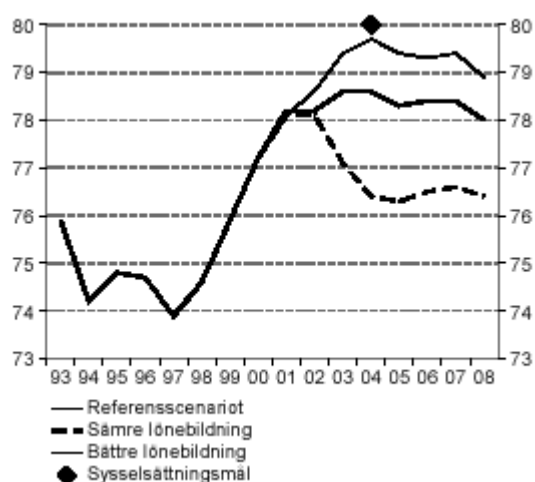
Statliga Konjunkturinstitutet (KI) gör sedan några år tillbaka en årligt återkommande utvärdering av lönebildningens betydelse för samhällsekonomin. Hösten 2001 redovisade KI den första upplagan för regeringen, därefter har ytterligare tre redogörelser lämnats. I dessa framgår vilken central och i vissa delar helt avgörande betydelse lönebildningen har för den svenska ekonomins utveckling. I diagram 5.9 framgår lönebildningens betydelse för sysselsätt-

Fel! Okänt namn på

ningen från KI:s rapport år 2001. Sedan den rapporten lämnades ser vi att den svenska lönebildningen inte bidragit till att sysselsättningsmålet uppnås.

Diagram 5.9 Lönebildningens betydelse för sysselsättningsutvecklingen

Reguljär sysselsättningsgrad i procent av befolkningen 20–64 år

Källor: Konjunkturinstitutet 2001.

Enligt Konjunkturinstitutet (oktober 2004) väntas de svenska arbetskraftskostnaderna i genomsnitt öka med 4,6 procent under perioden 2006–2010. Detta är betydligt högre än under den senaste femårsperioden och innebär – trots en stark produktivitetstillväxt – att vi tappar i konkurrenskraft mot några av våra viktigaste konkurrentländer.

Det finns också betydande risker mot bakgrund av den demografiska utvecklingen framöver. När det stigande antalet pensionärer ska ersättas med annan arbetskraft riskerar lönekostnaderna att stiga snabbare än vad som är långsiktigt hållbart. Det gäller särskilt om matchningen av arbetskraften gentemot de lediga tjänsterna inte fungerar, exempelvis till följd av geografisk trögrörlighet eller brist på utbildade inom specifika områden.

Om Socialdemokraterna genomfört bättre spelregler på arbetsmarknaden och förmått skapa det ”företagarklimat i världsklass” som f.d. näringsminister Björn Rosengren talade om, hade förutsättningarna att nå sysselsättningsmålet varit bättre. Men nu skylls misslyckandet beträffande sysselsättning och tillväxt på en svag internationell konjunkturutveckling samt på Riksbankens penningpolitik.

Vi noterar att när den internationella konjunkturen är stark och det går bra för svensk ekonomi då är det Socialdemokraterna som tar åt sig äran. Men när det går sämre har samma socialdemokrater lämnat kommandobryggan för att från åskådarpåls skylla på omvärlden eller andra institutioner.

Konjunkturinstitutets slutsats av sina framskrivningar av den svenska ekonomin till år 2010 är att:

Den höga produktivitetstillväxten ger utrymme för jämförelsevis snabbt stigande reallöner. En mer återhållsam löneutveckling skulle dock leda till att jämviktsarbetslösheten blir lägre och därmed till att sysselsättningen kan bli varaktigt högre.

Men den socialdemokratiska regeringen gör ingenting för att uppnå denna bättre situation av högre sysselsättning, lägre arbetslöshet och starkare tillväxt. Det kan inte betecknas som annat än högst oansvarigt och ett svek mot den svenska befolkningen.

5.12 Kostnaderna för arbetslösheten och sjukfrånvaron fortsätter att öka

Kostnaderna för arbetslösheten väntas även år 2005 tillhöra en av statsbudgetens största poster. Samtidigt fortsätter kostnaderna för sjukfrånvaron att öka.

Det totala *olyckstalet*, summan av kostnaderna för arbetslöshet, sjukfrånvaro och sjukersättning/förtidspensioner, ser ut att stabiliseras något under de kommande åren. Då bör man dock ta i beaktande att Socialdemokraternas beräkningar är optimistiska inte minst när det gäller kostnaderna för sjukfrånvaron.

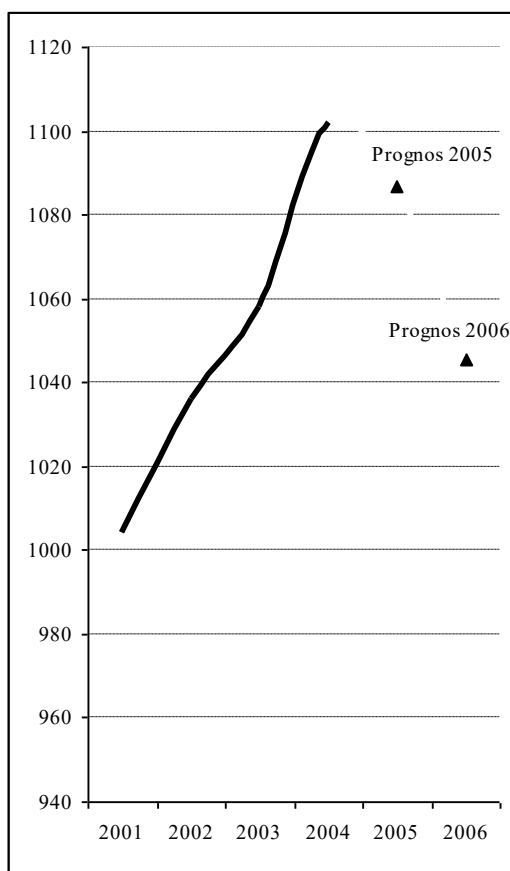
För närvarande är det omkring 900 000 personer som är helt eller delvis frånvarande från arbetet i Sverige till följd av sjukskrivning samt aktivitets- och sjukersättning (förtidspension). Det motsvarar nästan 700 000 helårsarbetskrafter som uteblir. Därtill ska läggas 263 000 öppet arbetslösa i slutet av augusti, drygt 109 000 personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder samt 250 000 personer som är "undersysselsatta", dvs. dem som skulle vilja arbeta mer men inte kan på grund av arbetsmarknadsskäl.

Sammantaget är den totala frånvaron från arbetsmarknaden nästan 1,5 miljoner människor en vanlig arbetsdag, vilket motsvarar mer än var femte svensk i arbetsför ålder.

Fel! Okänt namn på

Diagram 5.10 "Olyckstalet" historiskt 2004. Tusental helårsekvivalenter som försörjs av sociala ersättningar 2001–2006.

Miljarder kronor

Källa: Konjunkturinstitutet (augusti 2004).

Anm.: Utgifterna för 1997 och 1998 är korrigerade för ändrad redovisning i statsbudgeten så att de är jämförbara med perioden 1999–2004 där bl.a. statlig ålderspensionsavgift ingår.

Den skenande sjukfrånvaron avspeglar sig också i att endast ca 70 procent av befolkningen i åldrarna 20–64 år faktiskt befinner sig *i arbete*, medan ca 8 procent i samma grupp är sjukfrånvarande. Som sysselsatt räknas i den officiella statistiken både den som faktiskt arbetar och den som är tillfälligt frånvarande från arbetet.

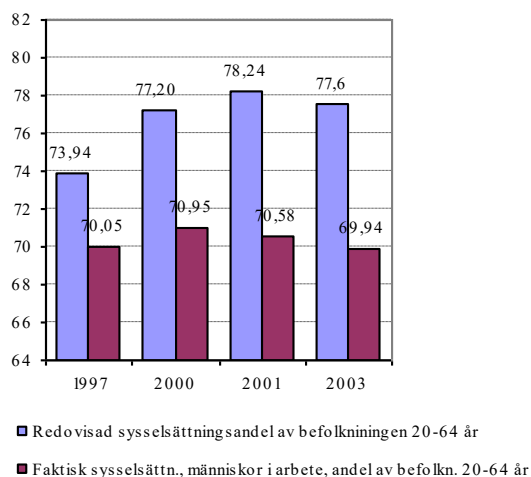
I sitt utredningsmaterial visade regeringens sjukskrivningsutredare Jan Rydh att den faktiska andelen människor (20–64 år) i arbete endast ökade med 8 promille mellan 1997 och 2000. Då räknade han ändå med de människor som deltar i vissa arbetsmarknadsåtgärder, men som ändå räknas som sysselsatta i den officiella statistiken. I diagrammet nedan har detta korrigerats, så att det är andelen *reguljärt* sysselsatta som redovisas i enlighet med det sysselsättningsmål som regeringen har satt upp. Därtill redovisas andelen

Fel! Okänt namn på

människor som *faktiskt* befinner sig i arbete. Dessutom har materialet uppdaterats med förhållandena under 2001 och 2003.

Som framgår av diagrammet ökade den faktiska sysselsättningen endast med 5 promille av befolkningen mellan 1997 och 2001. På grund av den skevande sjukfrånvaron *minskade* t.o.m. andelen människor i arbete från år 2000 till 2003.

Diagram 5.11 Sysselsättningsbubblan. Andelen reguljärt sysselsatta mellan 20 och 64 år. Officiella tal och faktisk andel människor i arbete

Källor: Budgetpropositionen för 2005, SCB AM 12 SM 0401.

Det är sammantaget fråga om extremt stora resurser som går förlorade till följd av frånvaron på arbetsmarknaden. Det medför också ett omätbart lidande i form av förlorad självkänsla för de arbetslösa, undersysselsatta eller latent arbetssökande. Därtill kommer den allvarliga samhällsekonomiska effekt som uppstår när nästan 900 000 personer i arbetskraften är helt eller delvis sjukskrivna eller förtidspensionerade. Incitamenten för dessa människor att återgå till arbete är små. Nio av tio sjukskrivna kvinnor skulle till och med förlora på att gå tillbaka till arbete, enligt en studie från Stockholms universitet som publicerades på DN Debatt under våren 2005.

Detta skapar en brist på arbetskraft – massarbetslösheten till trots. Härigenom förvärras den svenska löneinflationen. Den ligger redan trendmässigt över våra viktigaste konkurrentländer. Om Riksbanken till följd av löneinflationen tvingas höja räntan bidrar det till att kväva en eventuell konjunkturförbättring i sin linda.

5.13 Välfärdens sprickor blottläggs alltmer

Vårdköerna är på många håll fullständigt oacceptabla. Antalet vårdplatser har med Socialdemokraterna vid makten minskat med hela 40 procent, eller nästan 18 000 platser färre år 2004 jämfört med år 1994 (se avsnitt 4.1). Nu be-

Fel! Okänt namn på

hövs både nytt kapital, nytt företagande och de vårdanställdas kreativitet för att få ordning, framtidstro och entusiasm i vården. Socialdemokraternas försök att lagstiftningsvägen utestänga privata entreprenörer och sparkapital från t.ex. aktiefonder från investeringar för kortare vårdköer är både cyniskt och kontraproduktivt.

Människor har rätt att ställa sig flera frågor om tillståndet för den svenska välfärden:

- Varför skall gamla människor behöva vänta så länge på en trygg och bra omsorg om de offentliga finanserna är så bra som Socialdemokraterna hävdar?
- Hur kunde sjukförsäkringskostnaderna öka med 50 procent på två år i Sverige?
- Hur kan rättssamhället få förfalla i ett land med så goda ekonomiska förutsättningar?
- Hur uppfattar vanligt folk den växande otryggheten på gator och torg, ständiga bil- och cykelstölder, bilinbrott och lägenhetsinbrott som avskrivs redan på polisstationen och tusentals mål som väntar på domar i Regeringsrätten?
- Hur kan regeringen så lättvindigt vifta bort Skolverkets larmrapporter om tillståndet i den svenska skolan?
- Varför lider ca 20 procent av barnen i Sverige av depression?

Bristerna i den svenska välfärden består och i vissa delar förvärras. Men Socialdemokraterna säger sig vara stolta – om än inte nöjda – över vad de har åstadkommit. Bäva månede vi väl den dagen då Socialdemokraterna känner sig både stolta och nöjda med den svenska välfärden.

Fortfarande pågår också en avfolkning av stora delar av landet. Vad kunde statsmakterna ha gjort åt det? Ett par exempel: Sverige har under senare år gått miste om minst 3,5 miljarder kronor av anslagna EU-medel till lantbruk och glesbygd. Den genomförda skatteväxlingen på bl.a. diesel och bensin på snart 16 miljarder kronor har sin udd riktad mot glesbygd och lantbruk.

Socialdemokraternas familjepolitik trampar på i samma gamla banor. I sann socialistisk anda styr regeringen föräldrarna. Deras egna önskemål om barnomsorg duger inte. Maxtaxan är en gökunge i den kommunala ekonomin som riskerar att tränga ut andra viktiga behov, samtidigt som den drivit fram alltstörre barngrupper i förskolan. Familjepolitik och barnomsorg måste handla mer om valfrihet, rättvisa och mer tid för barnen. Den familjepolitik som Kristdemokraterna föreslår främjar valfrihet och rättvisa för småbarnfamiljerna och ger föräldrarna möjlighet till mer tid för barnen.

Från 1999 till 2004 satte Socialdemokraterna som mål att halvera socialbidragsberoendet, vilket ju förstås var vällovligt (se avsnitt 5.3.4). Målet nåddes emellertid inte, och inte tycks det finnas något recept på hur man ska vända en trend som sedan ett år går i motsatt riktning.

Problemet är att Socialdemokraterna inte på något sätt preciserat hur man ska åstadkomma en varaktig förbättring. Receptet lyder:

Rätten till arbete och en god nivå på den generella välfärden är de viktigaste insatserna för att minska socialbidragsberoendet.

Det som krävs är en målmedveten politik som gynnar arbete framför bidrag. De svenska låginkomsttagarna, som tillhör de högst beskattade i världen, måste få sänkt skatt! Det skulle radikalt minska bidragsberoendet.

När konjunkturen försämras riskerar det att främst drabba svaga grupper i samhället. Inte minst från denna utgångspunkt är det allvarligt att Socialdemokraterna inte vårdar grunden för en långsiktigt hållbar välfärd. Det är oacceptabelt att gamla fortsätter att fara illa, att barnen inte får en trygg och bra skola, att rättssamhället förfaller och att företag, kapital och kunskap flyr landet. En välfärd som förlitar sig på världens högsta skattesatser blir i grunden otrugg när den baseras på lättflyktiga och redan flyende skattebaser.

5.14 Efterlyses: En marknad för ”vita” hushållstjänster

Ett ytterligare exempel på fortsatt handlingsförlamning är att Socialdemokraterna ännu inte har kunnat samla sig till ett förslag som öppnar en laglig och vit tjänstemarknad riktad till de privata hushållen. Både efterfrågan och tillgång finns och statsfinansiellt skulle det kosta ytterst lite att göra svarta jobb vita. Det sista är viktigt eftersom alltfler nu skolas in i att både köpa och sälja svart, ett tillstånd som undergräver det etiska medvetandet och rättssamhället.

6 Den ekonomiska utvecklingen

6.1 Fortsatt god tillväxt men Europa släpar efter

År 2005 har i många delar av världen varit ett ”annus horribilis”. Svälten har härjat och plågar ännu Darfur-provinsen i Sudan. Kriget tycks aldrig ta slut i Irak. Tsunamin har drabbat rader av länder i Asien och turister från hela världen medan orkaner – för året med kvinnonamn som Katrina och Rita – har svept över Karibiska öarna och med förödande kraft mot USA:s sydkust.

Allt detta har bidragit till att både råoljepriser och priserna på raffinerade produkter rakat i höjden på ett sätt som varken Internationella valutafonden (IMF) eller andra erkända prognosmakare trodde var möjligt när de gav sin bild av kommande år hösten 2004. Nu har det ändå hänt – råoljepriserna har i svåra stunder överträffat den ena ”barriären” efter den andra och prissatts över 70 dollar per fat på världsmarknaden.

Ett ”annus horribilis” har det sannerligen varit på många håll. Ändå har tillväxten i världsekonomin som helhet varit fortsatt god under 2005. Från 5,1 procent år 2004 – den högsta på 30 år – sjunker visserligen tillväxten i världsekonomin enligt IMF till 4,3 procent i år. Det är – om prognosen håller – ändå marginellt bättre än 2003 då världsekonomin växte med 4,0 procent. Prognosen för 2006 är lika hygglig som årets, nämligen 4,3.

Fel! Okänt namn på

Tabell 6.1 BNP-utveckling i världen 2004–2006 enligt IMF World Economic Outlook

Procentuell förändring

	Utfall	Prognos		Revidering från maj	
	2004	2005	2006	2005	2006
Världen	5,1	4,3	4,3	–	–0,1
USA	4,2	3,5	3,3	–0,2	–0,3
Euroområdet	2	1,2	1,8	–0,4	–0,5
<i>Tyskland</i>	<i>1,6</i>	<i>0,8</i>	<i>1,2</i>	–	–0,7
<i>Frankrike</i>	<i>2</i>	<i>1,5</i>	<i>1,8</i>	–0,5	–0,4
<i>Italien</i>	<i>1,2</i>	<i>0</i>	<i>1,4</i>	–1,2	–0,6
Japan	2,7	2	2	1,2	–
Storbritannien	3,2	1,9	2,2	–0,7	–0,4
Central- och Östeuropa	6,5	4,3	4,6	–0,2	0,1
Ryssland och OSSE	8,4	6	5,7	–0,5	–0,3
Sydostasien inkl Kina	8,2	7,8	7,2	0,4	0,1
Mellanöstern	5,5	5,4	5	0,3	0,1
Sydamerika	5,6	4,1	3,8	–	0,1

6.1.1 IMF varnar för negativa överraskningar under 2006

Trots den goda tillväxten varnar IMF för att deras egen prognos är osäkrare än vanligt inför nästa år. Och då handlar det inte om möjligheten till positiva överraskningar. Orkanen Katrina slår visserligen inte igenom på den amerikanska tillväxten tillnärmelsevis så mycket som utomstående iakttagare kunnat befara. Tillväxten för i år hämmas enligt IMF:s world Economic Outlook med blott 0,1 procent till följd av Katrina och stannar på 3,5 procent mot 4,2 procent år 2004. För nästa år spår IMF en tillväxt i USA på 3,3 procent vilket är en nedrevidering på några tiondelar sedan prognosen våren 2005.

Det som oroar är naturligtvis USA:s fortsatt stora och växande bytesbalansunderskott som i år väntas överstiga 6 procent av BNP. En förklaring är naturligtvis det höga oljepriset. Trots sina väldiga oljetillgångar blir USA alltmer beroende av import. Den inhemska efterfrågan har varit motorn i den amerikanska ekonomin på senare år. Även om den mattas något är den tillräckligt stark för att öka på underskotten i handels- och bytesbalans. Irak är ytterligare en besvärande faktor i sammanhanget.

Men IMF tror ändå att USA:s tillväxt blir god – den högsta inom kretsen av mäktiga G 7-länder.

6.1.2 Asien fortsätter att agera draglok

Utvecklingsländerna i Asien, med Kina och Indien i spetsen, fortsätter att växa så det bara knakar. När man talar om avmattning i Kina så handlar det om en halv procent ner till 9,0 för år 2005 och 8,2 för 2006. Prognosen för Indien är 7,1 i år och 6,3 nästa år. Oljeländerna i Mellersta östern drar naturligtvis nytta av prisutvecklingen på det svarta guldet. Afrika, Latinamerika och till och med Japan ser som världsdelar och regioner ut att växa snabbare än Västeuropa som helhet där tillväxten inom euroområdet i år blir en besvikelse och väntas stanna på 1,2 procent för att öka till 1,8 nästa år. Hösten 2004 spådde IMF att eurozonen skulle växa 2,2 procent under 2005. Det går

riktigt knackigt i Tyskland med en prognostiserad tillväxt på 0,8 procent i år och 1,2 procent år 2006.

Tyskland är beroende av exportledd tillväxt då utrymmet för finanspolitisk expansion är mycket begränsat. Med tanke på att Tyskland ekonomi utgör en tredjedel av euroområdet är detta tillstånd oroväckande för länder som Sverige, som länge hoppats på att det tyska loket åter skall tuffa i gång och skapa ökad efterfrågan på bland annat svenska exportprodukter och tjänster.

Höstens tyska förbundsval gav inget bestämt besked om vilken politik som kommer att bli rådande framöver vilket – så länge osäkerheten består – verkar hämmande på investeringsviljan i landet.

Tillväxttakten i Tyskland ter sig gynnsam inom EU bara om man jämför med Italien där man för år 2005 närmar sig nolltillväxt och för nästa år, enligt IMF, når upp till beskedliga 1,4 procent i ekonomisk tillväxt.

6.1.3 Världshandelns tillväxt avstannar

Världshandeln har sedan 2003 utvecklats mycket gynnsamt. Handelsvolymen inklusive tjänster ökade med hela 10,3 procent år 2004. Procentuellt var ökningen större för utvecklingsländer och tidigare Öststater men även i-länderna inom OECD ökade sin handel med mellan 8 och 9 procent. Nu sjunker ökningstakten för världshandeln som helhet till 7 procent för 2005 och stannar enligt IMF på den nivån också nästa år. Det betyder 5–6 procents ökning för den kategori länder som Sverige tillhör.

Till det positiva hör att prisökningarna ser ut att stanna omkring 2 procent per år inom OECD-området som genomsnitt medan utvecklingsländerna får en prisökningstakt som i år och nästa ligger på 6 procent eller strax under.

Den låga inflationen parad med den tyvärr svaga tillväxttakten i euroområdet talar för att den europeiska centralbanken avstår från att höja styrräntan. Det som trots det kan framtvunga en eller par höjningar nästa år är de på många håll skenande fastighetspriserna.

6.1.4 IMF manar till höjt reformtempo

Trots höga tillväxtsiffror är IMF:s huvudbudskap till de politiska beslutsfattarna alltjämt strävt. IMF manar de ansvariga politikerna att utnyttja uppgången i konjunkturen för att åtgärda mer tillväxthämmande strukturella svagheter och rådande budget- och/eller bytesbalansunderskott. Det handlar, enligt IMF, dels om att rusta sig för de chocker som obehagligen kommer och att möta mer förutsägbara utmaningar. För att minska den globala obalansen vore det önskvärt att länder med stora handels- och bytesbalansöverskott tillät appreciering av uppenbart undervärderad valuta. Så har i begränsat mått skett genom Kinas nyligen genomförda valutareform.

Även om pekpinarna vad gäller budgetunderskott nog riktas i första hand mot Washington finns det skäl även för Stockholm att ta varningarna på allvar. Den svenska regeringen hör till dem som inför ett kommande val lånar stora belopp för att stimulera ekonomin i en högkonjunktur då man – enligt nationalekonomisk teori och beprövad erfarenhet – i stället bör samla i lådorna.

Fel! Okänt namn på

Det finns uppenbart goda skäl att inte i hög takt öka på statsskulden när man väger in riskerna för att den goda tillväxttakten får ett abrupt slut eller till och med förbyts i sin motsats.

6.1.5 Fyra globala hot mot konjunkturen

IMF listar fyra huvudsakliga hot mot den globala konjunkturutvecklingen; oljan, obalanserna i USA, fastighetspriserna och den demografiska utmaningen.

Det mest akuta hotet mot världsekonomin torde vara oljepriset som det senaste året rakat i höjden med förfärande hastighet för att i en del extrema fall nå upp till 70 dollar per fat (159 liter) högkvalitativ råolja. I reala termer har råoljepriset inte stigit så extremt som de nominella talen ger intryck av. Nivåerna i fast penningvärde är hösten 2005 ungefär lika höga som år 1983.

Men det är ändå oroande med tanke på att en bestående uppgång av oljepriset med fem dollar per fat beräknas hämma världens tillväxt med 0,3 procentenheter. Skulle oljepriserna under lång tid hamna 25–30 dollar över de 30–35 dollar som instituten standardmässigt räknade med hösten 2004 minskar dragkraften i världsekonomin märkbart. Av betydelse i sammanhanget är dock om priserna drivs upp av ökad efterfrågan eller genom att utbudet sjunker. I det förra fallet finns mindre skäl för oro eftersom det i så fall är ett tecken på fortsatt god tillväxt. Men om oljepriserna stiger till följd av minskande utvinning i oroshärdar som Irak, Nigeria eller i områden drabbade av orkaner som i Mexikanska bukten blir det mer bekymmersamt. Till nyligen var ju också stora delar av den ryska oljeexporten hotad. Skulle betydande kvantiteter falla bort kan paniken snabbt sprida sig. USA är nämligen ganska ensamt om att ha byggt upp stora oljelager – lager som man efter orkanerna Katrina och Rita börjat tulla på.

Underskottet i den federala budgeten uppgår i USA till över 5 procent av BNP och är liksom det rekordartade handels- och bytesbalansunderskottet ohållbart på längre sikt. En korrigerig via en penning- eller finanspolitisk åtstramning eller ett ytterligare starkt dollarfall skulle kunna slå hårt mot tillväxten i världsekonomin.

En tredje faktor som kan hota tillväxten är de fastighetsbubblor som blåst upp i en rad rika länder och som nu hotar att spricka. Som IMF visar i en studie som ingick i fjolårets World Economic Outlook är fastighetspriserna inte – som man tidigare trott – främst beroende av inhemska faktorer. Priserna är i stället starkt korrelerade över gränserna. Skulle det bli ett stort fall – kanske som följd av höjda räntor – kan det få spridningseffekter världen över.

På längre sikt har en hel värld börjat uppmärksamma den demografiska utvecklingen som i många i-länder innebär att en allt större andel pensionärer skall försörjas och vårdas av allt färre aktiva. Somliga länder är inte rustade för att möta den utvecklingen. Sverige tillhör, sedan fem partier enats om att reformera pensionssystemet, inte de värst utsatta. Men utmaningarna på det här området är ändå stora och kräver, för att mötas utan kriser, en framsynt och långsiktig politik. En sådan saknas för närvarande.

6.2 Tillväxten och den svenska konjunkturutvecklingen

Det är svårt att spå – i synnerhet om framtiden, brukar det skämtsamt heta. Detta har inte minst regeringen och deras prognosmakare fått erfara. I den ekonomiska vårpropositionen 2005 (VÅP) konstaterade regeringen:

Efter nedgången i den internationella konjunkturen 2001 och den påföljande avmattningen av svensk ekonomi har konjunkturen vänt. Svensk ekonomi bedöms växa med 3,2 procent 2005.

Några månader senare har regeringen i budgetpropositionen för 2006 reviderat ner den siffran till 2,4 procent – ett ordentligt tapp på så kort tid. I gengäld har man skrivit upp tillväxtsiffrorna för valåret 2006 till (kalenderkorrigerade) 3,4 procent från vårens 3,0.

Den tydligaste skillnaden jämfört med vårens bedömningar är att prognoserna för offentliga konsumtionsutgifter justeras upp kraftigt för valåret. I VÅP-05 bedömdes de offentliga konsumtionsutgifterna öka med 0,7 procent nästa år. I budgeten har den siffran stigit till 1,8 procent. I våras skulle statens andel inte öka alls 2006 men i budgeten är ökningen hela 1,9 procent jämfört med 2005. Även hushållens konsumtionsutgifter ökar enligt prognoserna från 2,7 till 3,0 procent nästa år. Hushållens konsumtionsutgifter tillsammans med de offentliga väntas bidra med tillsammans 1,9 procentenheter av en beräknad BNP-ökning (faktisk) på 3,1 procent.

Valbudgeten kommer också, enligt regeringens prognos, att påverka den öppna arbetslösheten som sjunker från 5,9 procent år 2005 till 4,8 procent påföljande år. Detta är det få andra prognosmakare som tror (se tabell nedan). Endast Handelsbanken köper den kalkylen, men då med antagandet om högre tillväxt under både innevarande år och nästa.

Tabell 6.2 Några av regeringens nyckeltal i jämförelse med andra bedömare

Institut	BNP		KPI***		Arbetslöshet	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Regeringen	2,4	3,1	0,3	1,5	5,9	4,8*
Nordea	2,3	3,2	0,5	1,2	5,7	5,0*
KI	2,4	2,9	0,4	1,0	5,8	5,4*
SEB	2,3	2,6	0,4	1,3	5,9	5,4*
Svenskt Näringsliv	2,3	2,6	0,4	0,6	5,8	4,9
SHB	2,5	3,2	0,5	1,5	5,2	4,8*
FS-Banken	2,3	2,8	0,5	1,6	6,0	5,6*
SBAB	2,5	3,2	0,4	1,4	5,7	5,5*

*** årsgenomsnitt

** mdr kr eller procent av BNP

* prognoserna baserar sig på SCB:s nya arbetskraftsundersökning.

Tyvärr tenderar de fasta bruttoinvesteringarna inte att stiga utan faller enligt budgetprognosen från årets ökning med 7,9 procent till blott 5 procent men ger ändå ett bidrag på 0,8 procentenheter till tillväxten. Övriga 0,3 procentenheter härleds från utrikeshandeln. Regeringen stimulerar ekonomin kraftigt

Fel! Okänt namn på

nästa år trots att Sverige ändå kan räkna med fortsatt draghjälp utifrån när alltså världsekonomin fortfarande växer med drygt 4 procent nästa.

Valåret 2006 är det alltså inte längre exporten utan framför allt den inhemska efterfrågan som skall driva upp tillväxten. Detta har varit ett etablerat mönster under decennier och har inte heller gällt enbart när Socialdemokraterna suttit vid makten. År 1979 gick det då regerande Folkpartiet till val efter att ha stimulerat ekonomin åtskilligt under själva valåret.

Konjunkturinstitutet (KI) har haft en väldigt optimistisk prognos på de fasta bruttoinvesteringarna 2006 och räknat med en ökning om 8,4 procent. Regeringens bedömning på 5,0 ger inte samma bidrag till tillväxten som KI velat räkna med.

6.3 Offentliga sektorns sparande

Sedan år 2000 gäller ett överskottsmål för de offentliga finanserna på 2 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Syftet är att statsskulden skall kunna minska som andel av BNP samtidigt som nödvändiga tillgångar byggs upp som en viktig buffert inom det allmänna pensionssystemet. Det finansiella sparandet var 2002 negativt (-0,3) procent. Det är rimligt och till och med bra ett lågkonjunkturår. Men sedan har det fortsatt med ett överskott på bara 0,5 procent år 2003 och 1,0 procent 2004. Prognosen för 2005 är 1,4 och för 2006 stannar den på 0,7 procent. Att överskottet ser ut att bli 1,4 i år handlar delvis om lägre räntor på statsskulden men framför allt på att bolagen tar fram obeskattade reserver till beskattning för att undgå räntebelastningar som regeringen infört.

Det bekymmersamma med att regering och riksdag inte lever upp till överskottsmålet på långt när ens i högkonjunktur är att det inte kommer att finnas reserver när konjunkturen viker snabbt – vilket kan ske med mycket kort varsel – eller när mot slutet av detta decennium stora kullar 40-talister (köttberget) går i pension och överskottet i det allmänna pensionssystemet försvinner. Alla partier har att betänka att statsbudgeten visar upp ett mycket kraftigt underskott och att hela det otillräckliga överskottet finns i pensionssystemet där pengarna är avsedda för dagens och morgondagens pensionärer.

6.4 Sysselsättning och arbetslöshet

Sverige i arbete. Det är första rubriken i årets finansplan. Men i ett land där den socialdemokratiska regeringen alltid har full sysselsättning som uttalat mål är närmare 1,5 miljoner människor i verksam ålder utan arbete och/eller utanför arbetsmarknaden helt och hållet.

Ett etappmål var att 80 procent av befolkningen i åldern 20–64 år skall vara reguljärt sysselsatta år 2004. Det målet nåddes inte. Enligt budgetpropositionen sjönk sysselsättningsgraden från 77,6 procent år 2003 till 77,2 år 2004 och ned till 76,6 procent i år. Där väntas den ligga kvar också nästa år då emellertid den öppna arbetslösheten alltså sjunker ned till 4,8 procent –

klart högre än regeringens gamla mål på 4,0 procent även om man tar hänsyn till nya metoder att vi numera övergått till ett internationellt sett godtagbart sätt att statistiskt redovisa den öppna arbetslösheten.

6.5 Investeringar

De totala investeringarna föll under åren 2001–2003 för att 2004 vända uppåt igen och i år nå hyggliga 7,7 procent. En viktig förklaring är det av lågräntepolitiken kraftigt stimulerade bostadsbyggandet som i år stiger med beräknade 14,5 procent – en ökningstakt som väntas dämpas måttligt till fortfarande höga 9,7 procent nästa år. Då väntas de totala investeringarna öka med 5,0 procent.

Exklusive bostäder är näringslivets investeringar mer bekymmersamma. Efter kraftiga minskningar år 2002 och även 2003 har dessa ökat ordentligt i år – eller med 7,7 procent enligt budgetens prognos men faller tillbaka redan nästa år till 4,2. KI har länge visat tilltro till att bruttoinvesteringarna kommer att ta fart framöver och SCB:s investeringsenkät från maj 2005 pekade på stora investeringsökningar under innevarande år. Högt kapacitetsutnyttjande och goda vinster talar för en ny investeringsvåg även bortsett från byggandet.

En kraftig investeringsökning i näringslivet i stil med den KI förutspått skulle bli ett tecken på att misstron mot Sverige som investeringsland minskar och förbyts i tilltro. Kristdemokraterna tvivlar dock på att en vändning redan inträffat och redovisar sin syn i det följande.

6.6 Problemområden

6.6.1 Arbetslösheten tacklas bara kortsiktigt

Den kraftiga uppgången av oljepriset och den förhållandevis svaga utvecklingen i eurozonen har (ännu) inte brutit nacken av en på det hela taget fortsatt god världskonjunktur.

Kristdemokraterna delar IMF:s syn att den goda tillväxtstakten – skör som den ändå kan visa sig vara – bör utnyttjas för att genom strukturella reformer och finansiellt sparande göra ekonomin bättre rustad för chocker som kan komma och för den demografiska utveckling som vi har att motse.

Den höga öppna och dolda arbetslösheten och den alltför låga sysselsättningsgraden mitt i en högkonjunktur med hygglig tillväxt är stora problem i sig men också det tydligaste symptomet på att ekonomin inte fungerar väl.

Regeringen möter problemen med kraftiga men tillfälliga stimulansåtgärder som man lånar till. På så sätt kan den öppna arbetslösheten tvingas ned med kanske en eller annan procentenhet. Men man löser inte några långsiktiga problem den vägen. För samtidigt som regeringen satsar på arbetsmarknadspolitiska åtgärder och sysselsättning i offentlig sektor pågår en utflyttning och en utslagning av jobb inom det privata näringslivet utan vilken välfärden inte kan finansieras.

Fel! Okänt namn på

6.6.2 Sverige tappar mark som investeringsland

För att nå framgång måste Sverige åter bli ett attraktivt investeringsland. Här har vi tappat mark – inte minst under senare år. Investeringarna ligger på en lägre nivå som andel av BNP än genomsnittet för EU-15. År efter år. Att exportframgångarna är stora skall vi alla glädjas åt medan de varar. Men svenskt näringsliv tar inte hem exportinkomsterna och investerar dem i Sverige i önskvärd utsträckning. De investerar mer i utlandet än utländska företag investerar i Sverige. Statistik från FN-organet Unctad tyder på att Sverige tappar mark som investeringsland.

Mot detta skall ställas KI:s prognos om kraftigt ökade investeringar i näringslivet de kommande åren. Kristdemokraterna hoppas att det inte är fråga om en allvarlig prognosmiss, men skulle känna större säkerhet om något gjordes för att öka förtroendet för Sverige som investeringsland. Det kunde exempelvis göras genom att avveckla förmögenhetsskatten och på så sätt öppna för att en stor del av de mellan 500 och 1 500 miljarder kronor som svenskar placerat i utlandet kan tas hem och bl.a. fungera som riskkapital i nya satsningar. I denna motion föreslås bl.a. att förmögenhetsskatten halveras redan år 2006, och att den avvecklas helt under nästa mandatperiod.

Att exporttillväxten varit god kan till dels tillskrivas svensk industri och svenska industriarbetares skicklighet och höga produktivitet. Men det handlar också om en svagt värderad (enligt många undervärderad) krona och successivt försämrade utbytesförhållanden (*terms of trade*). Våra exportvaror blir relativt billigare i förhållande till importvarorna vilket i praktiken översätts i press nedåt på våra reallöner.

6.6.3 Sjukskrivningstalen fortfarande alarmerande höga

Sjukskrivningstalen har sjunkit men är fortfarande på en skrämmande nivå och är sedan flera år tillbaka en farlig gökunge i statens budget. Ett skäl till att långtidssjukskrivningarna minskat är att alltfler fått sjuk- och aktivitetsersättningar beviljade dvs. blivit förtidspensionerade. Regeringen har haft som mål att halvera antalet socialbidragstagare mellan åren 1999 och 2004. Antalet har minskat med 24 procent under den tiden, men målet har inte nåtts vilket Kristdemokraterna är de första att beklaga med tanke på den svåra situation många tiotusentals människor fortfarande befinner sig i mitt i en högkonjunktur.

Kristdemokraterna satsar i sitt budgetförslag därför stort på rehabilitering av långtidssjukskrivna. Utformningen framgår av kapitel 7 i motionen. Vi har också i flera år uppmärksammat att det förekommer ett icke oväsentligt missbruk av sjukförsäkringen – ett missbruk som måste beivras genom kontroll men också genom upplysning och förstärkning av den allmänna värdegrunden.

6.6.4 Hushållen lånar

Hushållens skulder som andel av den disponibla inkomsten ökar i snabb takt. Upplåningen börjar närma sig den nivå som rådde i slutet av 80-talet vilket vi

tycker är oroväckande. Ränteläget är nu rekordlångt varför många tycker sig klara både räntor och amorteringar på hus och bostadsrätter som i attraktiva lägen drivit upp till nya rekordnivåer och låter oss ana att bubblan snart kan spricka. Räntekostnaderna som andel av disponibel inkomst är visserligen avsevärt lägre än under slutet av 1980-talet. Men räntan kommer att stiga. Uppvärmnings- och underhållskostnaderna likaså.

Kristdemokraterna har i denna liksom i tidigare budgetmotioner förslag till ett avskaffande av den statliga fastighetsskatten finansierad i huvudsak genom en låg årlig kommunal avgift som skall bestrida kommunernas kostnader för infrastruktur och underhåll samt en höjd reavinstkatt på fastigheter. Till finansieringen hör också att den som säljer sin bostad med vinst inte kan skjuta upp skatten på den behållningen mer än till hälften. Om vi vinner gehör för modellen i Sveriges riksdag kommer förutsättningarna att själv kunna styra över sina boendekostnader att förbättras eftersom den löpande beskattningen sänks med drygt 10 miljarder kronor. Risken för att av ekonomiska skäl tvingas flytta kommer därmed att minska radikalt för människor med små eller måttliga inkomster.

7 Kristdemokraternas alternativ

7.1 Grundläggande utgångspunkter

7.1.1 En social och ekologiskt hållbar marknadsekonomi

Kristdemokraterna bygger sin politik på två överideologier nämligen demokrati och marknadsekonomi. Grundläggande är också ett förhållningssätt som hämtar sin inspiration från kristen etik och västerländsk humanism.

Det finns diktaturländer med starka inslag av marknadsekonomi. Dagens Kina är det mest utmärkande exemplet. Ändå vill vi se demokratin och marknadsekonomin som nödvändiga komplement för att skapa väl fungerande och humana samhällen. Lägga märke till att det i världen inte finns någon demokratiskt land som inte också bygger på marknadsekonomi.

Genom historien har ingen kommandoekonomi eller annat ekonomiskt system – annat än högst tillfälligt – kunnat tävla i tillväxt och välstånd med marknadsekonomin. Den kan långt bättre än exempelvis den i Sovjetunionen praktiserade planekonomin skapa och faktiskt också fördela välstånd och frigöra skaparkraft. Det blev uppenbart för en hel värld när Berlinmuren föll och Sovjetimperiet bröt samman.

Många utvecklingsländer som försökt sig på planekonomiska experiment tog till sig marknadsekonomiska principer. Det skedde till och med i länder som fortfarande är eller kallar sig kommunistiska.

Den helt otyglade marknadsekonomin (laissez-faire) finns bara i läroböckerna. I alla länder är marknadsekonomin mer eller mindre tyglad. Medan de flesta torde dela uppfattningen att marknadsekonomin – för att fungera tillfredsställande – förutsätter en rättsstat som fastställer spelregler och ser till att

Fel! Okänt namn på

de följs finns det många olika uppfattningar om *hur* det bör ske och *hur långt* den demokratiska staten skall eller bör ingripa i marknadsekonomins funktionssätt.

Vid sidan av ett rättssystem med klara och förutsägbara regler – och förbud mot tillbakaverkande (ex post) lagar – krävs god affäretik och hederligt uppträdande parat med personligt ansvarstagande för att även marknadsekonomi skall fungera väl och kunna tjäna människor i gemen. Med fungerande lagar och god affärsmoral minskar transaktionskostnaderna i ekonomin vilket, som alla förstår, är tillväxtfrämjande. Ekonomisk brottslighet verkar i motsatt riktning och skall därför med kraft beivras. Den juridik och den etik vi här syftar på har sina rötter i religionen – i vår del av världen huvudsakligen i det kristna och klassiska kulturarvet.

Kristdemokraterna anser att marknadsekonomi måste kombineras med en socialt ansvarsfull politik, som ger alla människor likartade förutsättningar och ser till att ett meningsfullt socialt skyddsnet finns att tillgå i olika skeden av livet.

Marknadsekonomi bygger på fri konkurrens och fri rörlighet för varor och tjänster. Kristdemokraterna bejakar detta och vill medverka till att sänka och i långa stycken eliminera handelshinder – inom EU naturligtvis men också gentemot den så kallade Tredje världen.

Men här finns också exempel på hur vi kristdemokrater i vissa lägen anser att en fri rörlighet för varor och tjänster måste inskränkas för att vi skall kunna leva upp till en socialt ansvarsfull politik. I likhet med andra partier bekämpar vi drogmissbruk med förbud. Men vi vill också, för att ta ett aktuellt exempel, gå längre än andra i syfte att begränsa den fria (privat)införseln av alkohol trots att reglerna följer EU:s. Vi anser att folkhälsofrågor hör hemma inom ett lands kompetensområde och att nationalstaten suveränt bör få sätta (rimliga) gränser för privatimport av alkohol.

Marknadsekonomins lagar – och EU:s konventioner – innebär att alkoholhaltiga drycker skall få införas och säljas fritt. (Märkligt nog gäller det inte för det svenska snuset.)

Vi anser att folkhälsan hotas av fri tillgång till billig sprit och sätter människors hälsa framför marknadsekonomiska spelregler som i undantagsfall som detta skadar folkhälsan och leder till än högre grad av social utslagning. Det är statens uppgift att säkra en grundläggande ekonomisk trygghet för alla. Alla skall i görligaste mån garanteras en god start i livet. Men det hänger också på individen att förverkliga sig själv och ta ansvar för de sina. Skatte- och bidragssystemen måste därför utformas så att människors egen kraft och engagemang uppmuntras, och att bidragsberoende motverkas.

Inom ramen för marknadsekonomi vill Kristdemokraterna förena frihet och solidaritet. Enskilda initiativ och personligt ansvarstagande ska uppmuntras. Det samhällsekonomiska målet ska vara att skapa en till alla delar god livsmiljö för människorna. Men ekonomisk utveckling får inte mätas utan hänsyn till den påverkan som görs på människors hälsa och på vår miljö – lokalt, nationellt och globalt. I nationalförmögenheten ingår förutom produktionskapital och finansiella tillgångar också miljönaturresurser och de mänskliga resurser som ekonomerna numera brukar kalla ”human capital”. En till-

växt av nationalförmögenheten innebär en materiell välfärdsökning endast om hänsyn tas till miljöeffekter och påverkan på människans hälsa och förmåga. Den ekonomiska politiken ska främja en uthållig tillväxt av den totala nationalförmögenheten. Med detta synsätt kan ett gott förvaltningskap förverkligas och verklig välfärd utvecklas.

En helt otyglad marknadsekonomi leder till miljöförstöring. Det beror på att vissa naturresurser kan utnyttjas gratis, eller till ringa kostnad, trots att de representerar stora värden. Ekonomiska styrmedel och stöd ska användas för att skapa motiv att agera miljövänligt för såväl konsumenter som producenter. Ett nära samarbete med näringslivet är en viktig del i detta arbete. För att skapa en god livsmiljö krävs också att handelspolitiken och miljöpolitiken utformas så att de stöder varandra.

En förutsättning för att förverkliga den sociala och ekologiska målsättningen är sunda offentliga finanser och goda ekonomiska tillväxtförutsättningar. Ett gott samhälle byggs således utifrån en marknadsekonomi baserad på etiska principer och styrd av sociala och ekologiska hänsyn.

7.1.2 Företagarklimat för jobb och välstånd

I Sverige behövs fler jobb i den offentliga sektorn där inom exempelvis vård, skola och rättsväsende finns stora behov att tillfredsställa. Men med en så stor offentligt finansierad sektor som den svenska är det uppenbart att merparten nya jobb ändå måste skapas i den privata sektorn. Utrymmet för produktivtets- och effektivitetsförbättringar i framför allt de stora företagen innebär att man i dessa företag samtidigt kan öka produktionen och minska antalet anställda. Vi har sett exempel på det under senare år då produktivitetsökningen i näringslivet varit hög och vi inom industrin har haft ”jobless growth”.

Redan nu skapas de flesta jobben inom små – dock de riktigt små – och medelstora företagen. Studier av svenska företag har visat att cirka 70 procent av nya arbetstillfällen genererats i mindre företag. Två tredjedelar av dessa 70 procent har uppstått genom ökad sysselsättning i befintliga företag medan en tredjedel tillkommit genom nyetablering.

Ett gynnsamt klimat för nyföretagande är av största vikt i kampen mot den fortsatta höga arbetslösheten. På kort sikt spelar nyföretagandet visserligen en relativt liten roll för att påverka näringsstrukturen i Sverige, men för förnyelsen av näringslivet på längre sikt är nya företag av stor betydelse. Nyföretagandet i Sverige ligger på en låg nivå och är sjunkande. Inom EU är Sverige ett av de länder som har lägst andel nyföretagande. Det kan också noteras att en betydande andel av de tillkommande företagen skapas enbart av skatteskal. Dessa företag skapar inga nya jobb. Det är ett underbetyg för Socialdemokraternas politik att så många nya företag inte överlever i det svenska företagsklimatet.

Sverige har en framstående position när det gäller nya patent. Men tyvärr exploateras en mycket liten andel av dessa i Sverige. I stället köps patentet upp eller så väljer innovatören att låta idéerna utvecklas i länder med ett annat och bättre näringsklimat.

Fel! Okänt namn på

Betydelsen av ett attraktivt klimat för företagande ökar med globaliseringen. När nationsgränser spelar en allt mindre roll för företag, kapital och människor är det länder som förmår skapa goda betingelser för företag och företagare som blir vinnare i kampen om jobben och de framtidsinriktade företagen.

Ska trenden vändas och arbetslösheten långsiktigt hållas på en låg nivå måste små- och medelstora företag och familjeföretag ses som en nationell tillgång som värnas och uppmuntras. Sveriges beroende av ett konkurrenskraftigt näringsliv som förlägger tillverkning, forskning, utveckling och andra strategiska verksamheter till Sverige kan inte nog understrykas. Det handlar om att skapa bättre förutsättningar så att kreativitet kan frigöras, så att människor vågar förverkliga sina affärsidéer, vågar ta språnget att starta eget, ta risker, utvidga och nyanställa.

Det går inte i en marknadsekonomi att genom politiska beslut tvinga fram privata företag och nya jobb. Men det går i stor utsträckning att påverka människors vilja och möjligheter genom att förändra regler, skatter och strukturer så att medborgare kan dra nytta av varandras kunnande och idéer. Här finns den ekonomiska utvecklingens viktigaste drivkraft.

7.1.3 Utbildningsnivån avgörande för tillväxten

Ett lands utbildningssystem och andelen personer i arbetskraften med längre högskoleutbildning har en central betydelse för den långsiktiga tillväxten. Senare års forskning har visat att det går att fastställa relativt starka samband mellan utbildningssatsningar och ekonomisk tillväxttakt liksom mellan befolkningens genomsnittliga utbildningsnivå och teknologisk utvecklingsnivå. För ett litet land som Sverige är därför kvaliteten i vårt utbildnings- och forskningssystem än viktigare om vi ska kunna hävda oss i den internationella konkurrensen och samtidigt har ambitionen att ta igen något av den konkurrenskraft vi tappat gentemot omvärlden de senaste 30 åren.

I andra länder som Japan och USA har de stora utbildningssatsningarna på främst naturvetenskapliga och tekniska områden motiverats huvudsakligen med utbildningsekonomiska argument. Utbildningssatsningar har setts som investeringar. I Sverige har utbildningssatsningar av socialdemokratiska regeringar motiverats som en insats för att nå ökad jämlikhet. I själva verket har det aktuella läget på arbetsmarknaden spelat en avgörande roll för inriktningen på de satsningar som gjorts.

Att utgifter för högre utbildning ger högre ekonomisk tillväxt är därför inte självklart. Det som i slutändan avgör om utbildningssystemet bidrar positivt till tillväxten är kvaliteten i och inriktningen på utbildningarna, hushållningen med kompetens i näringslivet och avvägningen mellan spets- och breddutbildning. Den avvägningen har enligt Kristdemokraterna gjorts på ett långt ifrån optimalt sätt. Jämfört med våra viktigaste konkurrentländer inom OECD ligger Sverige sämst till när det gäller andelen av befolkningen med längre högskoleutbildning. Sverige är dessutom det enda land inom EU-15 området som har en lägre andel med högskoleutbildning bland de unga än genomsnittligt för hela befolkningen. Om man även räknar in kortare högskoleutbildning hamnar Sverige över snittet men fortfarande efter länder som Finland, Japan,

Fel! Okänt namn på

USA och Kanada. (Se tabell 6.1.) Ett första och naturligt steg för att förbättra utbildningsväsendet och på sikt öka andelen personer med lång högskoleutbildning är att satsa på grund- och gymnasieskolan. Det som missas under dessa perioder är ofta mycket svårt att ta igen senare i livet.

Tabell 7.1 Andel av befolkningen med lång högskoleutbildning samt andelen med kort och lång högskoleutbildning

Procent

	Lång högskoleutbildning 25–34 år	Lång högskoleutbildning 25–64 år	Kort och lång högskoleutbildning 25–64 år
USA	27	27	35
Norge	27	24	26
Nederländerna	27	24	24
Kanada	23	19	39
Japan	23	18	30
Storbritannien	17	15	24
Danmark	16	15	22
OECD	16	14	21
Irland	16	11	21
Frankrike	15	11	21
Tyskland	14	14	23
Finland	14	13	29
Sverige	10	13	28

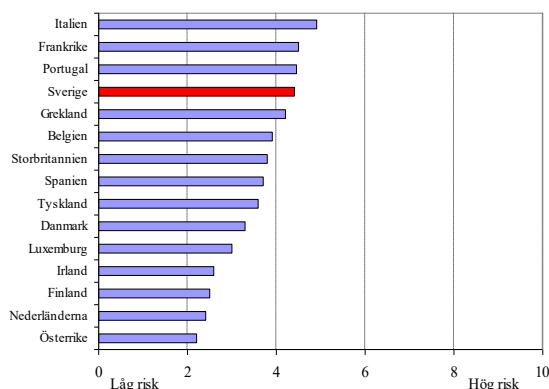
Källa: OECD, Education at a glance, 2000.

Inom högskoleutbildningen bör det betonas att kvaliteten i utbildningen aldrig får offras till förmån för kvantitet. De senaste åren har kvaliteten, under en i sig angelägen utbyggnad av högskolan, blivit lidande just på grund av att den socialdemokratiska regeringen av arbetsmarknadsskäl velat pressa in så många studenter som möjligt i högskolan.

En framgångsrik satsning på forskning och utbildning kräver också ett konkurrenskraftigt skattesystem och ett näringslivsklimat som gör att de som utbildat sig i Sverige också vill stanna kvar och arbeta här. Risken för s.k. brain-drain, dvs. att just de högutbildade flyttar utomlands mäts årligen av IMD i World Competitiveness Yearbook. Att döma av de företagsledare som intervjuas där har Sverige en bit kvar för att kunna hävda sig mot viktiga konkurrentländer. Se diagram 7.1. Problemet beror för Sveriges del främst på det höga svenska skattetrycket. Detta skapar inte bara problem vid högre utbildnings- och inkomstnivåer. Det är t.ex. ofta inte lönsamt för en undersköterska att utbilda sig till sjuksköterska. Löneskillnaden efter skatt täcker inte ens ränta och amortering på den nya studieskulden.

Fel! Okänt namn på

Diagram 7.1 Risk för brain-drain. Företagsledar-rankning, skala 1–10 från mycket låg risk till mycket hög risk

Källa: IMD, World Competitiveness Report 2002.

Vi är övertygade om att denna situation kraftigt kan förbättras med en skatte- och näringslivspolitik signerad av den icke-socialistiska alliansen snarare än de socialdemokratiska axelmakterna. Som framgått av tidigare kapitel innehåller Kristdemokraternas ekonomiska politik flera förslag som verkar i denna riktning.

7.1.4 Endast genom fler i arbete tryggas välfärden

Den kraftiga sysselsättningsökning som fanns när fyrpartiregeringen förlorade regeringsmakten hösten 1994 bröts av den socialdemokratiska regeringens politik från mitten av år 1995. Sysselsättningen föll sedan. Efter några års återhämtning redovisar nu Socialdemokraterna att utvecklingen avstannar. Av budgetpropositionen kan utläsas att Socialdemokraterna har långt till sina mål om högst fyra procents öppen arbetslöshet och minst 80 procents reguljär sysselsättning.

Massarbetslösheten har ändrat karaktär: från arbetslöshet till utslagning. Fler studerar, fler är sjuka – och fler har helt enkelt givit upp. Och ganska säkert är det också fler som jobbar svart. Det är, enligt en undersökning från Svensk Handel, ca 250 000 färre personer som har ett jobb i dag än 1990. Samtidigt rapporterar många företag svårigheter att hitta arbetskraft. De sjunkande sysselsättningsnivåerna är inte bara en följd av den djupa lågkonjunkturen under 1990-talets början, utan också en följd av den socialdemokratiska politiken som aktivt gått ut på att få bort människor från arbetskraften. Det har skett genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder, generationsväxlingar, tillfälliga avgångsersättningar och fler förtidspensioneringar/sjukersättningar. Denna politik bidrar till passivisering av människor. Men den innebär också ett allvarligt hot mot Sveriges långsiktiga förutsättningar att finansiera en rimligt stor offentlig verksamhet med god kvalitet.

Den demografiska utvecklingen med låga födelsetal och en kraftigt ökande andel äldre med följande vård- och omsorgsbehov måste leda till en ny politik. Förutsättningar måste skapas för en kraftigt ökad sysselsättning i framför

allt det privata näringslivet. Regeringens politik har i tio år gått ut på att saneringen av statens finanser tillsammans med förhoppningar om en god internationell konjunktur ska lösa problemet. Inte heller föreliggande proposition ger några konkreta besked eller förslag med syfte att långsiktigt öka Sveriges tillväxtförutsättningar. I stället presenteras nya förslag för att få bort människor från arbetsmarknaden: Friår och försök med arbetstidsförkortning.

Enligt Kristdemokraterna krävs det ett brett program för att få fler i arbete. I ett sådant program ingår bl.a. strukturella förändringar av skatterna och ett sänkt skattetryck, förenklingar av regelverken för företagen, en modernisering av arbetsmarknadslagstiftningen, ett effektivare rättsväsende och en sundare konkurrenssituation genom krafttag mot skattefusk och ekonomisk brottslighet. En reformering av dagens lapptäcke till socialförsäkringssystem måste också ske om samspelet mellan skattesystemet och de olika bidragssystemen ska ge rätt incitament till arbete, samtidigt som en rimlig ekonomisk trygghet finns i oförutsedda eller opåverkbara situationer. Utmaningarna är stora, men också möjligheterna med en rätt utformad politik.

Den socialdemokratiska regeringen tycks se regerandet som ett passivt förvaltande. Man formulerar målsättningar men följer inte upp med åtgärder. Underlåtenheten att vidta verkningfulla åtgärder beror dels på det självvalda beroendet av Vänstern och Miljöpartiet, men det är också ett led i Socialdemokraternas strategi för att behålla makten. Så länge successiva försämringar inte märks så tydligt, och så länge det går att – även med lånade pengar – presentera vissa ”satsningar”, hoppas Socialdemokraterna att denna minsta motståndets lag ska säkra deras maktinnehav.

Endast genom att *aktivt* genomföra förändringar som stimulerar sysselsättning, tillväxt och företagande kan Sverige trygga välfärden.

7.1.5 Bryt bidragsberoendet – individer och familjer måste få bestämma mer själva

Socialdemokraternas politik för att sanera statsfinanserna har till stora delar inneburit höjda skatter för låg- och medelinkomsttagare. Detta har i kombination med sänkta bidrag gjort att många som redan tidigare levde på marginalen tvingats söka socialbidrag. Socialbidragskostnaderna ökade under i stort sett hela den förra mandatperioden, liksom antalet socialbidragstagare. Ungefär vart 12:e hushåll lever delvis på socialbidrag. Låginkomsttagare som tvingas söka socialbidrag under vissa perioder av året betalar samtidigt ofta ansevärliga belopp i inkomstskatter. Denna utveckling har i sin tur belastat kommunerna eftersom det är de som finansierar socialbidragen. Denna negativa rundgång måste brytas.

Samhällsutvecklingen har under de senaste decennierna präglats av en strävan efter individens oberoende i förhållandet make/maka, barn i förhållande till föräldrar, föräldrar i förhållande till barn, granne i förhållande till granne. Detta har lett till att alla i stället är mycket starkt beroende av de offentliga systemen. Det civila samhället har trängts tillbaka genom en lång rad politiska beslut. Denna utveckling har också gjort de offentliga budgetarna extremt sårbara, men vad värre är, många människor blir beroende av en ofta

Fel! Okänt namn på

nyckfull politik som berövar människor den värdighet som ligger i förmågan att försörja sig på eget arbete och möjligheten att styra över sitt eget liv. Politikernas makt och medborgarnas vanmakt ökar.

Kristdemokraterna ser det som en viktig uppgift att skapa en skattestruktur som gör att fler kan klara sig på sin egen lön och inte tvingas vara beroende av bidrag för att få hushållsekonomin att gå ihop. Många lågavlönade får först betala världens högsta skatter och sedan ”stå med mössan i hand” på socialkontoret för att få tillbaka pengar. Detta är inte ett rimligt system. Sänkta inkomstskatter för låginkomsttagare är en fråga om värdighet och respekt för enskilda personer. Det är också helt avgörande för att bryta det bidragsberoende som alltför många människor har fastnat i. Med sänkta inkomstskatter kommer framför allt fler låginkomsttagare att få möjlighet att påverka och få kontroll över sin egen ekonomiska situation.

7.1.6 Minskad statsskuld lättar bördan för kommande generationer

Ett etappmål för Kristdemokraternas statsskuldspolitik är att minska statsskuldskvoten till under 40 procent av BNP senast till år 2007. Därefter bör den fortsätta att sjunka som andel av BNP. Kristdemokraterna föreslår ett kompletterande balanskrav för statens finanser över en konjunkturcykel. Detta kommer tillsammans med en bättre tillväxtpolitik att bidra till en minskad statsskulsandel.

Statsskulden beräknas i slutet av år 2004 uppgå till 1 240 miljarder kronor och är ökande. För Kristdemokraterna finns det flera skäl till att minska statsskulden i stället för att öka den.

För det första är det varje generations moraliska ansvar att inte skjuta en skuld på kommande generationer.

För det andra innebär nuvarande stora skuld och den offentliga sektorns omfattning att statsbudgeten och hela den svenska ekonomin är väldigt konjunkturkänslig. Förändringar beträffande ränteläget, såväl nationellt som internationellt, och variationer i valutakurser har en betydande påverkan på den svenska ekonomin, beroende på skuldsättningen.

En mindre statsskuld leder därför till mindre sårbarhet för yttre förändringar, och detta i sig leder till ett ökat förtroende för den svenska ekonomin. Genom en lägre skuldkvot ökar beredskapen för konjunkturpolitiskt motiverade tillfälliga underskott i ett läge där penningpolitiken inte är tillräcklig.

För det tredje utgör statens räntekostnader för statsskulden en av de största utgiftsposterna i budgeten. Detta i ett läge när räntorna internationellt och nationellt ligger på en rekordlåg nivå. Räntekostnaderna tränger undan annan offentlig verksamhet, eller möjligheter till stora skattesänkningar. Statsskulden kräver i dagsläget att skatter tas in för att finansiera räntekostnader motsvarande cirka 2 procent av BNP. Skattetrycket skulle alltså kunna vara motsvarande lägre med samma nivå på den offentliga konsumtionen som i dag om räntekostnaderna inte fanns.

Dessa tre skäl leder oss till slutsatsen att statsskulden måste nedbringas i stället för öka som Socialdemokraterna räknar med. Detta bör huvudsakligen

ske genom försäljning av statligt hel- eller delägda företag i en snabbare takt än den regeringen föreslagit, och i viss mån genom en stramare finanspolitik. Försäljningen är också motiverad av vår ståndpunkt att staten bör renodla sin roll. I denna roll ingår inte att både agera domare och spelare på den konkurrensutsatta marknaden.

7.1.7 En bättre fördelningspolitik skapar möjligheter för fler

Fördelningspolitik handlar om vårt gemensamma ansvar för varandra. Men det handlar också om att var och en ska ha möjlighet att utveckla sina talanger och förmågor. Fördelningspolitik handlar om att människor i ökad utsträckning ska kunna bidra till samhällsutvecklingen.

Regeringens fördelningspolitik är i långa stycken både misslyckad och orättvis. Detta gäller inte minst på familjepolitikens område. Den socialdemokratiska politiken går ut på att subventionera de familjer som väljer ”rätt”, det vill säga använder föräldraförsäkringen i ungefär ett år och sedan förvärvsarbetar, med barnen placerade inom den kommunala barnomsorgen. De familjer som av olika skäl inte kan eller vill utnyttja daghem får därmed inte del av det offentliga stödet. Denna snedvridning har förstärkts ytterligare genom den maxtaxa inom barnomsorgen som införts. Denna styrande fördelningspolitik går på tvärs med den kristdemokratiska subsidiaritetsprincipen som på detta område innebär att staten ska stödja och inte styra familjernas val. Kristdemokraterna vill reformera familjepolitiken med ökad valfrihet, möjlighet till mer tid med barnen, och ett mer rättvist fördelat offentligt stöd till barnfamiljerna.

En del av de besparingsåtgärder som Socialdemokraterna vidtagit under saneringsåren är och har varit förödande för enskilda människor och ett uttryck för regeringens betydande okänslighet för människors faktiska situation. Som exempel på sådana åtgärder kan nämnas besparingarna på änkepensionerna, bostadsbidragen och övriga försämringar för ålderspensionärer. Socialdemokraterna har också genom de utomordentligt omfattande skattehöjningar och snedvridande skatteväxlingar som skett pressat många hushållsekonomier över den gräns där de själva klarar av att försörja sig utan socialbidrag.

Kristdemokraternas skattepolitik inriktas på sänkta skatter för låg- och medelinkomsttagare. Kristdemokraterna vill att alla, även pensionärerna, ska få en standardförbättring, genom sänkt inkomstskatt.

7.2 Den ekonomiska politikens inriktning

Kristdemokraternas ekonomiska politik inriktas på att genomföra strukturförändringar för att öka tillväxten. Det handlar bland annat om ett lägre skattryck och starkare statsfinanser. Därför bör de takbegränsade utgifterna minska som andel av BNP. Det handlar också om att förbättra lönebildningen och arbetsmarknadens funktionssätt, att förbättra företagsklimatet och den inhemska konkurrensen samt att öka valfriheten när det gäller offentligt finansierade individuella servicetjänster. Socialdemokraterna har försuttit chan-

Fel! Okänt namn på

sen att rätta till de strukturproblem som finns i den svenska ekonomin medan förutsättningarna var goda. Sak samma sker under innevarande högkonjunktur.

Möjligheten att genom sänkta skatter flytta en del av beslutsmakten tillbaka till familjer och medborgare måste prioriteras. Sänkta inkomstskatter handlar om att människor får bestämma över en större del av sin egen lön. Minskade marginaleffekter handlar om att de val enskilda och familjer gör i mindre utsträckning påverkas av den offentliga sektorns regler.

Om Sverige ska vara ett land för företagande, investeringar och tillväxt kan vi inte ha kvar regler som gör att företag, kapital och kompetens har starka ekonomiska skäl att lämna landet. Vi kan till exempel inte ha kvar en orimligt hög beskattning av lätttröliga skattebaser.

Vår strategi är att vidta sådana åtgärder som förstärker utbudet av arbete och kapital och därmed motverkar riskerna för ett ökat inflationstryck i högkonjunkturer. Efter tio år av socialdemokratisk handlingsförklaring är det hög tid att rätta till de strukturfel som den svenska ekonomin lider av:

- Högt skattetryck och stora marginaleffekter som gör att det lönar sig dåligt att arbeta och skapar ett osunt bidragsberoende för stora grupper.
- Svårt att locka och behålla företag, kapital och kompetens i landet med nuvarande orimligt höga beskattning av svenskt ägande och av lätttröliga skattebaser.
- Dåligt fungerande lönebildning och arbetsmarknad vad gäller rörlighet, flexibilitet och effektivitet i de arbetsmarknadspolitiska åtgärdsprogrammen.
- Bristande konkurrens i stora delar av ekonomin, bland annat offentlig tjänsteproduktion, bygg- och livsmedelssektorn, vilket leder till ett högt prisläge och låg köpkraft jämfört med andra länder.

Dessutom måste ett övergripande mål för den ekonomiska politiken vara att uppnå en uthålligt högre tillväxt än de knappa 2 procent Sverige har haft de senaste 30 åren. Målet för Kristdemokraternas tillväxtpolitik är en varaktigt hållbar BNP-tillväxt på minst 3 procent över konjunkturykeln.

7.2.1 Målet är 3 procents uthållig tillväxt

De *överordnade* målet för den ekonomiska politiken är (se avsnitt 6.1.1.) att skapa en i alla delar god livsmiljö för människorna. Därför måste den ekonomiska politiken både främja och skapa möjligheter för en uthållig tillväxt av den totala nationalförmögenheten.

Inom ramen för detta synsätt kan vår inriktning av den ekonomiska politiken sammanfattas på följande sätt:

Det övergripande målet för den ekonomiska politiken är att lägga grunden för att höja den långsiktigt hållbara tillväxten till åtminstone 3 procent per år i genomsnitt över konjunkturcykeln.

För att möjliggöra detta krävs en politik som:

- Slår vakt om den statsfinansiella stabiliteten genom lägre utgifter, lägre skattetryck, sänkt skuldkvot och minskad statsskuld. Därigenom minskar den svenska ekonomins sårbarhet.
- Skapar bättre villkor för arbete och företagande genom konkurrenskraftiga skattenivåer, ett bättre utbildningssystem och en reformerad lönebildning.
- Skapar förutsättningar för att alla skall kunna växa och förverkliga sina ambitioner och på så sätt minska de regionala och sociala obalanserna.
- Ökar valfriheten och säkrar både mäns och kvinnors kontroll över den egna tillvaron.
- Förbättrar den inhemska konkurrensen, bland annat i offentlig tjänsteproduktion, bygg- och livsmedelssektor.

En beskrivning av vad 3 procents tillväxt innebär jämfört med Sveriges nuvarande tillväxtkraft illustreras i avsnittet nedan.

Vad innebär 3 procents tillväxt?

En skillnad i årlig tillväxttakt på någon procentenhet, skillnaden mellan 2 och 3 procent, tycks kanske inte så viktig i det korta perspektivet, på något års sikt. Det är i ett längre perspektiv som skillnaden blir betydelsefull. På lite sikt kan en högre tillväxt göra en mycket stor skillnad i människors standard och välfärd. En ansvarsfull politik måste ha en långsiktig inriktning.

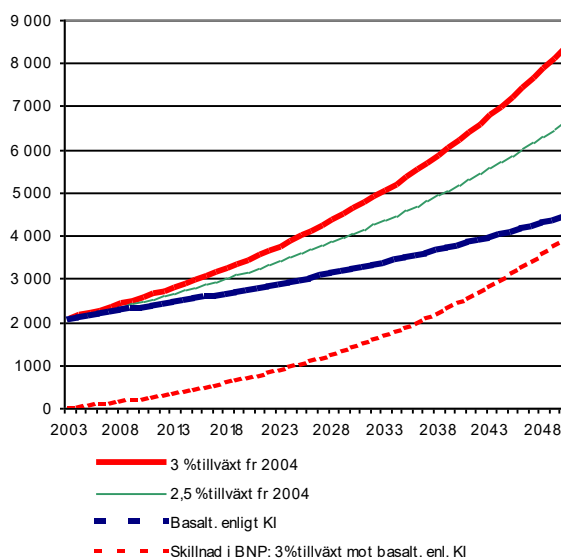
Innebörden av ambitionen att höja tillväxten till i genomsnitt 3 procent per år kan åskådliggöras på följande sätt: De närmaste fem sex åren räknar Konjunkturinstitutet (KI) med att den svenska ekonomin har förmåga att växa med i genomsnitt knappt 2 (1,9) procent per år. Detta är en relativt hög siffra som beror på att befolkningen och arbetskraftsutbudet väntas utvecklas på ett förhållandevis gynnsamt sätt fram till år 2008. Därefter räknar KI med att den svenska ekonomin på längre sikt endast kommer att växa med i genomsnitt 1,6 procent, mycket till följd av den demografiska utvecklingen som då väntas försämrats. Som en jämförelse kan nämnas att Långtidsutredningen (2003) i sitt huvudscenario räknar med att den svenska tillväxten kan förväntas bli 1,7 procent årligen år 2010–2020.

Med utgångspunkt från KI:s basalternativ kan man beräkna hur stor skillnaden skulle bli för Sveriges ekonomi på längre sikt om tillväxten i stället var 3 procent årligen. I diagram 7.2 nedan framgår de olika utvecklingsbanorna för BNP-tillväxten, dels med KI:s basalternativ, dels med ett antagande om 3 respektive 2,5 procents årlig tillväxt. Därtill framgår skillnaden mellan de båda alternativen (den understa streckade kurvan). KI:s beräkningar sträcker sig till år 2020. För perioden därefter har tillväxttakten med oförändrad politik antagits fortsätta med de 1,5 procent som KI anger för perioden 2016–2020. Detta är sannolikt ett optimistiskt antagande vid oförändrad politik med tanke på att de befolkningsmässiga problemen förstärks från år 2020 och framåt.

Fel! Okänt namn på

Diagram 7.2 Möjligheterna med 3 procents tillväxt jämfört med oförändrad politik

BNP i 1995 års priser, miljarder kronor

Källa: KI och egna beräkningar.

Av diagrammet framgår att skillnaden i BNP vid oförändrad politik jämfört med 3 procents tillväxt på drygt 30 år uppgår till lika mycket som värdet av hela Sveriges BNP i år (2002). Observera att detta är räknat i fasta priser. Det är alltså enormt stora värden som står på spel. Det är därför helt avgörande att ett aktivt reformarbete för ökad uthållig tillväxt snarast kan påbörjas.

Med tanke på det demografiska tryck som finns, inte minst på vård- och omsorgstjänster, inser man att många av de problem som enbart kommer att förvärras med oförändrad politik, kommer att kunna lösas väsentligt enklare genom de kraftigt ökade resurser, även för det offentliga, som en starkare och arbetsledd tillväxt ger.

7.2.2 Sunda statsfinanser

Kristdemokraterna har i tidigare motioner lagt förslag som sammantaget innebär överskott i de *offentliga* finanserna på i genomsnitt 2 procent per år över en konjunkturcykel, sänkt skattetryck samt lägre utgifter och utgiftstak för staten. Genom en snabbare utförsäljningstakt av statligt aktieinnehav uppnås därtill ett väsentligt starkare budgetsaldo än vad regeringen budgeterar för, vilket leder till en minskad statsskuld. Det finansiella sparandet i *staten* beräknas också vara något starkare än vad regeringen räknar med.

Detta i kombination med våra förslag till strukturella förbättringar på arbetsmarknads- och skatteområdet leder till att svensk ekonomi i allmänhet och de svenska statsfinanserna i synnerhet kommer att bli mindre sårbara vid konjunktursvängningar.

Sedan 1997 har den socialdemokratiska regeringen låtit ohälsotalen öka på ett okontrollerat sätt. Kostnaderna för detta utgör nu den utan jämförelse enskilt största belastningen på de offentliga finanserna. I kombination med den höga arbetslösheten och Socialdemokraternas misslyckande med att nå det uppsatta sysselsättningsmålet, utgör det minskade arbetsutbudet dessutom ett betydande problem för ekonomin i stort.

Kristdemokraterna inriktar därför sin politik på en massiv insats för att hjälpa människor tillbaka till arbete. Detta är samtidigt en av de viktigaste åtgärderna för att återfå sunda statsfinanser. Därutöver bör åtgärder och regeländringar vidtas bl.a. med syfte att minska förtidspensioneringarna (sjuk- och aktivitetsersättning) och det på sina håll betydande överutnyttjandet av olika socialförsäkringar. Vi vill också satsa på att korta handläggningstiderna.

7.2.3 Bättre villkor för arbete och företagande

Öka antalet arbetade timmar i ekonomin

Kristdemokraterna anser att det ska införas ett nytt styrmål för den ekonomiska politiken och arbetsmarknadspolitiken, nämligen antalet arbetade timmar. Förutom att öka det totala antalet arbetade timmar i ekonomin bör även den totala andelen arbetade timmar hos den arbetsföra befolkningen öka till de nivåer som förekom på 1980-talet, före den extrema överhettningen och därpå följande ekonomiska krisen. Endast genom ett ökat antal arbetade timmar kan välfärdssystemen tryggas på längre sikt.

Att fokusera på ett ökat antal arbetade timmar kommer också att bidra till det övergripande mål för den ekonomiska politiken som Kristdemokraterna har; en årlig genomsnittlig tillväxt på minst 3 procent.

Ökat arbetsutbud genom sänkt skattetryck och minskade margineffekter

Utgångspunkten för den skattereform vi anser att Sverige behöver, är att medborgarna själva får en ökad beslutanderätt över sina inkomster. För det andra bör de val människor vill göra, exempelvis öka eller minska sin arbetstid, inte påverkas negativt av offentliga skatte- och bidragsregler. Det första handlar alltså om att sänka det totala skattetrycket, det andra om att minska margineffekterna. En alltför stor del av myndiga medborgares tillvaro bestäms i dag genom politiska beslut.

Kristdemokraterna vill öka förutsättningarna för ett personligt ansvarstagande, samtidigt som ett växande etiskt medvetande och gemensamma värderingar mer och mer bör få ersätta detaljregleringar och politisk styrning.

Staten ska i stället ha en stödjande roll, där de ekonomiska resurser som passerar den offentliga sektorn inte hindrar och begränsar, utan tvärtom skapar valfrihet och flexibla lösningar.

Insikten har funnits länge om att skattesystemet tillsammans med behovsprövade bidrag och inkomstprövade avgifter skapar orimliga margineffekter för stora grupper. Det vill säga att en stor del av en inkomstökning går bort i form av ökad skatt, minskade bidrag och höjda avgifter. Likaså är insikten

Fel! Okänt namn på

tämligen utbredd om att höga marginalsatser, eller höga kombinerade margineffekter, är skadliga för samhällsekonomin. Med samlade margineffekter på uppåt, och i vissa fall över, 100 procent finns det inga som helst privatekonomiska skäl att öka sin arbetsinsats, åtminstone inte på kort sikt. Omvänt betyder höga margineffekter att personer med låga inkomster som arbetar heltid faktiskt kan tjäna på att arbeta mindre.

Kunskapen om hur, mer exakt, välfärdsstatens alla skatte-, avgifts- och bidragssystem samverkar är dock begränsad. Vissa ambitiösa försök till kartläggning³ har gjorts, men det är ofta mycket svårt att överblicka den aktuella helheten eftersom systemen hela tiden förändras. Den så kallade Familjeutredningen konstaterar dock i sitt slutbetänkade Ur fattigdomsfällan (SOU 2001:24) att särskilt höga margineffekter i ag drabbar familjer med låga inkomster. Bland samtliga barnfamiljer är margineffekten närmare 50 procent och bland dem som har bostadsbidrag nästan 70 procent. Det innebär att av en inkomstökning på 100 kronor får de endast behålla ungefär 30 kronor. Även om bostadsbidraget bidrar med 20 procent av den samlade margineffekten så står skatten för den största andelen.

Bidragsberoendet och rundgången i skattesystemet måste minskas. Kristdemokraterna anser att de partier som tillsammans genomfört den omfattande pensionsreformen, också gemensamt bör söka finna en bred och långsiktigt hållbar lösning på de skadliga margineffekterna i skatte- och socialförsäkringssystemet.

Sverige bör ta ett helhetsgrepp över *både* de höga genomsnittsskatterna och de höga samlade margineffekterna. I det följande presenteras ett antal förslag där målet är att reducera de samlade margineffekterna för stora grupper, vid förvärsarbete, ändrad förvärsfrekvens, eller vid köp av tjänster med redan beskattade pengar.

Sänkt skatteuttag och minskade margineffekter. Åtgärder på kort sikt

- Marginalskatten och det genomsnittliga skatteuttaget bör under de kommande åren minskas för alla förvärsaktiva låg- och medelinkomsttagare genom ett statligt förvärsavdrag beräknat mot beskattningsbara kommunala inkomster. Målet bör vara ett avdrag på uppemot 10 procent av inkomsten som då alltså reducerar margineffekten med drygt 3 procentenheter.
- Avskaffad värnskatt reducerar margineffekten med 5 procentenheter för inkomster över den högre brytpunkten för taxerad inkomst.
- En skattereduktion på 50 procent för privatpersoners köp av hushållstjänster bör införas. På så sätt elimineras nästan hela den extra skattekil som uppstår när extern arbetskraft anlitas med redan skattade pengar. Betydligt fler samhällsekonomiskt motiverade byten (köp) av tjänster kommer till stånd, eftersom de även blir privatekonomiskt lönsamma. Effektiviteten i

³ Se till exempel Ds 1992:25 *Fattigdomsfällor*, Ds 1997:73 *Lönar sig arbete?*, Per Molander (1999) *En effektivare välfärdspolitik*.

ekonomin kommer därmed att öka. Samtidigt kan den svarta sektorn tränas tillbaka, när det blir möjligt att både köpa och sälja privata hushållstjänster både vitt och lagligt.

Minskade totala marginaleffekter. Åtgärder på längre sikt

1. Fempartiöverläggningar om marginaleffekterna

Skadligheten av marginaleffekterna i skatte- och socialförsäkringssystemen erkänns nu av nästan alla. Icke desto mindre är de politiska svårigheterna att rätta till dem betydande. Det handlar oftast om att öka försäkringsmässigheten i systemen men också att växla bidrag mot sänkta skatter. Kristdemokraterna arbetar för att analysera och avlägsna de många skadliga marginaleffekterna i skatte- och socialförsäkringssystemen. För att skapa stabilitet och långsiktighet borde en samverkan ske mellan de fem partier som står bakom pensionsreformen. I sådana överläggningar bör bl.a. följande punkter kunna diskuteras.

- Bostadsbidraget är fördelningspolitiskt träffsäkert, men står därmed samtidigt för en betydande del av marginaleffekterna, oftast 20 procentenheter, för familjer med låga eller medelhöga inkomster.
- En lägre återbetalningsprocent i underhållsstödet skulle kunna växlas mot ett något lägre förbehållsbelopp. En sådan åtgärd kan göras statsfinansiellt neutral, samtidigt som till exempel en sänkning med två procentenheter skulle minska marginaleffekten från 10–15 procent till 8–13 procent.
- De tröskeleffekter som arbetslöshetsförsäkringen bidrar med är ett väldokumenterat strukturellt problem på den svenska arbetsmarknaden som helst borde få en bred och långsiktig politisk lösning. Ett förvärvsavdrag som enbart gäller för inkomst av tjänst ökar behållningen av att arbeta jämfört med att uppbära a-kasseersättning.
- Även fribeloppsgränsen för studiebidraget ger orimliga marginaleffekter för en del studerande. Den kan reduceras med olika tekniker, varav den mest radikala är ett totalt avskaffande av gränsen. Ett förslag om slopat fribelopp för heltidsstuderande har Kristdemokraterna tidigare presenterat.

2. Reformerad och fonderad socialförsäkring

Den största delen av socialförsäkringssystemet omfördelar inte inkomster mellan personer, utan mellan olika tidsperioder i en och samma persons livscykel. Pensionssystemet är kanske det tydligaste exemplet, där den livsinkomst man arbetar ihop utgör grunden för de avgifter man betalar in och sedan den pension man får. För dem som inte har kunnat arbeta ihop till en rimlig pension finns ett "golv", en garantipension, som finansieras av alla förvärvsarbetande via de vanliga inkomstskatterna. Systemet tar också särskild hänsyn till föräldraledighet för vård av barn, studier och värnplikt.

Förutom att denna typ av rakare rör mellan vad man betalar in och vad man får ut behöver skapas i fler delar av socialförsäkringssystemet, går det också på sikt att göra stora vinster på att fondera delar av systemen. Enkelt uttryckt så kräver ett (helt eller delvis) fonderat system som ger en viss av-

Fel! Okänt namn på

kastning ett lägre skatte- och avgiftsuttag för att finansiera de förmåner som man har bestämt.

En fonderad försäkring verkar också stabiliserande, eftersom den i viss mån kan fungera som en buffert vid dåliga år. Statens lånebehov och statsbudgeten skulle därmed inte behöva variera i takt med till exempel den utveckling vi sett under senare år i sjukförsäkringen.

Införandet av ett utbildnings- eller kompetenskonto dit löntagare och arbetsgivare kan avsätta pengar för kompetensutveckling, är också ett exempel på hur man på ett mer individuellt sätt kan fondera medel för människors kontinuerliga kompetensutveckling i arbetslivet. Staten har givetvis ett ansvar vid utformandet av regelverket att se till att kontosystemet både blir effektivt och ger alla grupper rimliga förutsättningar för en god kompetensutveckling.

Även om bara delar av systemen är fonderade och avkastningen är låg, kan den sammanlagda vinsten på samhällsnivå bli stor, särskilt i ett längre perspektiv.

Sjukförsäkringen borde ges en mer autonom utformning. Kristdemokraterna är beredda att diskutera villkoren för reformering, eventuellt med en egen fondering för att utjämna inbetalningar och utbetalningar över tillfälliga variationer mellan olika år. De partier som står bakom pensionsreformen vore även här en lämplig konstellation för sådana samtal.

Ge äldre möjlighet att förlänga arbetslivet

Både för den enskildes välbefinnande och för samhällsekonomin utveckling är det av högsta vikt att äldre arbetskraft erbjuds bättre villkor så att de som så vill kan stanna kvar i arbete. Kristdemokraterna inriktar därför sin ekonomiska politik på att skapa förutsättningar för att så skall ske. Om det lönar sig både för den enskilde och för arbetsgivaren att förlänga arbetslivet längre än i dag kommer det också att löna sig för samhället i stort. De åtgärder som vill till kan dels vara möjligheter för arbetstagare och arbetsgivare att gemensamt komma överens om en högre pensionsålder. I stället för att i dag tvingas gå vid 67 års ålder skall exempelvis en läkare, sjuksköterska eller domare kunna få förlänga sin tjänstgöring ända till 72 års ålder. Men det kan också handla om att minska eller helt ta bort de sociala avgifterna för bägge parter från det att den anställde fyllt 65 år.

Bakgrunden till Kristdemokraternas förslag är att vi tror att många människor vill förlänga arbetslivet därför att de finner arbetet roligt och meningsfullt. Många gläds också åt det kamratskap som finns på de flesta arbetsplatser. Samtidigt är det uppenbart att många arbetsgivare skulle vara tacksamma att få behålla kunnig och erfaren arbetskraft ytterligare några år. I kalkylen ingår självklart också att detta skulle gynna samhällsekonomin högst väsentligt i en tid då alltfärre i praktiken skall försörja alltfler.

För Kristdemokraterna är det viktigt att frihet och trygghet präglar den svenska arbetsmarknaden. Äldre personer ska kunna anpassa sitt arbete utifrån sin egen unika situation. Vill man trappa ner sin arbetstid några år innan pension ska man kunna göra det. Om man vill försätta arbeta även efter ordinarie pensionsålder ska man kunna göra det. Att människors inflytande över sin egen vardag ökar är ett värde i sig. Den faktiska pensionsåldern är nu

Fel! Okänt namn på

under 59 år. Samtidigt som många äldre vill arbeta mer är det många som vill trappa ned.

Kristdemokraterna har redan tidigare föreslagit elva konkreta åtgärder för att underlätta för de äldre att vilja, orka och kunna arbeta så länge som de önskar och på de villkor som passar dem.

1. Diskrimineringslagstiftningen utökas till att också omfatta förbud mot diskriminering av äldre.
2. Lagstadgad rätt att gå ned i arbetstid efter 61 år.
3. Rätt och möjlighet att stanna kvar i arbetslivet längre.
4. Eget företagande bör uppmuntras genom att en F-skattsedel kan erhållas utan annan restriktion än näringsförbud. Den som bara har en uppdragsgivare ska kunna få F-skattsedel.
5. Ett mer hälsofrämjande arbetsliv.
6. Informationskampanj om äldre i arbetslivet.
7. Kompetenscentrum för god seniorpolitik.
8. Kontinuerlig kompetensutveckling via ett individuellt kompetenssparande.
9. Nej till den förlängda sjuklöneperioden.
10. Inför en ny friskförsäkring, en samordnad rehabiliteringsförsäkring.
11. Ingrip mot avtalspensionssystem som gör det betydligt dyrare för arbetsgivare att anställa äldre arbetskraft.

Nu är det dags att gå vidare med en inriktning som ytterligare underlättar för både arbetsgivare och arbetstagar att förlänga anställningen av äldre.

Den demografiska utvecklingen innebär att andelen äldre i befolkningen kommer att öka ytterligare framöver. Det är inte bara andelen av befolkningen i arbetsför ålder som kommer att minska, utan också det absoluta antalet i arbetsför ålder. Allt färre kommer som sagt att behöva försörja och ta hand om allt fler äldre.

Befolkningens ålderssammansättning påverkar både de offentliga utgifterna och skatteintäkterna. Under perioden 2010–2030 beräknas andelen över 65 år i genomsnitt uppgå till 22,1 procent för att därefter fortsätta att stiga. Det innebär att de äldres andel av befolkningen på sikt kommer att mer än fördubblas jämfört med 1960 och tredubblas jämfört med de nivåer som rådde i början av 1900-talet.

Den demografiska utvecklingen kommer att ställa höga krav på anpassning av såväl ekonomin som välfärdssystemen. Om nedgången av den genomsnittliga arbetstiden och den effektiva pensionsåldern fortsätter kommer det tillsammans med den demografiska utvecklingen att leda till en betydande minskning av arbetsutbudet och en lika betydande försämring av tillväxtförutsättningarna. Sammantaget skulle detta innebära en kraftig ökning av försörjningsbördan för dem som förvärvsarbetar.

Under dessa förutsättningar måste arbetsmarknaden anpassas till att arbetskraften krymper och till att medelåldern i densamma stiger. För att upprätthålla den ekonomiska tillväxten och säkerställa finansieringen av de offentligt finansierade välfärdssystemen är det centralt att antalet arbetade timmar i den privata sektorn hålls uppe.

Fel! Okänt namn på

Ett ökat arbetsutbud i åldrarna 55–64 år genom ökad sysselsättning, ökad arbetstid eller minskad frånvaro är ett av de viktigaste sätten att klara av den demografiska utmaningen. Äldre kan lämna arbetslivet före 65 års ålder via olika vägar. De offentligt finansierade trygghetssystemen, t ex sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen är en möjlighet. Olika typer av pensionslösningar, t ex avgångspension eller tidiga uttag av ålders- eller avtalspension, är en annan möjlighet. Tidiga avgångar kan också helt eller delvis finansieras privat genom t ex pensionsförsäkringar eller annat sparande.

Det är många äldre som formellt är kvar i arbetskraften men som finansierar ett tidigt utträde via de sociala trygghetssystemen. Att relativt få tar ut ålderspension från 61 års ålder förklaras delvis av de relativt goda möjligheterna att finansiera tidiga utträden ut arbetslivet genom övriga trygghetssystem.

För att de äldre ska välja att arbeta kvar och bidra till att upprätthålla antalet arbetade timmar måste det bli mer lönsamt att fortsätta arbeta. Kristdemokraterna anser att de ekonomiska drivkrafterna för arbetsgivarna att bibehålla de äldre i arbete också behöver stärkas. På Kristdemokraternas riksting 2004 antogs förslaget att avskaffa inkomstskatten på förvärvsinkomster för personer som fyllt 65 år.

Sådana reformer stärker effekterna av varandra och är följaktligen mycket lönsamma för alla parter. Åtgärder som gör det mer lönsamt för de äldre att arbeta kvar längre innebär också att det blir mer lönsamt för arbetsgivaren att anpassa arbetsmiljön och arbetsuppgifterna till den enskilde. Bakgrunden är att starkare ekonomiska drivkrafter till arbete medför en ökad sannolikhet att äldre är kvar i arbete längre och därmed ökar möjligheten att arbetsgivarens satsningar på anpassning blir lönsam.

På motsvarande sätt innebär åtgärder som gör det mer lönsamt för arbetsgivaren att anpassa de äldres arbetsförhållanden och satsa på kompetensutveckling att det blir lättare för äldre att vara kvar i arbete även med något avtagande arbetsförmåga. Arbetsgivarnas inställning och vilja att anställa, vidareutveckla och anpassa arbetet till de äldre påverkar de äldres möjligheter att stanna i arbete.

Enligt utredningen Senior 2005 (SOU 2002:29) upplever arbetsgivare att äldre har en högre närvaro men arbetar i en långsammare takt än yngre. De anses också ha svårare än yngre att acceptera förändringar i arbetet och att uppdatera sina kunskaper. I utredningens personalekonomiska studie framkom att chefernas önskebild av medarbetarnas egenskaper till stor del återfinns hos den äldre arbetskraften. Egenskaper som lojalitet, trygghet och erfarenhet ansågs vara av stor vikt för en arbetsgrupps prestation.

Att arbetsgivare trots detta föredrar att anställa yngre personer framför äldre kan bero på osäkerhet om de äldres produktivitet i förhållande till lönen och deras ökade risk att drabbas av ohälsa. Men här förekommer uppenbarligen också diskriminering. Arbetslivsinstitutet har försökt kartlägga förekomsten av åldersdiskriminering. Man har då funnit att 30 procent av de tillfrågade i åldern 45–64 år upplevde att äldre personer diskriminerades. I en studie av OECD framhålls att Sverige till skillnad från vissa andra länder inte har någon lagstiftning mot diskriminering av åldersskäl.

Fel! Okänt namn på

Enligt ett EU-direktiv från år 2000 skall medlemsländerna senast 2006 ha infört ett regelverk för att motverka diskriminering i arbetslivet på grund av bl.a. ålder. Det har Kristdemokraterna välkomnat.

Bättre förutsättningar för företagande, regional utveckling och bibehållna skattebaser

Som litet land med en öppen ekonomi är Sverige beroende av hur skattesystem och regler ser ut i omvärlden, särskilt i våra viktigaste konkurrentländer. Om Sverige ska förbli ett land för företagande, investeringar och tillväxt, går det inte att ha kvar skatter och skattenivåer som gör att företag, kapital och kompetens har starka ekonomiska skäl att lämna landet. Vad hjälper aldrig så höga skattesatser, om skattebaserna flyr ur landet?

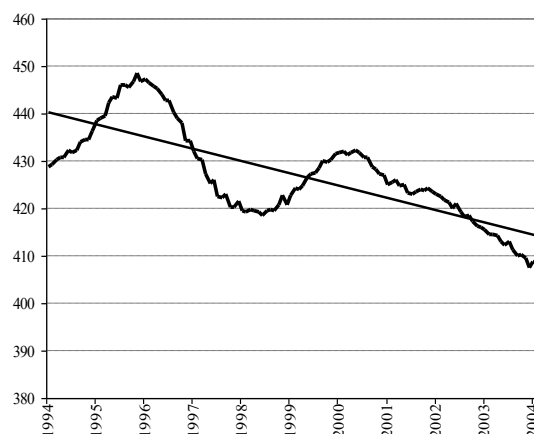
Det krävs också att medborgarna har en etiskt förankrad vilja att betala skatt och att bidra till samhällsutvecklingen. Varje skattesats över 0 procent är möjlig att eliminera med fusk, om inte viljan att göra rätt hålls vid liv. Därför måste också den etiska debatten hållas levande. Samtidigt ter sig de exempelöst höga svenska skattesatserna utmanande även för laglydiga och rättskaffens medborgare. Slutsatsen är att vi snarast måste justera vissa regler och skattebaser innan många skattebaser snabbt eroderar. Exempel finns redan i dag. Uppskattningsvis 500 miljarder kronor av hushållens sparkapital är placerade i utlandet på oredovisade konton. Skälet är att kapitalskatten där är mycket lägre, eller i praktiken noll. Till yttermera visso har en rad svenska företag de senaste åren flyttat sina huvudkontor utomlands av skatteskal. Vi riskerar också att en alltför stor del av nytutexaminerade civilingenjörer och andra viktiga resurspersoner flyttar utomlands, utan att en motsvarande inflyttning kommer till stånd.

Antalet företagare måste öka för att nya arbetstillfällen ska skapas och nödvändiga skatteintäkter genereras som kan finansiera den välfärd vi önskar. Tyvärr pekar den långsiktiga trenden åt fel håll. En genomgång visar att under de gångna tio åren med socialdemokratiskt styre upplever Sverige en nedåtgående trend med allt färre företagare vilket framgår i nedanstående diagram.

Fel! Okänt namn på

Diagram 7.3 Långsiktig trend för antalet företagare

Januari 1994 till mars 2004
Tusental

Källa: SCB, AKU. 12 månaders rullande medelvärde.

Internethandeln har bara börjat ta fart, men den svenska bok- och skivbranschen har fått problem med försäljningen på grund av skillnader i mervärdesskatt gentemot andra länder. Prisskillnader som beror på lägre produktionskostnader, effektivare distributionsmetoder, eller lägre vinstmarginaler är självklart ingenting som från svenskt håll ska motarbetas, eller korrigeras på något sätt. Men med prisskillnader som beror på att beskattningen är olika blir resultatet en ineffektiv resursfördelning. Det är också troligt att konsumenterna styrs till val de annars inte skulle gjort.

Förändringar måste göras för att inte kapital och kompetens ska flytta utomlands. Sänkt skattetryck och minskade marginaeffekter ingår liksom skatter på kapital.

Nedan presenteras några åtgärder som Kristdemokraterna anser behöver genomföras för att i ökad utsträckning behålla och locka hit företag, kapital och kompetens.

- Regelverket kostar företagen enorma belopp att hantera. Antalet regler måste minska och de regler som inte används ska slopas.
- Sänkt skattetryck och minskade marginaeffekter.
- Ett riskkapitalavdrag bör införas, för att stimulera investeringar i alla typer av onoterade företag.
- Ett etableringskonto bör införas enligt dansk modell för att underlätta starten av fler nya företag med eget kapital. Pengar som avsätts till kontot är avdragsgilla vid inkomstbeskattningen, men får enbart användas obeskatade i egna företag. Om så inte sker beskattas pengarna som om de *inte* hade avsatts till etableringskontot.
- Alla avgifter som debiteras arbetsgivaren som pålägg på lönekostnaderna fungerar som en löneskatt och driver upp lönekostnaderna. Detta försämrar i sin tur företagens konkurrenskraft gentemot omvärlden. Kristdemokra-

terna arbetar därför för att på sikt sänka arbetsgivaravgifter och löneskatter.

Kristdemokraterna, Moderaterna, Folkpartiet och Centerpartiet har presenterat ett program med 53 konkreta förslag för fler företag och ökad tillväxt. Målet är att Sverige ska bli ett land för företagande och att vi återigen ska finnas med i toppen av välfärdslistan. Några av förslagen listas nedan.

- Förmögenhetsskatten som motiverats av fördelningspolitiska skäl får i dag helt andra effekter och strider många gånger mot principen om skatt efter bärkraft. Den bör därför avvecklas.
- Dubbelbeskattningen på utdelningsinkomster från risksparande avskaffas så snart som möjligt.
- Reglerna för fåmansbolagsbeskattningen reformeras radikalt.
- Rättssäkerheten inom skatteområdet förbättras, bland annat genom att beviskraven för skattemyndigheten skärps vid skattetillägg och upptaxering.
- Effektivare handläggning av skatteärenden införs och en 24-månadersgaranti ges vid skattetvister, från besked av skattemyndigheten till dom i sista instans.
- De offentliga monopolerna minskas och sektorn för privat näringsverksamhet ökas. Till exempel måste Apoteksbolagets försäljningsmonopol upphöra.
- Miljöbalkens skadliga effekter för främst småföretagen måste begränsas där de inte helt kan elimineras.
- Inför lika villkor oavsett företagsform för företagare och anställda vad gäller sjukförsäkring, föräldraförsäkring och a-kassa.
- Etableringsfriheten säkerställs och kopplas till en fungerande tillsyn av såväl privat som offentlig produktion av välfärdstjänster.
- Flera näringar, inte minst jordbruket och åkerinäringen lider, på grund av högre skatter, av sämre konkurrensvillkor jämfört med andra länder inom till exempel EU. Det är naturligtvis viktigt att anpassa vår skattelagstiftning på en rad områden för att skapa en rimlig konkurrenssituation för vårt näringsliv. Inte minst har detta också betydelse för att motverka de regionala obalanserna inom landet.

7.3 Reformerad lönebildning och arbetsmarknad

Under 1970-talet och större delen av 1980-talet låg de svenska löneökningarna betydligt över såväl produktivitetsökningen i Sverige som löneutvecklingen i jämförbara länder. Detta ledde till högre inflation som under 1980-talet i stort eliminerade löneökningarna reallt. I början av 1990-talet låg de svenska löneökningarna under EU-genomsnittet under några år, men på senare år har de åter ökat över snittet för de 15 ”gamla” EU-länderna. Det är oroande även med beaktande av en god produktivitetsutveckling inom industrin. Om svenskt näringsliv skall klara konkurrensen utifrån får vi inte på nytt hamna i en ohållbar lönespiral på den svenska arbetsmarknaden.

Fel! Okänt namn på

Ett problem är den svenska lönebildningen som under flera årtionden fungerat dåligt. Inte minst LO-ekonomerna brukar fokusera på lönebildningens stora betydelse för sysselsättningen. Lönesumman motsvarar ungefär hälften av BNP, vilket gör att även små procentuella förändringar får stort genomslag på samhällsekonomin. Men trots utbredd kunskap om lönebildningens betydelse för samhällsekonomin utveckling lyser de politiska förslagen nästan helt med sin frånvaro.

Ett annat allvarligt problem är att lönebildningen i så liten utsträckning främjar dynamik och flexibilitet, och därmed sysselsättning och tillväxt. Allt fokus ligger på löneökningarnas totala nivå, men mycket lite görs för att främja en lönebildning som premierar utbildning, ansvarstagande och rörlighet på arbetsmarknaden.

Staten ska inte avgöra vilka löneavtal som får träffas. Däremot bör staten skapa sådana spelregler som underlättar lönebildningen, ger ramar för ett gott förhandlingsklimat och skapar sådana incitament att till exempel risken för ökad arbetslöshet och möjligheten till minskad tas med i kalkylerna när avtal ska tecknas. Incitamenten för fackföreningarna att ta hänsyn till risken för ökad arbetslöshet är i dag i princip obefintliga.

Den moderna arbetsmarknaden präglas av ett ökat behov av flexibilitet och kunskap. För att möta behoven måste de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna ses över. Vi måste få bättre balans mellan tillgången på utbildad arbetskraft och arbetsmarknadens behov. Det krävs ökad satsning på kvalificerad yrkesutbildning och individuella handlingsplaner som utgår från den enskildes förutsättningar. Det behövs ett nära samarbete mellan näringslivet och arbetsförmedlingarna runt om i landet. Nya alternativ som kompletterar den traditionella arbetsförmedlingen måste släppas fram. Bemannings- och rekryteringsföretagen är en resurs i sammanhanget.

Sveriges arbetstagare är kända för sin kompetens. Ska detta även gälla framgent, måste satsningar göras på att förbättra och modernisera utbildningsväsendet. Fungerande kunskapskedjor, från det att man börjar skolan fram till en universitets- eller högskoleexamen, innebär att Sverige kan fortsätta konkurrera med en hög kompetensnivå. En lärlingsutbildning bör införas både inom gymnasieskolans ram och som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Nuvarande KY-utbildningar bör utvecklas till en yrkesteknisk högskola.

Nedan presenteras förslag för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt och uppnå en bättre balans i lönebildningsprocessen. Målet är att resultatet från löneförhandlingarna i större utsträckning kommer att motsvara det samhällsekonomiska utrymme som följer av ökad produktivitet och som främjar dynamiken på arbetsmarknaden.

- De ekonomisk-politiska ramarna för lönebildningen ska vara stabila och främja ett ansvarsfullt beteende hos parterna på arbetsmarknaden, de enskilda företagen och de anställda. Statlig inkomstpolic avvisas. Medlingsinstitutet måste arbeta utifrån detta perspektiv.
- För att uppmuntra arbete, utbildning, kompetensutveckling måste skatten på arbete sänkas. Marginalskatterna och olika former av marginaleffekter

måste hållas nere. Högsta marginalskatt ska vara 50 procent i enlighet med skattereformen 1991.

- För att utbildning ska kunna premieras och arbetskraft lockas till bristyrken måste lönebildningen bidra till att skapa incitament i den riktningen. Skattesänkningar för låginkomsttagare kan underlätta rekryteringen till branscher med låga ingångslöner.
- Kostnaderna för arbetslösheten bör synliggöras. Införande av en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring bör växlas mot sänkt inkomstskatt. Egenfinansieringen bör uppgå till 33 procent och kompenseras fullt ut för den enskilde genom sänkt skatt.
- Varseltiden för strejkåtgärder bör förlängas från 7 till 14 dagar. Medlingsinstitutet bör kunna skjuta upp varslade stridsåtgärder i 14 dagar.
- Arbetsmarknadens parter bör eftersträva ökad flexibilitet vad gäller lönebildning för ungdom. En relativt sett större skillnad mellan yngre och äldre personal inom vissa branscher kan vara ett verksamt sätt att få fler unga i arbete. Sådana avtalslösningar kan underlättas genom sänkta skatter.
- Vinstdelningssystem för de anställda kan med fördel utgöra en del i den framtida lönebildningen. Ett sådant system skapar en god och flexibel koppling mellan företagets resultat och de anställdas ersättningar.
- Antalet arbetsmarknadspolitiska åtgärder bör minska och regelverket kring åtgärderna förenklas.

7.4 Ökad konkurrens

I debatten om vår ekonomiska utveckling fokuseras intresset till ökningstakten i BNP. Men minst lika viktigt är vad vi kan få ut av de pengar vi använder för privat och offentlig konsumtion.

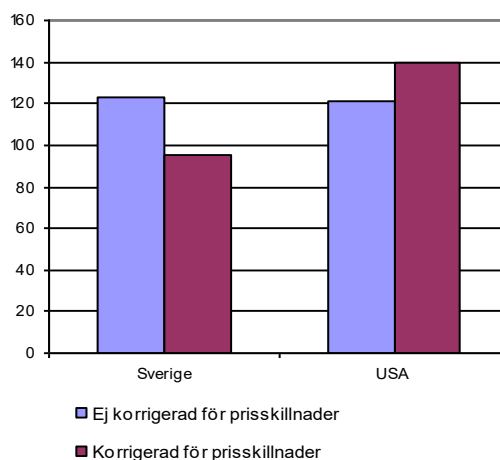
I nedanstående diagram framgår den stora betydelse som det allmänna prisläget, inklusive skatter, i ett land har. Om man jämför Sveriges och USA:s BNP per capita i gemensam valuta visar det sig att de 1996 var i princip lika stora, Sverige till och med något högre. Både Sverige och USA hade en BNP per capita som låg drygt 20 procent över OECD-genomsnittet.

Men när BNP korrigeras för vilken faktisk köpkraft respektive lands BNP motsvarar, blir bilden en helt annan. Sverige hamnar 5 procent under OECD-genomsnittet, medan USA efter Luxemburg blir OECD:s rikaste land.

Fel! Okänt namn på

Diagram 7.4 BNP per person i gemensam valuta 1996, med och utan korrigering för skillnader i allmän prinsnivå

Index. OECD=100

Källa: OECD.

Den slutsats man kan dra av detta är att en strategi för att öka det ekonomiska välståndet i Sverige måste innehålla ett antal reformer för att öka den inhemska konkurrensen och sänka vårt allmänna prisläge. Enbart en god BNP-ökning kommer sannolikt inte att leda till att Sverige kan stiga särskilt mycket i välståndsligan.

En hel del viktiga avregleringar har redan gjorts i Sverige. Kredit- och valutamarknaden avreglerades mot slutet av 1980-talet. Utländska bankers rätt att etablera sig i Sverige kom 1990, den nya telelagen 1993 öppnade många nya möjligheter, liksom förändringarna inom järnvägstrafiken 1994. Elmarknaden avreglerades i en första etapp 1996 och för de mindre abonnenterna 1999.

Men inom en del sektorer är konkurrensen fortfarande bristfällig. Det gäller framför allt de marknader där hushållen är kunder, exempelvis varudistribution, detaljhandel och tjänsteproduktion, inte minst i offentlig sektor. Byggssektorn är fortfarande reglerad och importkonkurrensen är liten. Antalet producenter är begränsat både i entreprenadledet och i byggmaterielindustrin.

Livsmedelssektorn utmärks av att det bara finns ett fåtal aktörer i distributions- och försäljningsledet, och av att jordbrukssektorn är starkt reglerad. Kommunerna har dessutom en möjlighet enligt plan- och bygglagen att begränsa etableringen av livsmedelsbutiker, vilket i många fall ytterligare har begränsat konkurrensmöjligheterna. Denna möjlighet för kommunerna att stoppa etableringar togs bort av fyrapartiregeringen men återinfördes av Socialdemokraterna.

Nedanstående tabell visar hur de svenska priserna förhåller sig till EU-genomsnittet. Den genomsnittliga prinsnivån i Sverige ligger för många viktiga hushållsprodukter mellan 20 och 30 procent över genomsnittet för EU-

länderna. Även om de framväxande lågpriskedjorna lämnar ett positivt bidrag i detta hänseende finns det mer att önska av den svenska konkurrenspolitiken.

Tabell 7.2 Prisnivå för olika varugrupper. Sverige jämfört med EU

Varugrupp	Prisnivåindex, EU=100
Kläder och skor	111
Transporter och kommunikationer	121
Hyra, bränsle och el	129
Mat, sprit och tobak	130
Restauranger, hotell etc.	132

Källa: Ds 1999:32

Till skillnad från många andra reformförslag kostar de förslag som presenteras i detta avsnitt ingenting för de offentliga budgetarna. Tvärt om skulle en bättre konkurrenspolitik i kombination med avregleringar och ökad upphandling inom offentlig sektor på sikt leda till avsevärda kostnadsminskningar för de offentliga budgetarna. Det ”pris” som man får betala är minskad politisk styrning och byråkrati, ett rimligt och för de allra flesta helt okontroversiellt pris.

Kristdemokraternas alternativ till den förda politiken innebär väsentligt skärpt konkurrens. Ett batteri av åtgärder behöver vidtas för att stärka konkurrensen:

- Kommunalt och statligt ägande bör avvecklas på marknader där privata företag konkurrerar eller skulle kunna konkurrera och där inte sociala eller hälsopolitiska restriktioner motiverar ett offentligt ägande.
- Kommunallagen bör ändras så att det blir lättare att få prövat i domstol om kommunal näringsverksamhet strider mot lagen.
- Kommunallagen bör ses över i syfte att göra det lättare för företag att överklaga kommunala beslut om stöd i olika former till företag. Besluten bör också kunna prövas i domstol.
- Kvarvarande konkurrenshämmande regleringar i den privata sektorn bör identifieras och avvecklas. Småföretagsdelegationens förslag borde snarast genomföras.
- Konkurrensverket bör få ökade resurser och en mer fristående och framträdande roll än i dag. Nya regeringsförslag bör granskas, inte bara utifrån ett småföretagsperspektiv, utan också utifrån ett konkurrensperspektiv.
- Konkurrenslagen bör skärpas i syfte att bekämpa förekomsten av konkurrenshämmande kartellbildningar.
- Kommunallagen ses över i syfte att göra det lättare för företag att överklaga kommunala beslut om stöd i olika former till företag. Besluten bör också kunna prövas i domstol.
- Lagen om offentlig upphandling måste göras mer kraftfull i en sammanhållen översyn i syfte att förverkliga principerna om affärsmässighet, konkurrens och icke-diskriminering.
- Stora upphandlingar bör delas i fler order så att även mindre företag har en chans att vara med i budgivningen. När fler företag kan vara med och tävla ökar konkurrenstrycket och priserna kan pressas.

Fel! Okänt namn på

7.4.1 Sjukskrivningar och förtidspensioner måste minska

Efter tio socialdemokratiska regeringsår är nästan var sjätte svensk i arbetsför ålder sjukskriven eller förtidspensionerad. Under 2003 uppgick statens kostnader för ohälsan till 121 miljarder kronor. Det är lika mycket som vad hela förskolan, hela grundskolan och hela gymnasiet kostade. Därutöver tillkommer arbetsgivarnas kostnad för sjukskrivningarna.

Då är ändå inte kostnaden för det produktionsbortfall beaktat som sjukfrånvaron medför. Bakom de dramatiskt höga kostnader som drabbar samhälle och företag återfinns utsatta människor med försämrad livskvalitet. I många fall döljs mänskliga tragedier i de höga ohälsotalen. Under 2003 utbetalades sjukpenning för 108 419 000 heldagar. Detta ska jämföras med utbetalning för 41 696 687 dagar under 1997.

Antalet personer med aktivitets- eller sjukersättning (tidigare sjukbidrag/förtidspension) fortsätter att öka. Enligt Riksförsäkringsverket utbetalades i mars 2004 förtidspension/sjukersättning till 507 103 personer, vilket är en ökning med cirka 30 000 jämfört med föregående år.

Socialdemokraterna har haft sex år på sig att göra något åt den dramatiska utvecklingen sedan 1997. Men trots det har de fortfarande inte presterat någon trovärdig strategi för hur den negativa utvecklingen ska brytas. De erkände själva i vårpropositionen 2004 att ”fler åtgärder måste genomföras för att nå målet att halvera sjukskrivningarna”.

Kostnaderna för de rekordhöga ohälsotalen har inneburit enorma problem för regeringen att få ihop statsbudgeten. Symptomatiskt för den panik som regeringen nu uppvisar är att flera av förslagen är ogenomtänkta och kortsiktiga. En del av förslagen borde ha lagts fram långt tidigare och andra borde aldrig ha lagts fram över huvud taget.

Med nuvarande politik hotas den svenska välfärdsstaten i sina grundvalar då allt färre kommer att tvingas försörja allt fler. De som arbetar kommer att tvingas bära en allt tyngre arbetsbörda vilket innebär att arbetslivet blir tuffare med risk för än fler sjukskrivningar. Företagen och viktiga funktioner i offentlig sektor konkurrerar om en krympande andel arbetsför befolkning. I förlängningen medför detta ökad inflation och svårigheter för Sverige att konkurrera med andra länder.

Det måste därför ske ett trenderbrott så att utvecklingen vänds. Hälsan i arbetslivet måste öka och människor måste uppleva det stimulerande att komma tillbaka till arbetslivet.

Kristdemokraternas strategi för ökad hälsa i 12 punkter

1. Hela livssituationen måste beaktas. Bristerna inom familje-, jämställdhets-, och skattepolitiken innebär att möjligheterna för individen att få ihop sitt eget livspussel beskärs. Detta vill vi förändra genom ökad valfrihet, sänkta skatter och bättre regler mot diskriminering på grund av föräldraskap. Småbarnsföräldrar skall ges ansvar och ekonomiska förutsättningar för att själva kunna välja hur barnomsorgen ska utformas. Därigenom kan dagens stressade föräldrar och barn få mer tid med varandra och kombinationen av föräldraskap och arbetsliv underlättas. Möjlighet till avlastning i hemmet skall finnas ge-

Fel! Okänt namn på

nom att skatten sänks kraftigt på hushållstjänster. Jämställdhetslagen ska skärpas så att föräldralediga alltid har rätt att komma tillbaka till arbetet utan försämrade förmåner.

2. Utrymmet för den enskilde att påverka omfattning och förläggning av sina arbetstider behöver öka, eftersom det ger en positiv inverkan på det upplevda arbetsklimatet. Semesterlagen bör förändras så att betald semester utöver fyra veckor skall kunna tas ut som arbetstidsförkortning.

3. Kristdemokraterna säger nej till regeringen och samarbetspartiernas förslag om att driften av sjukhus inte skall kunna lämnas över till vinstdrivande bolag. Den proposition om en s.k. ”stopplag”, som enligt regeringsförklaringen 2004 skall läggas fram för riksdagen bör med kraft avvisas. I stället vill vi öppna upp för en mångfald vårdgivare; privata, kooperativa och ideellt drivna. För vårdens anställda leder detta till fler arbetsgivare och karriärvägar, ökad lönekonkurrens och nya möjligheter till utveckling i arbetet.

4. Sjukskrivningstid av medicinska skäl ska kortas genom snabbare vård. Kvaliteten och tillgängligheten inom sjukvården bör förstärkas genom fler vårdplatser, rekrytering av mer personal och införandet av en nationell vårdgaranti för att korta värdköer. Kristdemokraterna anslår i sitt budgetförslag medel för att klara denna ambitionshöjning.

5. Företagshälsovården bör förbättras genom en återinförd möjlighet för företagsläkare att ge sjukvårdande behandling på samma villkor som läkarna inom landstingen.

6. Sjukförsäkringen bör i högre grad än i dag individanpassas i förhållande till hur nedsatt arbetsförmågan vid sjukdom är. De fasta stegen i sjukersättningen bör slopas till förmån för en individanpassad ersättning mellan 25 och 100 procent av hel sjukpenning.

7. På kort sikt behövs mer resurser till Riksförsäkringsverket och försäkringskassorna för att förstärka kvaliteten och kontrollen och för att korta handläggningstiderna.

8. De senaste årens kraftiga ökning av antalet förtidspensionärer (nuvarande sjuk- och aktivitetsersättning) har delvis berott på att försäkringskassorna inte ens hunnit påbörja en rehabiliteringsinsats. Ibland har därför förtidspensionering använts som ”lösning” på problemet med att en rehabilitering inte kan genomföras inom de generella tidsramar som Försäkringskassan har. Kristdemokraterna anser att en successiv omprövning av samtliga tidigare beviljade aktivitets- och sjukersättningar bör genomföras. De som först bör komma i fråga är de som förtidspensionerats de senaste åren och där en ordentlig rehabiliteringsutredning aldrig gjorts.

Även av de nyligen beviljade sjuk- och aktivitetsersättningarna bör en löpande omprövning göras.

9. Möjligheterna att privatisera arbetsskadeförsäkringen bör snarast utredas. Här bör undersökas om inte en privatisering skulle leda till bättre ekonomiska incitament för företagen att satsa mer på förebyggande åtgärder. Ju säkrare en arbetsplats är desto lägre skulle premien bli.

10. Det förebyggande arbetet bör förstärkas genom fler yrkesinspektörer, försök med arbetsplatsrådgivare och en nationell utbildningssatsning för vissa

Fel! Okänt namn på

nyckelpersoner inom den nya rehabiliteringsförsäkring som Kristdemokraterna föreslår.

11. Läkarnas ansvar när det gäller sjukskrivningar bör tydliggöras med inriktning på att ta tillvara individens arbetsförmåga. Utbildning i försäkringsmedicin bör ges en starkare ställning i läkarutbildningen och försäkringsläkarna få en fördjupad vidareutbildning. En professur i försäkringsmedicin bör inrättas.

12. Dessutom måste det snabbt skapas ett system för att hjälpa människor som har hamnat i en långtidssjukskrivning. Kristdemokraterna vill därför göra en omfattande satsning på en ny och samordnad rehabiliteringsförsäkring. Denna beskrivs i följande avsnitt.

Aktiv rehabilitering är grunden

De flesta studier som gjorts på ohälsområdet visar att sammansatta aktiva rehabiliteringsinsatser ger de bästa resultaten. Passivitet och långvarig frånvaro från jobbet tycks snarast förstärka individens sjukdomssymptom.

Hela samhällsekonomin måste vara perspektivet

Kristdemokraterna anser att de slutsatser som drogs i landshövding Gerhard Larssons rehabiliteringsutredning (SOU 2000:78) är mycket viktiga. Denna utredning studerade de totala samhällsekonomiska kostnaderna och förtjänsterna av rehabilitering. Det otvetydiga slutsatsen av utredningen blev att framgångsrik rehabilitering är samhällsekonomiskt mycket lönsam. Enligt utredningen kan en satsad krona på rehabilitering på sikt generera upp till nio kronor. Då har man räknat med att en återgång till arbetet i ökad utsträckning och i snabbare takt betalar sig inom den offentliga sektorn när de sjukskrivna åter kommer i arbete. Även arbetsgivarnas ekonomi påverkas positivt liksom självklart den enskildes.

En offentlig huvudaktör

I arbetet med ohälsa i arbetslivet saknas det samhällsekonomiska perspektivet. Den del av offentlig sektor som står för rehabiliteringskostnaden, dvs. sjukvården, har svårt att mäta resultatet av sitt arbete. Vid framgångsrik rehabilitering minskar kostnaderna i stället främst i en annan del av den offentliga sektorn, dvs. Försäkringskassan.

Kristdemokraterna anser därför att tyngdpunkten för rehabiliteringsansvaret ska flyttas från de fyra nuvarande offentliga sektorerna (landstingens hälso- och sjukvård, kommunens socialtjänst, statens arbetsförmedling och försäkringskassa) till *en* offentlig huvudaktör som får ett samordnande ansvar och erforderliga resurser.

Denne offentlige huvudaktörs uppgift ska vara att beräkna och betala ut ersättningar för inkomstförlust och andra ersättningar som kan bli aktuella. Samtidigt ansvarar samma aktör för att en grundlig rehabiliteringsutredning genomförs så tidigt som möjligt. Detta är själva grunden och utgångspunkten för att rehabiliteringen ska lyckas och det måste därför ske betydligt tidigare än i dag.

Därefter ska denna huvudaktör genom en personlig koordinator aktivt arbeta för att den sjukskrivne ska kunna återvända till sitt tidigare arbete eller

Fel! Okänt namn på

ett likvärdigt arbete. Koordinatoren ska sedan följa individen för att se till att det positiva som uppnåtts inte går förlorat. Den offentliga aktören ska också arbeta med förebyggande insatser.

Arbetsgivaren har en central betydelse för att se till att arbetet utformas så att det i sig har en hälsofrämjande och förebyggande effekt. Även individen har ett ansvar att skapa en så hälsosam arbetsplats som möjligt.

En ny och samordnad rehabiliteringsförsäkring

Kristdemokraternas inriktning för att vända de rekordhöga ohälsotalen är, förutom den organisatoriska samordningen, en massiv satsning på rehabilitering tillsammans med åtgärder för att stävja fusk och överutnyttjande av sjukförsäkringen. Riksförsäkringsverket får t.ex. utökade resurser för bättre beredning av ärenden och ökad kontroll.

Den nya och samordnade rehabiliteringsförsäkring som Kristdemokraterna föreslår ska enligt förslaget gälla från den 1 januari 2005. På lite sikt anser Kristdemokraterna, i likhet med Rehabiliteringsutredningen, att denna satsning leder till stora vinster för den offentliga sektorn. I tabell 7.3 redogörs för de olika komponenterna och dess kostnader i hela den sammansatta rehabiliteringsförsäkringen.

Fel! Okänt namn på

Tabell 7.3 Ny och samordnad rehabiliteringsförsäkring

Kostnader 2006, miljoner kronor

	2006
Bättre rehabiliteringsutredningar (drygt 100 000 nivå-2-utredningar)	175
Mentorskap	50
Förstärkning med nya yrkesinspektörer	20
Ekonomiskt stöd till offentliga arbetsgivare	150
Egenföretagare får vidgad rätt till rehabilitering	85
Rehabiliteringsinsatser (Nivå-3-utredningar inkl fördjupad rehabiliteringsutredning)	1 550
Avdrag för nuvarande medel till köp av rehabiliteringstjänster	-972
Köp av enklare hälso- och sjukvårdstjänster	70
Nationell metod- och utvärderingsenhet	25
Koordinatorer (Ca 1 000 nya heltidstjänster inkl försök med 30 arbetsplatsrådgivare)	480
Nationell utbildningsstatsning	20
Anordningsbidrag till utökat rehabiliteringsutbud (inkl utredningsresurser)	500
Utökad rätt att studera med rehabiliteringsersättning	30
Arbetsbistånd	15
Stöd till mjukstart vid återinträde på arbetsmarknaden	215
Kompletterande arbetsmarknad – förlängd rehabiliteringsersättning	300
Forskningsmedel	60
Högskoleutbildning i rehabilitering	17
Summa kostnader	2 790

8 Budgetpolitikens inriktning

8.1 Överskottsmål

Riksdagen har efter förslag från regeringen beslutat att de offentliga finanserna skall uppvisa ett samlat överskott i det finansiella sparandet på 2 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. I år beräknas överskottet i de offentliga finanserna – staten, kommunsektorn och pensionssystemet – uppgå till 0,7 procent av BNP. För de tre kommande åren räknar regeringen med att det faktiska överskottet ska uppgå till 0,7, 1,1 respektive 1,6 procent.

Det svaga finansiella sparandet i offentlig sektor kan delvis förklaras av konjunkturrella orsaker. Mer anmärkningsvärt är därför att sparandet långsiktigt underskrider 2 procent även sedan det justerats för den hittillsvarande konjunktursvackan. Det s.k. strukturella sparandet beräknas i år uppgå till 1,0 procent av BNP och väntas enbart uppnå 1,1 procent till år 2007 samt 1,6 år 2008. Detta innebär i klartext att målet om 2 procents överskott i princip har frångåtts under den innevarande mandatperioden. Det strukturella spar-

det där konjunktur- och engångseffekter räknas bort ska ju, givet överskotts-målet, uppgå till 2 procent varje år.

Genomsnittet för det finansiella sparandet ligger, oavsett mått, under Socialdemokraternas mål på 2 procent under femårsperioden 2004–2008.

Tabell 8.1 Den offentliga sektorns finansiella sparande 2004–2008 enligt budgetpropositionen för 2005. Även det strukturella sparandet understiger sparmålet

Procent av BNP

	2004	2005	2006	2007	2008	Snitt 2004–2008
Finansiellt sparande	1,0	1,4	0,7	1,1	1,6	1,2
Strukturellt sparande	1,8	2,1	1,0	1,1	1,6	1,5

Källa: Budgetpropositionen för 2006.

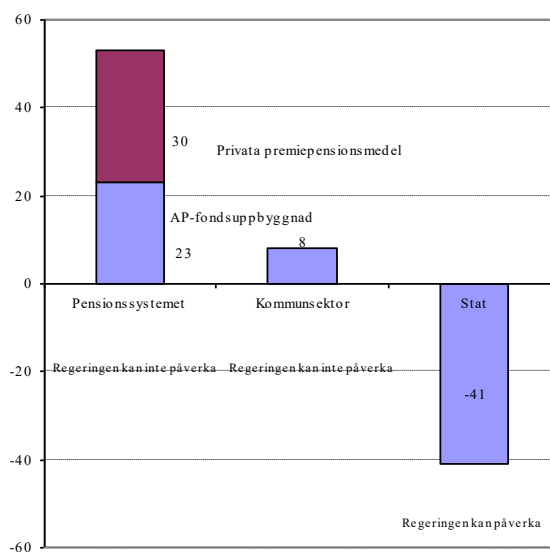
Det är en etablerad princip att både inom EU:s så kallade Maastrichtkriterier och OECD:s jämförelsenormer mäta just sparandet i *hela* den offentliga sektorn inklusive socialförsäkringssystem utanför statsbudgeten, exempelvis pensionssystem. Bakgrunden till detta är att många länder, till skillnad från Sverige, inte har väl fungerande, än mindre långsiktigt autonoma pensionssystem. Det vore missvisande för andra länder att enbart visa upp t.ex. statens affärer i hygglig balans, om samtidigt ett i formell mening från statsbudgeten avskilt pensionssystem uppvisar växande underskott, när staten är den uppenbart enda borgenären.

Men av samma skäl får överskottsmål för hela den offentliga sektorn i länder med självständiga och *för tillfället* växande pensionssystem en vilseledande karaktär om staten, som i Sveriges fall, har stora underskott. Sammansättningen av regeringens beräknade finansiella sparande för offentlig sektor framgår av diagram 8.1. Överskotten finns sedan några år nästan *enbart* i pensionssystemet och därav består hälften av helt privata premiepensionspengar. Staten beräknas ha ett budgetsaldunderskott på 36,5 miljarder kronor under år 2006 och 22,5 miljarder år 2007 enligt budgetpropositionen. Det finansiella sparandet i staten år 2006 blir enligt regeringen –41 miljarder kronor.

Fel! Okänt namn på

Diagram 8.1 Sammansättningen av det finansiella sparandet i offentlig sektor år 2006 enligt regeringen

Miljarder kronor

Anm.: Staten beräknas ha 41 miljarder kronor i underskott i det finansiella sparandet år 2006. Ändå uppnås 0,8 procents sparande för *offentlig* sektor främst genom att även de helt privata premiepensionspengarna, som är en del av det nya pensionssystemet, än så länge av tekniska skäl bokförs som offentligt sparande.

Till saken hör att Eurostat genom ett tydliggörande principbeslut den 2 mars 2004 med stor sannolikhet inte längre kommer att godta att det svenska premiereservsystemet räknas in i den offentliga sektorns finansiella sparande. Detta eftersom det är fråga om helt privata tillgångar där hushållen står för hela risken och staten enbart är en teknisk administratör av systemet. Staten kan heller inte använda sig av premiepensionspengarna för andra typer av utgifter.

Eurostats principbeslut ligger helt i linje med det Kristdemokraterna hävdade sedan premiepensionssystemet infördes, nämligen att detta är privata pengar som inte på något sätt bör räknas som en tillgång för offentlig sektor utan i stället ska räknas som tillhörande hushållssektorn.

Givet att Eurostats beslut slår igenom för svensk del kommer hålen i Socialdemokraternas ”överskottsretorik” att tydliggöras. Då är det nämligen mest underskott som de tvingas redovisa, när de inte längre kan räkna in hushållens premiepensionspengar till den ”egna” kassan. Utfallet för det offentliga finansiella sparandet, utan premiepensionspengarna framgår av tabell 8.2 nedan. Både det faktiska och det strukturella finansiella sparandet blir ca 1 procentenhet lägre varje år när de privata pensionspengarna rätteligen räknas till hushållssektorn. Som synes är det inte fråga om några överskott i de offentliga finanserna. Det faktiska sparandet är ett underskott, och det strukturella sparandet når nätt och jämnt balans under perioden 2003–2007.

Tabell 8.2 Den offentliga sektorns finansiella sparande enligt Eurostats principbeslut*Procent av BNP*

	2004	2005	2006	2007	2008
Finansiellt sparande med ppm	1,06 %	1,45 %	0,72 %	1,10 %	1,65 %
Finansiellt sparande utan ppm	0,08 %	0,38 %	-0,36 %	0,00 %	0,53 %

8.1.1 Socialdemokraternas överskottsmål resulterar i ökad statsskuld

När den socialdemokratiska regeringen och riksdagen lade fast det budgetpolitiska målet om ett permanent överskott på 2,0 procent för den offentliga sektorn, sades detta vara för att skapa en säkerhetsmarginal inför kommande lågkonjunkturer. ”Med ett överskott på 2 procent som utgångsläge finns det en marginal att aktivt motverka konjunkturavmattningar utan att underskottet i de offentliga finanserna hotar att bli för stort.” (Prop. 1996/97:150).

Efter Kristdemokraternas kritik har skrivningarna i propositioner därefter modifierats. Nu diskuteras utvecklingen av de offentliga finanserna med uppmaning till viss försiktighet, men utan att beröra det från budgetpolitisk utgångspunkt besvärande faktum att överskotten ligger i ålderspensionssystemet medan statsbudgeten har stora underskott. Det är betecknande att alla rubriker i finansplanen som till och med budgetpropositionen för 1998 löd ”sunda statsfinanser” i efterkommande propositioner bytts ut till ”sunda offentliga finanser”. Socialdemokraternas tanke är dock fortfarande att det med ett tvåprocentigt överskott ska finnas en marginal att möta lågkonjunkturer utan att omedelbart behöva strama åt ekonomin, även om överskottet finns i det självständiga pensionssystemet. Minskade skatteintäkter och ökande utgifter ska kunna klaras med måttliga åtstramningar utan att Maastrichtvillkoret om högst 3 procents underskott skulle brytas. Detta är förstås möjligt, men det sker i så fall genom en ökad upplåning och ökande statsskuld.

Men Socialdemokraterna kan förstås inte räkna med att medlen i pensionssystemet ska kunna användas för att möta en konjunkturavmattning, såvida inte hela pensionsuppbyggnaden ska brytas eller pengar ur den privata premiereserven konfiskeras. Det enda budgetpolitiska verktyg som finns kvar är att öka upplåningen och därmed statsskulden ännu snabbare än vad som nu beräknas ske. Det budgetpolitiska överskottsmålet innebär således inte någon buffert för statsfinanserna som det ursprungligen var tänkt. Detta faktum har bland annat påpekats av Konjunkturinstitutet (mars 2001):

Mer än 100 procent av sparandet i den offentliga sektorn är således öronmärkt för framtida pensioner. Ambitionen med det nya pensionssystemet är att skapa ett system där pensionsutgifterna på sikt automatiskt anpassas till den ekonomiska och demografiska utvecklingen. Individen kommer att ges fortlöpande information om utvecklingen av sitt pensionssparande och kommer sannolikt i högre utsträckning än tidigare att uppfatta det som en del av sin personliga förmögenhet. Det blir därmed

Fel! Okänt namn på

svårt att använda detta sparande för framtida utgifter i andra delar av offentlig sektor.

Följden av detta, när konjunkturen är svag, är det som Kristdemokraterna har varnat för i tidigare motioner, nämligen att lånebehovet och därmed statsskulden ökar, eftersom utgångsläget är en underbalanserad statsbudget. Detta är precis vad som för närvarande sker. Socialdemokraterna är med andra ord tillbaka på ruta ett när det gäller möjligheten att undvika en finanspolitik som förstärker konjunktursvängningarna.

Nuvarande prognoser för BNP-utvecklingen innebär dessbättre att statsskulden som andel av BNP inte ökar. Det faktum att statsskulden budgeteras öka bevisar det Kristdemokraterna tidigare påpekat, nämligen att Socialdemokraternas tal om att själva överskottsmålet innebär amortering av statsskulden är en felaktig verklighetsbeskrivning.

Det förtjänar att påpekas att det som diskuteras ovan är de *budgetpolitiska* problem och konsekvenser som nuvarande utformning och tillämpning av överskottsmålet för offentlig sektor innebär. Socialdemokraterna har genom talet om stora överskott förespeglat väljare och omvärld att det finns pengar att "dela ut" eller satsa på nya reformer, trots att de inte kan ta en enda krona från pensionssystemet och trots att statsbudgeten uppvisar underskott. Den politiska debatten om de offentliga finansernas "styrka" är därvidlag kraftigt missvisande. Eurostats principbeslut gällande redovisningen av premiepensionsmedlen kommer därvidlag att delvis kunna rätta till den skevheten.

En diskussion om *stabiliseringspolitik* inför olika konjunkturscenarier ska emellertid i första hand ta i beaktande hur hela den offentliga sektorns samlade inkomster och utgifter bedöms *förändras*, både i förhållande till hushållen och företagssektorn. I det sammanhanget är det mindre betydelsefullt till (eller från) vilken del av offentlig sektor som *förändringar* av transaktioner mellan hushållen och offentlig sektor bokförs.

8.2 Nuvarande överskottsmål behöver kompletteras

En svag konjunktur i kombination med en stor statsskuld och världens mest konjunkturkänsliga finanser gör att behovet av att nedbringa statsskulden är stort. En större säkerhetsmarginal bör finnas för att bättre klara vikande och svaga konjunkturer. Därför anser Kristdemokraterna att statsskulden bör minskas i stället för att öka som Socialdemokraterna föreslår.

Men en amortering av statsskulden behöver inte ske till priset av ett höjt skattetryck, utan i kan stället åstadkommas genom en något snabbare försäljning av statligt ägda företag. Sådana försäljningar måste dock givetvis göras med beaktande av konjunkturläget. Att affärsmöjligheterna för staten och därmed skattebetalarna är goda belyses av att den avkastning staten räknar med att få in från sitt aktieinnehav uppgår till mellan 4 och 5 miljarder kronor per år. Men många företag ger ingen utdelning alls. Statsskuldsräntorna däremot närmar sig 51 miljarder kronor år 2008.

Kristdemokraterna står som ett av fem partier bakom pensionsuppgörelsen om det nya pensionssystemet, och står därmed också bakom storleken på det finansiella sparande som beräknas finnas i ålderspensionssystemet.

Av vad som redovisats ovan framgår att behovet av sunda statsfinanser och en minskning, i stället för ökning, av statsskulden kvarstår. Kristdemokraterna lägger därför i denna motion fram riktlinjer för en budgetpolitik som tar sikte på att nedbringa statsskulden. Det ska uppnås främst genom en snabbare försäljning av statligt ägda företag. I viss mån bör det också ske genom en något mindre expansiv finanspolitik än den som läggs fram i vårpropositionen.

Den väsentliga skillnaden jämfört med Socialdemokraternas politik är statsbudgetens innehåll, som med Kristdemokraternas inriktning innebär väsentligt bättre tillväxtpotentialer.

Eurostats principbeslut gällande redovisningen av premiepensionsmedlen kommer sannolikt att innebära att Socialdemokraterna blir tvungna att omdefiniera sitt överskottsmål. Kristdemokraterna anser att ökat fokus måste riktas på ett kompletterande balansmål för statens finansiella sparande över en konjunkturcykel. Ett sådant mål måste dock trappas in stegvis. Anledningen till detta är följande: *Ålderspensionssystemet* kommer att efter den nya pensionsreformen sköta sig självt. Ingen regering kan påverka vare sig flödet till eller från detta system. Detta gäller oavsett hur premiepensionsmedlen redovisas. *Kommunsektorn* är ålagd ett balanskrav, vilket gör att det finansiella sparandet där kommer att vara i balans över tiden, eller ligga strax över noll. Ett budgetpolitiskt mål om balans för det finansiella sparandet i staten över konjunkturcykeln blir liktydigt med en ambition att statsskulden inte ska öka över tiden, ens i nominella termer⁴. Om staten har balans i det finansiella sparandet över en konjunkturcykel innebär det också att skatteuttaget varken är större eller mindre än nödvändigt, oavsett nivån på det totala skatteuttaget. Kristdemokraternas strävan är att successivt växla ned skattetrycket (se kapitel 9).

Ett balansmål för statens finansiella sparande måste på grund av de rådande stora underskotten fasas in successivt.

En fördel med ett balansmål för staten (i stället för offentlig sektor) är att det på sikt, efter år 2007, inte kommer att ställas krav på stora överskott i statsbudgetens finansiella sparande enbart för att pensionssystemet då börjar minska sitt finansiella sparande. Med ett balansmål för staten kommer en tillräcklig marginal till stabilitets- och tillväxtpaktens treprocentsgräns för underskott att finnas. Denna marginal kommer givet nu kända prognoser att uppgå till drygt 4 procent av BNP till år 2020.

⁴ Statsskulden påverkas också av faktorer som inte ingår i det finansiella sparandet (t.ex. försäljningsinkomster och valutakursförändringar), men här avses den långsiktiga effekten på statsskulden av att staten har balans mellan inkomster och utgifter.

Fel! Okänt namn på

8.3 Utgiftstaken

Den kraftiga utgiftsökning som Socialdemokraterna ägnade sig åt när konjunkturen var god, har precis som vi tidigare varnat för visat sig vara ödesdig. Upplåningen ökar också eftersom utgångsläget var en underbalanserad budget.

Med sunda statsfinanser där både utgifter och inkomster är lägre, och det finansiella sparandet på sikt i balans, minskar konjunkturkänsligheten. Kristdemokraternas budgetpolitiska inriktning om balans på en lägre nivå ligger fast. Utgiftstaken ska därför vara lägre än de regeringen har föreslagit. I avsnitt 11 utvecklas vår syn på utgifternas långsiktiga utveckling.

8.4 Sunda statsfinanser och långsiktig inkomst- och utgiftsstrategi

Kristdemokraterna anser att sunda statsfinanser är en central förutsättning för den ekonomiska politiken och att det därför behövs ett kompletterande budgetmål för statens finansiella sparande. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om ett kompletterande budgetmål om balans i statens finansiella sparande över en konjunkturcykel, och i vilken takt ett sådant mål kan fasas in.

Regeringen bör därvid också fullfölja arbetet med att presentera en Långsiktig INkomst- och Utgiftsstrategi, LINUS, som den förre finansministern (Erik Åsbrink) började utarbeta men aldrig gavs möjlighet att slutföra. En sådan strategi behövs om Sverige ska klara den dubbla utmaning som följer av den ökade internationaliseringen, som innebär att skattetrycket måste sänkas, och den kommande demografiska utvecklingen som inom en tioårsperiod, givet en fortsatt låg potentiell tillväxt, snarare ställer krav i motsatt riktning. Socialdemokraternas nuvarande budgetmål som inte uppfylls och utgiftstak som kringgås är tecken på att en mer långsiktig strategi behöver presenteras.

Kristdemokraternas anser att utgiftstakens andel av BNP på sikt bör minska. Därigenom kommer också skattetrycket att kunna minska. Bakom detta ställningstagande ligger en ideologiskt förankrad övertygelse om att människor själva, inte statens byråkrater och politiker, ska bestämma över en större del av sina inkomster och utgifter. Men ställningstagandet motiveras också av en ekonomisk övertygelse om att den svenska ekonomin kommer att fungera bättre och tillväxtpotentialen öka om en minskad andel av de totala resurserna passerar genom den offentliga sektorn. Eftersom Sverige är det land i världen som har det högsta skattetrycket finns det dessutom ett inte obetydligt omvärldstryck som gör att våra skatter inte kan avvika kraftigt från det som gäller i våra konkurrentländer.

Staten ska givetvis även i fortsättningen ha goda möjligheter att sköta sina huvuduppgifter, som exempelvis rättsväsende, försvar, fördelningspolitik och myndighetsutövning med god kvalitet. Detta sätter en gräns för hur mycket taken kan sjunka *vid en given tillväxt i BNP*. Om denna tillväxt blir högre kan

andelen bli lägre, även om lika mycket pengar satsas på huvuduppgifterna i båda fallen. Som ett riktmärke för statens utgiftstak kan därför bara anges att det tillsammans med utgifterna i den övriga offentliga sektorn ska ge utrymme för en gradvis anpassning nedåt av skattetrycket till jämförbara OECD-länders nivå.

Med en bättre tillväxtpolitik blir detta lättare än om nuvarande stelheter och obalanser i den svenska ekonomin består.

8.5 Statens lånebehov och statsskuld

Kristdemokraternas ekonomiska politik syftar till ett minskat lånebehov och att nedbringa statsskulden i stället för att öka den som Socialdemokraterna räknar med. Kristdemokraternas inriktning för statens lånebehov (= statsbudgetens saldo) och statsskuldens förändring är att nedbringa statsskuldens andel av BNP till under 40 procent senast år 2008. Det ska huvudsakligen ske genom en snabbare försäljning av statliga tillgångar. I Finansdepartementets beräkningar kommer statsskuldens andel att uppgå till 46,4 procent av BNP år 2007.

Kristdemokraternas budgetförslag innebär att statsskulden som andel av BNP preliminärt beräknas bli 44,8 procent av BNP år 2007.

9 Prioriterade områden

I detta kapitel presenteras inriktningen för de fem områden som är särskilt prioriterade för Kristdemokraterna i den ekonomiska politiken. På samtliga dessa områden behövs reformer i ordets verkliga betydelse. Det första området, jobb och tillväxt, har till stor del samordnats med övriga partier inom allians för Sverige. Det gäller:

- politiken för att skapa långsiktigt goda tillväxtförutsättningar genom ett bättre investerings- och företagarklimat,
- skattepolitiken för låg- och medelinkomsttagare och pensionärer,
- valfriheten för barnfamiljer,
- vården, omsorgen och skolan, samt
- vikten av ett återupprättat rättssamhälle.

Den socialdemokratiska regeringens politik på dessa områden är utpräglat bristfällig eller direkt felaktig.

9.1 Tillväxtpolitik för nya jobb och ökad välfärd

Grundbulten i kristdemokratisk ekonomisk politik är att ge stabila och goda villkor för fler och växande företag och därigenom öka sysselsättningen, minska arbetslösheten och trygga välfärden. Detta åstadkoms genom en ba-

Fel! Okänt namn på

lanserad finanspolitik för sunda statsfinanser i kombination med strukturella åtgärder som förbättrar ekonomins funktionssätt och avlägsnar de seglivade bromsmekanismer som i mer än 30 år underminerat den svenska ekonomins utvecklingskraft och bäddat för dagens höga totala arbetslöshet och brister i välfärden.

Modern institutionell ekonomisk teori visar också att en sund och väl fungerande marknadsekonomi förutsätter institutioner som lagar, förordningar, normer och sociala konventioner. En ekonomi som vilar på väl fungerande institutioner – såsom förutsägbart rättssystem, personligt ansvarstagande, god affärsetik och hederlighet i uppträdande människor emellan – utmärks av låg osäkerhet. Det kostar både tid och pengar för att kompensera och reducera osäkerhet. Låg osäkerhet främjar därför en hög tillväxt.

De flesta av de förslag till förändringar i skattesystemet som Kristdemokraterna vill genomföra har viktiga strukturella effekter för att förbättra den svenska ekonomins funktionssätt. Inriktningen för de kommande åren beskrivs översiktligt i det följande:

- Arbete måste löna sig bättre. Skatten i vanliga inkomstlägen ska sänkas kraftigt de närmaste åren genom ett jobbavdrag.

Allians för Sverige föreslår att det vid den kommunala beskattningen införs ett förvärvsavdrag för arbetsinkomster, kallat jobbavdrag.

För 2006 skall jobbavdraget utformas enligt tabell 1.

Årsinkomst	Jobbavdrag (kr)
–31 500	Upp till arbetsinkomsten
31 600–107 800	31 500 + 20 % av inkomsten mellan 31 500 och 107 900
108 000 à	46 800

Kristdemokraternas skattesänkning vid olika månadsinkomster

Månadsinkomst	Skattesänkning
12 000 kr	573 kr
16 000 kr	705 kr
20 000 kr	835 kr
24 000 kr	967 kr
30 000 kr	1 021kr

- Högre utbildning måste löna sig bättre, och utländska experter vilja arbeta i Sverige i högre utsträckning. Därför föreslår Kristdemokraterna att värmskatten avvecklas från år 2007.
- Tillsammans med övriga partier inom allians för Sverige föreslås också sänkta arbetsgivaravgifter.

Fel! Okänt namn på

Allians för Sverige föreslår att arbetsgivare i näringslivet, som nyanställer, för varje nyanställd endast betalar pensionsavgift och slipper övriga arbetsgivaravgifter under det första året. År två nedsätts arbetsgivaravgiften med tre fjärdedelar, år tre med hälften och år fyra med en fjärdedel. Efter fyra år upphör nedsättningen. För att säkerställa att företag inte avskedar arbetskraft för att därefter omedelbart nyanställa ska nedsättningen endast utgå till arbetsgivare som ökat det totala antalet anställda.

Kostnaden beräknas uppgå till 2,6 miljarder kronor 2006. När reformen efter fyra år fått fullt genomslag beräknas årskostnaden uppgå till drygt 6 miljarder kronor.

- Förmögenhetsskatten börjar avvecklas och redan från 2006 föreslås den halveras från dagens 1,5 procent till 0,75 procent. Detta förslag delas med övriga partier inom allians för Sverige.

Allians för Sverige föreslår att förmögenhetsskatten avskaffas under nästa mandatperiod. Redan 2006 halveras skattesatsen från 1,5 procent till 0,75 procent.

Skattebortfallet beräknas uppgå till 2,9 miljarder kronor 2006.

- Ett riskkapitalavdrag bör införas, där investeringar i noterade företag blir avdragsgilla mot inkomst av tjänst eller inkomst av kapital.

Allians för Sverige föreslår att ett riskkapitalavdrag införs för att ytterligare stimulera framväxten av privat investeringskapital. Utformningen av riskkapitalavdraget kommer att redovisas senare.

För ändamålet avsätts en ram om 0,1 miljarder kronor per år.

- Tjänstesektorn ska ges helt nya möjligheter att växa genom en skattereduktion för de privata hushållens köp av tjänster i det egna hemmet.

Allians för Sverige föreslår att det införs en skattereduktion för hushållstjänster. Företag som säljer hushållstjänster får rätt att vid den månatliga inbetalningen av moms och arbetsgivaravgifter dra av 50 procent av arbetskostnaden för alla hushållstjänster som man utfört. Fysisk person får under ett år köpa hushållstjänster enligt dessa regler till ett värde av maximalt 100 000 kronor. Den maximala skattereduktionen kan således uppgå till 50 000 kronor. Förslaget omfattar hushållstjänster som utförs i hemmet, hushållens köp av externa tvätteritjänster samt hämtning och lämning av barn från och till dagis eller motsvarande. Materialkostnader omfattas inte. Vad gäller utförare av tjänsterna omfattar förslaget företag och personer med F-skattsedel.

Den sammantagna effekten på det finansiella sparandet bedöms uppgå till 1 miljard kronor 2006.

Till de strukturella åtgärder som kraftigt kommer att förbättra lönebildningen hör förslaget om en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring som Kristdemokraterna länge pläderat för. Med en högre grad av egenfinansiering

Fel! Okänt namn på

kommer ett tydligare samband att skapas mellan en bra lönebildning, låg arbetslöshet och låga avgifter för den enskilde och vice versa. Avgiftsökningen till följd av den högre egenfinansieringen kompenseras fullt ut genom inkomstskattesänkningar.

9.1.1 Omläggning av egendoms- och kapitalbeskattningen

De senaste årens utveckling har visat på svårigheterna att behålla förmögenhetsbeskattningen. Anledningen står främst att finna i den ökande internationaliseringen som gör det omöjligt för Sverige att i det långa loppet bibehålla ett skattetryck som avsevärt överstiger omvärldens.

Enligt Skatteverkets beräkningar håller svenska hushåll ca 700 miljarder kronor på oredovisade konton utomlands. Förmögenhetsbeskattningen som tidigare motiverats med fördelningspolitiska skäl får i dag helt andra effekter än de tänkta. Detta har tydliggjorts bl a genom att Socialdemokraterna befriat huvudägarna i aktiebolag från förmögenhetsskatt medan t ex normalinkomsttagare som råkar ha sin villa belägen i ett attraktivt område till följd av de kraftigt höjda taxeringsvärdena tvingas betala förmögenhetsskatt. I dag är Sveriges aktiemiljardärer befriade från förmögenhetsskatten på sitt aktieinnehav. Motivet för detta är att de annars med största sannolikhet skulle välja att lämna Sverige med sina tillgångar. De som inte har de stora resurserna får stanna kvar och finna sig i att betala skatten.

Inkomstbeskattningen (arbetsinkomster och bolagsvinster) och kapitalinkomstbeskattningen (räntor och reavinster) innebär att en faktisk inkomst beskattas. Förmögenhetsbeskattningen däremot, bygger till stor del på fiktiva värden. Detta kan ge fördelningspolitiskt orimliga effekter. Till exempel tvingas många småhusägare att utöver den höga fastighetsskatten betala förmögenhetsskatt. Detta trots att förmögenheten som är bunden i fastigheten inte går att omsätta till inkomster med mindre än att bostaden säljs.

Förmögenhetsskatten skapar också den orimliga effekten att investeringar som kan vara både privatekonomiskt och samhällsekonomiskt lönsamma inte kommer till stånd. Detta gäller särskilt vid högre inflationstakt. Men redan vid det mål som Riksbanken satt upp på två procents inflationstakt leder främst förmögenhetsskatten till att den reala beskattningen blir högre än 100 procent på investeringar som ger en real avkastning på fyra procent före skatt. Alla investeringar som realt skulle ge en avkastning på fyra procent eller lägre, kommer alltså inte till stånd i Sverige med dagens skattesystem.

Kristdemokraterna anser att en omläggning snarast behöver genomföras av egendoms- och kapitalbeskattningen. Förmögenhetsskatten bör fasas ut ur det svenska skattesystemet liksom dubbelbeskattningen på investeringar och risksparande. För att delvis finansiera detta kan vi tänka oss en något höjd bolagsskatt, dvs skatten på företagens *faktiska* vinster. Vi gör bedömningen att den nuvarande förmögenhetsskatten är väsentligt mer skadlig för ekonomin och utvecklingskraften i vårt land än en liten höjning av bolagsskatten. En höjning från 28 till 30 procent innebär att bolagsskatten ändå kommer att tillhöra Europas lägsta. Om hänsyn tas till de goda möjligheterna till avsätt-

ningar till periodiseringsfonder blir den effektiva skatten efter en sådan höjning endast 28,46 procent vid tre procents realränta.

9.1.2 Nystartsjobb

Arbetsmarknaden måste reformeras så att fler människor kommer i arbete. Det är särskilt viktigt att vidta åtgärder för ungdomar, så att de snabbt kommer in på arbetsmarknaden, och att underlätta för människor som har en svag förankring i arbetslivet att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Alliansen föreslår därför att nystartsjobb införs.

Erfarenheter från andra länder och forskningen tyder på att en effektiv väg för att förbättra sysselsättningsläget för grupper med svag förankring på arbetsmarknaden är att sänka arbetsgivaravgifterna.

I flera europeiska länder med hög arbetslöshet och med betydande grupper som står utanför arbetsmarknaden har också olika typer av skatterabatter använts med gott resultat bl.a. i Nederländerna, Belgien och Frankrike. I Tyskland och Storbritannien har riktade skattelättnader introducerats i form av sänkta sociala avgifter eller andra skatter för grupper med svag förankring på arbetsmarknaden eller med låga inkomster.

Allians för Sverige föreslår att arbetsgivaravgifterna tas bort helt för personer som uppburit arbetslöshetsersättning, sjukpenning, förtidspension eller socialbidrag i mer än ett år. Nedsättningen gäller under lika lång tid som vederbörande varit frånvarande från arbetslivet, dock högst 5 år. Skatterabatten kan förlängas i särskilda fall men först efter individuell prövning. Ungdomar (20–24 år) som varit arbetslösa i 6 månader ska omfattas av nystartsjobben. För dem gäller dock skatterabatten i högst 1 år. Nystartsjobben ska även omfatta nyanlända flyktingar och anhöriginvandrare under de tre första åren efter det att uppehållstillstånd har beviljats.

Skatterabatten ges till nystartsjobb i näringslivet. LAS ska gälla för nystartsjobben. De bedöms kunna generera åtminstone 50 000 arbeten.

I budgeten avsätts 1,2 miljarder kronor 2006.

9.2 En skattepolitik där alla får behålla mer av sin egen lön

Under 9.1 beskrevs Kristdemokraternas och alliansens förslag till jobbavdrag förutom denna kraftiga skattesänkning på arbete föreslår Kristdemokraterna en rad saker för att underlätta för hushållen.

9.2.1 Ålderspensionärer måste också få sänkt skatt

Alltför många pensionärer har en svår ekonomisk situation. Kristdemokraterna anser att de äldre måste få ett större ekonomiskt utrymme. De ekonomiskt sämst ställda pensionärerna är de som först måste få en förbättring. Kristde-

Fel! Okänt namn på

mokraterna föreslår därför att garantipensionen höjs med 300 kronor i månaden.

Dessutom föreslås ett särskilt, men mycket enkelt utformat, högre grundavdrag för ålderspensionärer. Denna grundavdragshöjning ska enbart gälla vid kommunal beskattning och motsvara en skattesänkning på 130 kronor per månad. Detta åstadkoms genom att till det nuvarande grundavdraget addera 5 000 kronor. Kommunerna ska kompenseras för skattebortfallet i enlighet med den s.k. finansieringsprincipen.

Slutligen föreslår Kristdemokraterna att de pensionärer som vill ska kunna tjäna upp till 120 000 kronor varje år utan att deras pension påverkas.

9.2.2 Avskaffad fastighetsskatt

Kristdemokraternas principiella kritik mot fastighetsbeskattningen tar sin utgångspunkt i övertygelsen att alla skatter måste vara begripliga, upplevas som rättvisa och därmed ha en moralisk och politisk legitimitet. Fastighetsskatten står genom sin konstruktion i konflikt med såväl äganderätten som den social- och skatterättsliga principen om skatt efter bärkraft. Den statliga fastighetsskatten kan inte heller motiveras utifrån intresseprincipen, eftersom det inte finns någon som helst koppling mellan å ena sidan den skatt man tvingas betala och å andra sidan någon form av förmån eller nytta man har som fastighetsägare. Den nuvarande konstruktionen är också svår motiverad även om man accepterar det s.k. kapitalinkomstperspektivet, och någon utvecklade logik med att beskatta boende *både* som kapital (fastighetsskatt) och konsumtion (moms) finns inte.

Kristdemokraterna står därför fast vid att den statliga fastighetsskatten bör slopas helt för småhus (egna hem) och bostadshyreshus (hyresrätter och bostadsrättsföreningar), kommersiella lokaler samt industrier. Reformen bör delvis finansieras genom att kommunerna ges rätt att ta ut en avgift för de kostnader man har som direkt härrör till de fastigheter som finns i kommunen. Därtill blir det även logiskt att höja kapitalvinstskatten vid försäljning av privatbostäder från 20 till 30 procent. Den s.k. uppskovsregeln vid försäljning ska finnas kvar. För de kommersiella lokalerna och industrier avses reformen vara ekonomiskt neutral. För hushållen minskar det löpande skatte/avgiftsuttaget med ca 10 miljarder kronor årligen.

9.2.3 Kommunal fastighetsavgift

I Sverige motiverades en gång i tiden fastighetsbeskattningen som en så kallad garantibesättning, där fastighetsägare skulle betala för garanterade samhällstjänster i form av vatten, avlopp, tillfartsvägar etc. Denna beskattning legitimerades av ett intresse från fastighetsägarens sida av dessa fastighetsanknutna tjänster (intresseprincipen). Men dessa samhällstjänster är i dag kommunala och finansieras genom avgifter, statsbidrag till kommunerna och kommunalskatt. Fastighetsbeskattningen däremot är statlig och fyller enbart syftet som en intäktskälla för staten.

Samtidigt som den statliga fastighetsskatten slopas för småhus (egna hem) och bostadshyreshus (hyresrätter och bostadsrättsföreningar), kommersiella

Fel! Okänt namn på

lokaler och industrienheter (dock inte elproduktionsenheter) bör kommunerna ges rätt att ta ut en låg fast avgift per småhus, per bostadslägenhet samt per kvadratmeter lokalyta för kommersiella lokaler och industrienheter. Den totala kommunala avgiften får inte överstiga kommunernas självkostnader för gator/vägar och parkering, räddningstjänst samt fysisk planering. Därför sätts ett tak för den kommunala fastighetsavgiften på 2 800 kronor per år för småhusen. Denna kostnad är lägre än det golv Socialdemokraterna har satt inom ramen för sin begränsningsregel för fastighetsskatten. I *Socialdemokraternas* system ska alla kunna betala *minst 2 800 kronor per år* (1 procent av 280 000). I *vårt* system kommer *ingen att behöva betala mer än 2 800 kronor per år*. För hyreshusenheterna bör avgiften högst uppgå till ett belopp motsvarande 900 kronor per lägenhet och år.

Ett viktigt motiv för en kommunal fastighetsavgift är det incitament kommunerna på sikt får för utveckling av infrastrukturen, ett offensivt bostadsbyggande och en bra näringspolitik. När även företagssektorns lokaler och industrier utgör en del av avgiftsunderlaget i kommunerna, blir effekten ett långt större incitament än i dag att verka för det lokala näringslivet och för nya arbetstillfällen. En ytterligare aspekt är att kommunerna genom en kommunal avgift får intäkter från fritidsbebyggelse som i vissa kommuner är omfattande, men som inte genererar några kommunala intäkter i dagens system.

Hela reformen för att helt avskaffa fastighetsskatten finns detaljerat redovisad i särskild motion. Vår bedömning är att reformen kan och bör genomföras redan från nästa år.

Tabell 9.1 Reformöversikt. Slopad fastighetsskatt, delvis växlad mot låg kommunal avgift för fastighetsanknuten service. Effekter för hushållen, företagen, primärkommunerna och staten

Miljarder kronor, fullständigt periodiserad redovisning av bruttoeffekten på skatter och avgifter.

Hushåll (småhus, bostads- och hyresrätter)	2006
Ingen fastighetsskatt	+19,4
Kommunal avgift, 2 800 kr per småhusenhet (egna hem)	-6,5
Kommunal avgift 900 kr per lägenhet	-2,1
Kapitalvinstskatt på privatbostäder 30 %	-4,9
Halverad uppskovsrätt	-4,3
Summa	+1,6
Företag (kommersiella lokaler och industrier)	
Ingen fastighetsskatt	+7,0
Kommunal avgift (ca 63 resp 17 kr per kvm)	-7,3
Summa	-0,3

Fel! Okänt namn på

Hushåll (småhus, bostads- och hyresrätter)	2006
Primärkommuner	
Kommunal avgift, 2 800 kr per småhusenhet (egnahem)	+6,5
Kommunal avgift, 900 kr per lägenhet	+2,1
Kommunal avgift för kommersiella lokaler och industrier	+6,7
Minskat statsbidrag	-15,3
Summa	0,0
Stat	
Utebliven fastighetsskatt	-26,4
Minskat statsbidrag till primärkommuner	+15,3
Kapitalvinstskatt på privatbostäder + halverat uppskov	+9,2
Minskad administration till följd av utvecklade fastighets- och förmögenhetsskatt, egnahem	+0,2
Övrig finansiering inom budget (Motsv återgång till 2000 års tax.värden)	+1,8
Summa	0,0

9.3 En reformerad familjepolitik för valfrihet och rättvisa

I ett levande och vitalt samhälle måste barnens behov av omsorg och trygghet tillgodoses. Såväl kvinnor som män, måste också ha möjlighet att komma till sin rätt, både som yrkesverksamma och som familjemedlemmar. Det ställer krav på en familjepolitik som anpassar sig till de enskilda människornas önskemål och till familjernas olika behov. Observera att det enligt Kristdemokraternas synsätt är familjepolitiken som ska anpassas efter familjerna, inte tvärt om.

Familjefrågorna har haft en central ställning i Kristdemokraternas politiska arbete ända sedan partiet bildades. Det handlar både om barns rätt till och behov av en trygg uppväxt och givetvis om familjens ställning och ansvarstagande i samhället, samt om utformningen av det offentliga familjestödet. Kristdemokraternas arbete har varit inriktat på att hitta de modeller för valfrihet och mångfald, som vi tror skapar de bästa förutsättningarna för barnen och föräldrarna. Familjepolitiken kommer även fortsättningsvis att vara en huvudfråga eftersom den har en så central betydelse för hela samhällsbyggnaden och framför allt för barnen.

Genom att styra alla resurser till ett fåtal barnomsorgsformer har Socialdemokraterna i praktiken tagit över många beslut som familjerna själva borde fatta. Stora statliga och kommunala resurser har ensidigt satsats på de familjer som velat och kunnat få del av den offentliga barnomsorgen. De som på hel- eller deltid vill sköta barnomsorgen på egen hand eller vill ha en annan lösning har därför ofta mycket svårt att förverkliga sin önskan.

Det familjepolitiska system som byggts upp genom åren har flera brister från såväl valfrihets- som fördelningspolitisk synvinkel: *Fördelningspolitiskt*

därför att barnomsorgssubventionerna i stor utsträckning tillfaller redan resursstarka hushåll. Föräldrapenningen är lägre ju sämre ekonomisk situation föräldrarna har innan de får barn och omvänt högre för redan välavlönade kvinnor och män. Barnbidraget utbetalas lika för alla. Endast bostadsbidraget kan sägas gynna resurssvaga hushåll på ett särskilt sätt. Bostadsbidraget har dock skurits ner och försämrats kraftigt under senare år av den socialdemokratiska regeringen.

Från *valfrihetssynpunkt* är det en brist att det familjepolitiska stödet inte medger flera alternativa barnomsorgsformer. Regeringen har genom införandet av maxtaxa inom den kommunala barnomsorgen utökat detta fördelningspolitiska missförhållande ytterligare, eftersom maxtaxan gynnar de mest välbestämda familjerna mest. Valfriheten och rättvisan förbättras inte genom maxtaxan. Det är fortfarande enbart om familjen väljer den offentligt finansierade barnomsorgen som den får del av stödet från offentlig sektor. De som inte vill, eller kan, utnyttja denna får inte del av stödet.

Kristdemokraterna vill förbättra familjepolitiken både när det gäller valmöjligheter och när det gäller fördelningen av stöden. Inriktningen på våra förslag presenteras i följande avsnitt.

9.3.1 Fördubbla barnbidraget!

Kristdemokraterna föreslår att det nuvarande barnbidraget slopas helt och ersätts med ett barnbidrag som är dubbelt så högt men tas upp till beskattning. Det nya bidraget ska utgå med 1 800 kronor per barn och månad med tillägg på 400 kronor per månad för det tredje barnet, 1 400 kronor per månad för det fjärde barnet, 2 500 kronor per månad för det femte barnet samt med ett tillägg på 4 200 kronor för det sjätte barnet.

För en låg- och medelinkomsttagare som inte betalar statlig inkomstskatt blir det nya barnbidraget en nettohöjning mot det nuvarande med ungefär 200 kronor per barn (regeringens föreslagna höjning från 2006 inräknad).

Kristdemokraterna anser att den fördelningsmässiga träffsäkerheten i barnbidraget måste öka. Samtidigt vore t.ex. en ren behovsprövning av barnbidraget olämplig eftersom den skulle medföra kraftigt höjda marginaleffekter för hushåll med barn.

9.3.2 Höjd grundnivå

Föräldraförsäkringen fyller den viktiga funktionen att ge ekonomisk standardtrygghet för föräldrar under den period de har svårt att upprätthålla denna på annat sätt. De flesta unga föräldrar har ju av naturliga skäl inte hunnit bygga upp något mer omfattande sparande. Därför är en höjning av golvnivån viktig. Vi vill höja grundnivån i föräldraförsäkringen från 180 till 230 kronor per dag.

9.3.3 Barndagar – flexibelt och rättvist

Efter föräldraförsäkringstiden vill Kristdemokraterna införa ett nytt system med något vi kallar barndagar. För varje barn som fyllt ett år tilldelas barnets

Fel! Okänt namn på

föräldrar eller vårdnadshavare 300 barndagar. Varje barndag är värd 200 kronor.

Syftet med barndagar är att ge föräldrar en ekonomisk möjlighet till mer tid med barnen när de är små. Syftet är också att föräldrars skiftande önskemål gällande barnomsorg bättre ska kunna tillgodoses på ett flexibelt sätt. Ett mål vid utformandet av förslaget har också varit att inte ytterligare bidra till den sneda resursfördelning som föräldraförsäkringen innebär.

Barndagarna kan tas ut som hel, trefjärdedels, halv, fjärdedels eller åttondels dag. För varje veckodag kan också 2, 3 eller 4 barndagsbelopp tas ut, dvs. maximalt 800 kronor per dag.

Barndagarna fördelas med 150 dagar till vardera föräldern, men kan överlåtas fritt dem emellan. En ensam vårdnadshavare får 300 barndagar. Barndagarna kan också om föräldrarna så önskar överlåtas till annan fysisk person som föräldrarna väljer, eller till juridisk person som inte får del av något offentligt stöd för att bedriva barnomsorg.

Barndagarna kan tas ut samtidigt som en plats inom offentligt finansierad barnomsorg nyttjas på deltid, men inte om platsen nyttjas på heltid. Med deltid avses maximalt 20 timmar per vecka, för ensamboende enskild vårdnadshavare dock maximalt 30 timmar per vecka.

Barndagar kan sparas tills barnet fyllt 12 år men inte tas ut samtidigt som föräldrapenningdagar tas ut.

Vid adoption kan barndagar tas ut när barnet varit hos sina nya föräldrar i ett år.

Barndagsbeloppen utgör skattepliktig inkomst och är således pensionsgrundande.

Möjligheter och effekter med barndagarna

- Föräldrarna ges stor beslutsmyndighet över stödet. De kan själva välja ersättningsnivå beroende på under hur lång tid de tar ut barndagarna. Tar man ut barndagarna kontinuerligt under ett år blir ersättningen 5 000 kronor per månad.
- Möjligt för både ensamstående och sammanboende att korta arbetstiden även efter föräldraförsäkringen och kombinera uttag av barndagar med kommunal barnomsorg
- Möjligt för båda föräldrarna och för en ensamstående förälder att förlänga tiden hemma med barnet.
- Möjligt att anlita någon annan för barnomsorgen: privat föräldrakooperativ, grannar, mor- eller farföräldrar, eller barnomsorg på den egna arbetsplatsen. Många nya alternativ kommer att kunna växa fram utifrån hela familjens önskemål.
- Barndagarna utgår med samma totalbelopp per barn, vilket gör att den skeva resursfördelningen i föräldraförsäkringen inte permanentas.
- Barndagar kan sparas och användas som kontaktdagar under barnets skoltid.

9.3.4 Valfrihet och rättvisa inom barnomsorgen – kommunalt vårdnadsbidrag

Den för några år sedan införda maxtaxan har inte bidragit till att uppfylla våra krav på valfrihet och rättvisa inom barnomsorgen. Resursförstärkningen går enbart till dem som väljer den kommunalt finansierade barnomsorgen och de som hade högst inkomster vann mest på reformen. Därmed bidrog reformen varken till ökad valfrihet eller ökad rättvisa. Kvaliteten i barnomsorgen har också urholkats i takt med en ökad efterfrågan på dagisplatser.

Föräldrarna får med Socialdemokraternas politik allt mindre möjlighet att själva bestämma över barnomsorgen för sina barn. Barnomsorgspolitikerna måste därför utvecklas så att stödet till barnomsorg omfattar alla barn:

- Familjen ska fritt kunna välja mellan att anlita barnomsorg i kommunal regi och annan barnomsorg. I skollagen bör därför införas en skyldighet för kommunerna att ge ett ekonomiskt stöd per barn till enskild förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg som motsvarar de kostnader som kommunen själv har per barn i motsvarande verksamheter.
- Föräldrar ska också kunna välja att själva ordna med barnomsorgen under förskoleåren. Kommunerna ska därför även ha en skyldighet att lämna ersättning direkt till de föräldrar som själva önskar ta hand om sina barn i form av kommunala vårdnadsbidrag.

Kristdemokraternas förslag till reformerad familjepolitik kan sammanfattas med följande förslag:

- Grundnivån i föräldraförsäkringen bör höjas till 230 kronor per dag.
- Fördubblat barnbidrag för alla och beskattat för att öka den fördelningsmässiga träffsäkerheten.
- För varje barn som fyller ett år tilldelas föräldrarna 300 barndagar. Varje barndag är värd 200 kronor. Dagarna kan användas flexibelt i tiden. Upp till fyra barndagsbelopp kan tas ut per veckodag, men även delar av ett barndagsbelopp kan tas ut. Föräldrarna bestämmer själva hur de vill fördela barndagarna över tiden, och mellan varandra. Barndagarna kan även överlåtas till en annan fysisk person som föräldrarna väljer.
- Kommunerna ges en skyldighet att införa etableringsfrihet inom barnomsorgen på samma sätt som i dag gäller för friskolor. För detta avsätter Kristdemokraterna 2,4 miljarder både 2006 och 2007.
- Kommunerna ges också en skyldighet att lämna ersättning direkt till de föräldrar som själva önskar ta hand om sina barn i form av kommunala vårdnadsbidrag.
- Bostadsbidraget bör stärkas för att förbättra för de ekonomiskt sämst ställda barnfamiljerna.
- Kristdemokraterna anser att socialförsäkringssystemen ska bygga på de inkomster man faktiskt har haft och betalat avgifter på. Den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) bör därför beräknas som genomsnittet av de senaste två årens inkomster. Detta påverkar även föräldraförsäkringen. Studier ska dock räknas som överhoppningsbar tid för den som har haft förvärvsinkomster innan studierna påbörjades.

Fel! Okänt namn på

- En viss höjning av maxtaxan föreslås. Intäkterna från höjningen går oavkortat till att förstärka kvaliteten inom barnomsorgen genom minskade barngrupper m.m.
- Till följd av barndagarna, som träder in när barnet fyller ett år, och de kraftiga förbättringarna av föräldraförsäkringen, kan den 13:e månaden i föräldraförsäkringen liksom de 90 lägstanivådagarna dras in. Detta bidrar till att finansiera ovanstående reformer.

9.4 Vården, omsorgen och utbildningsväsendet

Kristdemokraterna anser att kommunsektorn i det korta perspektivet bör tillföras resurser från staten för att kunna uppnå en bättre kvalitet i vården och omsorgen. Vi välkomnar därför de generella ökningarna som föreslås i budgetpropositionen även om de nu sker genom budgettrixande på statens inkomstsida. Tillskotten innebär att Socialdemokraterna delvis har tillmötesgått de krav Kristdemokraterna länge drivit. Inte desto mindre är behoven skriande inom psykiatrin och missbrukarvården. Kristdemokraterna förslår därför att särskilda riktade satsningar görs på dessa områden.

I ett längre perspektiv är det emellertid enbart en arbetsledd ökad ekonomisk tillväxt som kan ge kommunsektorn de ekonomiska förutsättningar som kommer att krävas. Därför är en bättre tillväxtpolitik ett så centralt inslag i den kristdemokratiska ekonomiska politiken.

- Vi föreslår att kommuner och landsting ska få 9 miljarder kronor i ytterligare resurser under de närmaste två åren för att säkra vård och omsorg.
- Som tidigare beskrivits föreslår Kristdemokraterna ett kommunalt vårdnadsbidrag och anslår ungefär 5 miljarder åren 2006–2007 för detta.
- Det måste bli mer attraktivt att studera vidare efter grundskolan. Studiebidragen bör därför höjas för gymnasie studerande.
- För högskolestuderande bör bidragsandelen av studiemedlen höjas och det s.k. fribeloppet för heltidsstuderande slopas. Den som har extrainkomster ska inte straffas för detta genom studiemedelssystemet.
- De skenande ohälsotalen och bristen på en fungerande rehabilitering är ett akut problem, såväl mänskligt som offentligfinansiellt. Kristdemokraterna anser därför att en helt ny rehabiliteringsförsäkring snarast måste införas, i huvudsak enligt den modell som föreslagits i Rehabiliteringsutredningen (SOU 2000:78). Kristdemokraterna föreslår att ca 2,8 miljarder kronor anslås år 2006 på denna reform för att nedbringa de extremt höga ohälsotalen. Denna reform ska sedan byggas ut ytterligare åren 2007–2008.

9.5 Rättssamhället stärks

Regeringen tillför mer resurser till rättsväsendet, men det räcker inte. Kristdemokraterna vill intensifiera polisutbildningen så att antalet poliser år 2010 uppgår till 20 000. Vid utgången av 2004 fanns det 16 891 poliser. Situation-

en är akut. För att skapa ett tryggt samhälle behöver polis, åklagare och domstolar mer resurser.

9.5.1 Ett återupprättat rättsväsende

Kristdemokraterna vill tillföra rättsväsendet ytterligare 1 195 miljoner kronor för år 2006.

- Närpolisverksamheten ska säkerställas och utvecklas. Personalförsörjningen inom polisen kräver utökade resurser. För att säkerställa den fastlagda ambitionsnivån för polisens verksamhet och därmed möjliggöra för polismyndigheterna att kunna verkställa regleringsbrevets intentioner måste antalet utbildningsplatser utökas kraftigt. Målsättningen ska vara att 2010 uppnå en nivå där antalet poliser uppgår till 20 000.
- Åklagarväsendet stärks. En beredskap måste finnas för ett ökat antal ärenden till följd av en förbättrad personalsituation inom polisen. Åklagarorganisationen ska förstärkas med flera åklagare, specialiserade i synnerhet inom familjerelaterat våld. Organisationen ska ha möjlighet att fortsätta det nödvändiga kompetensutvecklingsprogram som påbörjats, i synnerhet vad gäller brott som begås mot barn. Ekobrottsmyndigheten ska framför allt ansvara för avancerad ekonomisk brottslighet och annan allvarlig brottslighet som kan kopplas till denna.
- Den övergripande målsättningen i det kommande reformarbetet med en ny domstolsorganisation ska vara ett livaktigt, kompetent och lokalt förankrat rättsliv. Domstolsväsendet ska tilldelas ytterligare medel. Regeringen ska få i uppdrag att utreda huvudmannaskapet för domstolarna. En process bör inledas med sammanläggning av tingsrätt och länsrätt.
- En fungerande kriminalvård kräver utökade resurser. Målsättningen ska vara meningsfulla insatser för att möjliggöra ett liv utan brottslighet. Tre-stegsanstalter ska införas med motivationsavdelningar och kvalificerade påverkansprogram. Kristdemokraterna anser att en betydande utbildnings-satsning ska genomföras för att höja kompetensen, framför allt hos den personal som arbetar nära de intagna. För att frigivningssituationen ska bli bättre måste rehabiliteringsarbetet börja redan under anstaltstiden och fortsätta efter frigivningen.
- Det brottsförebyggande arbetet intensifieras. Det brottsförebyggande arbetet är en del i kriminalpolitiken; att förebygga brott är också att bekämpa brott.

Fel! Okänt namn på

10 Effekter av Kristdemokraternas politik

10.1 Politik som stimulerar utbud och efterfrågan på arbete

Sverige står inför stora utmaningar. Inom några år kommer behovet av arbetskraft att stiga snabbt. Den demografiska utvecklingen innebär att antalet äldre ökar samtidigt som den arbetande delen av befolkningen minskar. Det innebär att färre arbetanden ska försörja fler som är i behov av den offentliga sektorns resurser. Socialdemokraternas lösning på denna ekvation heter höjda skatter. Statsminister Göran Persson har redan antytt att vi i framtiden kommer att behöva vänja oss vid en kommunal skatt på uppåt 40 procent – även om han av taktiska skäl avstått från ytterligare skattehöjningskommentarer inför valåret. Finansminister Pär Nuder har å sin sida ojat sig över ett ”köttberg” av 40-talister som skall mättas av betydligt mindre generationer 60-, 70- och 80-talister.

Vi håller inte med vare sig statsministern eller finansministern i deras beskrivning av Sveriges framtida utmaningar. Våra pensionärer har bidragit starkt till att bygga landet, och deras rätt till en värdig ålderdom måste värnas. Men detta går inte genom att höja skatterna. Sveriges skatter är redan i utgångsläget bland de högsta i världen. Så höga att de leder till att kapital och jobb flyr landet. Att finansiera behoven i vården, skolan och omsorgen med högre skatter är därför inte en hållbar väg om Sverige även i framtiden ska framstå som ett konkurrenskraftigt land för investeringar och nya jobb.

10.2 Optimal beskattning

Frågan man bör ställa sig är också vid vilken nivå som skattehöjningar börjar bli improduktiva. Erfarenheten visar att höga skatter slår in en kil mellan producenter och konsumenter på några av våra viktigaste marknader inom den privata tjänstesektorn. Så stor kil att allt fler väljer att strunta i moralen och köpa tjänsterna svart. Bland unga människor anser nästan 4 av 10 att det är okej att jobba svart. Genom att detta fortgår anser Riksrevisionen att cirka 60 miljarder undanhålls i skatt – varje år. Det är nästan 1,5 gånger så mycket som staten lägger på hälsovård, sjukvård och social omsorg.

Skattehöjningar kan därför – paradoxalt nog – leda till att skatteintäkterna minskar. Denna erfarenhet gjorde den förra socialdemokratiska regeringen när man chockhöjde tobaksskatten. När priset på ett paket cigaretter steg till närmare 50 kronor ökade smuglingen lavinartat. Skatteintäkten föll, trots att skattesatsen hade höjts.

Detsamma gäller förstås även skatt på arbete. Även om de allra flesta vill vara hederliga så skall man inte utgå från att alla människor håller med samhällsbyggnadsminister Mona Sahlins inställning att ”det är häftigt att betala skatt”. Särskilt inte om skatterna höjs än mer från dagens redan höga nivåer.

10.3 Fler skattebetalare – inte högre skatter

Lösningen till framtidens utmaningar är i stället att få fler människor i arbete, både i absoluta tal och som andel av befolkningen. Detta kan åstadkommas genom att skatterna på arbete sänks samtidigt som det blir mindre fördelaktigt att ha bidragsförsörjning. Därför föreslår vi också i denna budgetmotion en omfattande skattereform som sänker skatten på arbete radikalt, minskar margineffekterna mellan att gå från bidrag till arbete och från deltid till heltid vilket därmed gör det relativt mindre förmånligt att leva på bidrag.

10.3.1 Budgetalternativ utan dynamiska effekter

Kristdemokraterna föreslår i denna budgetmotion radikala omläggningar av skattesystemet. Bruttokostnaden för den inkomstkattesänkning vi skisserar är omkring 42 miljarder kronor för den offentliga sektorn. Denna och andra förändringar som vi föreslår i den ekonomiska politiken finansieras fullt ut från första året genom omprioriteringar på andra områden. Det betyder att Kristdemokraternas budgetalternativ inte innehåller några former av dynamiska effekter eller effekter av beteendeförändringar i sin finansiering.

Samtidigt kan man anta att vår politik redan under första året kommer att leda till kraftfulla förändringar i ekonomins funktionssätt. Först och främst genom att våra inkomstkattesänkningar kommer att stimulera människor att gå från bidragsförsörjning till arbete, eller från deltidsarbete till längre arbetstid. Detta skulle minska utgifterna i socialförsäkringssystemen och öka antalet skattebetalare – och därmed de offentliga intäkterna.

Människor som redan i dag har ett arbete får dessutom en direkt inkomstförstärkning till följd av skattesänkningen. I genomsnitt ökar disponibelinkomsten före avgiftsjusteringar för dem som har ett arbete med omkring 10 000 kronor per år, vilket kan användas till ökat sparande eller till konsumtion.

Sammantaget kommer vår politik över tiden att leda till väsentliga förstärkningar av den offentliga ekonomin, högre tillväxt och ökad sysselsättning med färre arbetslösa och färre bidragstagare.

10.4 Utbudet av arbetskraft

Utbudet av arbetskraft bestäms av flera faktorer. På lång sikt styr demografiska faktorer som den inhemska befolkningstillväxten och förskjutningar i befolkningens ålderssammansättning. Utbudet påverkas också av förändringar i förvärvsfrekvensen. Slutligen påverkas utbudet också av nettoinvandringen och hur snabbt invandrade svenskar kan integreras på arbetsmarknaden.

Kristdemokraternas politik syftar till att via en skatterabatt konstruerad som ett förvärvsavgdrag för arbetsinkomster både sänka inkomstkatten och göra det relativt sett mer lönsamt att arbeta framför att leva på bidrag. Det påverkar redan på kortare sikt utbudet av arbetskraft genom att utbytet av att arbeta i förhållande till att inte arbeta ökar. Arbetsutbudet påverkas av efter-

Fel! Okänt namn på

frågan på arbetskraft, genom att fler söker sig till arbetsmarknaden när det blir fler platsannonser i tidningarna. För att stimulera efterfrågan har vi en rad förslag riktade främst mot små- och medelstora företag i den arbetsintensiva privata tjänstesektorn. Till det kommer nystartsjobben som gör att stora grupper som inte lyckats etablera sig på arbetsmarknaden får en chans att göra "comeback" i arbetslivet, vilket medför att fler människor tillkommer i arbetskraften.

Förslagen som presenteras i denna motion kommer att uppmuntra till ett ökat arbetskraftsdeltagande. Sänkningen av skatten på arbetsinkomster i kombination med skattehöjningen på bidragsinkomster genom en justering av grundavdraget leder till minskade marginaleffekter. Det kommer att göra det mer lönsamt att lämna bidragsförsörjning och i stället arbeta. Detta gäller i synnerhet för deltidsarbetande och för låginkomsttagare. Vi är glada att denna politik delas även av övriga partier i den borgerliga alliansen.

Människor som lämnar bidragsförsörjning gör sannolikt detta stegvis, exempelvis genom att man successivt trappar upp arbetstiden efter en långtids-sjukskrivning. Därför är det viktigt att ersättningssystemen är flexibla när det gäller fördelning mellan arbetstid och ersättningstid. När en person är redo att börja en återgång till arbetslivet är det viktigt att även de ekonomiska incitamenten är på plats. Det justerade grundavdraget gör det betydligt mer lönsamt att arbeta även på deltid i förhållande till bidragsförsörjning på heltid.

Införandet av en andra karensdag från 2007 kommer också att verka i samma riktning. Genom att lägga en högre självrisk i sjukförsäkringen motverkas korttidssjukskrivningar.

Vi vill också bättre ta till vara äldres erfarenheter och förmågor. De särskilda lättnaderna för arbetande pensionärer gör att de som vill och kan fortsätta arbeta får ett märkbart större utbyte av detta.

Välutbildade och framgångsrika entreprenörer får också sänkt skatt. Dels genom att våra skattesänkningar även träffar den med inkomster över brytpunkten för den statliga inkomstskatten. Men främst för att vi börjar avveckla den värnskatt som i praktiken fungerat som en straffskatt på högre utbildning. Detta är viktigt för det höjer värdet av att utbilda sig, vilket stimulerar till förkovran och på sikt högre produktivitet.

Sammantaget kommer våra förslag medföra att utbudet av arbetskraft och sysselsättningen på några års sikt stiger märkbart. Därmed uppnås ett av huvudsyftena med den politik vi förespråkar.

10.4.1 Reformerna som ger ökat arbetsutbud

På lång sikt bestäms sysselsättningen av hur arbetskraftsutbudet och den långsiktiga arbetslösheten ändras. Detta betyder att all ekonomisk politik som påverkar utbudet och arbetslösheten också påverkar sysselsättningen.

Men det kan ta avsevärd tid innan ett ökat arbetsutbud också slår igenom på sysselsättningen. Därför föreslår vi också omfattande reformer som ska stimulera företagets efterfrågan på arbetskraft.

Det finns emellertid skäl att diskutera sysselsättningen något. Främst för att många i debatten anklagar de utbudsreformer som Kristdemokraterna

tillsammans med allianspartierna vill genomföra för ett sätt att med ekonomisk politik framtinga lönedumpning eller låglönejobb. Detta är ett falskt påstående. Våra skattesänkningar kommer inte att påverka kollektivavtalets ställning, och därmed inte lönenivåerna för de med de lägsta inkomsterna.

Kristdemokraternas förslag till sänkta skatter kommer i stället att resultera i högre reallöner efter skatt och högre sysselsättning. Detta möjliggörs genom att skattesänkningarna även på sikt medför lägre lönekostnader för företagen. Betänk följande realistiska exempel: Vårt avdrag för arbetsinkomster gör att en person som tjänar 100 kr/tim före skatt får en skattesänkning med ca 10 kr/tim – helt utan att löntagaren ökat sin produktivitet. I nästa löneförhandling kommer skattesänkningen därför att medföra något lägre lönekrav (precis som höjd skatt brukar leda till högre lönekrav). Lönekravet sänks dels genom att den anställde fått en direkt inkomsteffekt till följd av vår reform, dels för att framtida inkomstökningar blir mer värda i den enskildes plånbok när de träffas av en lägre marginalskatt.

Enligt forskning vid bl.a. Uppsala universitet leder en skattesänkning med 10 procentenheter till att lönekraven dämpas med ca 5 procent, eller med 5 kr per timme i vårt exempel. Det betyder att arbetsgivarens kostnader efter nästa löneförhandling minskat relativt dagens skattesystem med cirka 3,5–4 procent vid en arbetsgivaravgift på 33 procent. En minskning av arbetskraftskostnaden med 3,5–4 procent kan väntas leda till en ökning av sysselsättningen med runt 2 procent, vilket i Sverige motsvarar cirka 80 000 personer. Sammantaget medför sänkt inkomstskatt därför såväl högre reallöner efter skatt som påtagligt fler sysselsatta.

10.4.2 Reformerna som ökar efterfrågan på arbetskraft

Utöver skattereformen lägger Kristdemokraterna och Allians för Sverige fram ett batteri med förslag som syftar till att påskynda och säkerställa efterfrågan på arbetskraft.

Alliansens förslag om nystartsjobb kommer att göra det påtagligt lättare för människor som varit borta länge från arbetsmarknaden att återvända utan att fastna i nytt utanförskap. Nystartsjobben sänker arbetskraftskostnaden rejält och under lång tid för människor med svag förankring på arbetsmarknaden. Till följd av den snäva avgränsningen mot grupper som annars skulle ha varit fortsatt arbetslösa kommer skattesänkningen inte nämnvärt påverka löntagarnas lönekrav. Därmed finns det starka skäl att tro att sysselsättnings-effekten kan bli märkbar.

Sänkta företagsskatter och minskat sjuklöneansvar ökar lönsamheten i företagen och stimulerar därmed investeringar och innovationsklimatet. Det är viktigt att företag och dess ägare kan gå med vinst över tiden – och ibland med rejäl vinst under enstaka år. Av många idéer som olika entreprenörer försöker kommersialisera är det nämligen få som lyckas. För att ha råd att misslyckas måste därför vissa projekt kunna generera höga vinster. Summan av vinster i de nya företagen måste därför alltid överstiga förlusterna i de företag som inte överlever, i annat fall är det inte samhällsekonomiskt lönsamt med entreprenörskap och nyföretagande. Sänkta skatter för enskilda

Fel! Okänt namn på

näringsidkare och fåmansföretagare, särskilt sloandet av förmögenhetsskatten, kommer att stimulera till ökade investeringar som inte bara ersätter befintligt kapital utan också skapar fler jobb.

Sverige är i dag ett land där det samlade finansiella sparandet är mycket högt – drygt 8 procent av BNP. Detta syns främst genom våra kraftiga överskott i bytesbalansen. Samtidigt betyder detta också att investeringarna är låga och att Sverige som nation lånar ut stora belopp till investeringar utomlands. Orsakerna till detta är naturligtvis flera, men utvecklingen reser frågor om det svenska företags- och företagarklimatet. Förmögenhetsskatten är enligt vår mening en faktor som driver ut kapital ur landet, liksom dubbelbeskattningen på svenskars investeringar i svenska företag. Ett slopande av förmögenhetsskatten och lindring av dubbelbeskattningen kan väntas dämpa kapitalflödena till utlandet och i bästa fall medföra ett visst återflöde. Detta kommer att stimulera till investeringar i Sverige i stället för i utlandet och skapa sysselsättning här hemma i stället för i andra länder.

Kristdemokraterna föreslår betydande satsningar på den offentliga sektorns kärnverksamheter, främst inom den kommunala vården, skolan och omsorgen. Detta resurstillskott bedöms skapa fler jobb men även öka löneutrymmet för anställda inom den offentliga sektorn. Det leder till en förskjutning av det relativa löneläget inom många kvinnodominerade yrken. Ett högre relativt löneläge är dessutom nödvändigt för att på sikt kunna locka fler att vilja utbildas och arbeta inom dessa sektorer.

Effekten på arbetsutbudet torde vara mer begränsad och bara motsvara den effekt som efterfrågan i sig ger upphov till. Dock finns det ingen undanträngning av reguljär sysselsättning i våra förslag för den offentliga sektorn, eftersom vi till skillnad från regeringen tillskjuter pengar permanent. Därför har vår politik sannolikt större effektivitet än de s k plusjobben som den socialdemokratiska regeringen satsar på.

På längre sikt bör offentliga utgifter inte nämnvärt påverka arbetslösheten.

10.4.3 Samlade effekter på produktion och sysselsättning

Våra förslag innebär i korthet att:

Marginalskatterna för den som arbetar sänks med i genomsnitt cirka 2 procentenheter i ett första steg. Den genomsnittliga nettoinkomsten stiger med 4 procent, med tyngdpunkten på arbetsinkomster under 20 000 kronor per månad.

I steg 2 av inkomstskattereformen beräknas marginalsikten sänkas med cirka 3 procent. Marginalsikten för den som har bidragsförsörjning sjunker med ytterligare 1,6 procentenheter, vilket ger en samlad margineffekt på cirka 3,5 procent för samtliga i arbetskraften. Denna effekt integreras i analysen på lång sikt.

Ersättningen i socialförsäkringarna minskar med i genomsnitt cirka 8 procentenheter till följd av regelförändringar. Tillkommer en inkomsteffekt på cirka 1–1,5 procentenheter till följd av det justerade grundavdraget på bidragsinkomster från 2007.

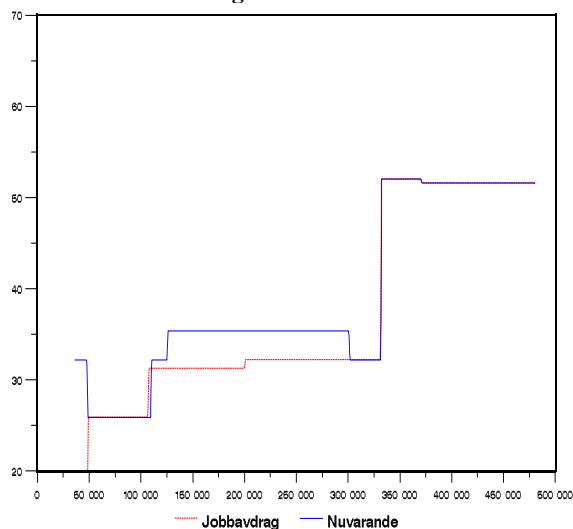
Fel! Okänt namn på

Satsningar på kommunerna motsvarar netto 4 miljarder kronor i ökad offentlig konsumtion varje år. Skattereformen medför skattesänkningar på netto 38,2 miljarder kronor i ett första steg, och cirka 47 miljarder på lång sikt.

Avdrag införs för hushållsnära tjänster, vilket ger en konsumtionsökning på 500 miljoner kronor.

Nystartsjobben innebär en riktad lönesubvention som sänker arbetsgivarnas kostnader med 25 procent för omkring 100 000 personer. Detta beräknas skapa ca 50 000 nya jobb, dock ej genom dynamiska effekter.

Diagram 10.1 Marginalskatt i olika inkomslägen med Kristdemokraternas inkomstskatteförslag

I tabell 10.1 nedan redovisas de samlade utbuds- och efterfrågeeffekterna av Kristdemokraternas politik på kort och lång sikt. Vissa effekter har emellertid inte kunnat beräknas, exempelvis effekterna av ändrad struktur på finansieringen av a-kassan.

En sänkning av marginal- och genomsnittsskatten kommer att dämpa arbetslösheten. Det faktum att tyngdpunkten av skattesänkningarna riktas till låg- och medelinkomsttagare talar för att sysselsättningseffekten blir märkbar. En rimlig bedömning är att sänkningen av arbetskraftskostnaden med 3–5 procentenheter genererar en efterfrågeökning på arbetskraft på drygt 2 procent. Den högre sysselsättningen väntas stimulera utbudet, vilket medför att arbetslösheten inte dämpas lika mycket. Den långsiktiga arbetslösheten bedöms sjunka med 0,6 procentenheter på sikt. Utbudet av arbetskraft bedöms stiga med ca 2 procent.

Kristdemokraterna föreslår en försämring av nettoinkomsten från socialförsäkringarna med omkring 6–8 procent och en sänkning av marginalskatten för den som går från bidrags- till arbetsinkomster med omkring 5 procentenheter. Detta bedöms medföra att den genomsnittliga vistelsetiden i de olika ersättningssystemen minskar med uppemot 10 procent. Detta motsvarar att den genomsnittliga arbetslösheten som andel av arbetskraften kan komma att minska med i storleksordningen 0,6 procentenheter.

Fel! Okänt namn på

Under normala omständigheter bör en förändring av arbetslösheten av denna storleksordning motsvara en sysselsättningsökning på omkring 0,5 procent och en uppgång i arbetsutbudet på knappt 0,6 procent. På kort sikt finns det dock anledning att tro att återflödet av tidigare sjuka innebär att vikarier och ersättningsanställda sägs upp, vilket gör att den registrerade arbetslösheten stiger något.

Den samlade bedömningen är att utbudet av arbetskraft och sysselsättningen kommer att öka kraftigt till följd av våra föreslagna reformer. På ett par års sikt bedöms utbudet stiga med ca 2,8 procent eller 125 000 personer. På längre sikt stiger det mer, med ca 5,6 procent, vilket motsvarar knappt 250 000 personer. Den långsiktiga arbetslöshetsnivån bedöms kunna sjunka med ca 1,2 procentenheter och sysselsättningen öka med 300 000 personer.

Tabell 10.1 Effekter på arbetsutbud och sysselsättning av Kristdemokraternas politik

Kort sikt (1–3 år)

	Arbetsutbud		Sysselsatta		Arb.löshet
	Antal pers	%	Antal pers	%	%
Inkomstskatt	35 000	0,8	42 000	1,0	-0,2
Socialförsäkr.	71 000	1,6	77 000	1,8	-0,1
Off. kons.	9 000	0,2	12 000	0,3	-0,1
Hushållstjänster	10 000	0,2	10 000	0,2	0,0
Summa	125 000	2,8	141 000	3,2	-0,4

Längre sikt

	Arbetsutbud		Sysselsatta		Arb.löshet
	Antal pers	%	Antal pers	%	%
Inkomstskatt	90 000	2,0	117 000	2,8	-0,6
Socialförsäkr.	136 000	3,1	162 000	3,8	-0,6
Off. kons.	12 000	0,3	12 000	0,3	0,0
Hushållstjänster	10 000	0,2	10 000	0,2	0,0
Summa	248 000	5,6	301 000	7,1	-1,2

Källa: Egna beräkningar.⁵

Den långsiktiga ökningen av sysselsättningen på drygt 7 procent innebär en lika stor uppgång i den potentiella produktionsförmågan – om inte produktiviteten förändras.

De samhällsekonomiska vinsterna av högre sysselsättning och produktion är betydande. Förslagen höjer i första hand den potentiella produktionsnivån. Det finns emellertid skäl att tro att även den långsiktigt hållbara tillväxten kan stiga med 0,3–0,5 procentenheter till följd av vår politik.

⁵ I slutet av detta kapitel finns en översiktlig hänvisning till källor för dessa beräkningar.

10.5 Effekter på de offentliga finanserna

Den offentliga sektorn har mycket att vinna på en politik som prioriterar arbete och högre tillväxt. Det bortfall som skattesänkningarna medför på kort sikt kompenseras över tiden av minskade kostnader i t.ex. socialförsäkrings-systemen till följd av minskad arbetslöshet samt färre sjukskrivna och förtidspensionerade. Skattesänkningarna medför också ökade disponibelinkomster för dem som redan i dag har ett arbete, vilket stimulerar konsumtionen och ökar statens intäkter från moms.

10.5.1 Effekter av ökad långsiktig produktionsnivå

En ökning av produktionsnivån med 1 procent kan väntas stärka de offentliga finanserna med i storleksordningen 0,7 procent av BNP. En långsiktig produktionsökning på 7,1 procent motsvarar således en förstärkning av den offentliga sektorns finanser med bortåt 130 miljarder kronor per år.

Till det kommer minskade kostnader för arbetslöshet, sjukfrånvaro och förtidspension. Sammantaget bedöms högre skatteintäkter och minskade kostnader stärka de offentliga finanserna med upp till drygt 140 miljarder kronor, se tabell 10.2. En höjning av den långsiktiga tillväxten med 0,3–0,5 procentenheter motsvarar ett ytterligare tillskott på ca 5–8 miljarder kronor varje år.

Tabell 10.2 Förstärkning av de offentliga finanserna till följd av Kristdemokraternas politik

Förstärkning (miljarder kr)	Kort sikt	Lång sikt
Högre BNP	59,4	127,0
Minskad arbetslöshet	1,7	5,8
Färre sjukskrivna	1,8	7,9
Färre förtidspensionerade	0,5	1,1
Summa	63,5	141,7
<i>Andel av BNP 2004</i>	2,5	3,1

Kristdemokraterna anser att finanspolitikens mål bör vara att minska den offentliga skuldsättningen till en långsiktigt hållbar nivå. Detta kan endast nås genom att målet om två procents strukturellt sparande över en konjunkturcykel infrias. De förstärkningar av de offentliga finanserna som vår politik leder till bör därför i första hand användas till att öka den offentliga sektorns strukturella sparande och amortera ned statsskulden.

Sammantaget skulle de beteendeförändringar som vår politik medför leda till att det strukturella sparandet för den kommande mandatperioden stärks påtagligt, och kan väntas uppgå till två procent eller mer under hela perioden 2006–2010.

Mer läsning och källor till våra antaganden:

För en diskussion av inkomstskatternas betydelse för lönebildningen se bl.a. Holmlund, B and A-S. Kolm (1995), *Progressive Taxation, Wage Setting and Unemployment-Theory and Swedish Evidence*, *Tax Reform Evaluation Report* No. 15. NIER. Nickell, S (2003), *Employment and Taxes*, speech, Bank of England.

Fel! Okänt namn på

För utbuds- och efterfrågeeffekter till följd av ändrade ersättningsnivåer och skatter se bl a Gruber, J (2000). Disability Insurance Benefits and Labor Supply, *Journal of Political Economy*, 2000, vol. 108, no. 6, Johansson, P och M Palme (2004), Moral hazard and sickness insurance. IFAU Working Paper 2004:10, Lantto, K (2004), Sjukpenningreformen 1998 och ökningen i sjukfrånvaron sedan 1997, opublicerat manuskript, Lindbeck, A (2003), Varför är svenskarna så sjuka?, SNS förlag, Lindblad, H och P Sellin (2003), The Equilibrium Rate of Unemployment and the Real Exchange Rate: An Unobserved Components System Approach, Sveriges Riksbank working Paper Series 152, Riksdagens utredningstjänst Dnr 2004:1628, Persson, M (2003). Varför är svenskarna så sjuka?, SNS förlag, Riksdagens utredningstjänst 2003:2237 och 2004:605, SOU 2004:19 bil. 14, Carling, K, B Holmlund och A Vejsiu (2001), "Do benefit cuts boost job finding? Swedish evidence from 1990:s", *Economic Journal*, III, 766-790.

För ersättningsnivåns effekter på sjukfrånvaron se t.ex. Andrén, D (2001). "Short-term Absenteeism Due to Sickness: The Swedish Experience, 1986-1991", *Working Paper in Economics*, No. 46, Department of Economics, Göteborg University, Andrén, D (2001), "Long-term Absenteeism Due to Sickness: The Swedish Experience, 1986-1991", *Working Paper in Economics*, No. 47, Department of Economics, Göteborg University, Arai, M, och P Skogman Thoursie (2001), "Incentive and Selection in Cyclical Absenteeism", *FIEF Working Paper Series* No. 167, Barmby, TA, Ercolani, MG, och Treble, JG (2002), "Sickness Absence: An International Comparison", *The Economic Journal* 112: F315-F331, Bonato, L och L Lusinyan (2004), "Work Absence in Europe", *IMF Working Paper*, forthcoming, Johansson, P, och Palme M (1996), "Do Economic Incentives Affect Work Absence? Empirical Evidence Using Swedish Micro Data", *Journal of Public Economics* 59: 195-218 Skogman Thoursie, P (2002), "Reporting Sick: Are Sporting Events Contagious?", *Stockholm University Department of Economics, Research Paper in Economics* 2002:4.

11 Kommunsektorn

11.1 Tillskott på 9 miljarder kronor 2006–2007

Kristdemokraterna anser att kommunsektorn behöver ett ekonomiskt tillskott utöver de medel som Socialdemokraterna anslår i budgetpropositionen.

Kommunerna har tillsammans med landstingen/regionerna uppgiften att driva och förvalta det som vi kristdemokrater anser vara välfärdens kärna, nämligen vården och omsorgen av barn och äldre, utbildningen av de unga samt den samhällsnyttiga servicen till medborgarna. Under Socialdemokraternas drygt decennielånga styre sedan 1994 har de flesta indikatorer på dessa områden gått åt fel håll (se kapitel 3). Därför krävs det en målmedveten satsning de närmaste åren för att höja kvaliteten på den service som invånarna har rätt att kräva av det allmänna.

Vi kristdemokrater anser att det behövs en resursförstärkning för att åstadkomma bättre kvalitet i förskolan och förbättringar inom psykiatrin och missbrukarvården. Vi vill också anslå särskilda medel riktade till att förbättra utbildningen av personal inom äldreomsorgen. Vi har tidigare föreslagit ett kvalitetslyft för vården genom kompetensutveckling. Därför välkomnar vi nu att regeringen anslutit sig till vårt krav. Dessa satsningar bör ske genom att pengar specifikt riktas mot dessa verksamheter.

Därutöver krävs ett rejält resurstillskott som kommunsektorns förtroendevalda själva kan besluta om. Varje kommun och landsting/region måste utgå från sina behov och förutsättningar för att reellt kunna förbättra vård, skola

och omsorg. Därför krävs handlingsutrymme för de lokalt förtroendevalda att avgöra på vilket sätt resurserna bäst ska användas. Genom att frikoppla öronmärkningen på regeringens satsningar kan vi frigöra omkring 20 miljarder kronor under perioden som kommunerna själva får disponera. Därmed ökar möjligheten till ett bättre resursutnyttjande och hushållning med gemensamma resurser.

11.2 Kristdemokraternas prioriteringar på kommunnivå

Från kristdemokratiska kommun- och landstingspolitiker runt om i landet välkomnas ett större handlingsutrymme för sektorn. De områden som särskilt kommer att prioriteras av Kristdemokraterna är äldreomsorg och sjukvård. Det handlar om fler platser på äldreboenden och nya former av seniorboenden, som t ex gemenskapsboenden. Vi vill också satsa på äldrevårdscentraler och äldrelotsar som ser till helheten och hjälper den enskilde genom samordning av insatserna. Det finns också behov av ökad kompetens inom demensvården bl a genom särskild utbildning i demensvård för undersköterskor och vårdbiträden. Därtill vill vi se en utökad dagverksamhet för den som vårdas i hemmet av någon anhörig.

Kommunerna måste utveckla sitt stöd till föräldrar och barn. Det handlar om familjecentraler, ungdomsmottagningar och i många fall också en satsning på barn- och ungdomspsykiatri. Genom en friare hantering av kommunernas resurstillskott kan detta genomföras utifrån lokala behov och förutsättningar.

11.3 Nationella prioriteringar för kommunsektorn

Kristdemokraterna föreslår en nationell satsning på kvaliteten i förskolan. Denna finansieras bl.a. genom att låta kommunerna – om de vill – ta ut en högre maxtaxa på kommunal barnomsorg. Antalet barn per förskolegrupp ökade efter införandet av maxtaxan. Eftersom regeringens satsning var underfinansierad ledde detta till större barngrupper vilket riskerar försämra kvaliteten. Detta kan vi inte acceptera utan föreslår att taket i maxtaxan höjs till 3,6 procent av inkomsten för alla som tjänar upp till 50 000 kronor i månaden. Familjerabatten behålls dock, vilket innebär att första barnet kommer att kosta som mest 1 800 kronor, andra barnet 1 200 kronor och tredje barnet högst 600 kronor vid en månadsinkomst på 50 000 kronor. Höjningen frigör cirka 1,3 miljarder kronor inom kommunsektorn.

För att garantera deltidstaxorna i barnomsorgen avsätts 350 miljoner kronor årligen.

Alla barn ska ges rätt att få del av kommunernas stöd till barnomsorg. Kristdemokraterna vill därför att kommunerna ska ha skyldighet att erbjuda ekonomiskt stöd inte bara till barn i förskolan utan också till de föräldrar som själva tar hand om sina barn. Kristdemokraterna anslår för detta ändamål 2 miljarder kronor i ett årligt anslag från den 1 juli 2006 till ett fullt finansierat

Fel! Okänt namn på

kommunalt vårdnadsbidrag från barnets 20:e månad. Tillsammans med de 300 barndagar Kristdemokraterna vill genomföra vid samma tidpunkt garanterar det alla föräldrar som själva vill ordna sin barnomsorg minst 6 000 kronor i månaden före skatt från 12:e månaden till dess barnet fyller 6 år.

Beroende på kommunernas planerade utbyggnad av förskolan kommer en sådan reform innebära olika stora besparingar de närmaste två åren. Sammantaget räknar vi dock med att införandet av ett kommunalt vårdnadsbidrag kommer att leda till besparingar för kommunsektorn under nästa mandatperiod.

För att stärka arbetet inom psykiatrin anslår Kristdemokraterna 500 miljoner kronor under perioden 2006–2008, vilket är betydligt närmare den resursförstärkning som regeringens egen utredare Anders Milton föreslagit. Därtill vill Kristdemokraterna satsa 400 miljoner kronor på en förstärkt barn- och ungdomspsykiatri.

Kristdemokraterna föreslår tillsammans med de andra borgerliga allianspartierna en vårdgaranti under 2006 och 2007 som får en annan finansiering och utformning än regeringens. Detta medför i realiteten ingen nettoförsämring för kommunsektorn under perioden.

Sammantaget anslår Kristdemokraterna 9 miljarder kronor i ökade satsningar på kommunsektorn under 2006 och 2007 (nettoeffekten av en nationell vårdgaranti). Därtill vill vi ”låsa upp” omkring 20 miljarder kronor av regeringens riktade kommunala satsningar. För 2008 kvarstår satsningen på det kommunala vårdnadsbidraget. Därtill har pengar reserverats för kommunala satsningar i ett förstärkt finansiellt sparande i staten. Skulle sysselsättningsuppgången utebli, trots vår kraftfulla stimulanspolitik för nya jobb i växande företag, kan pengar användas från dessa medel till kommunala satsningar.

11.4 Regleringar enligt finansieringsprincipen

Kristdemokraterna föreslår flera viktiga omläggningar av den ekonomiska politiken som kommer att påverka den kommunala ekonomins intäkter och utgifter. Den viktigaste av dessa är det jobbavdrag som Kristdemokraterna tillsammans med allianspartierna vill genomföra som en del av det omfattande Program för arbete som partierna enades om i Bankeryd. Jobbavdraget beräknas i ett första steg minska den kommunala skattebasen med 35,5 miljarder kronor 2006, 35,7 miljarder kronor 2007 och 35,9 miljarder kronor 2008.

Därtill vill Kristdemokraterna införa en kommunal fastighetsavgift på högst 2 800 kronor per år för småhus och 900 kronor per år för lägenheter. Denna reform ger kommunsektorn ett tillskott på 15,9 miljarder kronor 2006, 16,0 miljarder kronor 2007 och 16,1 miljarder kronor 2008.

Båda dessa förändringar, liksom andra förändringar i exempelvis sjukförsäkringen, a-kassan och förtidspensionen, kommer att regleras i enlighet med den s.k. finansieringsprincipen. Det betyder att kommunsektorn får full ersättning för beräknade intäktsbortfall, medan beräknade inkomstförstärkingar regleras via det allmänna statsbidraget. Sammantaget ger dessa förändring-

ar ett tillskott i statsbidraget på 31,9 miljarder kronor år 2006, 23,7 miljarder kronor år 2007 och 18,8 miljarder kronor år 2008.

11.5 Inriktningen på längre sikt

Resurserna till kommunerna är av central betydelse för kvaliteten i den välfärd som skattebetalarna har rätt att kräva av samhället. För att kvaliteten inte ska försämrats, eller trygghetssystemen urholkas, krävs en politik som leder till högre och mer uthållig tillväxt, fler jobb och fler människor i skatteinbringande sysselsättning. Utan denna tillväxt kommer det annars bara att finnas nedskärningar att fördela. Detta är ett viktigt skäl till att Kristdemokraterna sätter tillväxtpolitiken högt på dagordningen.

På längre sikt bör kommunernas beroende av omfördelning av statliga medel minska. Förutom att ge grogrund för verklig tillväxt i skatteunderlaget kan detta ske genom att staten i större mån än tidigare låter kommunerna själva disponera över de skattemedel som deras invånare genererar. I detta avseende spelar förstås det kommunala utjämningsystemet och effekten av nuvarande grundavdrag in.

Kommunernas självständighet kan också stärkas genom att bredda de kommunala skattebaserna. Kristdemokraternas förslag att införa en allmän kommunal fastighetsavgift som står i relation till de kostnader kommunerna uppbär för att ge service till fastighetsägarna är ett sådant förslag som stärker den kommunala självfinansieringen. Det ger också möjlighet åt staten att minska anslagen till kommunerna i motsvarande mån, utan att det hotar kvaliteten i vården, skolan eller omsorgen om våra barn och gamla.

Detta förslag går också helt i linje med vad kommunerna själva har uttryckt ett önskemål om, bl. a. i den skattebasutredning som Kommunförbundet presenterade för ett antal år sedan, nämligen att få växla bort delar av statsbidragen mot att de själva får förfoga över en ökad andel av inkomster och avgifter.

12 Statens inkomster

12.1 Sänkta skatter 2006–2008

Huvuddelen av Kristdemokraternas förslag på skatteområdet för 2006–2008 framgår av avsnitt 8.1 och 8.2 tidigare i denna motion.

Totalt föreslår Kristdemokraterna fullt finansierade skattesänkningar för 36 miljarder kronor år 2006, 32 miljarder kronor år 2007 och 34 miljarder kronor år 2008.

I tabell 12.1 sammanfattas dessa skatteförslag och deras beräknade budgeteffekter. I särskilda motioner om skattepolitikens inriktning, om inkomstskatterna, företagsskatterna och fastighetsskatten redovisas utförligt samtliga

Fel! Okänt namn på

skatteförändringar som Kristdemokraterna föreslår för den kommande treårsperioden.

Tabell 12.1 Kristdemokraternas förslag till skattesänkningar 2006–2008

Periodiserad redovisning, miljarder kronor

Inkomster: Alla inkomsttitlar		Konsoliderad offentlig sektor			Staten		
Miljoner kronor		Avvikelser från regeringens förslag					
År: 2006–2008		2006	2007	2008	2006	2007	2008
Inkomsttitel							
Summa totalt		-26 126	-22 969	-26 605	16 599	8 486	2 050
1000 Skatter m.m.		-36 239	-32 297	-34 335	6 486	-842	-5 680
2000 Inkomst av statens verksamhet		10 113	9 328	7 730	10 113	9 328	7 730
1111 Fysiska personers inkomstskatt		-34 045	-32 215	-31 045	3 110	2 210	2 280
Statlig inkomstskatt, avvecklad värnsskatt		0	-800	-830	0	-800	-830
Höjt grundavdrag för pensionärer		-2 400	-2 500	-2 300	0	0	0
Sänkt grundavdrag enbart för transfereringsinkomster			2 800	2 800	0	0	0
Jobbavdrag		-35 500	-35 600	-35 500	100	100	100
Avdrag för näringsinkomster		-1 200	-1 500	-1 500		0	
Äldre får tjäna upp till 3 ibb innan pension påverkas		-400	-400	-400	-400	-400	-400
Avdrag mot statlig skatt för resor o dubbelt boende		960	960	960	960	960	960
Sänkt skatt i stället för skattereduktion för avgiften till a-kassa		4 000	4 200	4 400	4 000	4 200	4 400
Minskad avdragsrätt pensionssparande		1 200	1 200	1 200	400	400	400
Höjt reseavdrag		-270	-290	-290	-50	-50	-50
Nej till höjt generellt reseavdrag från 17 till 18 kr		260	260	260			
Slopade avdragsrätt för övriga utgifter		400	400	400			
Ökade skatteintäkter m.a. barndagar		150	300	300	0	0	0
Skattereduktion för hushållstjänster		-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Avskaffat avdrag för förmån av personaldator		800	1600	2400	0	0	0
Riskkapitalavdrag		-100	-100	-100	0	0	0
Avdragsrätt för avsättning till etableringskonto		-45	-45	-45	0	0	0
Uppskjuten vinstbeskattning för fämansbolagsägare		-500	-500	-500	-500	-500	-500
Skattereduktion gåvor till ideell verksamhet			-700	-700	0	-200	-200
Skatteavdrag för bosparande		-400	-500	-600	-400	-500	-600

Fel! Okänt namn på

Inkomster: Alla inkomstitlar						
Miljoner kronor	Konsoliderad offentlig sektor			Staten		
År: 2006–2008	Avvikelser från regeringens förslag					
Inkomstitel	2006	2007	2008	2006	2007	2008
1121 Juridiska personers inkomstskatt	5 330	5 530	5 830	5 300	5 500	5 800
Lägre skatt fämansbolag	-900	-900	-900	-900	-900	-900
Avgår regeringens belopp	30	30	30			
Räntebeläggning obeskattade reserver	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400
Höjd bolagsskatt	5 200	5 400	5 700	5 200	5 400	5 700
Fribelopp av periodiseringsfonder	-400	-400	-400	-400	-400	-400
1200 Socialavgifter	7 808	9 748	7 000	6 548	8 448	5 000
Minskad nedsättning arbetsgivaravgifter	4 800	5 200	5 100	4 800	5 200	5 100
Slopad nedsättning för egenavgifter	1 260	1 300	1 300			
Nystartsjobb	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Effekter av 2:a karensdag från 2007		3 900	4 100	0	3 900	4 100
Nedsättning av arbetsgivaravgifter för småföretagare	-2 600	-4 800	-5 500	-2 600	-4 800	-5 500
Nej till soloföretagares tillf. arbetsgivaravgiftssänkn.	1 100	900	0	1 100	900	0
Nej till utbildningsvikariat	1 248	1 248		1 248	1 248	0
Privatisera arbetskadeförsäkring	700	700	700	700	700	700
Sjukförsäkringsavgift	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
1211 Skatt på royaltyinkomst	-70	-70	-70	0	0	0
Lägre skatt på royaltyinkomst	-70	-70	-70	0	0	0
1312 Fastighetsskatt	-16 450	-18 150	-19 950	-16 450	-18 150	-19 950
Avskaffad statlig fastighetsskatt (ej elproduktionsenheter)	-25 600	-27 300	-29 100	-25 600	-27 300	-29 100
Halverat uppskovsavgdrag	4 250	4 250	4 250	4 250	4 250	4 250
Höjd reavinstkatt från 20 till 30 procent	4 900	4 900	4 900	4 900	4 900	4 900
1321 Fysiska personers förmögenhets-skatt	-2 850	-2 850	-4 200	-2 850	-2 850	-4 200
Successivt slopad förmögenhets-skatt	-2 850	-2 850	-4 200	-2 850	-2 850	-4 200

Fel! Okänt namn på

Inkomster: Alla inkomstitlar							
Miljoner kronor		Konsoliderad offentlig sektor			Staten		
År: 2006–2008		Avvikelser från regeringens förslag					
Inkomstitel		2006	2007	2008	2006	2007	2008
1411 Mervärdesskatt, netto		-4 400	-4 400	500	-4 400	-4 400	500
Avskaffa investeringsstimulans		500	500		500	500	0
Generell moms (25 %) på tidskrifter		500	500	500	500	500	500
Sänkt moms på drivmedel till 12 procent		-5 400	-5 400		-5 400	-5 400	0
1424 Tobaksskatt		500	500	500	500	500	500
Höjd skatt på lågpriscigarettor					0	0	0
Höjd skatt på rulltobak		500	500	500	500	500	500
1425 Alkoholskatter		1 900	1 900	1 900	1 900	1 900	1 900
Sänkta införselkvoter		1 900	1 900	1 900	1 900	1 900	1 900
1428 Energiskatt		-500	-690	-700	-710	-900	-910
Avskaffad koldioxidskattebefrielse för torv		800	900	900	800	900	900
Nej till skatt på flygresor		-770	-1060	-1070	-770	-1 060	-1 070
Sänkt dieselskatt till 1 kr för jord- och skogsbruk		-160	-160	-160	-370	-370	-370
Sänkt elskatt		-370	-370	-370	-370	-370	-370
1461 Fordonsskatt		-530	0	0	-530	0	0
Nej till trängselskatt		530			-530	0	0
1711 Nedsättning, anställningsstöd		7 643	8 100	5 600	7 643	8 100	5 600
Slopat anställningsstöd (nej till plusjobb)		7 643	8 100	5 600	7 643	8 100	5 600
1712 Nedsättning, investeringar i källsorteringslokaler		133	0	0	133	0	0
Slopat skattestöd till källsorteringslokaler		133	0	0	133	0	0
1713 Nedsättning, bredbandsinstallation		325	0	0	325	0	0
Slopat skattestöd till bredband		325	0	0	325	0	0
1714 Nedsättning, sjöfart		0	0	0	0	0	0
Slopat skattestöd till rederinringen					0	0	0

Fel! Okänt namn på

Inkomster: Alla inkomstitlar						
Miljoner kronor	Konsoliderad offentlig sektor			Staten		
År 2006–2008	Avvikelser från regeringens förslag					
Inkomstitel	2006	2007	2008	2006	2007	2008
1715 Nedsättning, reparationer och ombyggnad offentliga lokaler	667	0	0	667	0	0
Slopas skattestöd till miljöinvesteringar i offentliga lokaler	667	0		667	0	0
1716 Nedsättning, sysselsättningsstöd till kommuner och landsting	0	0	0	7 000	1 000	0
Slopas sysselsättningsstöd till kommuner och landsting				7 000	1 000	0
1717 Nedsättning, skattelättnad för vissa byggtjänster	500	0	0	500	0	0
Slopas investeringsstimulans till hyres- och studentbostäder	500			500	0	0
1719 Nedsättning, stöd till skyddat arbete (OSA)	300	300	300	300	300	300
Redovisning som utgift på utgiftsområde 13				0	0	0
1723 Stöd för konvertering från direktverkande el	300	300	300	300	300	300
1731 Särskild sjukförsäkringsavgift	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500
Medfinansiering	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500
Summa 2000 Inkomster av statens verksamhet	10 113	9 328	7 730	10 113	9 328	7 730
2411 Inkomster av statens aktier	0	-900	-2 500	0	-900	-2 500
Aktieutdelning	0		-2 500	0	-900	-2 500
2525 Finansieringsavgift från arbetslöshetskassor	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Höjd egenavgift, arbetslöshetskassor	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
2699 Avgift från försäljning av högskoleutbildning	113	228	230	113	228	230

Fel! Okänt namn på

12.2 Renodling av statens roll genom försäljning av statliga aktier

Det finns flera skäl för en försäljning av statens aktier. Dels är det viktigt för att renodla statens roll, dels för att sprida ägandet. Ett spritt ägande och sund konkurrens i en väl fungerande ekonomi skapar trovärdighet och får även riskkapitalmarknaden att fungera. Ett omfattande privat sparande i aktier är en av de viktigaste förutsättningarna för att nya företag skall kunna bildas och nya jobb skapas. Ett tredje skäl för en privatisering av det statliga ägandet är att det förbättrar förutsättningarna för de företag som det handlar om. Oklara roller gör att offentligt ägda företag lätt blir verktyg för motstridiga politiska ambitioner vilket på lång sikt drabbar tillväxten och skapandet av nya jobb i Sverige. En ägarspridning ger företaget behövligt kapital för framtida investeringar, något som inte bör finansieras ur statsbudgeten. Försäljningarna ska ske till marknadsmässiga priser och i den takt som är möjlig med tanke på andra introduktioner på aktiemarknaden. Hänsyn ska också tas till konjunkturläget. Alla företag bör dock inte säljas. Staten ska inte avhända sig inflytandet över och ansvaret för t.ex. Systembolaget.

Utifrån ett kristdemokratiskt synsätt finns det alltså anledning att gå vidare med att minska det statliga ägandet av företag, i princip enligt det program som antogs av riksdagen hösten 1991. Utöver dessa bör ytterligare företag bli föremål för försäljning.

De företag som är aktuella är sådana som är verksamma inom konkurrensutsatt verksamhet. Monopolföretag kan inte säljas innan omstrukturering skett.

Allians för Sverige anser att det statliga ägandet bör minskas. På sikt bör staten kvarstå som ägare endast då tungt vägande skäl talar för detta. Företag som Nordea, Telia Sonera, OMX, Vasakronan samt Vin & Sprit verkar fullt ut på kommersiella marknader med fungerande konkurrens.

Försäljning av statliga företag måste ske med stor omsorg om skattebetalarnas pengar. Vår bedömning är att en försäljningsvolym motsvarande 35 miljarder kronor utöver regeringens förslag 2006 kan vara en rimlig målsättning. Intäkterna ska användas till att minska statsskulden. Budgeteffekten av detta består dels av en minskning av statens räntekostnader till följd av en minskning av statsskulden, dels av minskade utdelningsintäkter från de statliga företagen.

Förslagen innebär sammantaget en förbättring av det finansiella sparandet med 0,6 miljarder kronor 2006.

12.3 Skattepolitikens inriktning på längre sikt

Kristdemokraterna anser att det svenska skattetrycket, som är högst i världen, både bör och måste sänkas.

Bakom ställningstagandet att det bör sänkas ligger en ideologiskt förankrad övertygelse om att människor själva, inte statens byråkrater och politiker,

ska bestämma över en större del av sina inkomster och utgifter. Men ställningstagandet motiveras också av en ekonomiskt grundad övertygelse om att den svenska ekonomin kommer att fungera bättre och tillväxtpotentialen öka om en minskad andel av de totala resurserna passerar genom den offentliga sektorn.

Bakom ställningstagandet att skattetrycket måste sänkas finns en insikt om det inte obetydliga omvärldstryck som gör att våra skattenivåer helt enkelt inte kan avvika kraftigt från det som gäller i våra konkurrentländer.

På sikt bör därför de statliga utgifternas andel av BNP minska. Därigenom kommer också skattetrycket att kunna minska. Skattetrycket måste dock växlas ned successivt och med en försiktighet som inte äventyrar stabiliteten i statsfinanserna eller äventyrar finansieringen av den offentliga sektorns kärnuppgifter. Vi bedömer att det under överskådlig tid främst är staten som genom omprioriteringar måste bidra till en nedväxling av skattetrycket. Kommunsektorn som helhet kommer på grund av den demografiska utvecklingen inte att ha något större utrymme för skattesänkningar, även om effektiviseringar genomförs. För vissa kommuner är detta dock en möjlighet som bör tas till vara.

Staten ska givetvis ha tillräckliga skatteintäkter för att kunna sköta sina huvuduppgifter, som exempelvis rättsväsende, försvar, fördelningspolitik och myndighetsutövning med god kvalitet. Detta sätter en gräns för hur mycket statsutgifterna kan sjunka vid en given tillväxt i BNP. Om denna tillväxt blir högre kan andelen statsutgifter bli lägre, även om lika mycket pengar satsas på huvuduppgifterna i båda fallen.

Som ett riktmärke för statens utgifter kan därför bara anges att de tillsammans med utgifterna i den övriga offentliga sektorn ska ge utrymme för en gradvis anpassning nedåt av skattetrycket till jämförbara OECD-länders nivå. Med en bättre tillväxtpolitik blir detta lättare än om nuvarande stelheter och obalanser i den svenska ekonomin består.

Den svenska tillväxttakten i ekonomin är därför helt central även för denna diskussion. Om nuvarande låga tillväxtpotential (knappt 2 procent per år) består, kommer en nedväxling av skattetrycket att ta lång tid och frukterna av densamma, i form av ökat självbestämmande och bättre tillväxtförutsättningar, blir kanske svårare för den enskilde att se. Skattesänkningar riskerar i ett sådant läge att uppfattas som ett hot mot "välfärden". Inte minst driver de socialistiska partierna i Sverige mot bättre vetande ofta en sådan linje när konjunkturen är dålig. När den är bättre brukar skattesänkningar avvisas för att de skulle skapa överhettning om de genomfördes. Skattesänkningar är alltså i princip alltid fel för en svensk socialdemokratisk regering. Enda skälet till att vissa skatter sänkts under senare år är att den förbättring som den goda konjunkturen tidigare bidrog med inte kunde delas ut som bidrag till följd av utgiftstaken.

Den nuvarande låga tillväxtpotentialen bidrar alltså i sig till att hålla Sverige fast i en ond cirkel där tillväxtfrämjande förslag till skattesänkningar kan målas ut som ett hot snarare än den möjlighet till ökat självbestämmande och tillväxt det är. Om tillväxten vore bättre skulle vi sannolikt inte ha samma typ av debatt, eftersom skatteinkomsterna då skulle öka mer, även om skattesat-

Fel! Okänt namn på

serna var lägre. Detta "dödläge" kan bara brytas genom en målmedveten politik för att i en väl avvägd takt minska utgifter och skatter som andel av ekonomin. Därtill behövs regelförenklingar och andra typer av strukturreformer, bl.a. för att främja en bättre lönebildning. Detta kommer om det genomförs successivt att bidra till en bättre tillväxt och underlätta anpassningen mot nivån i jämförbara OECD-länder. Men det kommer också att innebära att de reala resurserna till exempelvis kommunsektorn kan öka i en säkrare takt än med en lägre tillväxt.

Det tydligaste exemplet på att denna strategi är framgångsrik är Irland. Där har skatterna målmedvetet sänkts, vilket har lockat till sig både människor, företag och investeringar. Den mycket kraftiga sysselsättningsökning som skett de senaste tio åren har tillsammans med sänkta skatter inneburit en snabb klättring uppåt i välfärdslistan.

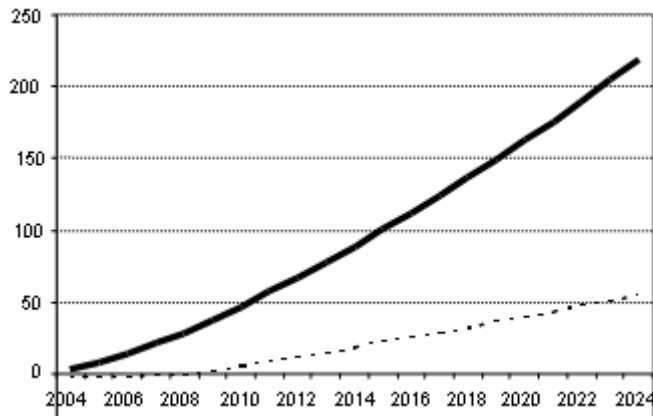
Även om det finns olikheter mellan länder som Irland och Sverige, finns det inget som talar för att Sverige inte skulle kunna lyckas betydligt bättre än för närvarande med en tillväxtinriktad politik. Ett annat land som framgångsrikt förbättrat tillväxten är Finland, som trendmässigt har en betydligt bättre tillväxt än Sverige under senare år.

I diagram 12.1 åskådliggörs resonemanget kring hur en ansvarsfull nedväxling av skattetrycket kan gå till. Först har en schablonmässig framskrivning gjorts av Sveriges BNP-utveckling vid den tillväxt som Konjunkturinstitutet (fram till år 2008) anger i sitt basalternativ och därefter den tillväxtpotential som Långtidsutredningen anger för Sverige. Därefter har skatteintäkterna varje enskilt år fram till år 2023 beräknats vid antagande om en konstant skattekvot på 50 procent av BNP. Dessa intäkter jämförs sedan i diagrammet med de skatteintäkter som uppstår vid en huvudsakligen arbetsledd tillväxt på 2,5 respektive 3 procent när skattetrycket gradvis växlas ned med 0,3 procentenheter av BNP per år. Genom denna, som ett räkneexempel, mycket försiktiga nedväxling av skattetrycket ser man att skatteintäkterna ändå blir högre till följd av den bättre tillväxten än i basalternativet med lägre tillväxt och högre skattesatser (dvs. med oförändrad politik).

Det bör betonas att det i diagrammet bara är fråga om ett räkneexempel bland flera tänkbara. Vilken tillväxt som ska antas gälla som basalternativ kan exempelvis diskuteras. Poängen är att illustrera att den tillväxtökning som sänkta skatter kan bidra till (oavsett antagande om basalternativ), inte gör någon till förlorare, utan tvärt om alla till vinnare: Enskilda personer och företag ges bättre förutsättningar att arbeta, konsumera, investera och producera, vilket ytterligare bidrar till ökad tillväxt. När fler kommer i arbete får offentlig sektor högre skatteintäkter än vid oförändrad politik och därmed bättre förutsättningar att hålla en god kvalitet i sina verksamheter och samtidigt vara en attraktiv arbetsgivare.

Diagram 12.1 Sänkt skatt ger tillväxt – som ger högre skatteintäkter vid lägre skattetryck

Fasta priser. Miljarder kronor

----- Högre skatteintäkter än med oförändrad politik vid nedväxlat skattetryck (till 44% 2023) och 3% tillväxt

- - - - Högre skatteintäkter än med oförändrad politik skattetryck (till 44% 2023) och 2,5% tillväxt

Anm. Jämförelsenormen för kalkylen är ett konstant skattetryck på 50 procent av BNP och tillväxt enligt Konjunkturinstitutets basalternativ till år 2008 och därefter tillväxt enligt Långtidsutredningens basalternativ.

13 Statens utgifter och utgiftstak

13.1 Fördelning av utgifter på utgiftsområden 2006–2008

I detta kapitel presenteras översiktligt Kristdemokraternas förslag till ramar för statsbudgetens utgiftsområden för 2006, samt en preliminär fördelning av utgifterna för åren 2007 och 2008.

Kristdemokraterna föreslår att statens utgiftstak för år 2006 fastställs till 923 miljarder kronor, för år 2007 till 957 miljarder kronor och för år 2008 till 986 miljarder kronor. Det är 16, 8 respektive 4 miljarder kronor högre för åren 2006–2008 än det förslag som Socialdemokraterna lämnar i budgetpropositionen för 2006. Inom taket för 2006 ryms dessutom en budgeteringsmarginal som uppgår till ca 5 miljarder mer än regeringens förslag.

Kristdemokraternas förslag till ramar för utgiftsområdena sammanfattas i tabell 13.1, tillsammans med en jämförelse mot regeringens beräknade utgifter. Därefter följer en översiktlig genomgång av förändringarna inom varje utgiftsområde i avsnitt 13.2.

Tabell 13.1 Kristdemokraternas förslag till fördelning av utgifter på utgiftsområden och utgiftstak år 2006 till 2008, samt skillnad mot regeringens beräknade utgifter i budgetpropositionen för 2006

Fel! Okänt namn på

Utgiftsområde	Kristdemokraterna totala utgifter			Skillnad mot regeringens förslag		
	Tkr 2006	Mkr 2007	Mkr 2008	Tkr 2006	Mkr 2007	Mkr 2008
1 Rikets styrelse	8 213	7 538	7 645	-31	-561	-591
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	9 936	10 326	10 937	-1 873	-1 464	-205
3 Skatt, tull och exekution	8 827	8 713	8 606	-395	-635	-645
4 Rättsväsendet	30 218	31 958	32 445	1 195	1 214	1 214
5 Internationell samverkan	1 247	1 251	1 256	-112	-112	-112
6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	43 833	43 201	44 942	400	500	1 150
7 Internationellt bistånd	26 059	27 421	28 682	0	0	0
8 Invandrare och flyktingar	6 900	6 225	5 767	-81	-296	-483
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	44 309	46 464	46 035	2 694	2 455	913
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	119 955	121 451	128 334	-9 636	-12 416	-10 281
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	47 189	46 243	45 756	1 890	1 890	1 890
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	63 655	67 319	69 530	2 195	3 183	3 183
13 Arbetsmarknad	59 829	58 137	55 548	-10 401	-9 609	-8 151
14 Arbetsliv	885	658	673	-339	-533	-539
15 Studiestöd	19 860	20 580	21 318	-2 270	-1 956	-1 915
16 Utbildning och universitetsforskning	46 230	46 491	46 085	-883	-762	-622
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	9 635	9 995	9 919	53	138	138
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	8 324	7 993	7 645	-1 225	-1 092	-1 480
19 Regional utjämning och utveckling	3 213	2 221	1 882	-120	-345	-345
20 Allmän miljö- och naturvård	4 046	3 987	4 106	-510	-710	-710
21 Energi	1 377	1 367	1 267	-345	-250	-175
22 Kommunikationer	31 810	34 518	35 175	275	-26	-326
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	16 605	16 437	16 425	207	298	282

Fel! Okänt namn på

Utgiftsområde	Kristdemokraterna totala utgifter			Skillnad mot regeringens förslag		
	Tkr 2006	Mkr 2007	Mkr 2008	Tkr 2006	Mkr 2007	Mkr 2008
24 Näringsliv	3 831	3 796	4 185	-368	-212	-213
25 Allmänna bidrag till kommuner	92 428	95 571	93 795	32 267	25 847	17 071
26 Statsskuldsräntor m.m.	42 336	40 847	46 637	-834	-2 623	-4 733
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	28 066	29 660	31 321	0	0	0
Minskning av anslagsbehållningar	400	2 703	1 173	-864	0	0
Summa utgiftsområden	779 216	793 072	807 090	10 889	1 924	-5 684
Summa utgiftsområden exklusive statsskuldsräntor	736 880	752 226	760 453	11 723	4 548	-951
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	179 584	189 352	202 633	0	0	0
Summa takbegränsade utgifter	916 464	941 578	963 086	11 723	4 548	-951
Budgeteringsmarginal	7 136	16 122	23 614	4 877	4 152	5 651
Utgiftstak för staten	923 600	957 700	986 700	16 600	8 700	4 700

13.2 Genomgång av utgiftsområden för 2006–2008

I följande avsnitt presenteras översiktligt Kristdemokraternas förslag till rammar för statsbudgetens utgiftsområden för 2006, samt en preliminär fördelning av utgifterna för åren 2007 och 2008. För varje utgiftsområde där förändringar föreslås har Kristdemokraterna särskilda motioner där de olika förslagen redovisas mer detaljerat.

Riksdagen bör besluta om de föreslagna ramarna för 2005 och godkänna de föreslagna ramarna för 2006 och 2007 som inriktning för det fortsatta budgetarbetet.

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Anslag	Anslag, namn	2006	2007	2008
	Regeringens föreslagna ram	8 244 204	8 098 530	8 235 647
	Kristdemokraternas förslag			
27:2	Presstödet	-25 000	-55 000	-85 000
46:3	Datainspektionen	-6 000	-6 000	-6 000
90:5	Regeringskansliet m.m.		-500 000	-500 000
	Summa	-31 000	-561 000	-591 000

Presstödet har betydelse både för mångfald i opinionsbildning och för övrig publicistisk mångfald. Genom strukturförändringar dels på annonssidan, dels på grund av förändrade krav hos läsarna, kommer dock presstödet så småningom att fasas ut genom t ex samverkan och fusioner av olika slag. Statsmakterna bör stödja sådana strukturförändringar i syfte att ge en livskraftig dagspress. Två områden bör fokuseras under den närmaste perioden. De

Fel! Okänt namn på

två storstadstidningarna med driftsstöd får oproportionerliga bidrag jämfört med maximibidraget för landsortstidningar (ca 65 miljoner kronor respektive cirka 15 miljoner kronor). Detta extra stöd för storstadstidningar bör trappas av med en femtedel per år från år 2007. Likaså bör det införas regler för fusioner eller där förstetidning köpt upp driftsstödsberättigad andratidning. Även här bör en femårig utfasningsperiod användas med början 2007. Vi räknar med att det bör ge besparing på presstödet med 30 miljoner kronor 2007 och med 60 miljoner kronor 2008 jämfört med nuvarande nivå.

Specialdestinerade presstöd har nu och då använts för att korrigera oönskade effekter. Nyligen har t.ex. stöd införts för vissa lördagsutdelade tidningar med speciella svårigheter. En grupp tidningar har nu uppenbara problem beroende på distributörens prispolitik, nämligen de postdistribuerade tidningarna, främst endagstidningar och därutöver ett par andra tidningar med tre- eller fyradagarsutgivning. Posten har ju betydande ekonomiska balansproblem själv, bland annat på grund av krav på helhetstäckning i landet. Enligt vårt förmenande bör därför ett exemplarstöd införas för de postdistribuerade tidningarna. Stödet bör uppgå till två kronor per distribuerat exemplar. Det bör införas från den 1 januari 2006. Detta bör beslutas av riksdagen. Totalkostnaden för en sådan insats är relativt blygsam och bör uppgå till cirka tio miljoner kronor och finansieras inom den ram som gäller för presstödet.

Målen för Datainspektionen bör tydliggöras. I avvaktan på ett tydliggörande av målen kan besparingar göras genom effektiviseringar och utökad avgiftsfinansierad verksamhet.

Kristdemokraterna föreslår att anslagsramen för Datainspektionens verksamhet minskas med 6 miljoner kronor.

Efter sammanslagningen till en myndighet 1997 har Regeringskansliet och regeringen haft problem att tydligt visa på vilken den optimala dimensioneringen av Regeringskansliet är. Under en lång följd av år har anslagen till området ökat mycket kraftigt, delvis beroende på ordförandeskapet i EU under första halvåret 2001. Men enbart ordförandeskapet kan inte förklara den totala resursökningen. Regeringen hade inför vårpropositionen 2001 aviserat en noggrannare analys av Regeringskansliets dimensionering.

I budgetpropositionen för 2002 anförde regeringen att dimensioneringen av Regeringskansliet kontinuerligt behöver ses över och att det därtill ständigt måste prövas om arbetet i Regeringskansliet utförs på ett tillräckligt effektivt sätt och om Regeringskansliets egen resursanvändning är optimal.

Enligt vår mening är det viktigt att kunna redovisa produktivitet och resultat i förhållande till de stora anslagsposterna. Detta har inte skett på ett tillfredsställande sätt.

Utvecklingen och anpassningen av Regeringskansliet kan dessutom mycket väl ske genom organisationsförändringar och rationaliseringar utan de ytterligare resurser som tillförts. Förändrings- och förnyelsearbetet bör ha kostnadseffektivitet som mål. Till exempel borde den utvecklade informationstekniken leda till tidsbesparingar i de administrativa rutinerna.

Mot denna bakgrund är det befogat att minska Regeringskansliets resurser till en mer rimlig nivå. Kristdemokraterna föreslår att anslagssparandet för Regeringskansliet m.m. minskas med 560 miljoner kronor.

Fel! Okänt namn på

Enligt det kristdemokratiska förslaget minskas ramen för hela Utgiftsområde 1, Rikets styrelse med 591 miljoner kronor år 2006 jämfört med regeringens förslag.

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

	År 2006	År 2007	År 2008
Regeringens ram	11 808 870	11 789 802	11 141 950
Kristdemokraternas förslag			
1:3 Statskontoret	-20 000	-20 000	-20 000
1:5 Statistiska centralbyrån	-40 000	-45 000	-70 000
1:6 Kammarkollegiet	-8 000	-10 000	-10 000
1:7 Nämnden för offentlig upphandling	-4 000	-8 303	-8 448
1:8 Nya förvaltningsmyndigheter	-47 137	-50 405	-51 295
1:9 Ekonomiska rådet	-2 000	-2 000	-2 000
1:12 Statliga kompetensöverföringsjobb	-360 000	-360 000	
2:3 Riksgäldskontoret: Förvaltningskostnader	-13 000	-13 000	-13 000
90:1 Riksrevisionen	-20 000	-25 000	-30 000
90:2 Försök med trängselskatt i Stockholm	-1 358 860	-929 860	
Summa	-1 872 997	-1 463 568	-204 743

Utgiftsområdet omfattar ett flertal myndigheter som Riksrevisionen, Statskontoret, Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet, Statens fastighetsverk med flera.

Kristdemokraterna anser att ramen kan minskas genom riktade besparingar och samordning av vissa verksamheter. Vi anser att Nämnden för offentlig upphandling (NOU) ska samordnas med Konkurrensverket och få ett resurstillskott med 3 miljoner kronor till 11 miljoner kronor i ett första steg. Detta belastar utgiftsområde 24. Kristdemokraterna avslår regeringens förslag att införa försök med trängselskatter i Stockholm, vilket gör att anslaget minskar med 1 359 miljarder kronor 2006 och 930 miljoner kronor 2007. Samtidigt bortfaller skatteintäkter på 530 miljoner från statens intäktssida.

Ramen för utgiftsområdet kan därför minskas med 1 873 miljoner kronor år 2006, 1 464 miljoner kronor år 2007 och 205 miljoner kronor år 2008.

Fel! Okänt namn på

Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

	2006	2007	2008
Regeringens föreslagna ram	9 222 029	9 348 141	9 251 195
Kristdemokraternas ändringsförslag			
3:1 Skatteverket	-380 000	-620 000	-630 000
3:2 Kronofogdemyndigheterna	-15 000	-15 000	-15 000
Summa	-395 000	-635 000	-645 000

Utgiftsområdet omfattar Riksskatteverket, skattemyndigheterna, Kronofogdemyndigheten och Tullverket.

Kristdemokraterna anser att den svarta marknads utbredning allvarligt skadar den svenska ekonomin. Detta förhållande bekräftas av ett flertal studier och utredningar. Det handlar om regelrätt inkomstbortfall men också om nedsatt tilltro till det svenska skattesystemet. Konkurrensen mellan företag snedvrids och affärsmoralen luckras upp. För att minska den svarta sektorns omfattning måste därför skattekontrollen effektiviseras. Samtidigt föreslår Kristdemokraterna avskaffade avdragsmöjligheter, avskaffad fastighetstaxering samt höjd förmånsrätt för bankernas företagsinteckningar vilket sammantaget gör att anslaget till Skatteverket kan minska.

Ramen för utgiftsområde 3 föreslås därmed sammantaget minska med 380 miljoner kronor 2006, 635 miljoner kronor 2007 och 645 miljoner kronor 2008 i förhållande till regeringens förslag.

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

	2006	2007	2008
Regeringens föreslagna ram	29 022 913	30 744 141	31 230 645
Kristdemokraternas ändringsförslag			
4:1 Polisorganisationen	+500 000	+500 000	+500 000
4:3 Åklagarmyndigheten	+25 000	+25 000	+25 000
4:5 Domstolsväsendet m.m.	+190 000	+190 000	+190 000
4:6 Kriminalvården	+300 000	+300 000	+300 000
4:15 Bidrag till brottsförebyggande arbete	+50 000	+50 000	+50 000
4:16 Bidrag till kvinnojourer	+130 000	+149 000	+149 000
Summa	1 195 000	1 214 000	1 214 000

Utgiftsområdet omfattar polisen, åklagarväsendet, domstolsväsendet, rätts hjälp, kriminalvården, exekutionsväsendet, Brottsförebyggande rådet, Brotts offermyndigheten, Rättsmedicinalverket och Gentekniknämnden.

Vår rättsstat är beroende av att de rättsvårdande myndigheterna kan verka i praktiken. Särskilt polisens situation måste förbättras. Kristdemokraterna vill understryka vikten av att det finns poliser i hela landet och att polisen finns tillgänglig dygnet om året om. Av de 500 miljoner kronor som Kristdemokraterna avsätter till polisverksamheten utöver regeringens förslag, är 50 miljoner kronor reserverade för motsvarande 100 nya polistjänster med specialuppgift att bekämpa narkotikabrott för att på så sätt stoppa narkotikamiss-

bruket bland ungdomar. Personalförsörjningen inom polisen kräver utökade resurser. För att säkerställa den fastlagda ambitionsnivån för polisens verksamhet måste antalet utbildningsplatser utökas kraftigt. Kristdemokraterna vill att det ska finnas 20 000 poliser år 2010. Resurser måste avsättas så att de som genomgår polisutbildningen kan anställas på polismyndigheterna.

Åklagarväsendet bör stärkas så att beredskap finns för ett ökat antal ärenden till följd av att fler poliser kommer i tjänst. Antalet platser för utbildning av nya åklagare måste öka och arbetssituationen inom åklagarorganisationen måste förbättras.

Kristdemokraterna menar att åklagarorganisationen måste förstärkas med flera nya åklagare, specialiserade i synnerhet inom familjerelaterat våld. Vi anser vidare att ökade resurser krävs för att organisationen ska ha möjlighet att fortsätta det nödvändiga kompetensutvecklingsprogram som påbörjats, i synnerhet vad gäller brott som begås mot barn.

Ekobrottsmyndighetens ansvarsområde ska förändras. Myndigheten ska framför allt ansvara för avancerad ekonomisk brottslighet och annan allvarlig brottslighet som kan kopplas till denna.

Läget är allvarligt inom domstolsväsendet. De pågående nedläggningarna är ett hot mot rättssamhället. Kristdemokraterna har motsatt sig regeringens reformeringsarbete som innebär att stora delar av bland annat inlandet urholkas på domstolar och därmed också polis, åklagare och advokater. För att skapa ett bättre underlag för de mindre tingsrätterna bör en process inledas med sammanläggning av tingsrätt och länsrätt. Regeringen ska få i uppdrag att utreda huvudmannaskapet för domstolarna. Kristdemokraterna vill att riksdagen ska fastställa domstolsorganisationen.

Inom kriminalvården ska trestegsanstalter införas med motivationsavdelningar och kvalificerade påverkansprogram som förbereder utslussning av de intagna efter avtjänad strafftid. Antalet häktesplatser och platser för slutna ungdomsvård måste öka. Kristdemokraterna anser att en betydande utbildningsinsats ska genomföras för att höja kompetensen, framför allt hos den personal som arbetar nära de intagna.

Kristdemokraterna vill även betona det brottsförebyggande arbetet. För att långsiktigt lyckas med målet att minska brottsligheten lokalt och skapa trygghet för kommuninnevanare och företag behövs resurser till kommunala insatser. Det behövs även långsiktiga satsningar på information om vikten av värdeöverföring till barn. Insatserna ska rikta sig till föräldrar och andra som arbetar med barn.

Kristdemokraterna ger också 130 miljoner kronor till kvinnojourerna, vilket är 20 miljoner kronor utöver regeringens budget till Brottsoffermyndigheten för fördelning av medel till kvinnojourerna. Dessa medel lägger vi till ett nytt anslag, 4:16.

Sammantaget bör ramen för utgiftsområdet utökas med 1 195 miljoner kronor för år 2006, 1 214 miljoner kronor för år 2007 och 1 214 miljoner kronor för år 2008.

Fel! Okänt namn på

Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

	2006	2007	2008
Regeringens föreslagna ram	1 358 949	1 363 223	1 367 895
Kristdemokraternas förslag			
5:1 Bidrag till vissa internationella organisationer	-94 500	-94 500	-94 500
5:3 Nordiskt samarbete	-4 000	-4 000	-4 000
5:8 Bidrag till Utrikespolitiska institutet	-1 200	-1 200	-1 200
5:9 Svenska institutet	-10 200	-10 200	-10 200
5:10 Information om Sverige i utlandet	-2 000	-2 000	-2 000
Summa	-111 900	-111 900	-111 900

Utgiftsområdet Internationell samverkan omfattar politikområdet Utrikes- och säkerhetspolitik. Målet för den svenska utrikes- och säkerhetspolitiken är enligt den socialdemokratiska regeringen att säkerställa Sveriges intressen i förbindelserna med andra länder. Kristdemokraterna anser att det är en tam målsättning som borde kompletteras med, åtminstone, ambitionen att, efter förmåga, bidra till fred och säkerhet i omvärlden. Alla stater bedriver en utrikespolitik som syftar till ökad makt och inflytande och som ökar det ekonomiska välbefindandet inom det egna landet. Etik och värderingar är alltför sällan vägledande för utrikespolitiskt beslutsfattande. Den värdegrundade utrikespolitiken måste åtföljas av ett tydligt signalspråk. Sverige och andra stabila demokratier måste stå upp för de demokratiska värderingarna i den praktiska politiken inom exempelvis FN. Så har inte varit fallet i Socialdemokraternas utrikespolitik. Ett exempel var Sveriges nedlagda röst i omröstningen om Libyens ordförandepost i FN:s kommission för mänskliga rättigheter (MRK) år 2003.

Mot bakgrund av de budgetprioriteringar Kristdemokraterna gör, anser vi det möjligt att minska på flera anslag inom utgiftsområde 5. Berörda anslag är 5:1 Bidrag till vissa internationella organisationer, 5:3 Nordiskt samarbete, 5:8 Bidrag till Utrikespolitiska institutet (UI), 5:9 Svenska institutet samt 5:10 Information om Sverige i utlandet. Kristdemokraterna sparar jämfört med regeringen 111,9 miljoner kronor år 2006, 111,9 miljoner kronor år 2007 och 111,9 miljoner kronor 2008.

Fel! Okänt namn på

Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet

Anslag, namn	År 2006	År 2007	År 2008
Regeringens föreslagna ram	43 433 124	42 700 989	43 792 410
Kristdemokraternas förslag till ändringar			
6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m.	+400 000	+500 000	+1 150 000
Summa	+400 000	+500 000	+1 150 000

Det är vår uppfattning att Sverige skall öka sin förmåga att medverka i internationella operationer. Vi skall aktivt delta i uppbyggnaden av EU:s nya snabbinsatsstyrkor. Sverige skall på sikt kunna bidra med en egen "battle group".

Risken att omställningskostnaderna är underskattade liksom att den önskade utvecklingen inte ryms inom angiven ram innebär att vi förordar en väsentligt mindre besparing på det militära försvarets anslag (6.1 och 6.2) än regeringen.

De två anslagen till det militära försvaret förstärks sammantaget i enlighet med tabellen ovan.

I den redovisning regeringen nu lämnar riksdagen anges inte kostnaderna för de enskilda materielprojekten, inte heller om materielen finns att köpa på annat håll eller ens om insatsförsvaret har behov av den. Därför är det viktigt att den materielplan som föreläggs riksdagen är spårbar. Det samma gäller generellt för regeringens årliga resultatredovisning. Denna utgör ju en grund för den fortsatta verksamheten inom respektive område som riksdagen skall fatta beslut om. Det bristande underlaget utesluter en självständig och korrekt bedömning av Sveriges folkvalda. Att regeringen muntligen vill komplettera informationen förändrar inte detta.

Av detta skäl motsätter sig Allians för Sverige det godkännande av vad regeringen föreslår om anskaffning av viktigare materielprojekt.

Allians för Sveriges strävan är att få ett bättre försvar för de pengar som nu satsas. Ser vi på våra grannländer så har de i dag fler insatsförband än vad Sverige kan sätta upp, trots lägre försvarsanslag. Sverige försvaras inte av staber och förvaltningar. De fasta kostnaderna måste reduceras och ge utrymme för insatsförband och nationella förband med tillhörande förbandsverksamhet.

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

	År 2006	År 2007	År 2008
Regeringen ram	26 058 669	27 421 279	28 682 412
Kristdemokraternas förslag till ändringar	±0	±0	±0
Summa förändringar	±0	±0	±0

Utgiftsområde 7 omfattar politikområdet Internationellt utvecklingssamarbete. Behoven i världen är enorma. Den utbredda fattigdomen är oacceptabel. Att uppnå målen i Millenniedeklarationen, bland annat att halvera andelen

Fel! Okänt namn på

extremt fattiga till år 2015, är ett absolut krav. Att stoppa den katastrofala spridningen av hiv/aidsepidemin likaså. För att klara detta krävs stora gemensamma ansträngningar.

Kristdemokraterna står fast vid vårt mål om att Sverige via statsbudgeten skall ge minst 1 % av BNI i internationellt bistånd under mandatperioden, och att detta sedan ska vara ett golv för framtida satsningar. Regeringen går oss här till mötes.

Kampen mot hiv/aids måste intensifieras. Epidemin är en tragedi för de smittade och deras anhöriga, samtidigt som det är en katastrof för de drabbade ländernas ekonomier. Därför ökar vi anslagen till hiv/aidsbekämpning med totalt 300 miljoner kronor, jämfört med regeringen.

Kristdemokraterna menar dessutom att svenskt bistånd i ökad grad skall riktas till kvinnor. Detta görs dels för att hjälpa utsatta kvinnor från människohandel, dels för att studier visar att bistånd riktat direkt till kvinnor ger ett bra samhällsekonomiskt utfall. Vi öronmärker därför 200 miljoner kronor för bistånd riktat till kvinnor, vilket innebär näst intill en fördubbling av 2005 års riktade bistånd.

Kristdemokraterna vill intensifiera kampen mot den extrema fattigdomen och därför ökar vi anslaget till Afrika med 305 miljoner kronor, jämfört med regeringen.

Upprepade naturkatastrofer och konflikter visar på behovet av en stärkt beredskap för humanitära kriser. Därför anslår Kristdemokraterna 30 miljoner kronor på humanitära insatser och konflikthantering, utöver regeringens förslag. Vi vill även öka anslagen till WFP med 30 miljoner kronor samt öka anslagen till Unicef med 10 miljoner till, utöver regeringens förslag.

OECD:s biståndsorgan DAC menar att Sverige måste koncentrera biståndet till färre länder och regioner. Då går det att göra riktigt betydelsefulla insatser. Kristdemokraterna delar denna uppfattning. För att kunna finansiera den kraftiga satsningen på Afrika, hiv/aids och kvinnor, har vi därför valt att minska på biståndet till följande regioner: Asien, Mellanöstern, Nordafrika, Latinamerika, Östeuropa och Centralasien. Jämfört med 2004 års biståndsnivå innebär dock omprioriteringen inte en sänkning.

Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

	År 2006	År 2007	År 2008
Regeringens ram	+6 981 155	+6 521 341	+6 250 077
Kristdemokraternas förslag			
10:1 Integrationsverket (läggs ned från 1/7)	-61 024	-92 658	-94 497
10:2 Integrationsåtgärder	-42 500	-37 500	-17 500
10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering	+4 000	+4 000	+4 000
12:1 Migrationsverket	+69 000	+130 000	+125 000
12:2 Ersättningar och bostadskostnader	-300 000	-500 000	-500 000
12:10 Kostnader för nollställningsbeslut (nytt anslag)	+250 000	+200 000	±0
Summa	-80 524	-296 158	-482 997

Utgiftsområdet omfattar migrationspolitik med frågor rörande flyktingpolitik, invandringen till Sverige, mottagandet av asylsökande, utlänningars rätt att vistas i Sverige samt internationellt samarbete på det migrationspolitiska området.

Utgiftsområdet omfattar vidare integrationspolitik med frågor rörande invandras introduktion i Sverige, delaktighet och inflytande, åtgärder mot etnisk diskriminering, främlingsfientlighet och rasism samt ersättning till kommunerna för mottagandet av flyktingar.

Kristdemokraterna anslår 250 miljoner kronor år 2006 samt 200 miljoner kronor år 2007 för att möjliggöra ett nollställningsbeslut inför den nya instans- och processordningen. Vilka som omfattas av beslutet framgår av motionen för utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar.

Kristdemokraterna motsatte sig inrättandet av en ny integrationsmyndighet. Utredningen som låg till grund för förslaget underströk vikten av "en bred politisk förankring av den nya verksamheten och med ett engagerat stöd från regering och riksdag". Trots motstånd från fem av riksdagens partier genomdrev Socialdemokraterna beslutet att inrätta Integrationsverket.

Kristdemokraterna föreslår en nedläggning av Integrationsverket från den 1 juli 2006. Vissa uppgifter övertas av Migrationsverket och Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO). Förändringen beskrivs i den särskilda motionen för utgiftsområde 8 samt motionen för Mångfaldspolitik.

Kristdemokraterna anslår ytterligare 4 miljoner kronor till Ombudsmannen mot etnisk diskriminering för att stärka arbetet mot rasism, diskriminering och främlingsfientlighet. Vi avvisar samtidigt satsningen på lokala diskrimineringsbyråer bl.a. med hänvisning till medel som redan finns till förfogande för detta arbete. Vi avvisar även de ospecificerade medel som regeringen anslår för "integrationsåtgärder" och anser att det finns utrymme för ytterligare anslagsbesparingar. Vi välkomnar dock de medel som i budgetpropositionen anslås för DO:s arbete.

Kristdemokraterna vill avskaffa dagens förhandlingar och avtal om "kommunplacering" av flyktingar. I stället vill vi införa en utvecklingspeng som följer individen. Utvecklingspengen skall administreras och utbetalas av Försäkringskassan. Medel för detta tillförs utgiftsområde 10. Förändringen beskrivs i den särskilda motionen för utgiftsområde 10, utgiftsområde 8 samt motionen för Mångfaldspolitik.

Kristdemokraterna tillför Migrationsverket 69 miljoner kronor år 2006, 130 miljoner kronor år 2007 samt 125 miljoner kronor år 2008, för att förkorta handläggningstiden för asylansökningar. Satsningen innebär även att asylsökande barns ansökan kommer att kunna behandlas inom tre månader. Effekten av snabbare handläggning innebär även att resurser som till stor del läggs på sjukvård och boende, inom anslaget mottagande av asylsökande, frigörs. Enligt Riksrevisionens styrelse innebär en satsad krona på kortare handläggningstid fyra åter.

Inom ramen för utgiftsområdet föreslås att Migrationsverket ej skall pröva uppehållstillstånd för adopterade samt för nyfödda till föräldrar med uppehållstillstånd i Sverige. Detta innebär att ca 4 miljoner kronor per år frigörs som skall disponeras av Migrationsverket för de informationsfrågor som

Fel! Okänt namn på

övertas vid avvecklingen av Integrationsverket. Förändringen beskrivs i den särskilda motionen för utgiftsområde 8 samt motionen Mångfaldspolitik.

Sammantaget innebär våra förslag att ramen minskas med 81 miljoner kronor år 2006 och med 296 miljoner kronor år 2007 samt 483 miljoner kronor 2008.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

	År 2006	År 2007	År 2008
Regeringens ram	41 613 773	44 009 329	45 122 043
Kristdemokraternas ändringsförslag			
13:1 Tandvårdsförmåner m.m. (gam- mal satsning 65+ny på 75)	+140 000	+140 000	+140 000
13:6 Socialstyrelsen	-26 000	-26 000	-26 000
13:9 Bidrag till psykiatri och social psykiatri	+200 000	+200 000	+100 000
13:10 Nationell vårdgaranti (nytt anslag)	+2 000 000	+1 500 000	±0
13:12 Forskning om palliativ vård (nytt anslag)	+20 000	+20 000	+20 000
13:13 Barn och ungdomspsykiatri (nytt anslag)	+200 000	+100 000	+100 000
14:4 Statens folkhälsoinstitut	-7 000	-7 000	-7 000
14:5 Smittskyddsinstitutet	-9 000	-9 000	-9 000
14:7 Folkhälsopolitiska åtgärder	+50 000	+50 000	
14:10 Förebyggande hälso- och sjukvård (nytt anslag)	+80 000	+60 000	+60 000
16:7 Bilstöd till handikappade	+100 000	+100 000	±0
Satsningar på demensvård	+50 000	+50 000	
18:1 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m. (kvinnojourer flyttas till uo 4)	-110 000	-129 000	+129 000
18:1 Missbrukarvård	+50 000	+25 000	+25 000
26:2 Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap:	-44 000	-44 000	-44 000
26:3 Kvalitetsjämförelser (nytt anslag)		+400 000	+400 000
26:4 Granskningsinstitut (nytt anslag)		+25 000	+25 000
Summa	+2 694 000	+2 455 000	+913 000

Fel! Okänt namn på

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Hälsa- och sjukvårdspolitik, Folkhälsa, Barnpolitik, Handikappolitik, Äldrepolitik, Socialtjänstpolitik och Forskningspolitik under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Kristdemokraterna föreslår att förvaltningsanslagen minskas med fem procent för Socialstyrelsen, Statens folkhälsoinstitut och Smittskyddsinstitutet. Anslaget till Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap minskas med 44 miljoner kronor, bl.a. eftersom förslaget till en rehabiliteringsförsäkring under utgiftsområde 10 innehåller en betydande satsning på forskning kring arbetsliv och rehabilitering.

Kristdemokraterna har, tillsammans med Moderaterna, Centerpartiet och Folkpartiet, presenterat ett förslag till nationell vårdgaranti. För detta ändamål avsätts 3,5 miljarder kronor under åren 2006–2007.

Det finns stora brister i den palliativa vården i Sverige. Forsknings- och utbildningsinsatser behövs på området. Kristdemokraterna avsätter 20 miljoner kronor per år till forskningen kring palliativ medicin.

Kristdemokraterna vill placera kirurgisk behandling av tandlossningssjukdom inom sjukvårdens högkostnadsskydd. 65 miljoner kronor per år avsätts för denna reform. Ytterligare 75 miljoner kronor avsätts under åren 2006–2008 på att föra behandling av bettfysiologiska tillstånd och vävnadsprov av tandläkare (PAD) inom högkostnadsskyddet. I ett senare skede, när statens finanser tillåter, bör alltfler åtgärder med inriktning på förebyggande behandling inkluderas i samma system som övriga hälso- och sjukvården.

Det behövs kraftfulla åtgärder inom den psykiatriska vården och omsorgen. För 2006–2008 föreslår Kristdemokraterna att sammanlagt 900 miljoner kronor satsas på psykiatrin. Av dessa resurstillskott avsätts 400 miljoner kronor för att förbättra barn- och ungdomspsykiatrin.

Det behövs en mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård. För detta ändamål avsätter Kristdemokraterna 200 miljoner kronor för åren 2006–2008. Resurstillskotten går till en försöksverksamhet för att skapa bättre förebyggande arbetsformer inom sjukvården.

Med regeringens anslag för bilstöd kommer funktionshindrade personer nekas bilstöd med hänvisning till att det saknas pengar. För att bättre tillgodose behoven ökar Kristdemokraterna anslaget med 100 miljoner kronor för 2006 och 2007.

Demensvården har stora brister. Kristdemokraterna avsätter 100 miljoner kronor i form av utvecklingsmedel så att utredning, diagnos och behandling av demenssjukdomar kan förbättras.

Under anslag 18:1 flyttas hela stödet till kvinnojourerna till ett nytt anslag under utgiftsområdet 4. Dessutom utökas det nya anslaget med 20 miljoner kronor per år. Kvinnojourernas arbete kan till vissa delar liknas vid det arbete som många brottsofferjourer genomför. Det är därför mer naturligt att stödet till verksamheten anslås via ett nytt anslag under utgiftsområde 4. Detta skapar också en större tydlighet kring statsbidragens omfattning.

För att förstärka missbrukarvården föreslår Kristdemokraterna att frivilligorganisationer som är verksamma inom missbrukarvården får höjda statsbi-

Fel! Okänt namn på

drag. Sammanlagt avsätts 100 miljoner kronor för 2006–2008. Även det narkotikaförebyggande arbetet behöver förstärkas.

Frivilligorganisationer och föreningsliv är en underutnyttjad resurs även i detta sammanhang och Kristdemokraterna avsätter därför 50 miljoner kronor för 2006 och 50 miljoner kronor för 2007 och 2008.

Inom hälso- och sjukvården behövs en ny ordning där kvalitetsindikatorer fastställs och där dessa kan jämföras på vårdcentral-, klinik-, och på sjukhusnivå. Kvalitetsindikatorerna ska vara tillgängliga, inte bara för politiker och vårdpersonal utan framför allt för allmänheten som då kan få god vägledning i sitt vårdval. Kristdemokraterna vill även se ett enhetligt system för datoriserade patientjournaler inom hälso- och sjukvården. Det krävs långsiktiga investeringar för att bygga ut och samordna register och IT-system inom sjukvården. Kristdemokraterna avsätter 400 miljoner kronor per år med start år 2007 för detta ändamål. Avsikten är att få till stånd en motsvarande satsning från landstingens och regionernas sida.

Jämförande analyser av kvaliteten vid olika enheter i sjukvården kräver att en oberoende granskning av vårdens prestationer inrättas. Myndigheten ska ha självständighet i sin utvärderingsroll och inte styras av regeringen. Kristdemokraterna avsätter 25 miljoner kronor per år för uppbyggnaden av denna funktion.

Sammantaget bör ramen utökas med 2 695 miljoner kronor år 2006 och 2 455 miljoner kronor 2007 och 913 miljoner kronor 2008.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

	År 2006	År 2007	År 2008
Regeringens föreslagna ram	+129 589 962	+133 867 147	+138 615 026
Kristdemokraternas ändringar			
19:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.	-6 291 000	-8 781 000	-6 981 000
19:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.	-2 600 000	-2 700 000	-2 800 000
19:6 Försäkringskassan	-745 000	-435 000	+11
19:7 Bidrag för arbetet med sjukskrivningar inom hälsovården	±0	-500 000	-500 000
Summa	-9 636 000	-12 416 000	-10 280 989

Utgiftsområdet omfattar två verksamhetsområden, ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp samt socialförsäkringens administration. De socialförsäkringsförmåner som ingår är dagersättningar såsom sjukpenning, rehabiliteringspenning och närståendepenning och vissa bidrag till rehabilitering, arbetsskadeersättningar, handikappersättning, ersättning för kroppsskador samt aktivitets- och sjukersättning. Från och med 2004 ingår kostnaderna för sysselsättning av vissa personer med aktivitets- och sjukersättning.

Regeringen har tidigare under flera år minskat anslaget till rehabilitering. Det har varit missriktat, eftersom resurser som satsas betalar sig mångdubbelt.

Detta har lett till att försäkringskassorna har tvingats omfördela sina resurser till att i princip enbart betala ut sjukpenning. Insatserna för rehabilitering har hamnat i skymundan. Antalet långtidssjukskrivna och personer med aktivitets- och sjukersättning har haft en explosionsartad ökning de senaste åren. Regeringen har under tiden varit handlingsförlamad. Enligt regeringens egen utredare, Gerhard Larsson, ger varje satsad krona på rehabilitering i längden minst nio kronor tillbaka. Kristdemokraterna anser att den nya rehabiliteringsförsäkringen, av oss kallad FRISK-försäkring, som föreslås i SOU 2000:78 i alla väsentliga huvuddrag bör genomföras från 1/1 2006 med en utbyggnad 1/1 2007. Liksom utredningen räknar vi med en ökad totalkostnad under det första året reformen genomförs. Åren därefter innebär reformen, med mycket försiktiga antaganden, en nettovinst i form av lägre utbetalningar av sjukpenning och förtidspension. Inga dynamiska effekter eller förändringar i skattebasen finns inräknat i detta. I rehabiliteringsförsäkringen återfinns även andra satsningar som har en positiv effekt på ohälsotalen. Exempel på sådana satsningar är forskning, mentorer, arbetsplatsrådgivare, yrkesinspektörer, kompetensförstärkning för handläggare osv. En grundlig redovisning av hela förslagspaketet återfinns i motionen för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp. Vissa satsningar som regeringen har gjort återfinns och finansieras redan av Kristdemokraternas FRISK-försäkring. Därför minskas anslaget Sjukpenning med 81 miljoner kronor vardera åren 2006, 2007 samt 2008.

Kristdemokraterna har en strategi för att minska nya sjukskrivningar och få långtidssjukskrivna åter i arbete. Utöver rehabiliteringsförsäkringen vill vi ge småbarnsföräldrar ansvar och ekonomiska förutsättningar för att själva kunna utforma sin vardag och därigenom få mer tid med varandra. För anställda handlar det om att utöka utrymmet för den enskilde att påverka omfattning och förläggning av arbetstider och semestern som ger en positiv inverkan på arbetsklimat och stressfaktorn. Kristdemokraterna förstärker kvaliteten och tillgängligheten inom sjukvården genom fler vårdplatser, rekrytering av mer personal och införandet av en nationell vårdgaranti för att korta väntetider. Vi vill vidare slopa det fasta ersättningssystemet i sjukförsäkringen som i dag inte beaktar den individuella arbetsförmågan. Ersättningen skall i stället individanpassas med mellan 25 och 100 procent. Vi vill införa certifiering av företagshälsovården och avdragsrätt för hälsokontroll.

För att förstärka kontrollen och bekämpa fusk inom olika bidragssystem föreslår Kristdemokraterna ökade satsningar på kontrollåtgärder hos Försäkringskassan, utökade möjligheter till samkörning av register, fler påföljder vid fusk, omprövning av tidigare beviljade aktivitets- och sjukersättningar, starkare incitament för och ökade krav på intygsskrivande läkare, formaliserat friskintyg samt informationsinsatser om sjukförsäkringssystemet. Kristdemokraterna föreslår även att Försäkringskassan skall besluta om aktivitets- och sjukersättning, med hjälp av underlag från försäkringsläkare, rätt för arbetsgivaren att begära läkarintyg från första sjukdagen samt att Försäkringskassan och Skatteverket får ett utökat undersökningsansvar som bl.a. innebär att dessa skall göra en komplett bedrägeriundersökning. Ytterligare åtgärder för att förbättra förutsättningarna att minska kostnaderna kommer att föreslås.

Fel! Okänt namn på

Insatserna beräknas sammantaget minska anslaget Sjukpenning med 2,3 miljarder kronor år 2006.

Kristdemokraterna vill dessutom privatisera dagens arbetsskadeförsäkring och därigenom ge ekonomiska incitament för företagen att satsa mer på förebyggande åtgärder. Ju säkrare en arbetsplats är desto lägre premie. Samtliga förslag återfinns mer i detalj i motionen för utgiftsområde 10.

Eftersom Kristdemokraterna satsar 2,8 miljarder kronor på ohälsa- och rehabiliteringsarbetet under 2006 och 2,9 miljarder kronor under 2007, avvisas en del av den engångssatsning som görs på administrationen under motsvarande år. Vi välkomnar dock de medel som särskilt anslås för Försäkringskassans arbete med fusk och kontrollåtgärder. Kristdemokraterna vill avskaffa kravet att arbetsgivarna alltid skall inkomma med rehabiliteringsunderlag. Därmed avlastas Försäkringskassans administration för denna uppgift och kostnaden för administreringen som uppgår till 14 miljoner kronor.

För att finansiera ökade satsningar på vård och omsorg föreslår vi att det införs ytterligare en karensdag fr.o.m. år 2007, med ett högriskskydd på 10 dagar per år. För att få en besparing i statens budget regleras arbetsgivarnas minskade kostnader med en marginell höjning av arbetsgivaravgifterna.

Kristdemokraterna föreslår att den sjukpenninggrundande årsinkomsten (SGI) skall utgöras av de senaste 12 månadernas inkomst. För den som har gått upp eller ned i arbetstid beräknas SGI i stället efter aktuell inkomst multiplicerad med 0,95.

Kristdemokraterna avvisar den föreslagna takhöjningen i sjukförsäkringen till 10 prisbasbelopp. Detta avlastar anslaget med 800 miljoner kronor år 2006, 1,8 miljarder kronor år 2007 samt 1,9 miljarder kronor år 2008.

Kristdemokraterna föreslår att arbetsgivarnas medfinansiering efter andra sjukveckan med 15 procent av sjukpenningkostnaden för anställda slopas fr.o.m. år 2006.

Kristdemokraterna föreslår att 80 procent av antagandeinkomsten (den inkomst som förtidspensionen beräknas på) skall vara pensionsgrundande. Detta innebär att pensionsförmånen blir densamma som i sjukförsäkringen. Anslaget minskas således med 2,6 miljarder kronor år 2006, 2,7 miljarder kronor år 2007 samt 2,8 miljarder kronor år 2008.

Kristdemokraterna föreslår att statens kostnader för trafikskadades sjukpenning och sjukersättning överförs till trafikförsäkringen. En sådan reform bedöms på sikt ge stora samhällsekonomiska vinster i form av ökad trafiksäkerhet, förbättrad rehabilitering och minskade skadekostnader. Erfarenheterna från bl.a. Finland visar att både skadefrekvensen och de totala kostnaderna kan minskas betydligt. För 2005 uppskattas statens sjukpenning- och sjukersättningskostnader till följd av trafikskador till knappt 8 miljarder kronor. Därav utgör kostnader för sjukskrivningar cirka 1 miljard kronor och förtidspensioner knappt 7 miljarder kronor. Den sammanlagda skulden för framtida utbetalningar för att täcka historiska kostnader beräknas till ca 70 miljarder kronor. Samtliga tillkommande kostnader för skador som inträffar efter den 31 december 2005 skall bäras av trafikförsäkringen. Därtill införs en särskild trafikförsäkringsavgift för att täcka avvecklingskostnaderna för de befintliga trafikskadorna. Avgiften tas ut som ett procentuellt påslag på trafikförsäk-

Fel! Okänt namn på

ringspremien. Förslaget innebär att statens kostnader för befintliga trafikskador minskar med 0,8 miljarder 2006, samt att en premieintäkt på 2 miljarder kronor tillkommer på statens inkomstsida. Sammantaget förbättras statens finansiella sparande med 2,8 miljarder kronor 2006. Anslaget sjukpenning minskas med sammanlagt 4 250 miljoner kronor för vardera åren 2006, 2007 och 2008.

Kristdemokraterna vill avskaffa dagens system med förhandlingar och avtal för kommunplacering av flyktingar. Vi föreslår i stället att en utvecklingspeng införs som följer individen och som administreras och utbetalas av Försäkringskassan. För detta ändamål tillförs anslaget 10 miljoner kronor år 2006 samt 25 miljoner kronor år 2007 respektive 2008.

Kristdemokraterna vill införa en graviditetspeng i slutet av graviditeten. Därmed upphör behovet av sjukpenning för det stora antalet gravida som i dag är hänvisade till det. Anslaget minskas med 350 miljoner kronor för vardera åren 2006, 2007 och 2008. Medel för graviditetspengen återfinns under utgiftsområde 12.

Kristdemokraterna avvisar till viss del regeringens opreciserade bidrag till hälso- och sjukvården för arbetet med sjukskrivningar under 2007 och 2008. Något förslag av hur pengarna skall användas har inte lagts fram av regeringen. Kristdemokraterna låter dock 500 miljoner kvarstå under 2007 respektive 2008 som ett reformutrymme.

Sammantaget kan utgiftsområdesramen minskas med 9 636 miljoner kronor år 2006, 12 416 miljoner kronor år 2007 och 10 281 miljoner kronor år 2008.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

	År 2006	År 2007	År 2008
Regeringens ram	45 299 000	44 353 000	43 866 000
Kristdemokraternas förslag			
20:1 Garantipension till ålderspension	+1 800 000	+1 800 000	+1 800 000
20:3 Bostadstillägg till pensionärer	+90 000	+90 000	+90 000
Summa	+1 890 000	+1 890 000	+1 890 000

Utgiftsområdet omfattar folkpension och pensionstillskott i form av ålderspension, efterlevandepension till vuxna, bostadstillägg till pensionärer samt särskilt pensionstillägg.

Kristdemokraterna har tidigare påpekat att regeringen har genomfört en rad orimliga försämringar inom utgiftsområdet. På flera punkter har dock regeringen gått oss till mötes under de senaste åren.

Kristdemokraterna välkomnar den aviserade höjningen av bostadstillägget för pensionärer. Vi anser dock att ännu en förbättring krävs. Det är orimligt att fritidsfastighet i dag ingår i inkomstprövningen för bostadstillägg och tillför därför anslaget ytterligare 90 miljoner kronor för detta ändamål.

Kristdemokraterna vill förbättra situationen för de ekonomiskt sämst ställda pensionärerna. Vi höjer därför garantipensionen med 300 kronor per

Fel! Okänt namn på

månad, dvs. 3 600 kronor per år. Detta innebär att anslaget tillförs ytterligare 1,8 miljarder kronor för vardera år 2006, 2007 samt 2008.

Kristdemokraterna höjer dessutom grundavdraget för pensionärer vilket innebär en förstärkning av det ekonomiska utrymmet för samtliga pensionärer.

Ramen för utgiftsområdet utökas med 1 890 miljoner kronor år 2006, 1 890 miljoner kronor år 2007 och 1 890 miljoner kronor år 2008.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

	År 2006	År 2007	År 2008
Regeringens ram	+61 460 291	+64 135 812	+66 346 620
Kristdemokraternas ändringsförslag			
21:1 Allmänna barnbidrag	+300 000	+300 000	+300 000
21:2 Föräldraförsäkring	-964 000	-3 926 000	-3 926 000
21:3 Underhållsstöd	-200 000	-200 000	-200 000
21:4 Bidrag till kostnader för internationella adoptioner	+8 000	+8 000	+8 000
21:6 Vårdbidrag för funktionshinderade barn	+1 000	+1 000	+1 000
21:8 Barndagar (nytt anslag)	+3 050 000	+6 200 000	+6 200 000
21:9 Generell graviditetspeng i slutet av graviditet (nytt anslag)		+800 000	+800 000
Summa	+2 195 000	+3 183 000	+3 183 000

Utgiftsområdet omfattar statens ekonomiska stöd till barnfamiljer bland annat i form av allmänna barnbidrag, föräldraförsäkring, underhållsstöd samt vårdbidrag till handikappade barn.

Kristdemokraterna ser familjen som samhällets grundläggande naturliga gemenskap. Vi hävdar familjens rätt att avgöra barnomsorgsform inklusive egen omsorg i hemmet. Den ekonomiska familjepolitiken måste utformas så att barnfamiljer får stort handlingsutrymme och valmöjligheter, även familjer med svagare ekonomi.

För att stärka ekonomin för de barnfamiljer som har de lägsta inkomsterna vill vi kraftigt höja barnbidraget till 1 850 kronor per månad och barn. För det tredje barnet utbetalas ett flerbarnstillägg på 500 kronor, för det fjärde barnet 1 500 kronor, för det femte barnet 2 700 kronor och för det sjätte 4 400 kronor. För att barnbidraget främst ska komma dem med sämst ekonomi tillgodo anser vi att det ska läggas till inkomstunderlaget och beskattas. Förändringen träder enligt vårt förslag i kraft den 1 januari 2006.

Kristdemokraterna anser att valfriheten i föräldraförsäkringen måste bevaras, vi vill ta bort alla former av kvotering. Vi måste ge föräldraförsäkringen ett bättre skydd för de som saknar inkomst. Vi höjer därför grundnivån i föräldraförsäkringen från 180 kronor per dag till 230 kronor per dag år 2006. Vi välkomnar den aviserade höjningen av taket i föräldraförsäkringen till 10 prisbasbelopp.

Fel! Okänt namn på

För att öka valfriheten och ge större möjligheter för föräldrar att vara mer tid med sina barn vill vi från barnets ettårsdag tilldela 300 barndagar till föräldrarna. Varje barndag är värd 200 kronor, totalt värde per barn är således 60 000 kronor. Barndagarna kan tas ut som hel, trefjärdedels, halv, fjärdedels eller åttondels dag. För varje veckodag kan också 2, 3 eller 4 barndagsbelopp tas ut, dvs. maximalt 800 kronor per dag. På så sätt kan man fritt välja mellan olika barnomsorgsformer utanför hemmet, att gå ner i arbetstid, att vara hemma med barnet på heltid och även att använda några som kontaktdagar. Om man tar ut barndagarna kontinuerligt som ett vårdnadsbidrag i ett år ger det 5 000 kronor i månaden före skatt. Barndagarna införs enligt vårt förslag från den 1 juli 2006. Till förmån för barndagarna slopas de 90 lägstanivådagarna (garantidagarna) samt den extra pappamånaden. Den exakta utformningen av barndagarna redovisas i en motion för utgiftsområde 12.

Kristdemokraterna vill ge alla barn rätt att få del av kommunernas stöd till barnomsorg. Kommunerna ska därför ha skyldighet att erbjuda ekonomiskt stöd även till de föräldrar som själva tar hand om sina barn. Stödet bör uppgå till 80 procent av den genomsnittliga nettokostnaden för en plats i den kommunala barnomsorgen. Ersättningen skall utgå till föräldrar vars föräldrapeningdagar och barndagar tagit slut. För att kunna införa ett kommunalt vårdnadsbidrag anslår Kristdemokraterna 2,4 miljarder kronor år 2006 samt 1,2 miljard kronor år 2007. Denna förändring återfinns inom utgiftsområde 25.

Från och med den 1 januari 2007 införs en generell graviditetspeng som kan användas av gravida 30 dagar i slutet av graviditeten. Pengen skall kunna användas flexibelt men kan ej sparas till efter graviditeten.

Kristdemokraterna anser att underhållsstödet bör utformas så att det tydligt framgår att det i första hand är föräldrarna som har det ekonomiska ansvaret för sina barn. Vi menar att det är fel att stöd utbetalas till vårdnadshavaren oberoende av hur stora inkomster han eller hon har. Det riskerar att undergräva legitimiteten i systemet. Om den underhållsskyldige inte är återbetalningsskyldig för hela underhållet anser vi att en inkomstprövning av den mottagande föräldern bör göras innan statligt stöd utbetalas. Förändringen har vissa budgeteffekter från år 2006. Vi välkomnar samtidigt den beslutade höjningen av underhållsstödet som är särskilt viktigt för ensamstående föräldrar med låga inkomster.

Kristdemokraterna anslår medel så att vårdbidrag utgår för funktionshindrade barn till biståndsarbetare.

Kristdemokraterna föreslår därför att riksdagen beslutar om ändring i 14 § lagen om bostadsbidrag som innebär att den barnrelaterade delen av bostadsbidraget månadsvis lämnas som ett särskilt bidrag med 950 kronor för ett barn, 1 425 kronor för två och 1 900 kronor för tre eller flera barn.

För familjer med två eller fler barn innebär således Kristdemokraternas förslag att bostadsbidragshöjningen i genomsnitt blir dubbelt så stor som den riksdagen beslutat ska träda i kraft vid årsskiftet 2005/2006.

På motsvarande sätt som inom utgiftsområde 10 föreslås ett nytt beräkningssätt för SGI, vilket leder till att kostnaderna för föräldraförsäkringen kommer att minska. Kristdemokraternas samlade familjepolitik framgår av avsnitt 9.3.

Fel! Okänt namn på

Jämfört med regeringen utökas ramen för utgiftsområdet med 2 195 miljoner kronor år 2006 och med 3 183 miljoner kronor år 2007 samt 3 183 miljoner kronor år 2008.

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

	År 2006	År 2007	År 2008
Regeringens ram	70 229 969	67 745 759	63 698 822
Kristdemokraternas förslag			
22:1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	-200 000	-400 000	-400 000
22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	-9 506 000	-8 630 000	-7 938 000
22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	-1 137 000	-1 019 000	-252 000
22:8 Bidrag till administration av grundbeloppet	-45 768	-46 820	-48 085
22:9 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	-7 703	-7 703	-7 703
22:10 Bidrag till lönegarantiersättning	+500 000	+500 000	+500 000
22:11 Inspektionen för arbetslöshets försäkringen	-5 000	-5 000	-5 000
Summa	-10 401 471	-9 608 523	-8 150 788

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Arbetsmarknadspolitik.

En viktig strukturreform för bland annat en bättre lönebildning är ökad självfinansieringsgrad i en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Allians för Sverige föreslår att arbetslöshetsförsäkringen ska vara obligatorisk och omfatta alla som förvärvsarbetar. Egenfinansieringen föreslås öka med 10 miljarder kronor.

Arbetsvillkoret skärps till 80 timmars arbete i månaden under 6 månader. Studerandevillkoret tas bort och den överhoppningsbara tiden begränsas till högst 5 år. Arbetslöshetsersättningen baseras på de senaste 12 månadernas inkomster.

En helt ny arbetsmarknadspolitik som sätter den enskilda människan i centrum och öppnar för mångfald och valfrihet efterlyses. Genom att släppa in fler aktörer på arbetsmarknadspolitikens område ökar mångfalden och valfriheten för arbetslösa. Med konkurrens ökar kvaliteten på arbetsmarknadsåtgärderna.

Ungdomar är den grupp på arbetsmarknaden som drabbats hårdast av de senaste årens ökande arbetslöshet. Kristdemokraterna föreslår att bemanningsföretag ska kunna konkurrera om förmedlingsuppdrag för ungdomar. Detta är en åtgärd som kan genomföras omedelbart.

Kristdemokraterna föreslår en särskild satsning på dem som i dag befinner sig i gränslandet mellan statens arbetsmarknadspolitik och kommunernas socialpolitik. Vi kallar reformen Bruk för alla och den riktar sig till mellan 10 000 och 20 000 personer som varit arbetslösa mer än tio år. AMS ska köpa platser i föreningar och kommuner.

Fel! Okänt namn på

Vi avvisar regeringens satsning på så kallade plusjobb. Det är knappast troligt att det blir några plusjobb, många varnar i stället för att det kommer att leda till så kallade utträngningseffekter i kommunerna. Vi avvisar friårsprogrammet. Det är en dyr åtgärd som inte kan motiveras med det arbetsmarknadspolitiska läge som nu råder. Vi avvisar också bidraget till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten.

Ramen för utgiftsområdet kan minskas med 10,4 miljarder kronor år 2006, med 9,6 miljarder kronor år 2007 och med 8,2 miljarder kronor 2008.

Utgiftsområde 14 Arbetsliv

	År 2006	År 2007	År 2008
Regeringens ram	1 224 138	1 190 928	1 212 078
Kristdemokraternas förslag			
23:1 Arbetsmiljöverket	-100 000	-150 000	-150 000
23:2 Arbetslivsinstitutet	-189 067	-334 635	-340 955
23:3 Särskilda utbildningsinsatser m.m.	-44 382	-44 382	-44 382
23:7 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning	-1 000	-1 000	-1 000
23:8 Medlingsinstitutet	-3 000	-3 000	-3 000
Summa	-339 449	-533 017	-539 337

Utgiftsområdet omfattar utgifter för politikområdena Arbetsliv och Jämställdhet.

Arbetsmiljöverket har fått ökade resurser under senare år och regeringen föreslår ytterligare ökning. Kristdemokraterna anser att det finns en rationaliseringspotential.

Arbetslivsinstitutet bör ses över i grunden. Vissa delar av forskningen bör kunna bedrivas på högskolor och andra institut. Arbetslivsinstitutet kan på tre års sikt avvecklas.

Kristdemokraterna vill avveckla anslaget Särskilda utbildningsinsatser som disponeras av Arbetslivsinstitutet. Kristdemokraterna föreslår också att en särskild Rättighetsombudsman (RO) inrättas. Rättighetsombudsmannen skall ha tillsynsansvar över hela diskrimineringslagstiftningen. Därmed kan de båda ombudsmännen, Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning och Jämställdhetsombudsmannen, avvecklas. Vissa rationaliseringar är möjliga att göra inom medlingsinstitutet.

Ramen för utgiftsområdet minskas med 339 miljoner kronor år 2006, 533 miljoner kronor 2007 och med 539 miljoner kronor 2008.

Fel! Okänt namn på

Utgiftsområde 15 Studiestöd

	År 2006	År 2007	År 2008
Regeringens ram	22 130 455	22 535 651	23 232 501
Kristdemokraternas ändringsförslag			
25:1 Studiehjälp m.m.	±0	+175 000	+175 000
25:2 Studiemedel m.m.	-564 000	-414 000	-414 000
25:3 Studiemedelsröntor m.m.	±0	+6 000	+6 000
25:4 Rekryteringsbidrag	-1 641 809	-1 659 254	-1 617 948
Bidrag till vissa organisationer m.m.	-63 759	-63 759	-63 759
Summa	-2 269 568	-1 956 013	-1 914 707

Utgiftsområdet omfattar utgifter för studiefinansiering för studier på gymnasienivå, vuxenstudier samt högskolestudier.

Kristdemokraterna vill ha ett studiestödssystem som präglas av helhet, förutsägbarhet och likvärdighet. Kristdemokraternas förslag innebär en satsning på såväl högskolestudenter och övriga vuxenstudenter för gymnasiestudier. Viktiga delar av detta är höjd studiehjälp för gymnasieelever och höjd åldersgräns i studiemedlet från 54 till 55 år. För att renodla studiefinansieringssystemet slopas de högre bidragsnivåerna i studiemedlet, rekryteringsbidrag och korttidsstudiestöd. Sammantaget innebär förslagen att utgiftsramen för utgiftsområdet minskas med 2 269 miljoner kronor år 2006, med 1 956 miljoner kronor år 2007 med 1 914 miljoner kronor år 2008.

Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Anslag	Anslag, namn	År 2006	År 2007	År 2008
	Regeringens ram	47 103 274	47 253 137	46 706 792
	Kristdemokraternas ändringsförslag			
25:1	Statens skolverk	+50 000	+45 000	+45 000
25:2	Myndigheten för skolutveckling	-47 856	-97 227	-98 878
25:3	Utveckling av skolväsende och barnomsorg	-200 000	-255 000	-100 000
25:4	Specialpedagogiska institutet	-115 000	-115 000	-115 000
25:5	Specialskolemyndigheten	+150 000	+120 000	+120 000
25:9	Bidrag till personalförstärkningar i förskola	-2 000 000	-2 000 000	
	Kvalitetssatsning i barnomsorgen	+2 000 000	+2 000 000	
25:13	Nationellt centrum för flexibelt lärande	-15 000	-15 000	-15 000
25:15	Bidrag till vissa organisationer för uppsökande verksamhet	-49 700	-49 700	-49 700
25:19	Valideringsdelegationen	-18 390	-18 819	-16 130
25:21-72	Ökat antal disputerade lärare (nytt anslag)	+40 000	+20 000	+20 000
25:21-73	Nej till regeringens högskolesatsning	-1 156 000	-1 300 000	-1 300 000
25:21-74	Kvalitetssatsning i högskolan	+232 000	+232 000	+232 000
25:21-75	Nej till regeringens högskolesatsning	+17 544 892	+18 150 642	+18 532 539
25:21	Uppsala universitet: Grundutbildning	-1 200 693	-1 233 385	-1 259 336
25:22	Uppsala universitet: Forskning och forskarutbildning	-1 208 652	-1 237 493	-1 293 939
25:23	Lunds universitet: Grundutbildning	-1 601 215	-1 654 698	-1 689 514

Fel! Okänt namn på

25:24	Lunds universitet: Forskning och forskarutbildning	-1 227 032	-1 255 234	-1 313 052
25:25	Göteborgs universitet: Grundutbildning	-1 568 728	-1 621 170	-1 655 280
25:26	Göteborgs universitet: Forskning och forskarutbildning	-997 049	-1 020 741	-1 068 983
25:27	Stockholms universitet: Grundutbildning	-1 028 803	-1 067 264	-1 089 720
25:28	Stockholms universitet: Forskning och forskarutbildning	-1 020 834	-1 044 992	-1 093 225
25:29	Umeå universitet: Grundutbildning	-1 085 988	-1 120 205	-1 143 775
25:30	Umeå universitet: Forskning och forskarutbildning	-701 427	-719 322	-760 702
25:31	Linköpings universitet: Grundutbildning	-1 186 040	-1 232 605	-1 258 539
25:32	Linköpings universitet: Forskning och forskarutbildning	-488 961	-502 689	-539 510
25:33	Karolinska institutet: Grundutbildning	-586 293	-611 159	-624 017
25:34	Karolinska institutet: Forskning och forskarutbildning	-783 715	-803 223	-842 000
25:35	Kungl. Tekniska högskolan: Grundutbildning	-941 851	-970 722	-991 146
25:36	Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och forskarutbildning	-673 224	-690 566	-725 321
25:37	Luleå tekniska universitet: Grundutbildning	-619 077	-647 345	-660 965
25:38	Luleå tekniska universitet: Forskning och forskarutbildning	-259 073	-264 293	-276 246
25:39	Karlstads universitet: Grundutbildning	-520 068	-534 127	-545 365
25:40	Karlstads universitet: Forskning och forskarutbildning	-154 726	-165 769	-173 610
25:41	Växjö universitet: Grundutbildning	-440 149	-452 116	-461 629
25:42	Växjö universitet: Forskning och forskarutbildning	-145 676	-152 552	-162 875
25:43	Örebro universitet: Grundutbildning	-588 130	-610 704	-623 554
25:44	Örebro universitet: Forskning och forskarutbildning	-162 268	-173 720	-180 366
25:45	Mittuniversitetet: Grundutbildning	-521 053	-544 891	-556 356
25:46	Mittuniversitetet: Forskning och forskarutbildning	-165 524	-168 770	-172 321
25:47	Blekinge tekniska högskola: Grundutbildning	-208 779	-231 743	-236 620
25:48	Blekinge tekniska högskola: Forskning och forskarutbildning	-67 194	-73 771	-76 835
25:49	Malmö högskola: Grundutbildning	-771 377	-808 991	-826 013
25:50	Malmö högskola: Forskning och forskarutbildning	-78 396	-86 192	-88 020
25:51	Högskolan i Kalmar: Grundutbildning	-439 641	-458 763	-468 415
25:52	Högskolan i Kalmar: Forskning och forskarutbildning	-68 147	-74 741	-77 826
25:53	Mälardalens högskola: Grundutbildning	-560 197	-575 248	-587 351
25:54	Mälardalens högskola: Forskning och forskarutbildning	-49 015	-51 436	-62 231
25:55	Danshögskolan: Grundutbildning	-47 243	-48 169	-49 183
25:56	Dramatiska institutet: Grundutbildning	-78 092	-79 623	-81 299
25:57	Gymnastik- och idrottshögskolan: Grundutbildning	-45 716	-46 642	-47 624
25:58	Högskolan i Borås: Grundutbildning	-377 685	-387 332	-395 481
25:59	Högskolan Dalarna: Grundutbildning	-357 695	-366 985	-374 706
25:60	Högskolan på Gotland: Grundutbildning	-114 972	-118 392	-120 883
25:61	Högskolan i Gävle: Grundutbildning	-376 458	-390 972	-399 198
25:62	Högskolan i Halmstad: Grundutbildning	-297 080	-305 626	-312 057

Fel! Okänt namn på

25:63	Högskolan Kristianstad: Grundutbildning	-316 664	-324 869	-331 705
25:64	Högskolan i Skövde: Grundutbildning	-290 212	-298 348	-304 625
25:65	Högskolan i Trollhättan/Uddevalla (1/1 06: Högskolan Väst): Grundutbildning	-284 957	-292 585	-298 741
25:66	Konstfack: Grundutbildning	-121 887	-124 277	-126 892
25:67	Kungl. Konsthögskolan: Grundutbildning	-55 749	-56 842	-58 038
25:68	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Grundutbildning	-127 387	-129 885	-132 618
25:69	Lärarhögskolan i Stockholm: Grundutbildning	-428 762	-438 576	-447 803
25:70	Operahögskolan i Stockholm: Grundutbildning	-17 182	-17 519	-17 887
25:71	Södertörns högskola: Grundutbildning	-311 404	-320 656	-327 402
25:72	Teaterhögskolan i Stockholm: Grundutbildning	-27 665	-28 208	-28 802
25:74	Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.	-67 000	-67 000	-67 000
25:82	Myndigheten för Sveriges nätuniversitet	-63 291	-64 587	-66 100
25:84	Utvecklingsarbete inom Utbildningsdepartementets område m.m.	-11 635	-11 842	-12 076
25:94	Forskning och forskarutbildning (nytt anslag)	+200 000	+300 000	+400 000
	Läromedelssatsning	+200 000	+200 000	+200 000
25:96	Kostnad för högskoleplatser som försäljs (nytt anslag)	+93 000	+189 000	+190 000
26:11	Särskilda utgifter för forskningsändamål	-9 000	-9 000	-9 000
26:21-74	Forskningsanslag	+8 250 913	+8 485 504	+8 907 042
	Yrkeshögskola (nytt anslag)	+10 000	+20 000	+20 000
	Ideella organisationer i skolor i socialt utsatta områden	+70 000	+115 000	
	Summa	-882 872	-762 175	-621 904

Skolan är en framtidsinvestering både för de enskilda medborgarna och för samhället i stort. Tyvärr visar flera nationella och internationella undersökningar att svensk skola tappar mark. Elevernas kunskapsnivå har försämrats i flera ämnen och bråk och stök på lektionerna förekommer i större omfattning i svenska skolor än i andra länder. Svensk skola behöver en nystart. Det kräver en utbildningspolitik som lägger stor vikt vid kärnverksamheten och som skapar en likvärdig utbildning över hela landet.

För att garantera ett likvärdigt skolväsende över hela landet vill Kristdemokraterna stärka den nationella skolinspektionen. Vi lägger därför 50 miljoner kronor extra årligen på Skolverket för att det ska kunna stärka sin tillsyns- och kvalitetsgranskningsverksamhet. Däremot anser vi inte att en statlig myndighet ska ansvara för skolutveckling utan menar att den bäst genomförs av varje enskild skola samt på lärarhögskolorna. Därför föreslår vi att Myndigheten för skolutveckling läggs ner.

Brist på läromedel såväl böcker som datorer är ett hinder för en välfungerande undervisning. Genom en läromedelssatsning på 200 miljoner kronor årligen vill vi förbättra tillgången till moderna läromedel på alla skolor i hela landet såväl fristående som kommunala. Det motsvarar en satsning på cirka 200 kronor per elev och år.

Fel! Okänt namn på

Vi avsätter också medel för att åter göra Eke- och Hällsboskolorna till statliga specialskolor. Vi överför därför medel från Specialpedagogiska institutet till Specialskolemyndigheten samt tillför utöver regeringen engångsvis 30 miljoner kronor för 2006 och därefter 5 miljoner kronor årligen för verksamheten vid dessa skolor.

Även högskolan har allvarliga kvalitetsproblem. Under de senaste tio åren har högskolor och universitet förlorat ungefär 25 procent av anslagen utslaget per student. Det är framför allt studenterna som fått betala priset med färre undervisningstimmar och brist på disputerade lärare. Trots detta fortsätter den socialdemokratiska regeringen att satsa på kvantitet i stället för kvalitet. Det är inte rimligt. Kristdemokraterna säger därför nej till regeringens föreslagna ökning av antalet högskoleplatser. I stället lägger vi 500 miljoner kronor på att förbättra kvaliteten i högskolan.

Vår övertygelse är att samhällets behov inte tillgodoses genom ensidiga insatser på akademisk utbildning. Det behövs också kvalificerad yrkeskunskap genom eftergymnasial utbildning. Kristdemokraterna vill därför införa en yrkeshögskola. Sammanlagt över treårsperioden tillför vi 60 miljoner kronor till denna reform.

Enligt Ekonomistyrningsverket finns det cirka 270 myndigheter i Sverige. Sverige har på fyra år fått femtio nya småmyndigheter. Staten skulle kunna spara flera hundra miljoner kronor årligen och öka effektiviteten genom att sanera bland alla myndigheter. Kristdemokraterna har därför föreslagit strategiska förbättringar i myndighetsstrukturen genom att Högskoleverket ges fler uppgifter.

För att ge lärosätena ytterligare resurser till kvalitetsfrämjande åtgärder anser vi att lärosätena i Sverige, liksom i många andra länder, ska tillåtas sälja utbildningsplatser till utländska intressenter, såväl till stater och företag som till enskilda personer utanför EES-området.

Sverige är ett kunskapsintensivt samhälle där forskningen får allt större betydelse för tillväxt och välfärd. Kristdemokraterna anslår därför 200 miljoner kronor årligen mer än regeringen till forskning.

Sammantaget innebär förslagen att utgiftsramen för utgiftsområdet minskas med 883 miljoner kronor år 2006 och med 762 miljoner kronor år 2007 och 622 miljoner kronor år 2008.

Fel! Okänt namn på

Utgiftsområde 17 Kultur, medier och trossamfund

	År 2006	År 2007	År 2008
Regeringens ram	9 582 506	9 857 422	9 781 203
Kristdemokraternas förslag			
28:1 Statens kulturråd	-1 000	-1 000	-1 000
28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	+3 000	±0	±0
28:6 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner	+40 000	+40 000	+10 000
28:7 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	+10 000	+22 000	+22 000
28:8 Bidrag till biblioteksverksamhet	±0		
28:9 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter (En bok för alla -5 000 Kulturtidskrifter +6 000)	+1 000	+1 000	+1 000
28:10 Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet	-275 000	-275 000	
28:11 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	±0		
28:12 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	+1 000	+1 000	+1 000
28:22 Bidrag till regional arkivverksamhet	+2 000	+2 000	+2 000
28:26 Bidrag till kulturmiljövård	+30 000	+20 000	+12 000
28:27 Kyrkoantikvarisk ersättning	+15 000	±0	±0
28:28 Centrala museer: Myndigheter	-62 000	-62 000	-62 000
28:29 Centrala museer: Stiftelser	-8 000	-8 000	-8 000
28:30 Bidrag till regionala museer	+10 000	+10 000	+10 000
28:31 Bidrag till vissa museer	+1 500	+1 500	+1 500
28:32 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	+3 000	+1 500	+1 500
28:39 Stöd till trossamfund	+15 000	+15 000	+15 000
29:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	-40 000	-40 000	-40 000
30:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	+5 000	+5 000	+3 000
Kultur för barn och unga (nytt anslag)	+85 000	+170 000	+170 000
Kultur i äldreården (nytt anslag)	+17 500	+35 000	±0
Vård av museernas samlingar (nytt anslag)	+200 000	+200 000	±0
Summa	+53 000	+138 000	+138 000

Utgiftsområdet omfattar kulturområdet, bland annat museer, konstnärer, teater, dans, musik, bibliotek, hemslöjd, den samiska kulturen, trossamfund, idrott och folkbildning. Kristdemokraterna föreslår flera satsningar inom detta utgiftsområde, framför allt på kultur för barn och unga, regional kultur, museernas samlingar, fria grupper, kulturmiljövård, kulturella mötesplatser samt trossamfunden.

Barn och unga är en prioriterad grupp i den kristdemokratiska politiken. Genom en kultursatsning för barn och unga på 170 miljoner kronor årligen vill vi ge fler unga människor tillgång till kulturella upplevelser. Satsningen

kompletteras med en reform för kultur i äldreården under 2006 och 2007 på sammanlagt 42,5 miljoner kronor.

Kristdemokraterna lägger 200 miljoner kronor 2006 och 2007 för att vårda och tillgängliggöra museernas samlingar. Satsningen utgår från museernas behov och resurserna kan användas där de gör mest nytta oavsett om det handlar om att anställa mer personal, nya förvaringslokaler eller konserveringsinsatser. Som en följd av detta säger vi nej till regeringens satsning på att anställa 650 arbetslösa akademiker för att vårda museernas samlingar. En satsning på museernas samlingar ska syfta till att bevara vår gemensam kulturskatt inför framtiden inte till att lösa ett arbetsmarknadspolitiskt problem.

Kristdemokraterna vill införa fri entré på alla statliga och regionala museer för barn och ungdomar upp till 19 år. Därmed säger vi nej till regeringens satsning på fritt inträde på de statliga museerna. På så sätt kan vi nå ut med satsningen i hela landet och frigöra resurser för andra viktiga kulturpolitiska prioriteringar.

Ett mål i vårt kulturpolitiska arbete är att kulturen ska finnas tillgänglig för alla överallt. I dag är kulturen ofta koncentrerad till storstadsområdena och därför är det nödvändigt att staten stöder kulturen även i andra delar av landet. Därför gör vi en ekonomisk satsning på den regionala teatern, dansen och musiken med 40 miljoner kronor utöver regeringens förslag för 2006 och 2007 och 10 miljoner kronor 2008.

Allt fler byggnader och kulturmiljöer har under de senaste åren fallit inom ramen för Riksantikvarieämbetets ansvarsområde för kulturmiljövård och det finns därför stora behov av satsningar på området. Kristdemokraterna föreslår därför en ökning på anslaget till kulturmiljövård med 30 miljoner kronor 2006 samt ytterligare 32 miljoner kronor sammanlagt under 2007 och 2008.

Dessutom gör vi satsningar på bland annat de fria grupperna med 10 miljoner kronor 2006 och därefter 22 miljoner kronor årligen, allmänna samlingslokaler och icke-statliga kulturlokaler, trossamfunden, LL-stiftelsen, amatörkulturen, kulturtidskrifter med mera.

Sammantaget bör ramen för utgiftsområdet jämfört med regeringens beräkning utökas med 53 miljoner kronor för 2006 och 138 miljoner kronor för budgetåren 2007 och 2008.

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

	År 2006	År 2007	År 2008
Regeringens ram	9 548 841	9 085 009	9 125 041
Kristdemokraternas ändringsförslag			
21:1 Bostadsbidrag	+272 000	+272 000	+272 000
31:1 Boverket	-10 000	-10 000	-10 000
31:2 Rängebidrag m.m.	-807 000	-1 270 000	-1 814 000
31:8 Lantmäteriverket	-23 000	-23 000	-23 000
31:10 Byggekostnadsforum m.m.	-24 850	-24 850	
31:11 Investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder	-596 400	±0	±0

Fel! Okänt namn på

		År 2006	År 2007	År 2008
31:12	Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	-151 585	-151 585	-151 585
31:14	Stöd till bostadsföretag i kommuner med b-överskott (nytt anslag)	+151 585	+151 585	+151 585
31:15	Bidrag till studentbostäder (nytt anslag)	+100 000	+100 000	+100 000
31:16	Forum för äldres boende (nytt anslag)	+5 000	+5 000	+5 000
32:1	Länsstyrelserna m.m.	-141 000	-141 000	-10 000
	Summa	-1 225 250	-1 091 850	-1 480 000

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Bostadspolitik och Regional samhällsorganisation samt del av politikområdena Ekonomisk familjepolitik samt Miljöpolitik.

Det största anslaget inom utgiftsområdet är bostadsbidraget. Kristdemokraterna anser att de individuella inkomstgränserna som bidragsgrund för bostadsbidragen skall slopas och föreslår också att den bostadsbidragshöjning för flerbarnsfamiljer som ska träda i kraft vid årsskiftet 2005/2006 i genomsnitt blir dubbelt så stor som den riksdagen beslutat. Det innebär en ytterligare höjning av bostadsbidragen med 100 kronor per månad för hushåll med två barn respektive 150 kronor för hushåll med tre eller fler barn.

Kristdemokraterna föreslår också att bostadsbidrag ska beräknas på hela räntekostnaden för bolån. I dag räknas endast den del av räntekostnaderna som överstiger 3 procent av skulden.

Detta gör att Kristdemokraterna under treårsperioden tillför 846 miljoner kronor till anslagsposten. Därmed gynnas de familjer som har en sämre ekonomisk situation och neutraliteten mellan olika boendeformer förbättras.

Kristdemokraterna avvisar regeringens kortsiktiga och bidragsorienterade bostadspolitik. Det behövs helt andra och långsiktiga åtgärder för att komma tillrätta med bostadsbyggandets omfattande problem. Budgetmässigt handlar det framför allt om att sänka skattetrycket på bostadssektorn.

Det andra större anslaget inom utgiftsområdet är räntebidraget. Kristdemokraterna föreslår att beviljandena av räntebidrag upphör och att räntebidragssystemet successivt avvecklas till år 2011. Varken statlig fastighetsskatt eller räntebidrag bör utgå för hyreslägenheter. Ägande och förvaltande av hyreshus är näringsverksamhet och ska därför inte beskattas utöver normal beskattning av näringsverksamhet, det vill säga när vinst uppstår. Kristdemokraterna föreslår att fastighetsskatten avskaffas redan år 2005.

Kristdemokraterna har tidigare sagt nej till inrättandet av ett tidsbegränsat investeringsbidrag till nybyggnad av hyresbostäder under perioden 2002–2006. De bidrag som har beviljats bör betalas ut, men inga nya bidrag beviljas. Mot bakgrund av detta bör hela anslaget för 2006 dras in. Tillräckliga medel för att hantera de beviljade bidrag som ännu inte utbetalats finns i det anslagssparande som byggts upp under anslaget.

På skattesidan avvisar Kristdemokraterna den investeringsstimulans i form av kreditering på skattekonto som infördes 2003. På samma sätt som för

ovanstående bidrag bör stimulans som beviljats betalas ut, men inga nya ansökningar beviljas.

Utöver detta föreslår Kristdemokraterna att ett nytt anslag för investeringsbidrag för byggande av studentbostäder inrättas. Anslaget föreslås uppgå till 100 miljoner kronor per år 2005–2007.

Vidare föreslår Kristdemokraterna att ett Forum för äldres boende inrättas för att frambringa förslag på konkreta åtgärder som förbättrar beredskapen för ökningen av antalet äldre som kräver ändamålsenliga bostäder. Anslaget föreslås uppgå till 5 miljoner kronor per år 2005–2007.

Kristdemokraterna föreslår vidare att anslagen 31:12 *Statens bostadsnämnd* och 31:13 *Omstrukturering av kommunala bostadsbolag* avvecklas och att det i stället inom utgiftsområde 18 inrättas ett nytt anslag, *Stöd till bostadsföretag i kommuner med bostadsöverskott*. Kristdemokraterna förordar ett stödsystem av motsvarande omfattning, men som står i bättre överensstämmelse med det kommunala självstyret, som är öppet för alla fastighetsägare i vissa kommuner och som administreras av Boverket.

Ramen för utgiftsområdet jämfört med regeringens proposition kan minska med 1 325 miljoner kronor för år 2006, med 1 192 miljoner kronor för år 2007 och med 1 580 miljoner kronor 2008.

Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

	År 2006	År 2007	År 2008
Regeringens ram	3 332 866	2 566 356	2 226 843
Kristdemokraternas förslag			
33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder	-115 000	-340 000	-340 000
33:2 Landsbygdsån	-5 000	-4 910	-4 910
Summa	-120 000	-344 910	-344 910

Trots att vi upplevt en ny flyttvåg från landsbygden har regeringen varit passiv på det regionalpolitiska området. Regionalpolitiken ska medverka till att en god grund för näringslivet i sysselsättningssvaga områden skapas i första hand genom generella stimulansåtgärder. Dessa insatser kan sedan kompletteras med riktade åtgärder.

Att skapa förutsättningar för en livskraftig utveckling i hela landet för människor i alla åldrar med arbetsmöjligheter, god service, bra miljö och rik kultur är ett centralt mål för den kristdemokratiska regionalpolitiken.

Sverige har goda förutsättningar att öka sin andel av den internationella turismen. Därför satsar Kristdemokraterna 200 miljoner kronor på turistfrämjande åtgärder. Det är dubbelt så mycket som den socialdemokratiska regeringen.

Utgiftsområde 19 minskas med 100 miljoner kronor då vi föreslår att satsningen framför allt ska användas för att locka turister till den svenska lands- och glesbygden, och i samverkan med berörda kommuner och lokalt näringsliv. Svensk lands- och glesbygd har ett unikt turistutbud med stora tillväxtpöjligheter om det marknadsförs på ett mer kraftfullt sätt än i dag.

Ramen för utgiftsområdet minskas med 120 miljoner kronor 2006, 345 miljoner kronor 2007 och 345 miljoner kronor 2008.

Fel! Okänt namn på

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

	År 2006	År 2007	År 2008
Regeringens ram	4 556 166	4 697 222	4 815 986
Kristdemokraternas förslag			
34:3 Åtgärder för biologisk mångfald	-650 000	-850 000	-850 000
34:4 Sanering och återställning av förorenade områden	+50 000	+50 000	+50 000
34:5 Miljöforskning	+30 000	+30 000	+30 000
34:12 Bidrag till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut m.m.	-20 000	-20 000	-20 000
34:13 Stöd till klimatinvesteringar	+50 000	+50 000	+50 000
34:14 Nytt anslag: Skogsmarkskalkning	+30 000	+30 000	+30 000
Summa	-510 000	-710 000	-710 000

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Miljöpolitik och del av politikområdet Forskningspolitik.

Kristdemokraterna anser att miljöpolitiken måste präglas av en helhetssyn, där människan ingår i ett nära samspel med naturen utan att förbruka dess livsuppehållande resurser. Miljöhänsyn och miljöpolitik kan inte avgränsas till någon specifik sektor utan måste inkluderas i beslutsunderlaget inom alla politikområden. Det övergripande syftet är att överlämna ett samhälle till nästa generation där de stora miljöproblemen är lösta.

Kristdemokraterna anser att de medel som anslås för biologisk mångfald i skogen skall fördelas till olika typer av åtgärder. Arbetet bör bedrivas dels genom att staten köper in mark för att ta den ur produktion, dels genom frivilliga överenskommelser i form av naturvårdsavtal. Avsättning av nyckelbiotoper bör föregås av en grundlig inventering för att öka träffsäkerheten i de ekologiska bedömningarna. Kristdemokraterna föreslår ett något långsammare genomförande av statliga markuppköp, effektivisering av administrationen och en högre andel frivilliga avsättningar samtidigt som en avvägning görs mellan miljömålet och produktionsmålet. Kalkning av skogsmark bör ske i en högre takt än vad regeringen föreslår. Kristdemokraterna vill fortsätta klimatinvesteringsprogrammet (Klimp), som bidrar till uppfyllelsen av Sveriges nationella klimatmål. För att minska fordonstrafikens påverkan på miljön föreslår Kristdemokraterna särskilda satsningar på forskning inom detta område. Vidare förordar Kristdemokraterna en snabbare takt i saneringen av förorenade områden än vad regeringen föreslår.

Ramen för utgiftsområde 20 föreslås därmed sammantaget minska med 360 miljoner kronor år 2006 samt med 710 miljoner kronor år 2007 och 860 miljoner kronor år 2008.

Fel! Okänt namn på

Utgiftsområde 21 Energi

	År 2006	År 2007	År 2008
Regeringens ram	1 721 950	1 617 172	1 441 922
Kristdemokraternas förslag			
35:1 Statens energimyndighet: Förvaltningskostnader	-25 000	-25 000	-25 000
35:2 Insatser för effektivare energianvändning	-30 000	-30 000	
35:3 Teknikupphandling och marknadsintroduktion	-20 000	-20 000	
35:4 Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft	-30 000	-20 000	-20 000
35:5 Energiforskning	-295 000	-255 000	-275 000
35:7 Statlig prisgaranti elcertifikat	-59 520	-39 520	-19 520
35:9 Statligt stöd för villaägare att byta bort direktverkande el (nytt anslag)	+65 000	+65 000	+65 000
35:10 Solcells- och vätgasenergiforskning (nytt anslag)	+50 000	+75 000	+100 000
Summa	-362 620	-267 620	-192 620

Utgiftsområdet omfattar politikområdet Energipolitik.

Stängningen av Barsebäcks första reaktor innebär nya årliga kostnader för staten. Kristdemokraterna anser att kärnkraften skall avvecklas, men i takt med att förnybara energislag kan fasas in. Beslutet om kärnkraftsavvecklingen har tagits utan grundläggande konsekvensanalyser beträffande ekonomi och miljö. Dessutom finns i dag inte förnybar elproduktion i den omfattning som krävs för en förnuftig utfasning av kärnkraften.

De ökade koldioxidutsläpp som blivit följderna av stängningen av Barsebäck 1 är ett stort hot mot miljön och förstärker växthuseffekten. Satsningar på forskning och utveckling av alternativa energislag är därför mycket angelägna. Det har dock visat sig att delar av omställningsprogrammet har gett litet resultat och regeringen har därför tvingats dra ner på anslagen. Kristdemokraterna anser att medlen i första hand skall satsas på energieffektivisering och att finna metoder att öka el- och värmeproduktion baserad på förnybara energislag. Vi anslår därför extra medel till forskning och utveckling av solcells- och vätgasbaserade energisystem. Kristdemokraterna föreslår också ett nytt anslag för att stödja villaägare som vill byta bort sin direktverkande eluppvärmning mot valfritt vattenburet värmesystem.

Sammantaget bör utgiftsramen för år 2006 minska med 363 miljoner kronor, 268 miljoner kronor år 2007 och med 193 miljoner kronor år 2008.

Fel! Okänt namn på

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

	År 2006	År 2007	År 2008
Regeringens ram	31 534 968	34 543 501	35 501 322
Kristdemokraternas förslag			
36:2 Väghållning och statsbidrag	+600 000	+300 000	+100 000
36:3 Banverket: Administration	-50 000	-50 000	-50 000
36:4 Banverket: Banhållning och sektorsuppgifter	-300 000	-300 000	-400 000
36:11 Rikstrafiken: Administration	-1 000	-1 000	-1 000
36:14 Statens väg- och transportforskningsinstitut	-1 000	-1 000	-1 000
36:15 Statens institut för kommunikationsanalys	-2 000	-2 000	-2 000
37:1 Post- och telestyrelsen: Förvaltningskostnader för vissa myndighetsuppgifter	-1 000	-2 000	-2 000
37:6 Statligt stöd till sjöfartens infrastruktur	+30 000	+30 000	+30 000
Summa	+275 000	-26 000	-326 000

Utgiftsområdet omfattar polititikområdena Transportpolitik respektive IT, elektronisk kommunikation och post.

Regeringens transportpolitik har under det senaste decenniet inneburit försenade infrastrukturprojekt och ett alltmer eftersatt vägunderhåll. Utvecklingen har fört Sverige allt längre bort ifrån de transportpolitiska målen. Trafiksäkerheten har inte förbättrats sedan riksdagen 1998 beslutade om nollvisionen.

För perioden 2004–2015 har riksdagen beslutat om en planeringsram för byggande och underhåll av vägar och järnvägar som innebär ökade anslag jämfört med inledningen av 2000-talet. Kristdemokraterna har ställt sig bakom den totala planeringsramen, men bedömer att en oproportionerligt stor del av dessa resurser kommer användas till stora järnvägsprojekt med tveksamma lönsamhetskalkyler. En större del av resurserna behöver satsas på vägarna. Med den föreslagna resursfördelningen kommer Vägverket inte ens kunna börja minska den eftersläpning i vägunderhållet som i dag uppgår till cirka 17 miljarder kronor.

Kristdemokraterna föreslår därför en ökad satsning på det förfallande svenska vägnätet. För planeringsperioden 2004–2015 bör planeringsramen för insatser i vägnätet ökas med 6,2 miljarder kronor i förhållande till vad riksdagen beslutat.

För underhåll och investeringar i vägar under perioden 2006–2008 avsätter Kristdemokraterna 1 miljard kronor mer i anslag än vad regeringen föreslagit.

Därutöver föreslår Kristdemokraterna att ett program läggs fast för investeringar med alternativ finansiering. Det skulle innebära att en rad angelägna väg- och järnvägsbyggen kan starta snabbare. I synnerhet bör de effektiviseringsvinster som finns i projekt som drivs i partnerskap mellan det offentliga och privata (PPP) utnyttjas.

Planeringsramen för investeringar i järnvägsnätet under perioden 2004–2015 bör enligt Kristdemokraterna återställas till den nivå riksdagen beslutade

Fel! Okänt namn på

om i samband med 2001 års infrastrukturproposition, vilket är 6,2 miljarder kronor lägre än vad riksdagen våren 2004 beslutade om. Därför bör anslaget till Banhållning och sektorsuppgifter minska med 300 miljoner kronor år 2006 och år 2007 respektive med 400 miljoner kronor år 2008, jämfört med regeringens förslag, och anslaget till Banverkets administration med 50 miljoner kronor per år.

Investeringar i sjöfartens farleder är huvudsakligen avgiftsfinansierade. Kristdemokraterna anser dock att statliga medel långsiktigt bör avsättas för att täcka delar av kostnaderna för sjöfartens infrastruktur. Kristdemokraterna bedömer att 30 miljoner kronor per år bör avsättas för detta ändamål under perioden 2006–2008.

Ramen för utgiftsområdet bör jämfört med regeringens beräkning utökas med 275 miljoner kronor år 2006, och minskas med 26 miljoner kronor år 2007 respektive 326 miljoner kronor år 2008.

Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

	År 2006	År 2007	År 2008
Regeringens ram	16 398 229	16 138 506	16 142 599
Kristdemokraternas förslag			
26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	-14 100	-24 500	-41 000
41:2 Insatser för skogsbruket	+175 000	+200 000	+200 000
42:2 Bidrag till distriktsveterinärorganisationen	-25 000	-25 000	-25 000
42:5 Ersättningar för viltskador m.m.	+4 000	+3 000	+3 000
42:6 Djurskyddsmyndigheten	-10 000	-25 000	-25 000
43:11 Livsmedelsekonomiska institutet	-3 000	-10 296	-10 470
44:1 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur		+150 000	+150 000
44:3 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	+10 000	+10 000	+10 000
44:6 Återföring av skatt på handelsgödsel och bekämpningsmedel m.m.	+50 000		
44:9 Nytt anslag: Avbytartjänst	+20 000	+20 000	+20 000
Summa	+206 900	+298 204	+281 530

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Skogspolitik, Djurpolitik, Livsmedelspolitik, Landsbygdspolitik, samt delar av politikområdena Samepolitik, Utbildningspolitik och Forskningspolitik.

Kristdemokraternas inriktning för jordbruket syftar till fortsatt användning av åkermarken för livsmedelsproduktion eller produktion som enkelt kan ställas om till livsmedelsproduktion. De anslagsförändringar som föreslås syftar till att förbättra det svenska jordbrukets konkurrenskraft i förhållande till omvärlden. Skatter och avgifter, bl.a. dieselskatten föreslås harmoniseras med övriga EU-länder. Detta bedöms vara en förutsättning för att jordbruket ska finnas kvar som basnäring i hela landet, bevara den öppna landskapsbil-

Fel! Okänt namn på

den samt möjliggöra ett fullt utnyttjande av befintliga EU-ersättningar. Som ett led i detta föreslår Kristdemokraterna att dieselskatten för jordbrukets maskiner sänks till 1 kr/liter. Kristdemokraterna anser att den skatt på handelsgödsel och bekämpningsmedel som jordbruket betalar skall återgå till jordbruksnäringen i form av finansiering av jordbruksforskning, åtgärder för att minska växtnäringens förluster och till stöd för utveckling av en mer miljöanpassad jordbruksverksamhet.

Kristdemokraterna vill också tillskjuta jordbruket ytterligare resurser till stöd för avbyttjänster och till miljöförbättrande åtgärder. Jordbruksverkets dubbla roll som huvudman för distriktsveterinärorganisationen bör avvecklas, vilket medför ett säkrare djurskydd och ekonomiska besparingar inom myndigheten. Ersättning för tamdjur som dödas av rovdjur bör kunna utgå även för sådana tamdjur som inte ingår i näringsverksamhet.

Kristdemokraterna föreslår att anslaget för insatser för skogsbruket ökas med 175 miljoner kronor år 2006 och 200 miljoner kronor år 2007 och 2008 i förhållande till regeringens förslag. Detta behövs för att öka andelen skogsvårdsavtal och frivilliga avsättningar av värdefulla skogsområden samt till att öka stödet till återplantering av stormfälld skog. För att få en god artsammansättning på den nyplanterade skogen behövs mer resurser än vad regeringen föreslår.

Ramen för utgiftsområde 23 föreslås därmed sammantaget öka med 222 miljoner kronor år 2006, med 298 miljoner kronor år 2007 och 282 miljoner kronor år 2008.

Utgiftsområde 24 Näringsliv

	År 2006	År 2007	År 2008
Regeringens ram	4 199 220	4 007 562	4 398 192
Kristdemokraternas förslag			
26:1 Verket för innovationssystem: Förvaltningskostnader	-5 000	-5 000	-5 000
26:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	-100 000		
38:1 Verket för Näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader	-15 000	-15 000	-15 000
38:2 Näringslivsutveckling m.m.	+30 000	+30 000	+30 000
38:3 Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader	-5 000	-5 000	-5 000
38:4 Turistfrämjande	+100 000	+100 000	+100 000
38:5 Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	-5 000	-5 000	-5 000
38:14 Rymdverksamhet	-70 000	-70 000	-70 000
38:16 Konkurrensverket	+9 000	+13 000	+13 000
38:19 Kostnader för omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag m.m.	-23 150	-24 150	-24 850

Fel! Okänt namn på

		År 2006	År 2007	År 2008
38:20	Kapitalinsatser i statliga bolag	-1 000	-1 000	-1 000
38:23	Utvecklingsprogram för ökad konkurrenskraft	-200 000	-200 000	-200 000
39:3	Exportfrämjande verksamhet	-78 000	-25 000	-25 000
40:2	Konsumentverket	-5 000	-5 000	-5 000
	Summa	-368 150	-212 150	-212 850

Utgiftsområdet omfattar politikområdena Näringspolitik, Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande samt Konsumentpolitik. Inom utgiftsområdet finns också anslag som ingår i politikområde Forskningspolitik.

Inriktningen av Kristdemokraternas näringspolitik vilar på kunskapen om att arbete och välfärd åt alla bara kan uppnås genom att individer, familjer och företag tillsammans tillåts att utvecklas och växa med trygga och stabila regler. Det privata näringslivet har varit, är, och kommer att vara ryggraden för Sveriges välfärd.

Kristdemokraterna vill skapa ett positivt näringsklimat genom vår sammanlagda närings- skatte-, energi- utbildnings- och arbetsmarknadspolitik samt den övergripande ekonomiska politiken.

I Kristdemokraternas näringslivsmotion föreslås sänkta arbetsgivaravgifter för nyanställningar i näringslivet, successiv avskaffad förmögenhetsskatt, avdragsrätt för riskkapitalsatsningar i såväl eget som andras bolag, möjliggörande till sparande i så kallat etableringskonto och skattreduktion för hushållstjänster. Alltsammans är åtgärder som stimulerar ett ökat företagande.

Kristdemokraterna satsar 100 miljoner, dubbelt så mycket som regeringen, på turistfrämjande åtgärder. Turismen är en framtidsbransch med stor potential.

Kristdemokraterna avsätter 500 miljoner kronor för att återställa bankernas förmånsrätt till 100 procent av företagsinteckningen. Tillgången till krediter för nya och växande företag måste säkras.

Kristdemokraterna förordar generella åtgärder för att förbättra företagsklimatet i landet i stället för riktade stödåtgärder till vissa företag och till vissa regioner. Vi avslår regeringens tidsbegränsade satsning på utvecklingsprogram för ökad konkurrenskraft. Vi begränsar också satsningen på exportfrämjande verksamhet.

Kristdemokraterna föreslår besparingar på vissa myndigheter under utgiftsområdet. Konkurrensverket tilldelas ökade resurser.

Ramen för utgiftsområdet kan minskas med 368 miljoner kronor år 2006, 212 miljoner kronor år 2007 och med 212 miljoner kronor år 2008.

Fel! Okänt namn på

Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

	År 2006	År 2007	År 2008
Regeringens ram	60 160 910	69 723 810	76 723 810
Kristdemokraternas förslag			
48:1 Kommunalekonomisk utjämning	+32 528 200	+26 419 800	+17 643 800
48:2 Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting	-261 410	-572 610	-572 610
Summa	+32 266 790	+25 847 190	+17 071 190

Utgiftsområdet omfattar merparten av statens bidrag till kommuner och landsting.

Kristdemokraterna har krävt ytterligare anslag till kommunsektorn och välkomnar därför regeringens ökade anslag. Tyvärr präglas regeringens politik av stor ryckighet, vilket skapar onödigt oro ute i kommunerna och landstingen. Utgiftsökningar bör därför permanentas, tillsammans med vissa av de satsningar som skett via krediteringar på skattekonton.

Kristdemokraterna anvisar sammanlagt 3,5 miljarder kronor till en nationell vårdgaranti år 2006 och år 2007 och omfördelar därför dessa pengar från utgiftsområde 25 till utgiftsområde 9.

För att minska de negativa effekterna av maxtaxan anser Kristdemokraterna att en kvalitetssatsning bör göras bl a för att minska barngruppernas storlek. För detta ändamål tillförs kommunerna 2 miljarder kronor 2006 och 2007. Kommunerna tillåts samtidigt också att höja maxtaxan till 3,6 procent av inkomsten upp till 50 000 kronor i månaden, vilket inbringar 1,3 miljarder kronor, pengar som bl.a. används i kvalitetssatsningen.

Kristdemokraterna vill därtill att kommunerna ska åläggas att utforma och införa deltidstaxa i minst tre nivåer under taket i maxtaxan. Den som nyttjar den offentligt finansierade barnomsorgen mindre ska inte betala lika mycket som den som nyttjar den i större utsträckning. Därför tillförs 48:1 350 miljoner kronor år 2005, år 2006 och år 2007.

Kristdemokraterna vill att alla barn ska ges rätt att få del av kommunernas stöd till barnomsorg. Kommunerna ska därför erbjuda ekonomiskt stöd i form av ett kommunalt vårdnadsbidrag på minst 6 000 kr i månaden före skatt till de föräldrar som själva tar hand om sina barn. Detta kräver förändringar i skollagen och kommunallagen. Kristdemokraterna vill införa det kommunala vårdnadsbidraget från 1 juli 2006 och anslår för detta ändamål 1 189 miljoner kronor år 2006, 1 968 miljoner kronor år 2007 och 1 132 miljoner kronor år 2008. Dessa medel ges i ett riktat statsbidrag.

Kristdemokraterna föreslår i denna motion en rad åtgärder som får ekonomiska konsekvenser för kommunsektorn, däribland ett jobbavdrag på drygt 38 miljarder kronor och en fastighetsskattereform på omkring 16 miljarder kronor. Dessa effekter regleras i enlighet med finansieringsprincipen, vilket påverkar ramen för utgiftsområdet.

Ramen för utgiftsområdet ökas med 31 587 miljoner kronor år 2006, 25 067 miljoner kronor år 2007 och 16 291 miljoner kronor år 2008.

Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

	År 2006	År 2007	År 2008
Regeringens ram	+43 170 000	+43 470 000	+51 370 000
Kristdemokraternas förslag			
92:1 Räntor på statsskulden	-1 491 263	-2 623 478	-4 733 184
Summa	-1 491 263	-2 623 478	-4 733 184

Utgiftsområdet omfattar utgifter för räntor på statsskulden och oförutsedda utgifter. Från och med 1998 ingår även Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning.

Kristdemokraterna föreslår en ökad utförsäljning av statliga företag under den kommande perioden med 35, 60 respektive 50 miljarder kronor mer än vad regeringen räknar med åren 2006–2008, vilket i kombination med de övriga sammantagna budgetsaldoförstärkningarna för åren 2006–2008 minskar upplåningsbehovet jämfört med Socialdemokraternas politik.

Den positiva effekten på statsskuldräntorna till följd av Kristdemokraternas budgetpolitik gör att ramen, enligt regeringens i budgetpropositionen redovisade känslighetsantaganden och kalkylräntor, kan minskas med 1 491 miljoner kronor år 2006, 2 623 miljoner kronor år 2007 och år 2007 med 4 733 miljoner kronor. Hänsyn har då tagits till att utförsäljningarna som helhet inte kan göras i början av respektive år. För år 2006 antas att utförsäljningarna, räknat som genomsnitt, kan äga rum vid halvårsskiftet, och för 2007 och 2008 vid skiftet mellan första och andra kvartalet. Vidare har beräknats att statens inkomster av aktier (Inkomsttitel 2411) kommer att minska med 0,6 miljarder kronor år 2006 och med 0,9 miljarder kronor år 2007 och slutligen med 2,5 miljarder år 2008.

Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen

Kristdemokraterna föreslår, av lätt insedda skäl, ingen förändring av ramen för detta utgiftsområde. I en särskild motion för utgiftsområdet har Kristdemokraterna i samband med riksdagens budgetbehandling hösten 1998 redovisat den principiella hållning Kristdemokraterna anser att Sverige bör ha när det gäller den svenska medlemsavgiftens storlek i EU:s långsiktiga budgetarbete.

Kristdemokraterna anser att det av riksdagen antagna målet för den svenska EU-budgetpolitiken behöver kompletteras. Det nuvarande målet innebär bl a att Sverige skall verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom unionen. Målen innebär även att Sverige skall verka för en förbättrad budgetdisciplin vid användningen av EU:s budgetmedel. Något mål om att Sveriges bidrag till EU:s budget, räknat som avgiften per person, borde minska har dessvärre inte antagits. Kristdemokraterna anser att utgiftsområdet behöver kompletteras med ett sådant mål.

Fel! Okänt namn på

13.3 Statens utgifter på sikt

Som angetts i avsnitt 10.2 om skattekvoten på längre sikt bör de statliga utgifternas andel av BNP minska. Därigenom kommer också skattetrycket att kunna minska, vilket är både önskvärt och nödvändigt (se avsnitt 10.2). Skattetrycket måste dock växlas ned successivt och med en försiktighet som inte äventyrar stabiliteten i statsfinanserna eller äventyrar finansieringen av den offentliga sektorns kärnuppgifter. Vi bedömer att det under överskådlig tid främst är staten som genom omprioriteringar måste bidra till en nedväxling av skattetrycket. Kommunsektorn som helhet kommer på grund av den demografiska utvecklingen inte att ha något större utrymme för skattesänkningar, även om effektiviseringar genomförs. För vissa kommuner är detta dock en möjlighet som bör tas till vara.

Staten ska givetvis ha tillräckliga skatteintäkter för att kunna sköta sina huvuduppgifter, som exempelvis rättsväsende, försvar, fördelningspolitik och myndighetsutövning med god kvalitet. Detta sätter en gräns för hur mycket statsutgifterna kan sjunka *vid en given tillväxt i BNP*. Om tillväxten blir högre kan *andelen* bli lägre som måste tas i anspråk, även om lika mycket pengar satsas på huvuduppgifterna i båda fallen.

Som ett riktmärke för statens utgifter kan därför bara anges att de tillsammans med utgifterna i den övriga offentliga sektorn ska ge utrymme för en gradvis anpassning nedåt av skattetrycket till jämförbara OECD-länders nivå. Med en bättre tillväxtpolitik blir detta lättare än om nuvarande stelheter och obalanser i den svenska ekonomin består.

Med sunda statsfinanser där både utgifter och inkomster är lägre, och det finansiella sparandet starkare, minskar konjunkturkänsligheten.

13.4 Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten

Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten omfattar från och med år 1999 endast inkomstbaserade ålderspensionsförmåner. Kristdemokraterna står som ett av fem partier bakom den pensionsuppställning som tröffats och beslutats i riksdagen under våren 1998. Därmed har vi inte några ändringsförslag vad avser det nya pensionssystemet och dess långsiktiga inriktning.

Det är dock värt att notera att även pensionssystemet är beroende av tillväxten. Det anpassar sig automatiskt vid förändringar i tillväxt eller demografisk utveckling, och kommer därför att ge bättre pensioner om tillväxten är hög än om den är låg. Även den icke förvärvsaktiva befolkningen har alltså allt att vinna på en förbättrad tillväxtpolitik.

13.5 Budgeteringsmarginalen

Socialdemokraterna räknar med en budgeteringsmarginal på låga 2 217 miljoner kronor för år 2005. Då ska man ta i beaktande att stora belopp trixats bort från utgiftstaket genom förslag till beslut i budgetpropositionen. I praktiken har därför utgiftstakens funktion att begränsa statsutgifterna förfuskats.

Socialdemokraterna har därmed definitivt avlägsnat sig från den budgetdisciplin som de tidigare sagt sig värna om. Tanken med budgeteringsmarginalen var att den enbart skulle vara en buffert för att klara makroekonomiska och demografiska förändringar, samt den osäkerhet som följer av systemet med anslagssparande och anslagskredit. Men sedan något år tillbaka ska alltså enligt regeringen budgeteringsmarginalen även omfatta utrymmen för framtida reformer på budgetens utgiftssida.

Detta står i bjärt kontrast till de principuttalanden som gjordes i 1997 års budgetproposition:

Den [budgeteringsmarginalen] ingår alltså inte i saldoberäkningar och liknande och kan inte heller tas i anspråk för nya utgifter utan att finansieringen garanteras i särskild ordning. Farhågor att budgeteringsmarginalen skulle försvaga budgetdisciplinen är alltså ogrundade. (prop. 1996/97:1)

Kristdemokraterna menar att detta är en helt felaktig användning av budgeteringsmarginalen, som strider mot alla de intentioner Socialdemokraterna själva angivit i tidigare propositioner.

Budgeteringsmarginalen ska enbart vara en buffert för att klara makroekonomiska och demografiska förändringar, samt den osäkerhet som följer av systemet med anslagssparande och anslagskredit.

Kristdemokraterna anser att budgeteringsmarginalen bör vara 5,0 miljarder nästa år och 4,3 miljarder 2007 samt 5,7 miljarder 2008.

13.6 Utgiftstak och budgeteringsmarginal för 2006

Utgiftstaket för år 2006 bör fastställas till 923 miljarder kronor varav budgeteringsmarginalen ska uppgå till ca 5 miljarder kronor. Det motsvarar en höjning av utgiftstaket med 16 miljarder kronor jämfört med Socialdemokraternas förslag. Detta kommer sig till större del av att Kristdemokraterna och övriga partier inom Allians för Sverige föreslår ett jobbvdrag som för staten blir en utgift.

För år 2007 och 2008 bör utgiftstaket fastställas till 957 respektive 986 miljarder kronor. Även dessa år föreslår Kristdemokraterna högre utgiftstak än regering av samma skäl som år 2006.

13.7 Utgiftstak för offentlig sektor

Utgiftstaket för offentlig sektor består av summan av det statliga utgiftstaket och den beräknade kommunala utgiftsnivån med avdrag för interna transakt-

Fel! Okänt namn på

ioner mellan stat och kommun. Kombinationen av Kristdemokraternas förslag till lägre utgiftstak för staten, men ett större utrymme för kommunsektorn ger en nettoförändring av det offentliga utgiftstaket med –19 miljarder kronor år 2005, –25 miljarder kronor år 2006 och –48 miljarder kronor år 2007 jämfört med regeringens beräkning i budgetpropositionen.

Kristdemokraternas förslag till utgiftstak för offentlig sektor redovisas på total nivå i tabell 13.2 nedan.

Tabell 13.2 Utgiftstak för den offentliga sektorn 2006–2008

Miljarder kronor

	2005	2006	2007
Staten inklusive ålderspensionssystemet	923	957	986
Kommunsektorn	612	643	–8
Interna transaktioner	–171	–176	–17
Summa offentlig sektor	1 364	1 424	961

13.8 Förändring av Riksgäldskontorets nettoutlåning

Kristdemokraterna föreslår förbättringar av studiestöden från höstterminen 2007. Se avsnitt 13.2. Två av förbättringarna påverkar Riksgäldskontorets nettoutlåning.

Det slopade fribeloppet för heltidsstuderande högskolestudenter i kombination med en ökad bidragsandel innebär netto en ökad utlåning med ca 500 miljoner kronor per helår.

Den höjda bidragsdelen i vuxenstudiestödet innebär en minskad utlåning med 200 miljoner kronor per helår.

Förändringen av Riksgäldskontorets nettoutlåning framgår av tabell 13.3 nedan. Sammantaget ökar utlåningen med 150 miljoner kronor år 2006 och med 300 miljoner kronor år 2007. Dessa belopp ingår i tabell 1.1 där den totala effekten för statsbudgeten av Kristdemokraternas budgetförslag sammanställts.

Tabell 13.3 Förändring av Riksgäldskontorets nettoutlåning 2006–2008

Miljoner kronor

	2006	2007	2 008
Slopade fribelopp och högre bidragsdel för högskolestudenter		250	500
Högre bidragsdel för vuxenstuderande		–100	–200
Summa	0	150	300

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 5 oktober 2005

Göran Hägglund (kd)

Stefan Attefall (kd)

Mats Odell (kd)

Johmy Gylling (kd)

Ragnwi Marcelind (kd)

Maria Larsson (kd)

Inger Davidson (kd)

Helena Höj (kd)

Chatrine Pålsson (kd)